

312.1106

๗ 4547

ร.3

การศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการนิเทศการศึกษา
ภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุล

ปริญญานิพนธ์

ของ

ปรีดา พัฒนขจร

27 พ.ย. 2533

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา

พฤษภาคม 2533

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

171174

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตวิชาเอกการประถมศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

..... Pen อดิเรก ประธาน
(รศ. กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์)

..... Sen ปรามวงษ์ กรรมการ
(รศ. ดร.ส.วาสนา ประवालพฤษ์)

คณะกรรมการสอบ

..... Pen อดิเรก ประธาน
(รศ. กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์)

..... Sen ปรามวงษ์ กรรมการ
(รศ. ดร.ส.วาสนา ประवालพฤษ์)

..... Prof. Kongs กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผศ. วรณี ไสยมะยूर)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... gun WP คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศ. ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่ ๓๑ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความรู้ความกรุณาอย่างสูงยิ่งของท่านรองศาสตราจารย์
กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ส.วาสนา ประवालพฤกษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
วรรณิ์ โสมประยูร ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณายิ่งขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.กิตติมา ปรีดีคิลก ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.เนาวรัตน์ วิไลชนม์ รองศาสตราจารย์ ดร.สงัด อุทรานันท์ อาจารย์ ดร.นิพนธ์ ไทยพานิช
อาจารย์เติม แยมเสมอ อาจารย์กัลยาณ สุคแสน อาจารย์บุญเสริม ฤทธาภิรมย์ ที่ให้ความ
กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจเครื่องมือ และให้การแนะนำในการทำวิจัย

ขอขอบคุณผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอทุกอำเภอ
ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอทุกอำเภอ ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอทุกอำเภอ
กลุ่มตัวอย่างทั้งผู้บริหารและครู ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล ที่ให้ความร่วมมือ
ในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี ขอขอบคุณคุณชาตรี สันบุญ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอเมืองสตูล
ที่กรุณาให้การสนับสนุนแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

ขอขอบคุณคุณเรวัต พัฒนขจร ที่ให้การช่วยเหลือสนับสนุนและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดี
ตลอดมา

ขอขอบคุณคุณดวงเดือน อภิชาติ และเพื่อน ๆ ที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย

คุณค่าอันพึงมีจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดา มารดา
ครู อาจารย์ ผู้มีพระคุณทุกท่านที่ช่วยเหลือสนับสนุนและให้การศึกษาแก่ผู้วิจัย

ปรีณดา พัฒนขจร

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ	1
	คำนำ	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
	ความหมายของการนิเทศการศึกษา	9
	ความจำเป็นและความสำคัญในการนิเทศการศึกษา	12
	จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา	14
	หลักการนิเทศการศึกษา	17
	ความหมายของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน	21
	ความจำเป็นและความสำคัญในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน	23
	ผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน	26
	งานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน	29
	กระบวนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน	37
	กิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน	39
	รูปแบบหรือประเภทของการนิเทศการศึกษา	47

คุณลักษณะของผู้ทำกรณีศึกษาภายในโรงเรียน	56
ขวัญและกำลังใจในการทำงาน	60
องค์การแบ่งขนาดโรงเรียนประถมศึกษา	65
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน	66
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	81
3 วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	82
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	82
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	88
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	92
วิธีการจัดกระทำกับข้อมูล	92
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	94
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	98
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	98
การวิเคราะห์ข้อมูล	99
5 บทย่อ สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	257
บทย่อ	257
ความมุ่งหมายของการค้นคว้า	257
กลุ่มตัวอย่าง	257
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	258
การวิเคราะห์ข้อมูล	259
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	260

อภิปรายผล	265
ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้	284
บรรณานุกรม	286
ภาคผนวก	293
ประวัติย่อของผู้วิจัย	310

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตำแหน่งและขนาดโรงเรียน	84
2	จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอ/กิ่งอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดสุพรรณบุรี	85
3	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาจากผู้บริหารและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	100
4	จำนวนกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามขนาดของโรงเรียน	101
5	ปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน	102
6	ปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเป็นรายด้านตามความคิดเห็น ของผู้บริหารและครู	104
7	ปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเป็นรายด้านตามความคิดเห็น ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	106
8	ปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเป็นรายด้านตามความคิดเห็น ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน	109
9	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียนในด้านบุคลากร จำแนกตามตำแหน่งของกลุ่มตัวอย่าง	112
10	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียนในด้านบุคลากร จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	117
11	ความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ในด้านบุคลากร จำแนกตามขนาดโรงเรียน	123

12	ความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ในด้านบุคลากร จำแนกตามขนาดโรงเรียน	129
13	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียน ในด้านการจัดการ จำแนกตามตำแหน่งของกลุ่มตัวอย่าง	134
14	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัญหาการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านการจัดการ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	138
15	ความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ในด้านการจัดการ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	143
16	ความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ในด้านการจัดการ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	148
17	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียน ในด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ จำแนกตามตำแหน่งของกลุ่มตัวอย่าง	152
18	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียน ในด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	156
19	ความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ในด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ จำแนกตามขนาดโรงเรียน	161
20	ความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ในด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ จำแนกตามขนาดโรงเรียน	165
21	เปรียบเทียบปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน	168

22	ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการ นิเทศการศึกษายภายในโรงเรียนรวมทุกด้านของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำแหน่ง และขนาดโรงเรียน	170
23	กราฟแสดงแนวโน้มการปฏิสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งกับขนาดโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษายภายในโรงเรียน	171
24	เปรียบเทียบปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษายภายในโรงเรียน ด้านบุคลากร ตาม ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน ...	172
25	เปรียบเทียบปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษายภายในโรงเรียน ด้านการจัดการ ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน	173
26	เปรียบเทียบปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษายภายในโรงเรียน ในด้านการจัดการ ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกเป็นรายคู่ตามตำแหน่งและขนาดของ โรงเรียน	174
27	ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับ ปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษายภายในโรงเรียน ด้านการจัด การจำแนกตาม ตำแหน่งและขนาดโรงเรียน	175
28	กราฟแสดงแนวโน้มปฏิสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งของกลุ่มตัวอย่างกับขนาดโรงเรียน เกี่ยวกับปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษายภายในโรงเรียน ด้านการจัดการ	176
29	เปรียบเทียบปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษายภายในโรงเรียน ด้านงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน	177
30	ความต้องการในการจัดการนิเทศการศึกษายภายในโรงเรียน ในด้านรูปแบบการนิเทศ ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำแหน่ง	178

[illegible]

42	การจัดลำดับชั้นกระบวนการนิเทศเพื่อดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ของกลุ่มตัวอย่าง	221
43	การจัดลำดับชั้นกระบวนการนิเทศเพื่อดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ขนาดใหญ่ของกลุ่มตัวอย่าง	224
44	การจัดลำดับชั้นกระบวนการนิเทศเพื่อดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ขนาดกลางของกลุ่มตัวอย่าง	227
45	การจัดลำดับชั้นกระบวนการนิเทศเพื่อดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ขนาดเล็กของกลุ่มตัวอย่าง	230
46	การจัดลำดับชั้นกระบวนการนิเทศเพื่อดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ของผู้บริหาร	233
47	การจัดลำดับชั้นกระบวนการนิเทศเพื่อดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่	236
48	การจัดลำดับชั้นกระบวนการนิเทศเพื่อดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง	239
49	การจัดลำดับชั้นกระบวนการนิเทศเพื่อดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก	242
50	การจัดลำดับชั้นกระบวนการนิเทศเพื่อดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ของครูผู้สอน	245
51	การจัดลำดับชั้นกระบวนการนิเทศเพื่อดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ของครูในโรงเรียนขนาดใหญ่	248
52	การจัดลำดับชั้นกระบวนการนิเทศเพื่อดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ของครูในโรงเรียนขนาดกลาง	251

53	การจัดลำดับชั้นกระบวนการนิเทศเพื่อกำหนดงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก	254

ภูมิหลัง

งานด้านการจัดการศึกษานั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดให้มีการประสิทธิภาพเพราะคุณภาพของการศึกษาจะส่งผลให้การพัฒนาประเทศเจริญก้าวหน้า งานพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ได้เริ่มต้นจากการพัฒนาการเรียนของเด็กผู้เป็นเยาวชนที่จะเติบโตเป็นพลเมืองและกำลังของประเทศ โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบคือ โรงเรียน และผู้ที่ทำหน้าที่ปฏิบัติงาน คือ บุคลากรในโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้สอน ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการเรียนของนักเรียนโดยตรง ดังนั้นการพัฒนาการเรียนของนักเรียน จึงต้องเริ่มด้วยการพัฒนาการสอนหรือพัฒนาการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพและทันกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม เพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการเรียนของนักเรียน

กระบวนการในการทำงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับโรงเรียนโดยวิธีการพัฒนาการสอนของครูนั้น มีหลายกระบวนการ และกระบวนการที่สำคัญกระบวนการหนึ่ง คือ กระบวนการนิเทศการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2531 : 1) ทั้งนี้เพราะเหตุว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการชี้แนะ แนะนำ และให้ความร่วมมือต่อการจัดกิจกรรมของครูในการปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุตามจุดประสงค์ที่วางไว้ (กิตติมาปริทัศน์. 2529 : 389) หรืออาจมองว่าเป็นกระบวนการทำงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียน (สังค์ อุทรานันท์. 2530 : 12) จะเห็นได้ว่ากระบวนการนิเทศนั้น มีขึ้นเพื่อมุ่งปรับปรุงพัฒนา และส่งเสริมการจัดการศึกษาให้เจริญก้าวหน้าและมีคุณภาพ

แต่เท่าที่ผ่านมาั้น, กระบวนการนิเทศการศึกษาที่กระทำโดยศึกษานิเทศก์จากอำเภอหรือจังหวัด มีปัญหาหลายด้าน ทั้งด้านอัตรากำลัง งบประมาณ การคมนาคม งานอื่นที่นอกเหนือจากงานนิเทศมีมาก การยอมรับจากครู การประสานงานและขวัญของผู้นิเทศ, (สุพิชญา ธีระกุล, กาญจนา ศรีภาพสินธุ์ และวิจิตร (ธีระกุล) วรุตบางกูร. 2524 : 43) จากสาเหตุดังกล่าวนี้

ทำให้โรงเรียนได้รับการนิเทศไม่ทั่วถึง ไม่สม่ำเสมอ เกิดการล่าช้า ขาดการติดตามผลงานที่
 ดำเนินไปแล้ว ผู้ให้การนิเทศไม่มีเวลาให้คำปรึกษาแก่ผู้รับการนิเทศเท่าที่ควร และการนิเทศ
 ไม่ตรงกับความต้องการของครูอาจารย์ (มาลี คล้ายชม. 2524 : บทคัดย่อ) ปัญหาในการ
 นิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์จากภายนอกดังกล่าว ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณภาพ
 การศึกษา จึงได้มีการปรับปรุงพัฒนาและสนับสนุนให้มีการนิเทศการศึกษาชั้นภายในโรงเรียน
 โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนระดับประถมศึกษาซึ่งมีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นมูลฐาน อันเป็นรากฐาน
 ของการศึกษาของชาติ ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดนโยบาย
 การพัฒนาการประถมศึกษา สำหรับปี พ.ศ. 2525 - 2534 ไว้ข้อหนึ่งว่าให้มีการปรับปรุงการนิเทศ
 ภายในโรงเรียนประถมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2525 : 110)
 และรวมทั้งในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ก็ได้กำหนดวิธีการ
 ดำเนินงานในการเร่งรัดพัฒนาคุณภาพนักเรียน โดยให้เน้นการนิเทศภายในโรงเรียน ทั้งนี้ได้ระบุว่า
 เพื่อให้การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนอย่างแท้จริง (วสันต์
 อีรานุรักษ์. ม.ป.ป. : 4) การกำหนดดังกล่าวเป็นการเน้นให้เห็นว่าการนิเทศการศึกษา
 ภายในโรงเรียนประถมศึกษา เป็นจุดสำคัญที่สามารถแก้ปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับ
 ประถมศึกษาได้ ทั้งนี้เนื่องจากการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นการกระทำร่วมกันระหว่างบุคลากร
 ในโรงเรียน ซึ่งได้แก่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ ครูหัวหน้าหมวดวิชา และครูหัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ ที่
 โรงเรียนเลือกหรือแต่งตั้งขึ้น เป็นผู้ทำการนิเทศ (อาคม จันทสุนทร. 2527 : 1) นอกจากนี้
 การนิเทศภายในโรงเรียน ยังมีความสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันทันต่อปัญหาที่เกิดขึ้นใน
 โรงเรียน ซึ่งสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียนแต่ละแห่งย่อมไม่เหมือนกัน จึงเป็นการ
 ยากมากที่ศึกษานิเทศก์จากภายนอกจะรู้สภาพและความต้องการที่แท้จริงของโรงเรียนได้ (สังค
 อุทรานันท์. 2530 : 117)

หลังจากได้เริ่มมีการสนใจเรื่องการนิเทศภายในโรงเรียน ตั้งแต่มีการปฏิรูปการศึกษา
 ในปี พ.ศ. 2518 ก็ได้มีผู้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนออกมาเป็นระยะ ๆ

ซึ่งผลงานการวิจัยพบว่า ในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา พบปัญหาและอุปสรรคหลายด้าน เช่น ผู้บริหารไม่ให้ความสนใจ หรือสนับสนุน ครูขาดความกระตือรือร้นในการที่จะปรับปรุงวิชาชีพของตน โรงเรียนขาดบุคลากรที่จะทำการนิเทศ (ประชา สิกขปัญญา. 2523 : บทคัดย่อ) และยังมีผลงานศึกษาวิจัยทางด้านสภาพและการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน พบว่ามีอุปสรรคในด้านผู้บริหารและครู ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศ วิธีการนิเทศและขั้นตอนในการจัดดำเนินงานการนิเทศ ครูขาดความมั่นใจในตนเอง ขาดงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และบุคลากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งขาดแคลนวิทยากร หรือผู้นิเทศภายในโรงเรียน (ชัคเจน ไทยแท้, สุชาติ ศรีสุวรรณ และสุนทร ไคลมี. 2527 : บทคัดย่อ) นอกจากนี้ผลงานการวิจัยยังระบุว่า ได้จัดการนิเทศภายในโรงเรียน แต่ยังคงอยู่ในระดับปานกลาง ไม่มีประสิทธิภาพที่ดีพอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ของโครงการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของหน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่พบว่า การจัดการนิเทศยังไม่เป็นระบบ ไม่มุ่งเน้นด้านการเรียนการสอนอย่างจริงจัง และผู้บริหารขาดการนิเทศภายในโรงเรียน (หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2528 : 3) ดังนั้น จึงได้มีการปรับปรุงแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยมี การเร่งรัดการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 เป็นต้นมาและได้พบว่า จุดสำคัญที่ควรเน้นคือการให้ผู้บริหารมีความสนใจในงานการนิเทศภายในโรงเรียน และครูมีขวัญและกำลังใจ ให้ความร่วมมือด้วยความเต็มใจต่อการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2531 : 2)

ในการที่จะให้ผู้บริหารมีความสนใจในงานนิเทศภายในโรงเรียน และครูมีขวัญกำลังใจ ให้ความร่วมมือต่อการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนนั้น แนวทางหนึ่งที่จะช่วยได้ คือ การจัดการนิเทศภายในโรงเรียนให้ตรงกับความต้องการของผู้บริหารและครู เพราะเท่ากับเป็นการจูงใจให้ผู้บริหารและครูหันมาสนใจและให้ความร่วมมือในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนมากขึ้น แต่การจะจัดการนิเทศภายในโรงเรียนให้ตรงกับความต้องการของผู้บริหารและครูได้นั้น จำเป็นจะต้องศึกษาให้ทราบถึงสภาพปัญหาในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนที่มีอยู่ในปัจจุบันเสียก่อน แล้วศึกษาความต้องการในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารและครู เมื่อทราบปัญหา

และความต้องการในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนแล้ว ก็จะได้้นำเอาไปเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง พัฒนา และสนับสนุนให้มีการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพต่อไป

จังหวัดสตูล เป็นจังหวัดที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนประถมศึกษา อยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ ทั้งนี้เนื่องจากมีปัญหาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาหลายด้าน และปัญหาส่วนหนึ่งมาจากการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนที่ยังมีการปฏิบัติกันน้อย (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล. 2530 : 6) ดังนั้น เมื่อจะดำเนินการแก้ไขปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของจังหวัดสตูล ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล ระหว่างความคิดเห็นของผู้บริหารกับครู
3. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดใหญ่ กลาง และเล็ก ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู
4. เพื่อศึกษาความต้องการของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ กลาง และเล็กในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาในครั้งนี้ จะเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารการศึกษา ศึกษาในเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน และครูที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา ในการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนางานด้านการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา ให้มีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้บริหารและครูหันมาสนใจให้ความร่วมมือในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นและส่งผลให้คุณภาพการศึกษาสูงขึ้นด้วย

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 ปัญหาการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนที่จะศึกษาในครั้งนี้จะศึกษาปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรการนิเทศ 3 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านการจัดการ และด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์

1.2 ความต้องการการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนที่จะศึกษาในครั้งนี้ จะศึกษาความต้องการในเรื่องรูปแบบการนิเทศ กิจกรรมการนิเทศ คุณลักษณะของผู้นิเทศและกระบวนการนิเทศ

2. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล ในปี พ.ศ. 2532 โดยมีจำนวนผู้บริหาร 204 คน จำนวนครู 1,888 คน รวมประชากรทั้งหมด จำนวน 2,092 คน

3. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสตูล ในปี พ.ศ. 2532 ที่ได้มาจากการสุ่มประชากรแต่ละกลุ่ม โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง แบบ Stratified Random Sampling

4. ตัวแปรที่จะศึกษา

4.1 ตัวแปรอิสระ

4.1.1 ตำแหน่งของกลุ่มตัวอย่าง

4.1.1.1 ผู้บริหารโรงเรียน

4.1.1.2 ครูผู้สอน

4.1.2 ขนาดของโรงเรียน

4.1.2.1 โรงเรียนขนาดใหญ่ นักเรียน จำนวน 301 คน ขึ้นไป

4.1.2.2 โรงเรียนขนาดกลาง นักเรียน จำนวน 121 - 300 คน

4.1.2.3 โรงเรียนขนาดเล็ก นักเรียน จำนวน 120 คน ลงมา

4.2 ตัวแปรตาม

ปัญหาและความต้องการของผู้บริหารและครู ในการจัดการนิเทศการศึกษา ภายในโรงเรียนประถมศึกษา ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

4.2.1 ปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

4.2.1.1 ด้านบุคลากร

4.2.1.2 ด้านการจัดการ

4.2.1.3 ด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์

4.2.2 ความต้องการในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

4.2.2.1 ด้านรูปแบบการนิเทศ

4.2.2.2 ด้านกิจกรรมการนิเทศ

4.2.2.3 ด้านคุณลักษณะของผู้นิเทศ

4.2.2.4 ด้านกระบวนการนิเทศ

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและประสิทธิภาพของการเรียนการสอน ให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

2. ปัญหา หมายถึง อุปสรรคหรือสิ่งขัดขวางที่จะทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนให้สำเร็จลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะศึกษาปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสตูลใน 3 ด้าน คือ

2.1 ด้านบุคลากร หมายถึง อุปสรรคเกี่ยวกับบุคคลที่จะปฏิบัติงานในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

2.2 ด้านการจัดการ หมายถึง อุปสรรคในการจัดดำเนินงานตามขั้นตอนต่าง ๆ ของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

2.3 ด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ หมายถึง อุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการเงินสิ่งของ เครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

3. ความต้องการ หมายถึง ความประสงค์ของผู้บริหารและครูที่จะให้มีการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสตูลในด้านต่าง ๆ ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะศึกษาความต้องการในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน 4 ด้าน คือ

3.1 ด้านรูปแบบการนิเทศ หมายถึง ชนิดหรือประเภท ที่เป็นกรอบกำหนด และโครงสร้างของการปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

3.2 ด้านกระบวนการนิเทศ หมายถึง ขั้นตอนต่าง ๆ ในการดำเนินงานด้านการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

3.3 ด้านกิจกรรมการนิเทศ หมายถึงวิธีการต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียนประถมศึกษา ที่จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา หรือปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น เช่น การเข้าสังเกตการสอนในชั้นเรียน การประชุมทางวิชาการ การอ่าน การฟัง การไปทัศนศึกษา เป็นต้น

3.4 ด้านคุณลักษณะของผู้ทำหน้าที่นิเทศ หมายถึง ลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร หรือครูผู้ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา เช่น มีความรู้ความสามารถ มีมนุษยสัมพันธ์ มีความสามารถในการนิเทศ เป็นต้น

4. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสกลนคร ในปี พ.ศ. 2532

5. ขนาดของโรงเรียน หมายถึงขนาดของโรงเรียนประถมศึกษาที่แบ่งตามเกณฑ์มาตรฐาน กำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติแบ่งขนาดโรงเรียนออกเป็น 5 ขนาด คือ โรงเรียนขนาดใหญ่มาก ใหญ่ กลาง เล็ก และเล็กมาก แต่ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้กำหนดใช้ขนาดของโรงเรียน 3 ขนาด คือ

5.1 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีนักเรียน จำนวน 301 คน ขึ้นไป

5.2 โรงเรียนขนาดกลาง มีนักเรียน จำนวน 121 - 300 คน

5.3 โรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียน จำนวน 120 คน ลงมา โดยนำเอาจำนวน

โรงเรียนขนาดใหญ่มากมารวมกับโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดเล็กมารวมกับโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งนี้เนื่องจากว่าจำนวนโรงเรียนขนาดใหญ่มากและเล็กมากที่สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร มีจำนวนน้อย

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ความหมายของการนิเทศการศึกษา
2. ความจำเป็นและความสำคัญในการนิเทศการศึกษา
3. จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา
4. หลักการนิเทศการศึกษา
5. ความหมายของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
6. ความจำเป็นและความสำคัญในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
7. ผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
8. งานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
9. กระบวนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
10. กิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
11. รูปแบบหรือประเภทของการนิเทศการศึกษา
12. คุณลักษณะของผู้ทำการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
13. ขวัญและกำลังใจในการทำงาน
14. เขตการแบ่งขนาดโรงเรียนประถมศึกษา
15. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

ความหมายของการนิเทศการศึกษา

ได้มีผู้ให้ความหมายของคำว่า "การนิเทศการศึกษา" ไว้หลายลักษณะตามแนวคิดของแต่ละท่าน เช่น สุพิชญา ธีระกุล, กาญจนา ศรีภาพสินธุ์ และวิจิตร (ธีระกุล) วรุตบางกูร ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง การชี้แจง การแสดง หรือการจำแนกเกี่ยวกับการเล่าเรียน การฝึกฝนและการอบรม (สุพิชญา ธีระกุล, กาญจนา ศรีภาพสินธุ์ และวิจิตร (ธีระกุล) วรุตบางกูร. 2524 : 3)

ซารี มณีศรี ได้สรุปความหมายของการนิเทศการศึกษาแบบใหม่ออกมาเป็นหลักการและจำแนกเป็นข้อ ๆ ดังนี้ คือ

1. กระตุ้นครูให้ใช้เทคนิควิธีการใหม่ ๆ ทางการสอน (Dynamic Supervision) ให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
2. ปรับปรุงส่งเสริมลักษณะความเป็นผู้นำทางด้านการศึกษา
3. ลักษณะการทำงานจะต้องมาจากกลุ่มคณะ (Group) มิใช่เกิดจากบุคคลหนึ่งบุคคลใด คืออำนาจในการตัดสินใจหากรรมมาจากคณะบุคคล
4. ความเป็นผู้นำทางด้านการบริหาร และด้านวิชาการที่ได้รับมอบหมาย หมดคณะให้ความเชื่อถือ เชื่อมั่นในความสามารถ
5. จุดมุ่งหมายอันสำคัญในการนิเทศสมัยใหม่ คือ มุ่งฝึกความเป็นผู้นำให้เกิดขึ้นในบุคคลอื่น ๆ ด้วย

ซารี ได้ให้ความหมายในเชิงสรุปว่า การนิเทศการศึกษาคือความพยายามอย่างหนึ่งในหลาย ๆ อย่างที่จะช่วยส่งเสริมให้การศึกษาที่มีคุณภาพทั้งด้านการเรียนการสอน (ซารี มณีศรี. ม.ป.ป. : 24)

สังัก อุทรานันท์ ได้มองความหมายของการนิเทศการศึกษาสอดคล้องกับความคิดของนักวิชาการทางการนิเทศการศึกษา จึงได้ให้ความหมายไว้ว่าเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันกับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียน (สังัก อุทรานันท์. 2530 : 12)

ชาญชัย อาจินสมาจาร ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาว่า เป็นกระบวนการสร้างสรรค์ที่ไม่หยุดนิ่งในการให้คำแนะนำ และชี้ช่องทางในลักษณะที่เป็นกันเองแก่ครูและนักเรียน เพื่อการปรับปรุงตัวของเขาและสภาพการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษาที่พึงประสงค์ (ชาญชัย อาจินสมาจาร. ม.ป.ป. : 8)

รุ่ง พูลสวัสดิ์ กล่าวถึงความหมายของการนิเทศการศึกษาว่า เป็นกิจกรรมในการให้บริการทางการศึกษาอย่างหนึ่ง เพื่อช่วยปรับปรุงสภาพการเรียนการสอน และส่งเสริมบรรยากาศการจัดการศึกษาของชาติให้มีคุณภาพสูงขึ้นอีกด้วย (รุ่ง พูลสวัสดิ์. 2528 : 5)

สเปียร์ ได้กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่จะทำให้เกิดการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนของครู โดยการทำงานร่วมกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ (Spears. 1967 : 16)

กูด ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศการศึกษาคือ ความพยายามทุกชนิดของเจ้าหน้าที่ผู้จัดการศึกษาในการแนะนำครูหรือบุคลากรที่ทำงานเกี่ยวกับการศึกษาให้รู้จักวิธีปรับปรุงงานสอน ช่วยให้เกิดความเจริญงอกงามทางวิชาชีพทางการศึกษาช่วยในการพัฒนาครู ช่วยในการเลือกและปรับปรุงวัตถุประสงค์ของการศึกษา ช่วยปรับปรุงวัสดุและเนื้อหาการสอน ปรับปรุงวิธีสอนและช่วยปรับปรุงการประเมินผลการสอน (Good. 1973 : 374)

แฮร์ริส ได้ให้ความหมายการนิเทศการศึกษาว่า คือ การที่บุคลากรในโรงเรียนได้กระทำกับบุคคลหรือสิ่งอื่นใด เพื่อคงไว้หรือเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานของโรงเรียน ซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อการบรรลุเป้าหมายทางการสอนของโรงเรียน (Harris. 1985 : 10)

จากแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของการนิเทศการศึกษาทั้งของนักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาดังกล่าว พอจะสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานที่มีการปฏิบัติงานร่วมกันของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนมีคุณภาพและพัฒนาปรับปรุงสภาพการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพบรรลุตามเป้าหมายของการศึกษา

ความสำคัญและความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษาในปัจจุบัน มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของการศึกษามาก ดังที่ ภิญญู สาร. ได้แยกแยะความสำคัญของการนิเทศการศึกษาไว้ให้เห็นชัดเจน คือ

1. การนิเทศการศึกษาทำให้วิชาชีพทางการศึกษาเจริญงอกงาม ทำให้ครูอาจารย์ ได้พัฒนาตนเองดีขึ้น มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ และมีประสิทธิภาพในการทำงาน ทางการศึกษาได้มากยิ่งขึ้น
2. การนิเทศการศึกษาทำให้เกิดการปรับปรุงและเกิดการเลือกเอาสิ่งที่ดีที่สุดมาเป็น วัตถุประสงค์ของการศึกษา
3. การนิเทศการศึกษาทำให้มีการปรับปรุงวิธีสอนและวิธีให้การศึกษาดียิ่งขึ้น
4. การนิเทศการศึกษา ช่วยให้มีการวัดและการประเมินผลการศึกษาดียิ่งขึ้น

(ภิญญู สาร. 2523 : 47)

นอกจากนี้ สุพิชญา ธีระกุล, กาญจนา ศรีภักดิ์สินธุ์ และวิจิตร (ธีระกุล) วรตมางกูร ได้กล่าวถึงความสำคัญและความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา โดยแยกกล่าวเป็น 2 นัยคือ ความจำเป็นที่เกี่ยวกับระบบการศึกษาโดยตรงและที่เกี่ยวกับระบบโรงเรียนโดยตรง โดยกล่าวว่า ความจำเป็นที่จะต้องมีการนิเทศการศึกษาในระบบการศึกษานั้น เนื่องจากว่า สภาพสังคมที่เปลี่ยนไปทุกขณะความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ เพิ่มขึ้นโดยไม่หยุดยั้ง นอกจากนั้นยังมีปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ อีกมากมายในการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อที่จะส่งผลให้การศึกษาของประเทศมีประสิทธิภาพรักษามาตรฐานไว้ได้ จึงจำเป็นต้องมีการแก้ไขโดยการให้การนิเทศการศึกษาซึ่งมีศึกษานิเทศก์เป็น ผู้รับผิดชอบ และทำหน้าที่ควบคุมดูแลระบบการเรียนการสอนในโรงเรียนต่าง ๆ ส่วนความจำเป็นที่จะต้องมีการนิเทศการศึกษาในระบบโรงเรียนนั้น เมื่อมาจากรู้ว่า โรงเรียนยังไม่พร้อมทางด้าน บุคลากร สิ่งอำนวยความสะดวก กระบวนการให้การศึกษา เทคนิควิธีการเรียนการสอนใหม่ ๆ การจัดหลักสูตรยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม นักเรียนยังมีปัญหาในเรื่องการเรียน ฯลฯ

และยังได้กล่าวโดยรวมไว้ว่า การจัดการนิเทศการศึกษามีความจำเป็นในการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของการศึกษา เพื่อลดความสูญเสียทางการศึกษา ส่งเสริมให้เด็กได้รับการศึกษาที่ดีกว่าเดิม (สุพิชญ์ ธีระกุล, กาญจนา ศรีภาพสินธุ์ และวิจิตร (ธีระกุล) วรุตบางกูร. 2524 : 10)

ชาญชัย อาจินสมาจาร ได้กล่าวถึงความจำเป็นที่ต้องมีการนิเทศการศึกษาแยกเป็นข้อ ๆ ไว้ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นในการให้บริการทางวิชาการแก่ครูจำนวนมากที่มีความสามารถต่าง ๆ กัน เพราะการศึกษาเป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนและยุ่งยากที่ต้องเกี่ยวข้องกับบุคคล รวมทั้งการศึกษาได้ขยายตัวไปอย่างมากด้วย
2. การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นต่อการเจริญงอกงามของครู แม้ว่าครูจะได้รับการฝึกฝนมาอย่างดีแล้วก็ตาม ก็ยังจะต้องมีการปรับปรุง การฝึกฝนอยู่เสมอในขณะทำงานตามสถานการณ์ที่เป็นจริง
3. การนิเทศการศึกษาสามารถสามารถลดภาระของครูในกรณีช่วยเหลือครูในการเตรียมการสอน
4. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอ ทำให้เกิดพัฒนาการทางการศึกษาทางทฤษฎี และทางปฏิบัติ
5. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาชีพแบบประชาธิปไตย สามารถให้ประโยชน์ทางสร้างสรรค์และสามารถรวมพลังของทุกคนที่ร่วมอยู่ในกระบวนการทางการศึกษาด้วย (ชาญชัย อาจินสมาจาร. ม.ป.ป. : 8 - 9)

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ ได้กล่าวถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการนิเทศการศึกษาไว้ว่า

1. กระบวนการเปลี่ยนแปลงของสังคม (Social Change) ที่ศึกษานิเทศก์ต้องทำตัวเป็นตัวแทนการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา โดยทำงานร่วมกับครู อาจารย์ คณะครู คณะบุคคล ตัวอย่างเช่น การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกษตรเป็นสังคมอุตสาหกรรม หรือการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรในระดับต่าง ๆ เช่น ประถม มัธยม และวิทยาลัยครู เป็นต้น

2. การผลิตครูสถาบันผลิตครูไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ การผลิตครูเพื่อไปทำงานในสถานศึกษาจึงต้องมีการฝึกอบรมประจำการ (Inservice Education) อยู่ตลอดเวลา เพื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม

3. มาตรฐานการศึกษา (Standardization) ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญ โดยเลือกจากผู้ที่มีความรู้มาทำงานและช่วยนิเทศความรู้ใหม่ ๆ ให้แก่ครูที่ทำการสอนประจำ ให้มีความคิดกว้างไกล ก้าวหน้าทันเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป (วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. 2525 : 7 - 8)

ตามที่หลายท่านได้ให้เหตุผลของความสำเร็จและความจำเป็นในการนิเทศการศึกษานั้น จะเห็นได้ว่า การนิเทศการศึกษามีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาความรู้ รวมทั้งประสบการณ์ต่าง ๆ แก่บุคลากรเพื่อให้มีความรู้ความสามารถในด้านวิชาชีพทางการศึกษา

จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

สังค อุทรานันท์ ได้กล่าวว่า การนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมายสำคัญอยู่ 4 ประการ คือ

1. เพื่อพัฒนาคน
2. เพื่อพัฒนางาน
3. เพื่อสร้างการประสานสัมพันธ์
4. เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ (สังค อุทรานันท์. 2530 : 12)

รุ่ง พูลสวัสดิ์ ได้ให้จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาในแง่ของหลักการไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ครูดำเนินการสอนตามหลักสูตร และให้ได้ผลตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้

ในหลักสูตร

2. เพื่อให้ครูได้ตระหนักถึงปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนและการจัดการศึกษา อีกทั้งให้สามารถแก้ปัญหาเหล่านั้นได้

3. เพื่อพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็น

4. เพื่อรักษา ส่งเสริม ควบคุมคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ

5. เพื่อให้ความช่วยเหลือและประสานงานทางวิชาการแก่กรมเจ้าสังกัด กระทรวง และสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนองค์การระหว่างประเทศ (รุ่ง หูลสวรรค์. 2528 : 5 - 8)

บริกส์ และ จัสแมน (ชาร์ มณีศรี. ม.ป.ป. : 47 - 48; อ้างอิงมาจาก Brigg and Justman. n.d) ที่สรุปความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ 4 ข้อ คือ

1. การส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าทางอาชีพ ได้แก่

1.1 การประชุมต่าง ๆ

1.2 การจัดอบรมแบบ Work Shop สัมมนาปัญหาต่าง ๆ

1.3 การไปเยี่ยมชมศูนย์ทดลองต่าง ๆ

1.4 การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้ครูได้มีโอกาสพบปะสังสรรค์ในด้านวิชาการ

1.5 ทำการทดลองหลักสูตร หนังสือเรียนและวิธีสอน

1.6 ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการศึกษา

2. การส่งเสริมความเจริญงอกงามของครู ได้แก่

2.1 ส่งเสริมให้ครูมีโอกาสศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ

2.2 ส่งเสริมการทดลองกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูสนใจอยากกระทำ

2.3 เปิดโอกาสให้ครูได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของสมาคมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอาชีพ

2.4 ส่งเสริมครูที่มีความสามารถพิเศษในทางใดทางหนึ่งโดยเฉพาะ

2.5 ส่งเสริมให้ครูได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในการศึกษาหาความรู้หรืองาน

ที่เขาสนใจ

2.6 ส่งเสริมให้ครูสนใจในกิจกรรมต่าง ๆ ของสมาคมอาชีพครูภายในประเทศ และของนานาชาติ

3. การปรับปรุงการสอนของครู ได้แก่

- 3.1 การพิจารณาคัดเลือกครูที่มีความสามารถและมีประสิทธิภาพเข้ามาทำการสอน
- 3.2 การจัดงานและมอบหมายงานที่ถูกต้องและตรงกับความสามารถของครู
- 3.3 ให้ครูมีโอกาสสังเกตการสอน
- 3.4 เปิดประชุม อบรม เพื่อศึกษาปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการสอน
- 3.5 ทำการสาธิตการสอนที่ดีให้แก่ครู
- 3.6 ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนครูและมีการสังเกตการสอนระหว่างโรงเรียนต่าง ๆ

4. การส่งเสริมแนะนำครูและส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและประชาคม

ได้แก่

- 4.1 ส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครอง ประชาชน

ในประชาคมของตน

- 4.2 ส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของประชาคม
- 4.3 ส่งเสริมให้มีสมาคมครูผู้ปกครองขึ้นในโรงเรียน
- 4.4 ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ

ทางการศึกษา

- 4.5 ส่งเสริมให้ประชาชนสนใจในกิจกรรมของโรงเรียน
- 4.6 จัดทำโรงเรียนให้เป็นศูนย์ของประชาคม
- 4.7 ส่งเสริมให้ครูรับฝึทชอบและมีส่วนร่วมในการนำประชาคมนั้น ๆ (ซารี มณีศรี.

ม.ป.ป. : 47 - 48)

ชาญชัย อาจิสมาจาร ได้กำหนดเป้าหมายและหน้าที่ของการนิเทศการศึกษา ซึ่งหมายถึง
จุดมุ่งหมายในการนิเทศการศึกษานั้นเอง โดยกำหนดไว้ 9 ประการ คือ

1. ก่อให้เกิดภาวะผู้นำขึ้น
2. เป็นการรวบรวมนโยบาย

3. ศึกษาถึงสภาพการเรียนการสอน
4. ปรับปรุงสภาพการเรียนการสอน
5. การปรับปรุงบุคลากร
6. ปรับปรุงมนุษยสัมพันธ์
7. การปรับปรุงปฏิสัมพันธ์ของหมู่คณะ
8. ปรับปรุงผลผลิตทางการศึกษา
9. ปรับปรุงการนิเทศการศึกษา (ชาญชัย อาจันสมาจาร. ม.ป.ป. : 13 - 22)

กล่าวโดยสรุปแล้ว จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการสอนให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กสูงขึ้น และการปฏิบัติงานร่วมกันของบุคลากรทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและดำเนินไปด้วยดี รวมถึงมีขวัญและกำลังใจในการทำงานด้วย

หลักการนิเทศการศึกษา

สุพิชญา อีระกุล, กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ และวิจิตร (อีระกุล) วรุตบางกูร ได้เสนอแนะหลักสำคัญในการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

1. หาทางให้ครูรู้จักช่วยและพึ่งตนเอง
2. ช่วยให้ผู้มีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถที่จะวิเคราะห์และแยกแยะปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเองได้
3. ต้องทราบความต้องการของครูแล้ววางแผนการนิเทศเพื่อตอบสนองความต้องการนั้น ๆ
4. ศึกษาปัญหาต่าง ๆ ของครูและทำความเข้าใจกับปัญหานั้น ๆ แล้วพิจารณาหาทางช่วยแก้ไข
5. ชักจูงให้ครูช่วยกันแยกแยะและวิเคราะห์ปัญหาร่วมกัน
6. การแก้ไขปัญหายุ่งเกี่ยวกับการเรียนการสอน ควรเปิดโอกาสให้ครูได้ใช้ความคิดและลงมือกระทำเองให้มากที่สุด

7. รับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของครู แล้วนำมาพิจารณาร่วมกัน

8. ช่วยจัดหาแหล่งวิทยากร อุปกรณ์การสอน ตลอดจนเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ

ให้แก่ครู

9. ช่วยจัดหาเอกสาร หนังสือและตำราต่าง ๆ ให้แก่ครู

10. ช่วยให้ครูรู้จักจัดหาหรือจัดทำวัสดุอุปกรณ์การสอนที่ขาดแคลนด้วยตนเอง โดยใช้วัสดุ
ในท้องถิ่นที่มีอยู่

11. หาทางให้โรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีความสัมพันธ์และช่วยเหลือ
ซึ่งกันและกัน

12. ต้องยอมรับนับถือบุคลากรที่ร่วมงานในโรงเรียนนั้น ๆ และแสดงให้เห็นว่า
เขามีความสำคัญในสถานศึกษานั้น ๆ ด้วย

13. ช่วยให้ครูได้แสดงกิจกรรมและผลงานต่าง ๆ ของโรงเรียน ให้ชุมชนทราบอย่าง
สม่ำเสมอ

14. ต้องทำความเข้าใจกับผู้บริหารโรงเรียน ในส่วนที่เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของ
กันและกัน

15. ช่วยประสานงานระหว่างโรงเรียนกับองค์กร หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

16. รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เห็นว่าเป็นประโยชน์มาทำการวิเคราะห์และวิจัย

17. ทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ของการศึกษาอย่างแจ่มแจ้ง เพื่อจะได้
ดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย (สุพิชญา อีระกุล, กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ และวิจิตร (อีระกุล)

วรุตบางกูร. 2524 : 36 - 38)

รองรัตน์ อิศรภักดี มีความเห็นว่า หลักการสำคัญของการนิเทศควรประกอบด้วย

1. การแสวงหาช่องทางที่จะกระตุ้นให้เกิดความคิด และปฏิบัติการทางสร้างสรรค์

2. ควรให้โอกาสแก่ทุกคนได้บรรลุตามวุฒิภาวะของเขาโดยมิได้หักหาญเอาแต่ใจหรือ

ถือหลักวิชาเป็นเกณฑ์จนบุคคลอื่นตามไม่ทัน

3. ให้แต่ละคนมีโอกาสเสนอผลงานตามความสามารถไม่ปล่อยให้คนใดหรือหมู่ใดผูกขาดความเป็นผู้นำในการทำงาน

4. สนับสนุนให้ทุกคนมีส่วนร่วมเมื่อ ออกความคิดเห็น ตัดสินใจชี้ขาดในการแก้ปัญหา โดยเฉพาะการตัดสินใจชี้ขาดนั้นมีผลถึงผู้นั้นด้วย

5. ยอมรับนับถือความแตกต่างของแต่ละคน และให้ความแตกต่างนั้นเป็นสิ่งประกอบในการพิจารณาการปฏิบัติงาน หรือมอบหมายงานแก่บุคคลนั้น

6. ยอมรับความสำคัญของครู ในสภาพการเรียนของโรงเรียน และยอมรับให้ครูได้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่ครูได้ประสบมา

7. พยายามทำให้ครูมีความสำนึกในความมั่นคงในหน้าที่อาชีพการงานมีกำลังใจ มีสถานะที่จะปฏิบัติหน้าที่ มีความพอใจในผลสำเร็จของงาน มีใจกล้าหาญและยุติธรรมในการสำรวจความสามารถและความบกพร่องของตนเอง เพื่อจะได้แก้ไขปรับปรุงการงานให้ดีขึ้น

8. ทำให้มีการพัฒนา นโยบายการนิเทศการศึกษาและความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

9. นำเอาความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของเด็ก กระบวนการเรียน ระเบียบ สภาพของสังคมความสัมพันธ์ของมนุษย์และพัฒนาการของหลักสูตรวิชาชีพระมาใช้ในการให้เกิดประโยชน์แก่การเรียน

10. ส่งเสริม สนับสนุน และร่วมมือในการทดลองค้นคว้าทางวิชาการที่เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาและผลที่ได้มาใช้ให้เกิดผลแก่การเรียนของเด็ก

11. ยอมรับในความสำคัญของการวางแผนระยะยาว การประเมินผลและสนับสนุนกระบวนการดังกล่าวด้วย (รองรัตน์ อิศรภักดี. 2521 : 6 - 7)

ชาญชัย อาจินสมาจาร ได้กล่าวถึงหลักการนิเทศการศึกษาที่ควรรักษาไว้ดังต่อไปนี้

1. การนิเทศการศึกษาจะต้องสัมพันธ์กับการบริหาร
2. การนิเทศการศึกษาควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของปรัชญา
3. การนิเทศการศึกษาควรเป็นวิทยาศาสตร์
4. การนิเทศการศึกษาควรเป็นประชาธิปไตย

5. การนิเทศการศึกษาควรเป็นการสร้างสรรค์
6. การนิเทศการศึกษาควรส่งเสริมความเจริญก้าวหน้า
7. การนิเทศการศึกษาควรเป็นวิชาชีพ (ชาญชัย อาจินสมาจาร. ม.ป.ป. : 27 - 33)
เจมส์ อาร์ มาร์ค และคนอื่น ๆ ได้เสนอหลักการนิเทศ ไว้ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษาเป็นโครงการทางการศึกษา ที่ต้องอาศัยความร่วมมือทุก ๆ ฝ่าย
2. ครูต้องการบริการด้านการนิเทศการศึกษา ครูใหญ่ควรเป็นผู้รับผิดชอบในการบริการ

ค่านนี้

3. การนิเทศการศึกษาควรปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของบุคลากรภายในโรงเรียน
4. การนิเทศการศึกษาช่วยชี้ให้เห็นความต้องการของบุคลากรในโรงเรียน
5. การนิเทศการศึกษาช่วยให้จูงจูงหมายการศึกษา ค้นคว้า
6. การนิเทศการศึกษาช่วยสร้างสรรค์เจตคติ และความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากร

ในโรงเรียนและชุมชน

7. การนิเทศการศึกษาช่วยในการจัดและการบริหารกิจกรรมการเรียนการสอน

ของนักเรียน

8. การนิเทศการศึกษาขึ้นอยู่กับครูและผู้บริหารการศึกษา ทั้งในและนอกโรงเรียน
9. การนิเทศการศึกษาควรมีงบประมาณประจำปีสนับสนุน
10. โครงการนิเทศการศึกษาควรได้รับความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่าย
11. โครงการนิเทศการศึกษาควรได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร
12. การนิเทศการศึกษาควรเผยแพร่ผลการวิจัยทางการศึกษาใหม่ ๆ และสนับสนุนให้มี

การปฏิบัติ

13. ควรมีการประเมินผลโครงการนิเทศ โดยผู้ร่วมงานและผู้เกี่ยวข้องภายนอกโครงการ (Mark, Stoops and King Stoops. 1978 : 5 - 6)

ดังนั้นหลักการนิเทศการศึกษาควรจะเป็นหลักการในการช่วยเหลือครูผู้สอนรวมทั้งพัฒนา ส่งเสริมในด้านการจัดการเรียนการสอน การแก้ปัญหาต่าง ๆ การทำงานร่วมกัน การประสานงาน การบริการ และการจัดสวัสดิการต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการเรียนการสอน และที่สำคัญ ควรจะเป็นการเข้าใจกัน การยอมรับกัน

การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

การนิเทศการศึกษา เป็นกิจกรรมที่ปฏิบัติต่อเนื่องกันมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน รูปแบบ กระบวนการและวิธีการนิเทศนั้นได้เปลี่ยนไปตามยุคสมัย จากลักษณะที่เป็นการตรวจการสั่งการมาเป็นลักษณะการร่วมมือ การแนะนำช่วยเหลือระหว่างผู้นิเทศกับครู เพื่อให้ครูได้พัฒนาความสามารถ และพฤติกรรมการสอนด้วยตนเอง การจัดการนิเทศการศึกษาที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบันมี 2 ลักษณะ คือ การนิเทศการศึกษาจากบุคลากรทางการนิเทศที่อยู่ภายนอกโรงเรียน และการนิเทศการศึกษาจากบุคลากรภายในโรงเรียน หรือที่เรียกว่า "การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน"

ความหมายของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

ผู้เชี่ยวชาญหรือนักการศึกษาด้านการนิเทศการศึกษา ได้ให้ความหมายการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไว้หลายลักษณะ ดังเช่น

อาคม จันทรสุนทร ได้กล่าวไว้ว่า การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเป็นการจัดการนิเทศ โดยบุคลากรภายในโรงเรียน ผู้นิเทศจะได้แก่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ หัวหน้าสายวิชา และหัวหน้า ฝ่ายต่าง ๆ ที่โรงเรียนคัดเลือกและแต่งตั้งขึ้น (อาคม จันทรสุนทร. 2527 : ภาคผนวก 25)

สังค อุทรานันท์ ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนโดยเรียกสั้น ๆ ว่า "การนิเทศภายในโรงเรียน" คือ กระบวนการทำงานของผู้บริหารโรงเรียน หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายในการพัฒนาคุณภาพการทำงานของครูและบุคลากรภายในโรงเรียน เพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียน (สังค อุทรานันท์. 2530 : 18)

ลีปนันท เกตุทัต ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เป็นการนิเทศการศึกษาโดยอาศัยบุคลากรภายในโรงเรียนเป็นผู้นิเทศ ได้แก่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ หรือหัวหน้าหมวดวิชา รวมทั้งผู้มีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ ตลอดจนมีประสบการณ์ในการสอนเฉพาะสาขาวิชา บุคลากรเหล่านี้จะต้องมีความสามารถทำการนิเทศครูในรูปของการเป็นที่เลี้ยง การปรึกษางานในหมู่คณะ การให้ความรู้เพิ่มเติมโดยถือหลักการฝึกกำลังกันปฏิบัติงานให้สำเร็จ ด้วยดี (ลีปนันท เกตุทัต. 2518 : 132)

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ กล่าวถึงลักษณะของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งได้แก่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ หัวหน้าหมวดวิชา โดยความร่วมมือกับคณะครูในโรงเรียน ร่วมมือกันปรึกษาหารือเพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล วางแผนการปรับปรุงการเรียนการสอน ตลอดจนปรับปรุงคุณภาพของบุคลากรภายในโรงเรียนให้ดีขึ้นตลอดเวลา นอกจากนี้ทางโรงเรียนอาจเชิญวิทยากรและศึกษานิเทศก์มาร่วมงานด้วย (วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. 2525 : 93)

หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง ความพยายามทุกชนิดของผู้บริหารโรงเรียน ในอันที่จะปรับปรุง ส่งเสริมประสิทธิภาพในด้านการเรียนการสอนภายในโรงเรียนให้ดีขึ้น ทำให้เกิดการเพิ่มพลังในการปฏิบัติงานของครูรวมทั้งให้ครูเกิดความก้าวหน้าในอาชีพและก่อให้เกิดผลขั้นสุดท้ายคือ การศึกษาของเด็กก้าวหน้าไปอย่างมีประสิทธิภาพ (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2529 : 3)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไว้ว่า เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ ซึ่งเป็นบุคลากรภายในโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้นักเรียนมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรต้องการ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2532 : 1)

จากความหมายของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนดังกล่าวสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนหรือที่เรียกสั้น ๆ ว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง กระบวนการปฏิบัติงานที่ร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันของบุคลากรทางการศึกษาภายในโรงเรียน ในการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการปฏิบัติงานของครู เพื่อทำให้เกิดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นตามจุดหมายที่ทางโรงเรียนต้องการ

ความจำเป็นและความสำคัญในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

โรงเรียนระดับประถมศึกษาที่มีเป็นจำนวนมาก ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนนั้นย่อมมีสาเหตุและอุปสรรคต่างกันในแต่ละโรงเรียน ดังนั้นถ้าหากจะรอให้มีการนิเทศการศึกษาที่เกิดจากบุคคลทางการนิเทศหรือศึกษานิเทศก์ ซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่นอกหน่วยงานโรงเรียนนั้น ๆ ก็จะมีนิเทศไม่ทั่วถึงและไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร นอกจากนี้ยังมีสาเหตุอื่น ๆ อีกที่ผลักดันให้เกิดมีการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขึ้น ดังเช่น

สังค อุทรานันท์ ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. ศึกษานิเทศก์โดยตำแหน่งมีจำนวนจำกัด ไม่สามารถสนองความต้องการในการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนต่าง ๆ ได้ทั่วถึง

2. สภาพปัญหา และความต้องการของโรงเรียนแต่ละแห่งไม่เหมือนกันจึงเป็นการยากที่ศึกษานิเทศก์ซึ่งอยู่ภายนอกโรงเรียนจะรู้สภาพปัญหา และความต้องการที่แท้จริงของโรงเรียนได้ การสนองความต้องการจึงเป็นไปได้ยาก

3. ในสภาพปัจจุบันบุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ ความสามารถเพียงพอ และบางคนยังมีความสามารถความชำนาญในเฉพาะสาขาวิชาอีกด้วย จึงสมควรจะใช้ทรัพยากรบุคคลเหล่านี้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด และยังเป็นการยอมรับซึ่งกันและกันด้วย

4. เป็นการสอดคล้องกับปรัชญา หลักการ และวิธีการของการนิเทศสมัยใหม่มากที่สุด ซึ่งการนิเทศสมัยใหม่จะเกิดขึ้นโดยความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ใช่มีคนคอยชี้แนะให้ทำงานอยู่ตลอดเวลา (สังค อุทรานันท์. 2530 : 116 - 117)

จากรายงานการสัมมนาในวิชาสัมมนาทางการนิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ปีการศึกษา 2527 สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง "การส่งเสริมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของประเทศไทย" ได้สรุปความจำเป็นไว้ว่าการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมีความจำเป็นต่อการส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอน การนิเทศจากบุคคลภายนอกอาจจะลดความจำเป็นลงได้เมื่อสภาพปัจจุบันขาดแคลนผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา ตลอดจนสิ่งสนับสนุนอื่น ๆ ประกอบกับปัจจุบันบุคลากรภายในโรงเรียนมีความรู้ความสามารถเพียงพอ เป็นผู้รู้ปัญหาแท้จริงในการเรียนการสอนภายในโรงเรียนของตนเองมากที่สุด (นิสิตปริญญโท สาขานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร. 2527 : 160)

นอกจากนี้หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ชี้แจงความจำเป็นในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. ในการพัฒนาการศึกษาจะเห็นได้ว่า กระบวนการที่สำคัญ ได้แก่ กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศการศึกษาทั้ง 3 กระบวนการนี้เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาการศึกษา ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเน้นกระบวนการนั้น ๆ เท่าเทียมกัน จะเน้นกระบวนการหนึ่งกระบวนการใดเพียงกระบวนการเดียวไม่ได้ จึงกล่าวได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

2. ภารกิจหลักของผู้บริหารโรงเรียนคือ บริหารงานที่รับผิดชอบหรืองานในหน้าที่อันได้แก่ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจกรรมนักเรียน งานธุรการ และการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้มีประสิทธิภาพ ตามภาระหน้าที่ดังกล่าว ผู้บริหารโรงเรียนจึงจำเป็นต้องดำเนินการนิเทศครูผู้สอน เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถปรับปรุงหรือพัฒนาวิธีสอนให้มีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และสัมฤทธิ์ผลตามจุดหมายของหลักสูตร

3. ภายในโรงเรียนมักจะประกอบด้วยครูที่มีประสบการณ์ ความรู้ความสามารถที่แตกต่างกัน ดังนั้นประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานการเรียนการสอนจะต่างกัน การที่จะลบล้างข้ออ้างดังกล่าว ผู้บริหารจะต้องมีการดำเนินการให้มีการนิเทศภายในโรงเรียน ทั้งนี้นอกจากจะทำให้ข้ออ้างดังกล่าวลดลงแล้ว ยังทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. การปฏิบัติงานใด ๆ ก็ตาม โดยธรรมชาติมักจะมีปัญหาเกิดขึ้น หากเป็นหน่วยงานใหญ่ ปัญหาย่อมจะมีมากขึ้นและแตกต่างกัน ในโรงเรียนซึ่งประกอบด้วยครูและนักเรียนที่มีพื้นฐานต่างกัน การที่ป้องกันหรือลดปัญหาต่าง ๆ ให้น้อยลงนั้น ทางหนึ่งที่จะลดปัญหาดังกล่าวได้แก่ การนิเทศภายในโรงเรียนซึ่งผู้บริหารมักใช้กลยุทธ์ศาสตร์ในการป้องกันและแก้ปัญหาดังกล่าว (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2529 : 3)

จะเห็นได้ว่า การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน มีความจำเป็นต่อการพัฒนาการเรียนการสอน ทั้งนี้เพราะการนิเทศการศึกษาจากบุคลากรทางกรนิเทศจากภายนอกมีปัญหามากประการ และสิ่งสนับสนุนในการนิเทศการศึกษามีไม่เพียงพอ ดังนั้นจึงได้มีการเปลี่ยนมาให้ความสนใจการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขึ้นอย่างจริงจัง เพราะการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นการนิเทศที่ตรงกับความต้องการของโรงเรียนมากที่สุด ผู้ที่ทำการนิเทศรู้ปัญหาของโรงเรียนอย่างแท้จริง และบุคลากรภายในโรงเรียนในปัจจุบันมีความรู้ความสามารถมากขึ้น ในขณะเดียวกันการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนยังเป็นเครื่องมือส่งเสริมให้ครูในโรงเรียนได้ทำงานร่วมกัน รู้จักคิดแก้ปัญหาาร่วมกัน

นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

การนิเทศการศึกษาเป็นการพัฒนาครู ให้สามารถมีวิธีการปรับปรุงการเรียนการสอนได้ดีขึ้น ทำให้การศึกษามีคุณภาพนั้น จำเป็นจะต้องมีบุคคลหรือคณะบุคคลทำหน้าที่รับผิดชอบในการนิเทศการศึกษา สำหรับการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเป็นงานที่ต้องมีการร่วมมือกันหลาย ๆ ฝ่าย ได้มีผู้กล่าวถึงผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไว้ ดังเช่น

อาคม จันทสุนทร ได้ให้ความเห็นว่า ควรจะเป็นบุคลากรภายในโรงเรียนเอง ซึ่งได้แก่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ หัวหน้าหมวดหรือสาขาวิชา และหัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ ที่โรงเรียนคัดเลือกและแต่งตั้งขึ้น (อาคม จันทสุนทร. 2527 : ภาคผนวก 25)

ยง วัชวัลลภ ได้กล่าวสนับสนุนในเรื่องที่ว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทต่อการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนว่า ครูใหญ่จะต้องรับผิดชอบงานวิชาการของโรงเรียนด้วย ครูใหญ่จึงต้องมีบทบาทในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเพราะงานนี้เป็นงานในหน้าที่โดยตรง จะโยนให้เป็นภาระหน้าที่ของศึกษานิเทศก์หรือผู้บริหารระดับสูงขึ้นไปหาได้ไม่ว่าไปแล้วบุคคลดังกล่าวแล้วนั้นมีความสำคัญในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนน้อยกว่าครูใหญ่ (ยง วัชวัลลภ. 2524 : 42)

อารียา สุทธิวิสัย ได้กล่าวถึงบุคลากรในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนว่า มี 3 ฝ่าย คือ ผู้บริหาร ผู้ให้การนิเทศ และผู้รับการนิเทศ บุคคลทั้ง 3 ฝ่ายนี้ จะต้องมีการประสานงานและยอมรับซึ่งกันและกัน โดยกล่าวถึงบทบาทของแต่ละฝ่ายว่า

1. บทบาทของผู้บริหาร ผู้บริหารในฐานะผู้นำและผู้บริหารของหน่วยงานต้องแสดงบทบาทดังนี้

- 1.1 สนับสนุนให้เกิดการนิเทศภายในอย่างแท้จริง
- 1.2 ทำหน้าที่เป็นวิทยากรที่ดีของครูทุกโอกาส ให้คำแนะนำชี้แหล่งวิชาการให้แก่ครู
- 1.3 บริการและอำนวยความสะดวกแก่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศในทุก ๆ วัน

1.4 ประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

1.5 สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

2. บทบาทของผู้นิเทศ ผู้นิเทศหรือผู้ให้การนิเทศหมายถึง ครูวิชาการโรงเรียนหรือครูคนใดคนหนึ่งโรงเรียน ที่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งคณะครูเต็มใจและคัดเลือกให้เป็นผู้นิเทศ มีบทบาท ดังนี้

2.1 ประชุมวางแผนร่วมกับเพื่อนครูเพื่อวิเคราะห์ปัญหาที่ครูกำลังเผชิญอยู่

2.2 ร่วมกับเพื่อนครูวางแผนและจัดทำโครงการเพื่อแก้ปัญหา

2.3 ช่วยเหลือเพื่อนครูในการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอน

2.4 ช่วยเหลือเพื่อนครูในการประเมินผลนักเรียน

2.5 ช่วยเหลือเพื่อนครูประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอน และมีความ

รู้สึกมั่นคง

2.6 ร่วมกับผู้บริหารและเพื่อนครูประเมินผลการปฏิบัติงาน

2.7 ร่วมกับเพื่อนครูหาข้อบกพร่องและแนวทางแก้ไขจากผลการปฏิบัติงาน

3. บทบาทของผู้รับการนิเทศ ผู้รับการนิเทศหมายถึง คณะครูในโรงเรียนที่ในขณะนั้น ไม่ได้แสดงบทเป็นผู้นิเทศ หมายความว่า ครูบางคนอาจมีโอกาสดำเนินการสองบทบาทคือ เป็นผู้นิเทศในเรื่องหนึ่ง แต่อาจเป็นผู้รับการนิเทศในเรื่องหนึ่ง อย่างไรก็ตามถ้าเป็นผู้รับการนิเทศก็ต้องแสดงบทบาท ดังนี้

3.1 ร่วมกับผู้นิเทศวิเคราะห์ปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ และเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาจากมากไปหาน้อย

3.2 วางแผนร่วมกับผู้นิเทศในอันที่จะแก้ไขปัญหานั้น ๆ ร่วมกันทำโครงการเพื่อแก้ไขปัญหานั้น

3.3 ลงมือปฏิบัติหรือดำเนินการตามโครงการในข้อ 3.2 หลังจากได้รับความรู้ความเข้าใจแล้ว

3.4 ขอความร่วมมือสนับสนุนหรือคำปรึกษาหารือจากผู้นำเขตและบริหารในกรณีที่มี
ปัญหาระหว่างดำเนินการ

3.5 ร่วมกับผู้นำเขตประเมินผลการปฏิบัติงาน

3.6 ร่วมกับผู้นำเขตหาข้อบกพร่องและแนวทางแก้ไข (อารียา สุทธิวิสัย. 2528 :
16 - 17)

นิพนธ์ ไทยพานิช ได้นิยามคำว่า ผู้นำเขตภายในโรงเรียนไว้ว่า หมายถึงทั้งผู้บริหารโรงเรียน
ผู้ช่วยผู้บริหาร และครูหัวหน้าหมวดวิชา ซึ่งมีหน้าที่จะต้องเป็นผู้นำและเป็นผู้ส่งเสริมให้ความคืบหน้าทาง
วิชาการแก่ครู เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ดังนั้นบทบาทของผู้นำเขตจะมี 3
ลักษณะดังนี้ คือ

1. เป็นผู้ให้การสนับสนุน
2. เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ
3. เป็นผู้มีส่วนร่วม (นิพนธ์ ไทยพานิช. 2530 : 1)

หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กล่าวถึงบุคลากร
ในการนิเทศว่า การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเป็นการร่วมมือกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียน
ผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้าสายชั้น หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ และครูผู้สอนกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ
ตลอดจนครูวิชาการกลุ่มที่ประจำอยู่ในโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารโรงเรียน คือ ตัวจักร
สำคัญในการที่จะปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนภายในโรงเรียน เพราะผู้บริหารจะต้องเป็นทั้ง
ผู้สนับสนุนการนิเทศการศึกษา และทำหน้าที่เป็นผู้นำเขตการศึกษาด้วยในเวลาเดียวกัน (หน่วย
ศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2529 : 4)

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ผู้ที่มีหน้าที่นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ควรได้แก่ ผู้บริหาร
โรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าสายชั้น หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ หัวหน้า
ฝ่ายวิชาการของโรงเรียน หรือครูผู้มีความสามารถที่ผู้บริหารหรือคณะครูเห็นสมควรแต่งตั้งให้เป็น
ผู้นำเขตภายในโรงเรียน

งานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

ก่อนจะมีการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนชั้นนั้น ผู้นิเทศหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการนิเทศจะต้องทราบถึง งานหลักของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนก่อน เพื่อการดำเนินงานด้านการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนจัดได้ครอบคลุมทุกด้าน และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการศึกษา เกี่ยวกับงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนนี้ ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้กำหนดงานหลักของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไว้ให้เราได้ศึกษา โดยกล่าวในรูปแบบต่าง ๆ อย่างเช่น

เบน เอ็ม แฮร์ริส ได้เสนอภาระกิจหลักที่สำคัญของการนิเทศการศึกษาไว้ 10 ประการ คือ

1. งานเกี่ยวกับด้านพัฒนาหลักสูตร ซึ่งเกี่ยวกับการวางแผนโครงสร้างหลักสูตร การทำประมวลการสอน โครงการสอน แผนการสอน โดยกำหนดตัวผู้สอน วัน เวลา สถานที่ และแบบวิธีสอน ตลอดจนการสร้างเกณฑ์มาตรฐานการสอน และการบรรจุหน่วยกิตต่าง ๆ ลงในการสอน
2. การจัดระบบการสอน โดยนำหลักสูตรที่วางไว้มาใช้จัดระบบนักเรียนและจัดตารางสอน
3. การคัดเลือกบุคลากรผู้สอน โดยเลือกสรรมาให้เหมาะสมกับงาน มีการสำรวจหาการสอบคัดเลือก และเก็บรักษาทะเบียนประวัติเกี่ยวกับบุคลากรแต่ละคน
4. จัดสิ่งอำนวยความสะดวก ออกแบบและจัดเตรียมบริบท ให้ความสะดวกและความเหมาะสมแก่ผู้สอน รวมทั้งการจัดวางแผนการใช้อาคารเรียนให้ถูกต้อง และมีเครื่องแสดงบอกที่เก็บรักษาริภัณฑ์ทางการศึกษาให้หยิบใช้ได้ง่าย
5. จัดวัสดุอุปกรณ์การสอน ตรวจสอบ และคัดเลือกวัสดุอุปกรณ์การสอนที่จะนำมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการสอน
6. การจัดอบรมครูประจำการ โดยจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ครูก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและให้ทำงานได้ผลสำเร็จมากขึ้น

7. จัดปฐมนิเทศสมาชิกใหม่ ให้รู้และเข้าใจในสิ่งที่จำเป็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน เพื่อลดอุปสรรคที่อาจมีขึ้นและให้การทำงานได้รับผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น

8. จัดบริการด้านอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของการให้การศึกษาของทางโรงเรียน เช่น การให้ครูได้มีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบาย การสร้างความสัมพันธ์ในการทำงาน สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน เพื่อไม่ให้เกิดอุปสรรคต่อการสอน และจัดบริการด้านต่าง ๆ ให้ครูได้ใช้สมรรถภาพของตนได้เต็มที่

9. สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ในการที่เกี่ยวกับการสอน ประกอบด้วย การแจ้งข่าวคราว ความเคลื่อนไหวทางการศึกษาให้ชุมชนได้ทราบ แสวงหาและเลือกใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา พยายามหลีกเลี่ยงอิทธิพลในทางที่ผิดและไม่เหมาะสมของชุมชนที่จะมีผลต่อการสอน

10. การประเมินผล มีการวางแผนจัดระเบียบการประเมินผล และดำเนินการประเมินผลในทุกแง่ของโรงเรียนที่มีผลต่อการสอน (Harrie. 1985 : 10 - 12)

เนกเลย์ อีแวนส์ ได้กล่าวถึงงานนิเทศการศึกษาของอาจารย์ใหญ่ไว้ว่า

1. ช่วยส่งเสริมให้ครูแต่ละคนหรือทั้งกลุ่ม สามารถแสดงความสามารถออกมาอย่างอิสระ และปรับปรุงการเรียนการสอนร่วมกับบุคคลอื่น
2. ทำงานกลุ่มในการสร้างและดำเนินการให้เป็นไปตามปรัชญาที่ตั้งไว้ ซึ่งมีส่วนสอดคล้องกับปรัชญาชุมชน
3. พัฒนาทางการสอน
4. พัฒนาหลักสูตร
5. ดูแลโครงการนิเทศในโรงเรียนให้ดำเนินการได้ด้วยดี
6. ดำเนินการวัดผลประเมินโครงการทั้งระบบ
7. ช่วยให้มีการจัดตั้งผู้เชี่ยวชาญทางการสอน และใช้คณะนี้ให้มีประสิทธิภาพ

8. รับผิดชอบในการจัดโครงการส่งเสริมความรู้แก่ครูประจำโรงเรียน
9. จัดให้มีการแลกเปลี่ยนข่าวสารและความคิดเห็นซึ่งกันและกันในระหว่างครูและบุคคลอื่น
10. จัดดูแลสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น อุปกรณ์ หนังสือ แหล่งวิชาการ
11. ช่วยให้มีการพัฒนาทางการนิเทศใหม่ ๆ ในท้องถิ่น

สายหยุด จำปาทอง ได้จำแนกงานนิเทศการศึกษา ออกเป็นหมวดหมู่ดังนี้ คือ

1. เกี่ยวกับครู
 - 1.1 ช่วยจัดปฐมนิเทศครูใหม่
 - 1.2 ช่วยครูใหม่ในการปฏิบัติงาน
 - 1.3 ช่วยครูตามที่ร้องขอมา
2. งานเกี่ยวกับหลักสูตร
 - 2.1 ส่งเสริมให้ครูศึกษาหลักสูตรและประมวลการสอนให้เข้าใจ
 - 2.2 ส่งเสริมให้ครูทำประมวลการสอนและบันทึกการสอนร่วมกัน
 - 2.3 ส่งเสริมให้ครูปรับปรุงหลักสูตร
 - 2.4 ส่งเสริมให้ครูใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นได้มากที่สุด สำหรับปรับปรุงหลักสูตร
3. งานเกี่ยวกับอุปกรณ์การสอน
 - 3.1 แนะนำให้ครูทราบถึงอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ และพอสามารถจัดหาได้และใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด
 - 3.2 พยายามจัดบริการเกี่ยวกับอุปกรณ์เท่าที่สามารถทำได้
 - 3.3 ส่งเสริมให้ครูผลิตอุปกรณ์อย่างง่าย ๆ เท่าที่จะทำได้
 - 3.4 ส่งเสริมให้ครูใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ในการปรับปรุงการสอน
4. งานเกี่ยวกับการปรับปรุงงานวิชาชีพครู
 - 4.1 ส่งเสริมให้ครูสังเกตการสอนซึ่งกันและกัน และของโรงเรียนอื่น

- 4.2 ร่วมปรึกษากับครูในการปรับปรุงการเรียนการสอน
- 4.3 ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ทันสมัยอยู่เสมอ
- 5. เกี่ยวกับการทำงานร่วมกัน
 - 5.1 ส่งเสริมให้ครูวางแผนการเรียนการสอนร่วมกัน
 - 5.2 ส่งเสริมให้ครูทำงานร่วมกับผู้ปกครองหรือคนอื่น ๆ ในการปรับปรุงโรงเรียน
- 6. งานเกี่ยวกับการค้นคว้าทดลอง
 - 6.1 ส่งเสริมให้ครูทดลองสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ เช่น วิธีสอน
 - 6.2 ส่งเสริมให้ครูค้นคว้าอยู่เสมอ
 - 6.3 ส่งเสริมครูทุก ๆ ด้าน เพื่อให้ครูจะได้ทำการทดลองค้นคว้าได้สะดวก

(ชาลี มณีศรี. ม.ป.ป. : 28 - 29)

สจก อุทรานันท์ ได้กำหนดขอบเขตงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนในลักษณะของงานวิชาการภายในโรงเรียนว่า ผู้บริหารต้องรับผิดชอบงานวิชาการภายในโรงเรียน 2 ประเภท คือ

- 1. งานหลัก คือ งานที่ถือเป็นเป้าหมายอันสำคัญของงานวิชาการภายในโรงเรียน ได้แก่
 - 1.1 งานเกี่ยวกับหลักสูตร คือ การปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น การสร้างหลักสูตรเพื่อสนองความต้องการของท้องถิ่น การจัดแผนการเรียนการสอน การจัดทำโครงการสอน การจัดตารางสอน การจัดครูเข้าสอน การจัดชั้นเรียน (จัดนักเรียนเข้าแผนการเรียน) การจัดกิจกรรมในหลักสูตร การผลิตสื่อและอุปกรณ์การสอน
 - 1.2 งานเกี่ยวกับการเรียนการสอน คือการพัฒนาเทคนิคและวิธีสอน เทคนิควิธีในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งการใช้สื่อและอุปกรณ์การสอน
 - 1.3 งานเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน คือ การสร้างเครื่องมือวิธีการวัดและประเมินผล งานทะเบียนวัดผล และผลรายงานความก้าวหน้าของนักเรียน
- 2. งานสนับสนุนวิชาการ คือ งานที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้สนับสนุนงานวิชาการของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ได้แก่

2.1 งานพัฒนาบุคลากร คือ การปฐมนิเทศครูใหม่ การพัฒนาและอบรมครู

2.3 งานธุรการและการเงิน

2.4 งานกิจการนักเรียน คือ งานเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียนและโภชนาการ

2.5 งานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน คือ การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน งานเกี่ยวกับ

สมาคมครูและผู้ปกครอง (สังค อุทรานันท์. 2530 : 121 - 124)

/ กิติมา ปรีดีคิลก ได้กล่าวถึงลักษณะงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน โดยเสนอว่า
อาจจัดเป็นหมวดหมู่ได้ดังนี้

1. งานนิเทศเกี่ยวกับตัวครู ได้แก่ การจัดปฐมนิเทศครูใหม่ ช่วยครูใหม่ในการปฏิบัติงาน
ช่วยครูที่ขอร้องมา เปิดโอกาสให้ครูได้พบปะอยู่เสมอ
2. งานนิเทศเกี่ยวกับหลักสูตร ได้แก่ การส่งเสริมให้ครูได้ศึกษาหลักสูตร ประมวล
การสอน ส่งเสริมให้ครูหาประมวลการสอนและบันทึกการสอนร่วมกัน ส่งเสริมให้ครูปรับปรุงหลักสูตร
และประมวลการสอน ส่งเสริมให้ครูใช้ทรัพยากรในห้องฉันทให้มากที่สุดสำหรับปรับปรุงหลักสูตร
3. งานนิเทศเกี่ยวกับอุปกรณ์การสอน ได้แก่ การแนะนำให้ครูทราบถึงอุปกรณ์ต่าง ๆ
ที่มีอยู่และพอสามารถจัดหาได้ และให้ใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด พยายามจัดบริการเกี่ยวกับอุปกรณ์
เท่าที่สามารถทำได้ ส่งเสริมให้ครูผลิตอุปกรณ์อย่างง่าย ๆ เท่าที่จะทำได้ ส่งเสริมให้ครูใช้ทรัพยากร
ในห้องฉันทให้เป็นประโยชน์ในการเรียนการสอน
4. งานนิเทศเกี่ยวกับปรับปรุงงานวิชาชีพของครู ส่งเสริมให้ครูสังเกตการสอนของ
กันและกัน และของโรงเรียนอื่น ร่วมปรึกษากับครูเกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนการสอน ส่งเสริม
ให้ครูเข้าอบรมสัมมนา ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความทันสมัยอยู่เสมอ
5. งานนิเทศเกี่ยวกับการทำงานร่วมกัน ได้แก่ การส่งเสริมให้ครูวางแผนการเรียน
การสอนร่วมกัน ส่งเสริมให้ครูทำงานร่วมกับผู้ปกครองหรือบุคคลอื่น ๆ ในการปรับปรุงโรงเรียน
6. งานนิเทศเกี่ยวกับการค้นคว้าทดลอง ได้แก่ ส่งเสริมให้ครูได้ทดลองสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ
เช่น วิธีสอน ส่งเสริมให้ครูค้นคว้าอยู่เสมอ และส่งเสริมครูในทุก ๆ ด้าน เพื่อที่จะได้ทำการทดลอง
ค้นคว้าได้สะดวก (กิติมา ปรีดีคิลก. 2529 : 414)

อุทัย บุญประเสริฐ และชโลมใจ กิงการวัฒน์ ได้กล่าวถึงระบบงานนิเทศภายในโรงเรียนว่า
 ครอบคลุมด้วย

1. การช่วยเหลือครูในการพัฒนาการเรียนการสอน
2. การเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร และส่งเสริมความสามารถในการนำหลักสูตรไปใช้
3. การช่วยเหลือส่งเสริมการพัฒนาตนเองของครู และความก้าวหน้าในวิชาชีพครู
4. การสนับสนุนอำนวยความสะดวกการบริการส่วนของครูในการใช้อุปกรณ์ สื่อการสอน นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เหมาะสม การทดลอง การวิจัยเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน การใช้ห้องสมุด และวิธีการสอนใหม่ ๆ ที่ตอบสนองจุดหมายของหลักสูตร
5. การวัดผลและประเมินผลการเรียนของเด็ก การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียน และความสำเร็จในการใช้หลักสูตร
6. การเสริมสร้างบรรยากาศในการทำงานร่วมกันและการบำรุงขวัญครู
7. การประเมินผลแผนงานโครงการการนิเทศการศึกษาของโรงเรียน

(อุทัย บุญประเสริฐ, และชโลมใจ กิงการวัฒน์. 2528 : 29 - 30)

จากแนวการสรุปงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของนักการศึกษาหลาย ๆ ท่านนั้น
 พอลจะสรุปได้ว่า งานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประกอบด้วยงาน 3 ประเภท คือ

1. งานวิชาการ คือ งานด้านการศึกษาที่เกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียนโดยเฉพาะ เช่น งานเกี่ยวกับหลักสูตร งานเกี่ยวกับด้านการเรียนการสอน รวมถึงงานการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน
2. งานพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน เป็นงานพัฒนาปรับปรุงและส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนได้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีความก้าวหน้าในการทำงาน เพื่อส่งเสริมงานด้วยวิธีการของโรงเรียน งานพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน เช่น การปฐมนิเทศครูใหม่ การอบรมครูเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของครู การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ การจัดสวัสดิการด้านต่าง ๆ การสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครู การทำงานกลุ่มสัมพันธ์ เหล่านี้เป็นต้น

3. งานบริหารและสนับสนุนงานวิชาการ ซึ่งได้แก่ การจัดบริเวณ อาคารสถานที่ อาคารเรียนต่าง ๆ งานกิจกรรมนักเรียน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ซึ่งงานเหล่านี้จะเป็นตัวสนับสนุนส่งเสริมให้งานวิชาการประสบผลสำเร็จ มีสัมฤทธิ์ผลในด้านการเรียนการสอน

กระบวนการทางการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

แสรริส ได้เสนอกระบวนการนิเทศการศึกษาไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ประเมินสภาพการทำงาน (Assesing) เป็นกระบวนการศึกษาสถานภาพต่าง ๆ รวมทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อจะนำมาเป็นตัวกำหนดถึงความต้องการจำเป็นเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงซึ่งประกอบด้วยงานต่อไปนี้ คือ

1.1 วิเคราะห์ข้อมูล โดยการศึกษาหรือพิจารณาธรรมชาติและความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ

1.2 สังเกตสิ่งต่าง ๆ ด้วยความรอบคอบถี่ถ้วน

1.3 ทบทวนและตรวจสอบสิ่งต่าง ๆ ด้วยความระมัดระวัง

1.4 วัตถุประสงค์การดำเนินงาน

1.5 เปรียบเทียบพฤติกรรมการดำเนินงาน

2. จัดลำดับความสำคัญของงาน (Priority) เป็นกระบวนการกำหนดเป้าหมาย จุดประสงค์ และกิจกรรมต่าง ๆ ตามลำดับ ความสำคัญประกอบด้วยงานต่อไปนี้ คือ

2.1 กำหนดเป้าหมาย

2.2 ระบุจุดประสงค์ในการทำงาน

2.3 กำหนดทางเลือก

2.4 จัดลำดับความสำคัญ

5. ออกแบบวิธีการทำงาน (Designing) เป็นกระบวนการวางแผนหรือกำหนดโครงการต่าง ๆ เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยประกอบด้วยงานต่อไปนี้ คือ

- 3.1 จัดสายงานให้ส่วนประกอบต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กัน
- 3.2 หาวิธีการนำเอาทฤษฎีหรือแนวคิดไปสู่การปฏิบัติ
- 3.3 เตรียมการต่าง ๆ ให้พร้อมที่จะทำงาน
- 3.4 จัดระบบการทำงาน
- 3.5 กำหนดแผนในการทำงาน

4. จัดสรรทรัพยากร (Allacating Resources) เป็นกระบวนการกำหนดทรัพยากรต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการทำงาน ซึ่งประกอบด้วยงานต่อไปนี้

- 4.1 กำหนดทรัพยากรที่ต้องการใช้ตามความต้องการ
- 4.2 จัดสรรทรัพยากรไปให้หน่วยงานต่าง ๆ
- 4.3 กำหนดทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ สำหรับจุดมุ่งหมายบางประการ
- 4.4 มอบหมายบุคลากรให้ทำงานในแต่ละโครงการ หรือแต่ละเป้าหมาย

5. ประสานงาน (Coordinating) เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับ คน เวลา วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกทุก ๆ อย่าง เพื่อจะทำให้การเปลี่ยนแปลงบรรลุผลสำเร็จในการทำงาน กระบวนการประสานงาน ได้แก่

- 5.1 ประสานการปฏิบัติงานในฝ่ายต่าง ๆ ให้ดำเนินการไปด้วยกันด้วยความราบรื่น
- 5.2 สร้างความกลมกลืนและความพร้อมเพรียงกัน
- 5.3 ปรับการทำงานในส่วนต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพให้มากที่สุด
- 5.4 กำหนดเวลาในการทำงานในแต่ละช่วง
- 5.5 สร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้น

6. นำการทำงาน (Directing) เป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานเพื่อเกิดสภาพที่เหมาะสม สามารถบรรลุผลแห่งการเปลี่ยนแปลงให้มากที่สุด ซึ่งได้แก่

- 6.1 การแต่งตั้งบุคลากร
- 6.2 กำหนดแบบแผนเกี่ยวกับ เวลา ปริมาณ หรืออัตราเร็วในการทำงาน

6.4 แนะนำการปฏิบัติงาน

6.5 ขี้แจงกระบวนการทำงาน

6.6 ตัดสินใจทางเลือกในการปฏิบัติงาน (Harris. 1985 : 12 - 15)

สำหรับ สจ๊วต อุทรานันท์ ได้เสนอกระบวนการนิเทศการศึกษา โดยใช้ชื่อเรียกว่า "PIDRE" เข้ามาใช้ในกระบวนการนิเทศการศึกษาและการนิเทศการศึกษากายในโรงเรียน เพื่อสอดคล้องกับ สภาพสังคมไทย โดยประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 วางแผนการนิเทศ (Planning - P)

ขั้นที่ 2 ให้ความรู้ความเข้าใจในการทำงาน (Informing - I)

ขั้นที่ 3 ลงมือปฏิบัติงาน (Doing - D)

ขั้นที่ 4 สร้างเสริมกำลังใจ (Reinforcing - R)

ขั้นที่ 5 ประเมินผลการนิเทศ (Evaluating - E) (สจ๊วต อุทรานันท์. 2530 : 125)

อุทัย บุญประเสริฐ และ ชโลมใจ ภิงการาววัฒน์ ได้เสนอแนะกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนว่า ประกอบด้วยสูตร A P D S คือ

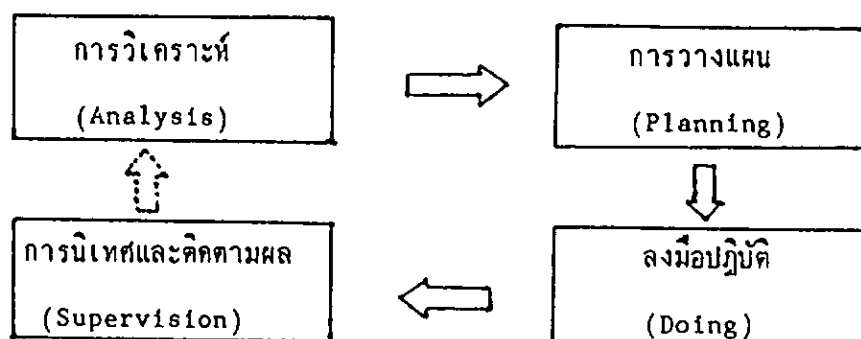
1. การวิเคราะห์ Analysis - A

2. การวางแผน Planning - P

3. การลงมือปฏิบัติ Doing - D

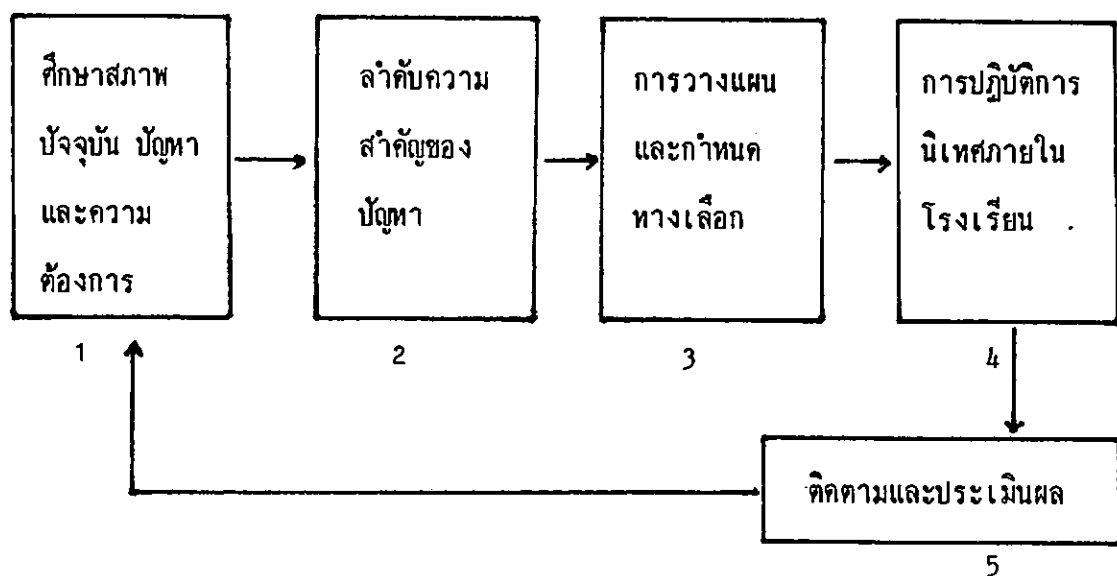
4. การนิเทศและติดตามผล Supervision - S

โดยเสนอเป็นแผนภูมิกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ดังต่อไปนี้

(อุทัย บุญประเสริฐ และ ชโลมใจ ภิงการาววัฒน์. 2528 : 76)

หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดให้กระบวนการการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน มีขั้นตอนการทำงานประกอบด้วย การศึกษาสภาพปัจจุบัน ลำดับความสำคัญของปัญหา การวางแผนการปฏิบัติตามแผน การติดตามและประเมินผล โดยเขียนเป็นแผนภูมิดังนี้

(หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2529 : 8 - 18)

กระบวนการนิเทศการศึกษา และกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ที่นำมากล่าวอ้างถึงนั้น เป็นกระบวนการหรือขั้นตอนของการทำงานโดยมีความมุ่งหมายเดียวกัน คือ พัฒนาคุณภาพของการศึกษา ดังนั้นกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน จึงควรเป็นกระบวนการทำงานแบบครบวงจรของการทำงาน โดยเริ่มจากการศึกษาข้อมูลอันเป็นปัญหาล้วนนำปัญหานั้น มาวิเคราะห์เลือกปัญหาและลำดับความสำคัญของปัญหาแต่ละปัญหา จากนั้นมีการวางแผนเพื่อกำหนดทางเลือกหาทางปฏิบัติงานการนิเทศแก้ไข ปรับปรุงปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียนแล้วมีการติดตามและประเมินผล ถ้าหากยังไม่บรรลุผลตามที่ต้องการก็เริ่มต้นศึกษาข้อมูลและปัญหากันใหม่ และดำเนินการตามลำดับขั้นตอนเดิมต่อไป

กิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้เสนอกิจกรรม สำหรับใช้ในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไว้ว่า วิธีการในการนิเทศภายในโรงเรียน ได้แก่ การประชุม การสังเกตการสอน การศึกษาจากเอกสารหรือตำรา การให้คำปรึกษาหารือ การ สนทนาทางวิชาการ การสาธิต การพาไปศึกษานอกสถานที่ (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2529 : 20 - 50)

สังค์ อุทรานันท์ ได้แบ่งกิจกรรมการนิเทศการศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. กิจกรรมที่ผู้นิเทศปฏิบัติ ได้แก่ การบรรยาย การสาธิต การสังเกต การสัมภาษณ์ การบันทึกข้อมูล การจัดทำเครื่องมือ และทำการทดสอบ การวิเคราะห์ การเขียน
2. กิจกรรมที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศปฏิบัติร่วมกัน ได้แก่ การประชุม การอภิปราย
3. กิจกรรมที่ผู้รับการนิเทศเป็นผู้ปฏิบัติ ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียนเขียน การไปทัศนศึกษา การปฏิบัติตามคำแนะนำ บทบาทสมมติ นิทรรศการ (สังค์ อุทรานันท์. 2530 : 91)

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ได้เสนอแนะกิจกรรมการนิเทศ โดยเสนอในลักษณะกลวิธีในการนิเทศภายในโรงเรียนว่า ควรจะประกอบด้วย การประชุม การ สังเกตการสอนในชั้นเรียน การให้การศึกษาจากเอกสารหรือตำรา การให้คำปรึกษาหารือ การ สนทนาทางวิชาการ การสาธิตการสอน การพาไปศึกษาดูงานนอกสถานที่ และการบริการเอกสาร ทางวิชาการ (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2531 : 10 - 12)

แฮริส ได้เสนอกิจกรรมสำหรับการนิเทศไว้ 23 ชนิด สรุปเป็นหัวข้อสำคัญ ๆ ดังนี้

1. การบรรยาย (Lecturing)
2. การบรรยายที่มีสื่อประกอบ (Visualized Lecturing)
3. การเสนอข้อมูลเป็นกลุ่ม (Panel Presenting)

4. การดูภาพยนตร์หรือโทรทัศน์ (Viewing Film or Television)
5. การฟังเทป วิทยุ และจานเสียง (Listening to Tape, Radio or Recording)
6. การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับวัสดุและเครื่องมือต่าง ๆ (Exhibiting Materials and Equipment)
7. การสังเกตภายในห้องเรียน (Observing in Classroom)
8. การสาธิต (Demonstrating)
9. การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interviewing)
10. การสัมภาษณ์เฉพาะบางเรื่อง (Focused Interviewing)
11. การสัมภาษณ์ทางอ้อม (Non-directive Interviewing)
12. การอภิปราย (Discussing)
13. การอ่าน (Reading)
14. การวิเคราะห์ข้อมูลและการคิดคำนวณ (Analysing and Calculating)
15. การระดมสมอง (Brainstorming)
16. การบันทึกวิดีโอเทปและถ่ายภาพ (Videotaping and Photographing)
17. การจัดทำเครื่องมือและข้อทดสอบ (Instrumenting and Testing)
18. การประชุมกลุ่มย่อย (Buss Session)
19. การพาไปทัศนศึกษา (Field Trip)
20. การเยี่ยมเยียน (Intervisiting)
21. บทบาทสมมติ (Role Playing)
22. การเขียน (Writing)
23. การปฏิบัติตามคำแนะนำ (Guided Practice)

เจมส์ มาร์ค และคณะ ได้แบ่งกิจกรรมการนิเทศที่เหมาะสมกับงานนิเทศในโรงเรียน
ออกเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ 2 กลุ่ม คือ

1. กิจกรรมสำหรับกลุ่ม (Group Devices)

1.1 กิจกรรมปฏิบัติ (Doing Techniques)

ก. การประชุมปฏิบัติ (Workshops)

ข. คณะกรรมการ (Committees)

1.2 กิจกรรมการสนทนา (Verbal Techniques)

ก. การประชุมคณะครู (Staff Meeting)

ข. การแนะแนวเป็นกลุ่ม (Group Counseling)

ค. การศึกษาระยะสั้น (Course Work)

ง. การศึกษาจากเอกสาร (Documentary Aids)

จ. การอ่าน (Directed Reading)

1.3 กิจกรรมการสังเกต (Observational Techniques)

ก. การสังเกตการสอนโดยตรง (Directed Observation)

ข. หักนศึกษา (Field Trip)

ค. ห้องเที่ยวสัมมนา (Travel Seminars)

ง. โสตทัศนูปกรณ์ (Audio Visual Aids)

2. กิจกรรมสำหรับรายบุคคล (Individual Devices)

2.1 กิจกรรมการปฏิบัติ (Active - Techniques)

ก. ร่วมงานกิจกรรมการสอน (Participation in the Total Teaching Activities)

ข. การแก้ปัญหาเป็นรายบุคคล (Individual Problem Solving)

2.2 กิจกรรมการสนทนา (Verbal Techniques)

ก. การปรึกษาเป็นรายบุคคล (Individual Conferences)

ข. แนะนำเป็นรายบุคคล (Adjustment Counseling)

2.3 กิจกรรมการสังเกต (Observation Techniques)

ก. การสังเกตโดยตรง (Directed Observation)

ข. การสังเกตชั้นเรียน (Intervisitation) และได้แบ่งกิจกรรมสำหรับงานนิเทศการศึกษา ดังนี้

1. การประชุมครูในโรงเรียน (Faculty Meeting)

การประชุมครูในโรงเรียนรวมถึงการประชุมปรับปรุงหลักสูตร การอบรมครู การประชุมปฏิบัติการร่วมหรือชุมชนเพื่อศึกษาหาความรู้ (Study Group and Clubs) ทัศนศึกษา (Excursions) การท่องเที่ยว (Travel) สัมมนาการทำงานเป็นคณะกรรมการ (Committee Work) การปรับปรุงหลักสูตร การทดลอง การวิจัย การประชุมครูในโรงเรียน สิ่งเหล่านี้หมายถึงการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา ซึ่งมีประโยชน์มาก ถ้าได้จัดโครงการให้เหมาะสมและมีการบริหารโครงการอย่างรัดกุม

2. การเยี่ยมนิเทศ (Supervisory Visits)

การเยี่ยมนิเทศ ผู้เทศจะต้องศึกษาสภาพของโรงเรียนที่มีต่อผลการเรียนของเด็กอย่างทั่วถึง และหลังจากนั้นก็มีการปรึกษาหารือกับครูเป็นคณะหรือรายบุคคล (Conferences)

3. เอกสารวิชาชีพ (Professional Bulletins)

เอกสารวิชาชีพ ส่วนมากเป็นผลงานของบุคลากรทางการนิเทศ ซึ่งเป็นสื่อกลางที่ดีและมีหลักวิชาการเกี่ยวกับผลงานการวิจัย ความรู้ ผลการประชุมและวิชาการในสาขาวิชาต่าง ๆ

4. ห้องสมุดวิชาชีพ (Professional Libraries)

ห้องสมุดวิชาชีพนั้นโรงเรียนควรจัดให้มีเพื่อส่งเสริมให้ครูได้ค้นคว้าตำราทางวิชาชีพหนังสือใหม่ ๆ วารสารวิชาการให้แก่ครู

5. ศูนย์อุปกรณ์หรือศูนย์หลักสูตร (Materials Center of Curriculum Laboratories)

ศูนย์อุปกรณ์หรือศูนย์หลักสูตร ควรประกอบด้วยคู่มือการสอน ตัวอย่างอุปกรณ์และเทคนิควิทยาการทางการสอน หนังสือคู่มือการค้นคว้าอ้างอิง

กิจกรรมเหล่านี้ เจมส์ และคณะ ได้เสนอไว้ในลักษณะของกิจกรรมการนิเทศการศึกษา และได้เสนอแนะเพิ่มเติมกิจกรรมในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไว้ดังต่อไปนี้

1. การมอบหมายงานให้ครูปฏิบัติ (Teacher Assignment) เพื่อให้ได้ผลในทางปฏิบัติ สูงสุด ควรยึดหลักความต้องการของคณะครู การเรียน ประสบการณ์ บุคลิก และการตัดสินใจของ ผู้ปฏิบัติเป็นหลัก
2. การสาธิตการสอน (Demonstration Teaching) เป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์สูงมาก แต่จำเป็นต้องวางแผนอย่างรอบคอบ แจกจ่ายแผนการสอนล่วงหน้า เน้นให้เห็นจุดสำคัญของเทคนิค การสอนในการสาธิต การอภิปราย การสาธิต และการวิเคราะห์ผลการสาธิต
3. การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) เป็นกิจกรรมที่กระทำให้ครู มีโอกาสได้ร่วมมือกัน และเป็นกิจกรรมต่อเนื่องที่ให้ผลอย่างสูงสุดและสำคัญยิ่ง
4. การพัฒนาคู่มือการสอน (Development of Instruction Guides) กิจกรรม นี้มุ่งจะให้ครูได้สร้างและปรับปรุงแผนการสอนของครูเอง
5. การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาในท้องถิ่น (Excursions) การศึกษาภายในท้องถิ่น เป็นกิจกรรมที่คึกคักที่จะเสริมความสัมพันธ์อันดี ระหว่างครูกันเองและระหว่างครูกับนักเรียน
6. การประชุมปฏิบัติการ (Workshops) เป็นกิจกรรมที่ครูได้ร่วมมือกันปฏิบัติ และ ร่วมกันคิด เพื่อแก้ปัญหาการปฏิบัติงานของครูเองหรือปัญหาวิชาที่คลอเคลียเนื้อหาวิชาต่าง ๆ
7. การเยี่ยมเยียนชั้นเรียน (Intervisitation of Classes) เป็นกิจกรรมที่ครู ชั้นเรียนหนึ่งไปสังเกตการสอนอีกชั้นเรียนหนึ่ง โดยอาศัยการวางแผนที่ดี และหลังจากการสังเกต การสอนแล้ว ควรมีการวิเคราะห์การสังเกตการสอนนั้นด้วย
8. การอ่านเอกสารวิชาชีพ (Professional Reading) การอ่านเป็นกิจกรรมที่ดี แต่ทั้งนี้ครูต้องอ่านจากแหล่งหลาย ๆ คน โดยไม่ฝังความคิอยู่กับผู้หนึ่งผู้ใด แต่นำมาผสมผสานเป็น ความคิดของตน
9. การสำรวจชุมชน (School - Community Survey) กิจกรรมนี้จะช่วยให้ครูได้ ทราบถึงความต้องการของสังคมและของนักเรียน ควรจะเป็นพื้นฐานในการวางโครงการการนิเทศ การศึกษา (Mark, Stoops and King Stoops. 1978 : 171 - 175)

อุทัย บุญประเสริฐ และชโลมใจ กิงการวัฒน์ ได้จัดกลุ่มของประเภทกิจกรรมที่ใช้ในการนิเทศภายในโรงเรียน ดังต่อไปนี้

1. การเยี่ยมเยียนและสังเกตการณ์ (Visitation and Observation) โดยมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอน มีการเตรียมการและมีการปรึกษาหารือหลังการเยี่ยมเยียนสังเกตการณ์
2. การให้การปรึกษาเป็นรายบุคคล เป็นรายกลุ่ม (Individual or Group Conference) การนิเทศตามคำร้องขอ (On - call or Requested Supervision) หรือการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision)
3. การส่งผู้รู้ผู้ชำนาญหรือผู้มีประสบการณ์สูงกว่าในเฉพาะเรื่องไปพบปะ แลกเปลี่ยน และร่วมในการให้คำปรึกษาหารือในการปฏิบัติการเรียนการสอนหรือปรับปรุงการปฏิบัติการในลักษณะที่เรียกว่า Expert Visitation
4. การจัดให้มีการเยี่ยมเยียนกันเองในแวดวงงานเดียวกัน (Inter visitation) จากผู้อื่น แหล่งอื่น ซึ่งปฏิบัติงานในลักษณะเดียวกัน
5. การประชุมโดยมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอนเกี่ยวกับการเรียนการสอน เช่น การประชุมปรึกษาหารือ (Conference) การประชุมอภิปราย (Discussion) การประชุมระดมความคิด (Brain Storming) การประชุมแบบรับฟังคำบรรยาย (Lecture) การประชุมประจำปี ประจําวง (Convention) การสัมมนา (Seminar) การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshops) เป็นต้น
6. การสาธิตวิธีการปฏิบัติ (Demonstration) เฉพาะเรื่อง เฉพาะวิธี
7. การนิเทศโดยการเผยแพร่ผ่านอุปกรณ์และเครื่องมือทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น เอกสารเผยแพร่ คู่มือ คำแนะนำเฉพาะ นิทรรศการ บ้ายนิเทศ เทปเสียง วีดีโอเทป ภาพยนตร์ บทเรียนทางโทรทัศน์หรือวิทยุ บทเรียนของมหาวิทยาลัยเปิด เป็นต้น
8. การส่งผู้ปฏิบัติไปศึกษา ไปฝึกอบรม หรือไปฝึกปฏิบัติในโครงการต่าง ๆ

9. การให้มีส่วนร่วมในการทำงาน (Participation) ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนการสอนในลักษณะผู้ร่วมงาน หรือคณะทำงาน (Committees or Taskforce Member) แล้วให้เขียนรายงานไปพร้อมกับการปฏิบัติในเรื่องนั้น ๆ ภายใต้การแนะนำของหัวหน้าคณะ หรือผู้บริหารโรงเรียน

และยังได้เสนอแนะการเลือกจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนว่า ไม่ว่าจะเลือกดำเนินกิจกรรมใดประเภทใด ผู้บริหารจะต้องไม่หลงทาง ไม่จัดกิจกรรมในลักษณะสักแต่ว่าจัดให้มีขึ้น หรือเห็นใครเขาจัดกันเราก็จัดบ้าง อย่าให้เป็นกิจกรรมที่จะต้องจัดทำเพราะว่ามันเป็นกิจกรรมของระบบ อย่าจัดทำเพราะมันเป็นสมมตินิยม อย่าให้เป็นการทำเพราะไม่รู้จะทำอะไรดี แต่ให้เลือกจัดกิจกรรมโดยมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอนชัดเจน มุ่งที่การแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอน โดยมีกรอบใหญ่กำกับคือ เรื่องหลักสูตร เรื่องการพัฒนาเทคนิคและวิธีสอน และจัดการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน และเรื่องการพัฒนาผล และประเมินผลการเรียนการสอน (อุทัย บุญประเสริฐ และชโลมใจ กิงการวัฒน์. 2528 : 173 - 179)

นิพนธ์ ไทยพานิช ได้เสนอกิจกรรมการนิเทศไว้ในเอกสารชุดฝึกอบรมที่จัดทำขึ้นเพื่อฝึกอบรมผู้บริหารโรงเรียนและศึกษานิเทศก์ว่า กิจกรรมการนิเทศควรประกอบด้วย

1. การจัดทำตารางสอน
2. การวางแผนการสอน กำหนดการสอน การสอน
3. การจัดแบ่งชั้น แบ่งกลุ่มนักเรียน
4. การนิเทศการสอนในชั้นเรียน
5. การประเมินผลการศึกษาในโรงเรียน
6. การจัดทำพัฒนาห้องสมุด เครื่องเขียนแบบเรียน
7. ปรับปรุง/พัฒนางานสอนกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ
8. ประชุมอบรมเสริมความรู้แก่ครู
9. การใช้ทรัพยากรในชุมชนเพื่อการเรียนการสอน
10. การจัดโครงการสอนซ่อมเสริมที่มีประสิทธิภาพ

11. การจัดสอนเพื่อให้เด็กเรียนเก่ง
12. การประชุมครูทางวิชาการ
13. การจัดให้ครูได้ศึกษาจากเอกสารหรือตำรา
14. การให้คำปรึกษาหารือ
15. การสนทนาทางวิชาการ
16. การสาธิตการสอน
17. การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เพิ่มเติม
18. การพาไปทัศนศึกษานอกสถานที่
19. การส่งเสริมให้ครูทดลอง/วิจัยวิธีสอนใหม่ ๆ
20. การจัดทำอุปกรณ์การสอน (คลังอุปกรณ์การสอน)
21. การจัดทำ/สร้าง/วิเคราะห์ข้อสอบ (สร้างคลังข้อสอบ)
22. การจัดทำแบบสำรวจความต้องการของนักเรียน ครู/ผู้ปกครอง
23. การจัดอบรมปฐมนิเทศครูใหม่
24. การศึกษาแผน คู่มือครู และทำบันทึกการสอน
25. การจัดทำบันทึกการใช้แบบฟอร์มต่าง ๆ ทางวิชาการ ป.01 ป.02
26. การจัดทำแผนป้ายการนิเทศการศึกษา
27. การจัดมุมหนังสือ หรือห้องสมุดทางวิชาการแก่ครู
28. การจัดทำรายงานการศึกษาของโรงเรียน
29. การส่งเสริมให้ครูประเมินผลการสอนของตนเอง
30. การสร้างเครื่องมือการนิเทศในรูปแบบต่าง ๆ
31. การจัดสัมมนา/การจัดประชุมปฏิบัติการ
32. การสนับสนุนให้ครูศึกษาต่อ
33. การจัดประชุมครูก่อนเปิด/เปิด ภาคเรียน (นิพนธ์ ไทยพานิช. 2530 : 126 - 127)

แนวคิดในการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษานั้น ที่กล่าวมาเป็นการเสนอทั้งกิจกรรมการนิเทศการศึกษาโดยทั่ว ๆ ไป และกิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เมื่อพิจารณาแล้วการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเท่ากับเป็นการนำเอากิจกรรมการนิเทศการศึกษาทั่ว ๆ ไป มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมว่ากิจกรรมนี้ควรจะใช้กับกลุ่มบุคคลที่เป็นกลุ่มผู้นิเทศกลุ่มผู้รับการนิเทศ หรือจะใช้เป็นกิจกรรมที่ปฏิบัติร่วมกันทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ แต่ทั้งนี้ในการเลือกจัดกิจกรรมนั้น ๆ จะต้องมียุทธประสงค์ที่ชัดเจนแน่นอนให้สนองตอบต่อจุดมุ่งหมายของการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนให้มากที่สุด และต้องตรงกับเป้าหมายของการศึกษาคด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมที่จัดขึ้นนั้นต้องช่วยให้ครูได้พัฒนาการเรียนการสอน รู้หลักสูตรและประมวลการสอน รู้เทคนิควิธีการสอนใหม่ ๆ รวมถึงการผลิตรายการประกอบการสอน การวัดผลและการประเมินผลการเรียนการสอน หรือกล่าวโดยสรุปคือ มุ่งให้เกิดการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพในทุก ๆ ด้าน

รูปแบบหรือประเภทของการนิเทศการศึกษา

ในการดำเนินงานต้องอาศัยรูปแบบในการทำงาน เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่แน่นอน การดำเนินงานเป็นไปตามขั้นตอน มีระบบระเบียบและบรรลุถึงจุดหมายปลายทางได้สะดวก ดังนั้นการกำหนดให้มีรูปแบบในการทำงานจึงเป็นการง่ายต่อการดำเนินงานนั้น ๆ ในงานด้านการนิเทศการศึกษามีรูปแบบของการนิเทศการศึกษาหลายรูปแบบให้เลือกพิจารณานำไปใช้ตามความเหมาะสม เช่น

สุพิชญา ธีระกุล, กาญจนา ศรีภาพสินธุ์ และวิจิตร (ธีระกุล) วรุตบางกูร ได้แบ่งรูปแบบการนิเทศการศึกษาออกเป็น 4 ลักษณะ ซึ่งตรงกับรูปแบบการนิเทศการสอนของ สันต์ ธรรมบำรุง ที่กล่าวไว้ในหนังสือหลักการนิเทศการสอน หน้า 77 - 78 โดยอ้างมาจากหนังสือ การนิเทศการศึกษา ของ สาย ภานุรัตน์ ดังนี้

1. การนิเทศเพื่อการแก้ไข (Corrective Supervision) เป็นการนิเทศเพื่อมุ่งแก้ไขสิ่งที่บกพร่องหรือผิดพลาด ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนของครู เพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา โดยมีเทคนิคที่สำคัญ 4 ประการ คือ

- 1.1 ถ้าสิ่งบกพร่องนั้นเป็นสิ่งที่เล็กน้อยให้ผ่านไประยะหนึ่ง
- 1.2 ถ้าสิ่งบกพร่องนั้นพอประมาณ แต่ไม่ทำให้เกิดความเสียหาย
- 1.3 ถ้าสิ่งบกพร่องนั้นเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความเสียหายบ้าง ให้หาทางบอกกล่าวให้รู้ตัว และช่วยแก้ไขในบางกรณี
- 1.4 ถ้าสิ่งบกพร่องนั้นเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง ต้องช่วยแก้ไขอย่างจริงจัง

2. การนิเทศเพื่อการป้องกัน (Preventive Supervision) เป็นการนิเทศเพื่อป้องกันสิ่งผิดพลาดต่าง ๆ ไม่ให้เกิดขึ้น การเตรียมป้องกันนั้นอาจจะต้องใช้เวลาอธิบายและชี้แจงให้ครูได้เห็นและเข้าใจจริง ๆ ในหลักการและมีความเชื่อมั่นในใจจริง ๆ ว่า เมื่อนำหลักการนี้ออกปฏิบัติแล้ว จะสามารถป้องกันสิ่งผิดพลาดหรือปัญหาที่เกิดขึ้นได้ การนิเทศเพื่อป้องกันมีหลักใหญ่ ๆ อยู่ 3 ประการ คือ

- 2.1 ช่วยให้ครูคงระดับความเชื่อมั่นในตนเองไว้อย่างแน่นแฟ้น
- 2.2 ช่วยให้ครูกล้าที่จะต่อสู้กับอุปสรรค
- 2.3 ช่วยให้ครูมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอนอันเป็นอาชีพของตนเองให้สูงส่ง

3. การนิเทศเพื่อการก่อให้เกิด (Constructive Supervision) การนิเทศในลักษณะนี้มุ่งสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตมากกว่าอดีต มุ่งหวังที่จะให้ครูพัฒนาทางการเรียนการสอน ส่งเสริมให้กำลังใจครูเพื่อให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบและเต็มใจที่จะทำงาน ช่วยแสวงหาช่องทางปรับปรุง ปรับแต่งระเบียบวิธีสอน และวิธีการทำงานให้ทันสมัยอยู่เสมอ ผู้นิเทศจะไม่เอ่ยปากว่าอะไรผิดจนกว่าจะมีข้อเสนอแนะ และวิธีการแก้ไขไว้เรียบร้อยแล้ว โดยสิ่งจุดที่จะเจริญเติบโตในอนาคต

4. การนิเทศเพื่อการสร้างสรรค์ (Creative Supervision) เป็นการนิเทศที่พุ่งเล็งในด้านพลังความรู้ สติปัญญา พลังกาย และพลังใจของครู โดยช่วยให้ครูได้ใช้ทั้ง 4 ด้านให้เต็มที่เพื่อประกอบเป็นสมรรถภาพและความสามารถพิเศษ แล้วนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงาน ให้เจริญก้าวหน้าทั้งด้านหน้าที่การงานและตัวเองต่อไป ครูจึงควรได้รับกำลังใจและการสนับสนุนให้มีความคิดในทางการประคิษฐ์คิดค้น ประคิษฐ์สิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ หรือความคิดสร้างสรรค์ในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เช่น การคิดวิธีการสอนที่แปลก ๆ ใหม่ ๆ มาทดลองสอนเหล่านี้เป็นต้น (สุพิชญา ธีระกุล, กาญจนา ศรีภาพสินธุ์ และวิจิตร (ธีระกุล) วรุตบางกูร. 2524 : 33 - 35)

นอกจากรูปแบบการนิเทศ 4 ลักษณะนี้แล้ว สันต์ ธรรมบำรุง ได้เสนอแนะรูปแบบการนิเทศการสอน ซึ่งถือว่าเป็นหน่วยย่อยของการนิเทศการศึกษาและเป็นจุดที่สำคัญอย่างยิ่งในการจัดการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียนในปัจจุบัน โดยได้นำเอาแนวคิดของนักบริหารและนักการศึกษาหลาย ๆ ท่าน มาเสนอแนะไว้หลายรูปแบบ เช่น

1. การนิเทศที่ยึดตัวผู้นิเทศการสอนเป็นเกณฑ์ มี 4 รูปแบบ คือ

1.1 นิเทศโดยศึกษานิเทศก์

1.2 นิเทศโดยผู้บริหารการศึกษา

1.3 นิเทศโดยครูด้วยกันเอง

1.4 นิเทศโดยบุคคลอื่น ๆ

2. การนิเทศแบ่งตามกระบวนการ (Process) และกรรมวิธีในการนิเทศ มี 2 รูปแบบ

คือ

2.1 นิเทศโดยตรงจากบุคคลภายนอก

2.2 นิเทศโดยทางอ้อมจากบุคคลภายใน

3. การนิเทศแบ่งโดยคุณลักษณะเด่นของลักษณะการนิเทศ แบ่งออกได้เป็น 3 แบบ คือ

3.1 ผู้นิเทศมีความเป็นกันเองและเป็นเพื่อนร่วมงานของครู ซึ่งแสดงออกโดยมี

ความเป็นประชาธิปไตย เข้าใจความต้องการของครู มีใจเมตตากรุณา มองโลกในแง่ดี

3.2 เน้นความเอาใจใส่ในหน้าที่ ทำงานมีระบบหลักเกณฑ์ เช่น ความรับผิดชอบ ความยุติธรรม ปราศจากอคติ และมีหลักการ กฎ ระเบียบ ในการปฏิบัติงาน

3.3 เป็นการกระตุ้นแรงเร้า ส่งเสริมให้ครูเกิดความคิดสร้างสรรค์ ค้นคว้าทดลอง ปรับปรุงการเรียนการสอนอยู่เสมอ จัดเป็นการนิเทศที่มีการเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา (Dynamic Supervision) อีกประการหนึ่ง

4. รูปแบบการนิเทศที่ยึดหน้าที่ บทบาท ความรับผิดชอบ และฐานะตำแหน่งเป็นเกณฑ์ แบ่งได้เป็น 4 รูปแบบ คือ

4.1 แบบภริยาสัมพันธ์ คือ นิเทศครูเป็นรายบุคคล กลุ่มเล็ก กลุ่มใหญ่ หรือ จัดสัมมนา อบรม ประชุมปฏิบัติการ และนิเทศตามโอกาสอันควรแก่กรณี เช่น ไปสังเกตการสอน การไปเยี่ยมเยียน โต้ตอบทางโทรศัพท์ ตามร้องขอ

4.2 แบบบริการ คือ นิเทศครูโดยใช้เอกสาร สื่อการเรียนการสอน สิ่งตีพิมพ์ เป็นต้น

4.3 แบบประสานงาน เป็นสื่อกลางในการแสวงหาความช่วยเหลือจากบุคลากรของคณะบุคคล หรือองค์การอื่น ๆ ที่จะสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอน หรือการปฏิบัติงานในลักษณะของคณะกรรมการต่าง ๆ

4.4 แบบผสมผสาน คือ การใช้หลักการและเทคนิคต่าง ๆ ดังกล่าวทั้งหมด เพื่อให้เกิดขบวนการทางสังคมอย่างค่อเนื่อง และมีผลให้คุณภาพการเรียนการสอนดีขึ้น ตัวอย่างโรงเรียน ชุมชน ผู้นิเทศการสอน ครู ศึกษานิเทศก์ ผู้นำชุมชนและบุคคลอื่น ๆ ในชุมชนนั้นจะต้องร่วมมือกันปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้โรงเรียนช่วยชุมชน และชุมชนช่วยโรงเรียน (สันต์ ธรรมบำรุง. 2526 : 77 - 79)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้เสนอแบบการนิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียน โดยกำหนดบุคคลผู้รับผิดชอบการนิเทศการศึกษาไว้ 3 รูปแบบ ดังนี้ คือ

รูปแบบที่ 2 เป็นการนิเทศโดยผู้บริหารโรงเรียน หรือผู้ที่ผู้บริหารโรงเรียนมอบหมาย วิธีนี้ผู้บริหารโรงเรียนจะมอบหมายให้ครูที่เห็นว่า มีความรู้ความสามารถ ร่วมเป็นคู่หูในเทศภายใน โดยบุคคลที่จะทำการนิเทศภายใน ควรมีมนุษยสัมพันธ์ มีความรู้ความสามารถ เป็นที่ยอมรับของครู ในโรงเรียน การจัดการนิเทศการศึกษาตามรูปแบบนี้ เหมาะสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง ที่มีครูเกินชั้นเรียน

รูปแบบที่ 3 เป็นการนิเทศโดยผู้บริหารโรงเรียนและกลุ่มครู การจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนตามรูปแบบนี้ เหมาะสำหรับโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ ที่มีครูเป็นจำนวนมาก ในการจัดอาจจัดกลุ่มในการนิเทศออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ กลุ่มแนวตั้ง และกลุ่มแนวนอน ส่วนกลุ่มแนวนอนเป็นการจัดตามกลุ่มชั้น ซึ่งจะมีได้ 6 กลุ่ม ในโรงเรียนขนาดใหญ่ หรืออาจจะเป็น 3 กลุ่ม ในโรงเรียนขนาดกลาง โดยแบ่งเป็นกลุ่ม ป.1 - 2 กลุ่ม ป.3 - 4 และกลุ่ม ป.5 - 6 ในการจัดการนิเทศการศึกษาตามรูปแบบนี้ เป็นการสนับสนุนกลุ่มครู ซึ่งเป็นกลุ่มย่อยภายในโรงเรียน ได้ร่วมมือซึ่งกันและกัน ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2526 : 75 - 77)

ประเภทของการนิเทศการศึกษา มีวิวัฒนาการมาตามความเชื่อของนักการศึกษา ซึ่งแตกต่างกันไปตามทัศนะและหลักการของแต่ละบุคคล แต่อย่างไรก็ตามถ้าจะแยกออกตามลักษณะความแตกต่างของวิธีการแล้ว สุทธิยา ธีระกุล, กาญจนา ศรีภาพสินธุ์ และวิจิตร (ธีระกุล) วรุตบางกูร ได้แบ่งออกเป็น 5 แบบ ดังนี้

1. การนิเทศแบบตรวจการ (Inspection Supervision) วิธีนี้ศึกษานิเทศก์จะตรวจผลงานของครูว่า การสอนเป็นอย่างไร สอนอะไรบ้าง ไม่สอนอะไรบ้าง ดีหรือไม่ดี ถ้าไม่ดีจะบอกหรือไม่ดีอย่างไร วิธีการนิเทศการศึกษาแบบนี้ไม่ได้ช่วยในการปรับปรุงการเรียนการสอน กลับสร้างความรู้สึกรับกับแค้นใจให้แก่ครู

2. การนิเทศแบบเสรีนิยม (Laissez Faire Supervision) ใช้วิธีตรวจและประมาณค่าว่า ดีเลวเพียงไร ไม่มีการแนะนำให้ปรับปรุงการเรียนการสอน ปลอมยให้ครูสอนไปตามความถนัดและความสนใจ เมื่อเกิดเหตุร้ายหรือผลเสียหายก็สายเกินแก้

3. การนิเทศแบบบังคับ (Coercive Supervision) วิธีการนี้มุ่งเปลี่ยนแปลงการสอนและตัวครู จะมีกฎเกณฑ์ตายตัวกำหนดไว้เพื่อให้ครูปฏิบัติตามผู้นิเทศจะทำการตรวจสอบตลอดเวลาว่าได้ดำเนินไปตามกฎเกณฑ์ดังกล่าวหรือไม่ วิธีการนี้ทำให้ครูเสียกำลังใจ อึดอัดใจและหยุดยั้งความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน

4. การนิเทศแบบฝึกอบรมและแนะแนวทาง (Supervision as Training and Guidance) ในระยะหลังนี้ศึกษานิเทศก์เชื่อว่า การนิเทศคือ การแนะนำให้เกิดการเรียนรู้เติบโตถือว่าเทคนิคการสอนและความพร้อมของผู้เรียนเป็นส่วนช่วยให้เกิดการเรียนการสอนที่ดี ดังนั้นศึกษานิเทศก์จึงรับหน้าที่เป็นผู้แนะนำฝึกฝนเทคนิคการสอนวิชาการแนวใหม่ ๆ และให้การอบรมสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน การนิเทศการศึกษาโดยวิธีนี้ยังมีใช้อยู่แต่ก็มีจุดอ่อนที่ศึกษานิเทศก์หรือครูใหญ่ เป็นผู้ตัดสินใจคัดค้านการสอนว่า เป็นวิธีการที่ดี แล้วนำมาฝึกอบรม โดยที่ครูต้องทำตามผู้นำเหล่านั้นตลอดเวลา

5. การนิเทศแบบระบบผู้นำทางประชาธิปไตย (Supervision as Democratic Professional Leadership) เป็นการนิเทศโดยนำเอาวิธีการประชาธิปไตยมาใช้ โดยมีมุ่งหมายให้การทำงานเป็นกลุ่ม เน้นความร่วมมือร่วมใจส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ และการฝึกฝนการเป็นผู้นำ

นอกจากนี้ยังได้สรุปถึงความแตกต่างของการนิเทศการศึกษา โดยวิธีการนิเทศแบบระบบผู้นำทางประชาธิปไตยกับอีก 4 แบบ ที่กล่าวมาข้างต้น จะได้ดังนี้

5.1 ความมุ่งหมาย มิได้มุ่งพัฒนาตัวครูอย่างเดียว ยังเน้นเรื่องการปรับปรุงสภาพการเรียนการสอนทั้งหมด โดยใช้วิธีการทำให้ครูได้ปรับปรุงสภาพการเรียนการสอน และเจริญงอกงามทางวิชาการ ศึกษานิเทศก์จะร่วมทำงานกับครูเพื่อให้ค้นพบวิธีสอนที่ดี ร่วมกันสร้างสรรค์วิจัย และทดลองเพื่อผลดีทางการศึกษา

5.2 ขอบเขตของการนิเทศการศึกษา แต่ก่อนการนิเทศเป็นเพียงไปเยี่ยมครูพบปะหารือเป็นส่วนตัวเกี่ยวกับเรื่องหนังสือใหม่ ๆ ที่น่าสนใจ การใช้และการทำอุปกรณ์การสอน และการยกระดับการทำงานของครูเป็นเรื่องสำคัญแต่การนิเทศการสอนแบบนี้ยังรวมไปถึงการช่วยครู

และนักเรียนแก้ปัญหา ปรับปรุงหลักสูตร วิธีสอน ข้อหาจัดทำและใช้วัสดุอุปกรณ์การสอน ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน นอกจากนี้ยังช่วยงานบริหาร เช่น การทำตารางสอน ตารางสอบ การวัดผล การรายงานพัฒนาการของนักเรียน การจัดประชุมอบรมครู การคัดเลือกครูใหม่ การปฐมนิเทศ การบำรุงขวัญและกำลังใจของครูด้วย

5.3 ธรรมชาติและลักษณะงาน จะเป็นไปในรูปแบบของการประสานงาน และให้ความร่วมมือแก่คณะครู โดยมีความสัมพันธ์กับกลุ่มเยี่ยงเพื่อน หรือสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มเท่านั้น การปฏิบัติงานจะเป็นไปในเรื่องของการทดลอง วิจัย ศึกษาค้นคว้าร่วมกับคณะครู นอกจากนี้ศึกษานิเทศก์ก็ยังมีบทบาทในการบริหารมากกว่าที่แล้มา (สุพิชญา ธีระกุล, กาจธนา ศรีภาพสินธุ์ และ วิจิตร (ธีระกุล) วุฒบางกูร. 2524 : 38 - 39) และนอกจากนี้ สันต์ ธรรมบำรุง ได้เพิ่มเติมในลักษณะงานของการนิเทศแบบระบบผู้นำทางประชาธิปไตยว่า มี 4 ประการ คือ

5.3.1 ความร่วมมือ (Cooperation) ผู้นิเทศต้องทำงานร่วมกับครูทุกคน และช่วยกันออกความคิดโดยร่วมมือกันหลาย ๆ คน

5.3.2 ขอบเขตงานกว้างครอบคลุมตัวการทุกชนิด ที่มีผลกระทบกระเทือนต่อการเรียนการสอน (Broad Scope)

5.3.3 ความสัมพันธ์ฉันมิตร และในฐานะเพื่อนร่วมงานระหว่างครูใหญ่หรือศึกษานิเทศก์กับครู (Peer Relationship)

5.3.4 สภาพการนิเทศเป็นเพียงงานทดลอง (Experiment) เท่านั้น ทุกสิ่งทุกอย่างจึงเปลี่ยนแปลงได้ (Flexible) ไม่มีอะไรตายตัว เมื่อประชุมร่วมมีความเห็นเป็นอย่างไรก็ลองนำไปทำ ขณะลงมือทำครูต้องพิจารณาด้วยว่าได้ผลเพียงใด ถ้าไม่ได้ผลก็ปรึกษากันใหม่แล้วแก้ไขเรื่อยไป ไม่ว่าในด้านหลักสูตร แบบเรียน หรือวิธีสอน (สันต์ ธรรมบำรุง. 2526 : 82)

ในปัจจุบันนี้มีประเภทของการนิเทศการศึกษาประเภทหนึ่ง ที่ได้รับความสนใจมาก และได้นำมาใช้ในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน คือ การนิเทศแบบคลินิก (Clinical - Supervision) ซึ่งการนิเทศแบบนี้หมายถึง กระบวนการสำหรับการสังเกตการสอนในชั้นเรียนที่มี

การดำเนินงานมีระเบียบ เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครู โดยครูและ
 ผู้นิเทศจะร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดในการวางแผนการสอน การสังเกตการสอน และการประเมินแนว
 การจัดการเรียนการสอน เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขร่วมกัน และขณะเดียวกันก็ส่งเสริมให้ครูสามารถ
 นิเทศตนเองได้ในที่สุด และในการดำเนินงานนั้นครูและผู้นิเทศจะร่วมกันสร้างความสัมพันธ์ ความ
 ความเชื่อมั่น ความจริงใจ และความไว้วางใจซึ่งกันและกัน นอกจากนี้การนิเทศแบบคลินิกยังมีลักษณะ
 เป็นประชาธิปไตยและเป็นการนิเทศที่ยึดศูนย์กลาง แต่ขณะเดียวกันก็จะประสานผลประโยชน์ของครู
 และโรงเรียนเข้าด้วยกัน ซึ่งหมายความว่า ขณะที่การนิเทศมุ่งจะพัฒนาวิชาชีพของครูเป็นรายบุคคล
 แต่ก็ต้องให้สอดคล้องกับเป้าหมายและความต้องการของโรงเรียนด้วย (นิพนธ์ ไทพานิช.

2531 : 25)

ขั้นตอนของการนิเทศแบบคลินิก หรือกระบวนการของการนิเทศแบบคลินิกที่นำมาใช้ในการ
 จัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนในปัจจุบันนี้ ที่ได้รับความสนใจ มี 2 แบบ คือ

1. การนิเทศแบบคลินิกตามรูปแบบของโกลด์แฮมเมอร์ (Goldhammer)

ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

- 1.1 การประชุมปรึกษาก่อนการสังเกตการสอน ซึ่งเป็นพื้นฐานของความเข้าใจ
 และตกลงร่วมกัน ระหว่างครูและผู้นิเทศเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน
- 1.2 การสังเกตการสอน ผู้นิเทศจะดำเนินการสังเกตพฤติกรรมการสอนจริงของครู
- 1.3 การวิเคราะห์ข้อมูลและกำหนดวิธีการประชุม คือการรวบรวมข้อมูลพฤติกรรม
 การสอนให้เป็นหมวดหมู่เป็นระบบเพื่อนำมาวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ครูและผู้นิเทศจะร่วมกันคิดและ
 วางแผนขั้นตอนของการประชุมนิเทศด้วย
- 1.4 การประชุมนิเทศ เป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู
- 1.5 การประชุมวิเคราะห์พฤติกรรมกรณีพิเศษเป็นการเปิดโอกาสให้ครูและผู้นิเทศ
 ได้ทบทวนการปฏิบัติงานตั้งแต่เริ่มต้นขั้นตอนหนึ่งถึงขั้นตอนที่สี่ เพื่อค้นหาพฤติกรรมกรณีพิเศษที่คั่งและ
 ส่วนที่บกพร่องสมควรปรับปรุงแก้ไข โดยที่ครูมีส่วนรับผิดชอบที่จะให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับพฤติกรรม
 การนิเทศ

2. การนิเทศแบบคลินิกตามรูปแบบของโคแกน (Cogan) ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ดังนี้

- 2.1 สร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้นิเทศ อาจกระทำโดยสร้างสัมพันธภาพให้เกิดขึ้นระหว่างตัวผู้นิเทศกับครู ช่วยครูให้เข้าใจหลักการ ชักนำครูให้เข้าสู่บทบาทและหน้าที่ใหม่ในกระบวนการของการนิเทศแบบคลินิก
- 2.2 การวางแผนร่วมกับครู เป็นการวางแผนการสอนและเตรียมการสอนร่วมกัน
- 2.3 การวางแผนยุทธวิธีในการสังเกตการสอน ครูและผู้นิเทศร่วมกันวางแผนและแนวปฏิบัติที่จะใช้ในการสังเกตการสอนโดยแสวงหารูปแบบ และเลือกใช้รูปแบบในการสังเกตการสอนร่วมกัน
- 2.4 การสังเกตการสอน เพื่อรวบรวมพฤติกรรมการสอนของครูและพฤติกรรม การเรียนของนักเรียนทั้งสภาพการณ์ทุกอย่างที่เกิดขึ้นในห้องเรียนขณะที่ผู้นิเทศกำลังสังเกตการสอน
- 2.5 การวิเคราะห์กระบวนการเรียนการสอน โดยครูและผู้นิเทศวิเคราะห์ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ซึ่งในตอนแรกต่างคนต่างวิเคราะห์ แล้วมาวิเคราะห์ร่วมกัน และจะสิ้นสุดลงด้วยการสรุปที่ครูและผู้นิเทศมีความเห็นตรงกัน
- 2.6 การวางแผนยุทธวิธีในการประชุมนิเทศ เพื่อวินิจฉัยข้อมูลอย่างละเอียด รอบคอบอีกครั้งหนึ่ง และจัดระบบข้อมูลสร้างยุทธวิธีพิจารณายุทธวิธีว่ามีประโยชน์ที่จะนำไปใช้ให้ เกิดความสำเร็จในการประชุมหรือไม่
- 2.7 การประชุมนิเทศ ครูและผู้นิเทศจะประชุมร่วมกันตามที่ได้เตรียมการไว้แล้ว เพื่อให้ครูได้รับทราบถึงบทเรียนและพฤติกรรมการสอนที่ได้สอนไป และได้ร่วมมือกันในการวางแผน ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน
- 2.8 การวางแผนการสอนต่อเนื่อง เมื่อครูและผู้นิเทศได้ตัดสินใจ และมีความเห็นตรงกันว่าพฤติกรรมการสอนของครูในด้านใดที่ควรได้รับการปรับปรุงแก้ไข เมื่อทราบแล้วจึงมา ร่วมกันวางแผนการสอนหรือปรับพฤติกรรมการสอนเพื่อแก้ไขจุดที่ยังบกพร่อง รวมทั้งการทดลอง นำเอาวิธีการสอนแปลก ๆ ใหม่ ๆ มาทดลองสอน (นิพนธ์ ไทยพานิช. 2531 : 99 - 151)

ในการเลือกรูปแบบหรือประเภทของการนิเทศการศึกษาเพื่อใช้ในการจัดดำเนินการปฏิบัติงานด้านการนิเทศนั้นอาจจะเลือกใช้เพียงประเภทใดประเภทหนึ่งที่คิดสรรแล้วว่าเหมาะสมกับหน่วยงานโดยที่ผู้รับการนิเทศเห็นชอบด้วย หรือนำเอารูปแบบของการนิเทศการศึกษาทั้งหมดมาพิจารณาเลือกใช้ให้เหมาะสมกับกรณี/เหตุการณ์หรือสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น และหากต้องการจะพัฒนารูปแบบของการนิเทศการศึกษาให้มีประสิทธิภาพขึ้นรวมทั้งให้เหมาะสมกับหน่วยงานมากที่สุด อาจทำได้โดยการกำหนดรูปแบบของการนิเทศการศึกษาขั้นใหม่ แล้วนำมาทดลองใช้ในโรงเรียน แต่ทั้งนี้เพื่อจุดมุ่งหมายหลักคือการพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือการเรียนการสอน

คุณลักษณะของผู้ทำการนิเทศภายในโรงเรียน

ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้นิเทศนั้นควรเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม เพื่อการยอมรับและได้รับความศรัทธาจากผู้รับการนิเทศ ชารี มณีศรี ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้นิเทศโดยแยกตามประเภท ดังนี้

1. คุณสมบัติส่วนตัว

- 1.1 สนใจงานในหน้าที่และงานอื่น ๆ นอกหน้าที่
- 1.2 เป็นที่รักใคร่ชอบพของผู้ร่วมงาน
- 1.3 ตั้งใจทำงานให้ก้าวหน้า
- 1.4 มีเหตุผล

2. ความสามารถทางมนุษยสัมพันธ์

- 2.1 สามารถเข้าใจคน
- 2.2 รู้วิธีสร้างสัมพันธ์และทำงานร่วมกับคนอื่น
- 2.3 เข้าใจหลักการเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์
- 2.4 ปฏิบัติงานตามหลักการและแบบอย่างที่ดี
- 2.5 ประเมินตนเองอยู่เสมอ

3. ความสามารถในการบริหารงาน

- 3.1 วางแผนจัดการและสั่งงานเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย
- 3.2 กำหนดหน้าที่ของบุคคลที่อยู่ในความรับผิดชอบให้ชัดเจน
- 3.3 กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน
- 3.4 จัดสายงานและแบ่งงานให้มีความรับผิดชอบ
- 3.5 จัดอุปกรณ์ สถานที่ เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงสุด
- 3.6 จัดบริการให้ส่งเสริมการทำงาน
- 3.7 ทำงานให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ (ชาร์ มณีศรี. ม.ป.ป : 84 - 85)

สจ๊วต อุทรานันท์ ได้เสนอแนะลักษณะของผู้ทำกาานนิเทศที่มีคุณภาพ ว่าควรมีลักษณะดังนี้

1. มีความทะเยอทะยานและปรารถนาจะเห็นผลงานต่าง ๆ มีความก้าวหน้า
2. ควรเป็นผู้ริเริ่มทำงาน
3. ควรเป็นผู้มีความรับผิดชอบ
4. ควรเป็นผู้สื่อสารกับคนอื่นได้อย่างชัดเจน
5. จำเป็นต้องกระทำการเหมือนกับผู้ชายสินค้า ซึ่งแนะนำให้ผู้อื่นเห็นความสำคัญ
6. ควรเป็นผู้มีจริยธรรม มีความจริงใจ และซื่อสัตย์
7. ควรมีความสามารถในการจัดระบบงาน
8. มีความสามารถในการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น
9. ควรเป็นคนที่มีความจริงใจในการต่อสู้ปัญหา และตัดสินใจอย่างถูกต้อง
10. ควรเป็นคนที่ไม่หยุดนิ่ง และมีความสามารถในการบันดาลใจให้คนอื่นทำงาน
11. ควรมีความสามารถในการคาดคะเน ความสามารถและจุดอ่อนของบุคคลอื่น
12. ควรเป็นคนที่มีความสมบูรณ์ในหลาย ๆ ด้าน (สจ๊วต อุทรานันท์. 2530 : 300 -

และนอกจากนั้น สัจจ อุทรานันท์ ได้เสนอคุณลักษณะของศึกษานิเทศก์และคุณลักษณะของ
คณะครูผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา ไว้ดังต่อไปนี้

1. คุณลักษณะของศึกษานิเทศก์

1.1 ด้านลักษณะส่วนตัว ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นศึกษานิเทศก์ ควรจะเป็นคนที่มีความคิด
ริเริ่มสร้างสรรค์ มีความมั่นใจในตนเอง มีความอดทน กระฉับกระเฉงว่องไว เป็นคนเปิดเผย
ไม่เย่อหยิ่ง และมีมนุษยสัมพันธ์ดี

1.2 ด้านความรู้ความสามารถ ผู้ที่เป็นศึกษานิเทศก์ควรเป็นผู้ที่มีความรู้ระดับ
ปริญญาตรี มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ มีเทคนิคในการพูด มีความสามารถในการสาธิต
การสอน และมีความสามารถทางด้านการประเมินผลและวิจัย

1.3 ด้านการแสดงออกทางพฤติกรรม ผู้ที่เป็นศึกษานิเทศก์ควรมีความเป็น
ประชาธิปไตย มีความยุติธรรม มีคุณธรรม ประหยัด รู้จักประเมินตน มองโลกในแง่ดี เคารพ
ในความคิดเห็นของผู้อื่น เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น รู้จักยกย่องชมเชยผู้ที่ทำดี

1.4 ด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ผู้ที่เป็นศึกษานิเทศก์จะต้องเป็นคนที่ตรงต่อเวลา
มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความตั้งใจในการทำงาน

2. คุณลักษณะของคณะครูผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา

ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา ควรเป็นผู้ที่มีประสบการณ์และมีผลงานเป็นที่ยอมรับของ
เพื่อนครูภายในโรงเรียน เป็นผู้ที่ไม่นิยมใช้อำนาจในการทำงานมีความรู้เกี่ยวกับหลักการบริหาร
การศึกษา หลักสูตร และการอบรม มีความสามารถในการสาธิตการสอน และมีความรู้ด้านจิตวิทยา
การสอนและจิตวิทยาพัฒนาการ ตลอดจนมีความเข้าใจในสภาพท้องถิ่นเป็นอย่างดี (สัจจ อุทรานันท์,
2530 : 66)

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ได้สรุปคุณสมบัติของผู้นิเทศ
ภายในโรงเรียนที่พึงประสงค์ ไว้ดังต่อไปนี้

1. ด้านส่วนตัว

- 1.1 ต้องเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์และเป็นผู้นำทางวิชาการ
- 1.2 เป็นผู้ที่มีความมั่นใจในตนเอง เป็นแบบอย่างที่ดีต่อครูได้
- 1.3 มีความอดทนต่อการนิเทศ และยินดีให้ความช่วยเหลือครูเมื่อครูมีปัญหา

ด้านการจัดการเรียนการสอน

- 1.4 เป็นผู้มีความกระฉับกระเฉง ว่องไว มีไหวพริบในการแก้ปัญหาต่าง ๆ

เฉพาะหน้า

- 1.5 เป็นคนเปิดเผย ยิ้มแย้มแจ่มใส และให้คำแนะนำต่าง ๆ ด้วยความจริงใจ
- 1.6 ไม่เย่อหยิ่ง ถือตัว ให้ความเป็นกันเองกับครู
- 1.7 เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

2. ด้านความรู้ความสามารถ

- 2.1 ควรมีความรู้อย่างน้อยระดับปริญญาตรีขึ้นไป
- 2.2 มีความสามารถและใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการถ่ายทอดความรู้
- 2.3 มีเทคนิคและวาทศิลป์ในการพูดจูงใจ ให้ครูเกิดความเชื่อถือนับและไว้วางใจ
- 2.4 สามารถสาธิตการสอนให้ครูดูเป็นแบบอย่าง เพื่อนำไปปรับปรุงการสอน

ของตนได้

- 2.5 สามารถประเมินผล วิจัย และนำผลไปพัฒนาปรับปรุงกระบวนการนิเทศและการเรียนการสอนได้

3. ด้านพฤติกรรมกรรมการแสดงออก

- 3.1 เป็นผู้ที่มีความยุติธรรมในการตัดสินปัญหาต่าง ๆ
- 3.2 เป็นผู้ที่มีความยุติธรรมประจำใจ
- 3.3 เป็นผู้ที่มีความประพฤติดี
- 3.4 รู้จักประมาณตน

- 3.5 มองโลกในแง่ดี
- 3.6 มีความเป็นประชาธิปไตย
- 3.7 มีลักษณะการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
- 3.8 เห็นใจและให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความจริงใจ
- 3.9 ยกย่อง และชมเชยผู้ทำความดี
- 4. ด้านความรับผิดชอบต่อนหน้าที่
 - 4.1 เป็นผู้ตรงต่อเวลาและรักษาเวลา
 - 4.2 มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ ไม่ละเลยทำให้เกิดผลเสียต่อการปฏิบัติงาน
 - 4.3 เป็นบุคคลที่มีความซื่อสัตย์ สุจริตต่อนหน้าที่
 - 4.4 เป็นผู้ที่มีความจริงใจ และตั้งใจทำงานเพื่อให้ผลงานมีประสิทธิภาพสูง

(หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2531 : 5 - 6)

คุณลักษณะของผู้ที่จะทำการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนนั้น อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าควรเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติในด้านคุณธรรม มีความรู้ ความสามารถ ความซื่อสัตย์ ความอดทน ความสุขุมรอบคอบ ความจริงใจ ความประพฤติดี ความมีมนุษยสัมพันธ์ดี ตรงต่อเวลาและซื่อสัตย์สุจริต เป็นบุคคลที่มีผลงานเป็นที่ยอมรับของครูในโรงเรียน เป็นผู้ที่เป็นที่ปรึกษาครูและเชื่อใจในการทำงาน และเป็นผู้ที่มีจิตวิทยาในการทำงาน

ขวัญและกำลังใจในการทำงาน

สุพิชญา ธีระกุล, กาญจนา ศรีภาพสินธุ์ และวิจิตร (ธีระกุล) วรุตบางกูร ได้กล่าวถึงความหมายของ "ขวัญ" ไว้ 2 ลักษณะ ดังนี้

1. เป็นสภาวะที่ผู้นำพยายามสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นในหมู่ผู้ร่วมงาน เพื่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการทำงาน มีความกระตือรือร้น มีทัศนคติที่ดีต่องาน ตั้งใจทำงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรนั้น ๆ

2. **ขวัญ** หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติที่สามารถสังเกตเห็นได้จากการปฏิบัติตนหรือปฏิบัติงาน และมีผลต่อความสามารถในการทำงานของกลุ่มหรือหน่วยงาน (สุพิชญา ชีระกุล, กาญจนา ศรีภาพสินธุ์ และวิจิตร (ธีระกุล) วรุตบางกูร. 2524 : 96)

นิพนธ์ กันธเสวี ให้ความหมายขวัญหรือกำลังใจ (Morale) หมายถึงทัศนคติของบุคคลแต่ละคน และของกลุ่มที่มีต่อสภาพแวดล้อมของงาน ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นสภาพการทำงาน เช่น การกระตือรือร้น อารมณ์ ความหวัง และความมั่นใจ เป็นต้น (นิพนธ์ กันธเสวี. 2528 : 100)

ความสำคัญของขวัญและกำลังใจในการทำงาน

สุพิชญา ชีระกุล, กาญจนา ศรีภาพสินธุ์ และวิจิตร (ธีระกุล) วรุตบางกูร ได้กล่าวถึงความสำคัญของขวัญว่า จะก่อให้เกิดผลการปฏิบัติงานของหมู่คณะ หลังขณะในการทำงานมี 2 ประเภท คือ

1. หลังขวัญของแต่ละบุคคล (Individual Morale) หมายถึงหลังขวัญที่แต่ละบุคคลมีอยู่ในขณะที่ปฏิบัติงาน
2. หลังขวัญของหมู่คณะ (Group Morale) หมายถึง หลังขวัญที่มีอยู่ในหมู่คณะที่เกิดขึ้นจากการรวมของหลังขวัญของแต่ละบุคคลในหมู่คณะนั้น

หลังขวัญทั้ง 2 ประเภทนี้มีความสัมพันธ์กันเพราะถ้าหากว่าหลังขวัญของแต่ละบุคคลมีสูงก็จะส่งผลให้หลังขวัญในการทำงานของหมู่คณะสูงด้วย ทั้งนี้เนื่องจากหลังขวัญเป็นแรงบันดาลใจที่ทำให้คนปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ขวัญจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญมากในการทำงานและการปฏิบัติงานบุคคล

ขวัญ มีประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานมากมายหลายประการ ดังเช่น

1. ทำให้เกิดความรู้สึกขึ้นในหมู่คณะ
2. ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันในการปฏิบัติงาน

3. ทำให้เกิดความกระตือรือร้นและขยันหมั่นเพียรในการทำงาน
4. ทำให้เกิดความศรัทธา และความเชื่อมั่นในการทำงาน
5. จูงใจให้เกิดความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์ในการทำงาน
6. สร้างความเข้าใจอันดีให้เกิดขึ้นในหมู่คณะ
7. ทำให้เกิดความจงรักภักดีและความซื่อสัตย์ต่อกัน
8. มีความรับผิดชอบต่องานและวินัยของตนเอง
9. ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน (สุพิชญา ธีระกุล, กาญจนา ศรีภาพสินธุ์ และวิจิตร (ธีระกุล) วรุตบางกูร 2524 : 96 - 97)

ด้วยความสำคัญของขวัญและกำลังใจดังกล่าวในการปฏิบัติงานใด ๆ จึงควรตระหนักในการสร้างขวัญและกำลังใจให้เกิดมีขึ้น และในการนิเทศการศึกษา ก็เห็นความสำคัญของขวัญและกำลังใจ ดังนั้นในการดำเนินงานนิเทศการศึกษาจึงมีวิธีการที่จะสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานหลายวิธี เช่น ชारी มณีศรี ได้ชี้แนะว่าอาจทำได้ดังต่อไปนี้

1. สร้างทัศนคติที่ดีต่องาน การทำงานเพื่อส่วนรวมควรปลูกฝังทัศนคติที่ดีให้ทุกคนมีความหวัง มีโอกาสก้าวหน้าทุกคนมีความรักงานกระตือรือร้นในการทำงาน
2. มีมนุษยสัมพันธ์ดี ให้การยอมรับนับถือระหว่างกัน
3. ยกย่องชมเชยให้กำลังใจแก่ผู้ตั้งใจทำความดี การชมเชยควรคำนึงถึงกาลเทศะ มีเหตุ มีผล มาจากความจริงใจ ไม่ชมเชยพร่ำเพรื่อ ทำให้คำชมเชยหมดความหมาย
4. เอาใจใส่เรื่องสวัสดิภาพ ให้ความสนทนสนมพอสมควร ทักทายปราศรัย ใ้ถามข่าวคราวทุกข์สุขในโอกาสอันควร ซึ่งเป็นการปลูกมิตรไมตรีต่อกันนั่นเอง
5. ให้สมาชิกมีโอกาสระบายความคับข้องใจในการทำงาน คำร้องทุกข์ (Gricvane) ของผู้อยู่ในบังคับบัญชาจะช่วยไม่ให้เกิดช่องว่างทางความคิด
6. ควรจะได้มีโอกาสสำรวจ หรือออกแบบสอบถามสภาพการณ์ทั่วไปในการทำงานเพื่อจะหาทางแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น รวมทั้งรักษาน้ำใจในการทำงานไว้ด้วย

7. มีโอกาสที่จะเจริญก้าวหน้าไปสู่ตำแหน่งหรือ เงิน เดือนที่สูงขึ้นรวมทั้งการที่ได้รับพิจารณาความคิดความชอบด้วยความยุติธรรมจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่จะทำให้นักเพียรพยายามและกระตุ้นให้เขาเกิดความมั่นใจในการทำงานมากขึ้น

8. สถานที่ทำงานดี (A Good Place to Work) จัดสถานที่ทำงานให้คมีสิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) เช่น จัดห้องสมุดให้สะดวกในการใช้สมาธิในการอ่าน ค้นคว้า และมีห้องสำหรับพบปะพูดคุยกัน

9. ให้ทุกคนมีส่วนในการแสดงความคิดเห็นปรับปรุงงานรวมทั้งมีส่วนร่วมในความสำเร็จของงาน หากบุคคลใดมีความคิดริเริ่มที่ดีมีประโยชน์ในการปรับปรุงงานควรยกย่องความคิดความชอบของบุคคลนั้นเพื่อให้เป็นตัวอย่างเป็นกำลังใจแก่ผู้ร่วมงานคนอื่น (ซารี มณีศรี. ม.ป.ป : 134 - 144)

รุ่ง หูลสวัสดิ์ เสนอแนะว่า วิธีการสร้างขวัญที่ดีให้แก่ครูอาจทำได้หลายทาง ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ครูในโรงเรียนมีความรู้เกี่ยวกับทางวิชาการ ทางบริหาร และการดำเนินกิจกรรมการสอนอย่างเพียงพอ ทั้งนี้เพื่อให้ครูได้เกิดความรู้สึกมั่นใจในใจที่จะทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพ

2. สภาพบรรยากาศในการทำงานต้องดี สะดวกสบาย กล่อมตัวผู้บริหารโรงเรียนควรจัดให้มีสวัสดิการต่าง ๆ ในการทำงาน เช่น ห้องทำงาน โต๊ะทำงาน สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ห้องรับประทานอาหาร สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ มีส่วนช่วยเสริมสร้างความรู้สึกระบายใจ แม้แต่สภาพห้องเรียนควรจัดให้น่าดูกว้างขวาง เหมาะสมที่จะใช้เป็นห้องเรียน และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี

3. เพื่อนร่วมงานมีความอ่อนใจสามารถดำเนินชีวิตในการทำงานอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ไม่รู้สึกท้อแท้ หรือขาดความเชื่อมั่นใจ ผู้บริหารโรงเรียนควรทำให้ผู้ร่วมงานทุกคนมีความรู้สึกที่ตนเองทำงานแล้วมีความก้าวหน้าในหน้าที่การได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาอาจจะให้การยกย่องชมเชยเพื่อนร่วมงานให้เป็นตัวอย่างแก่บุคคลอื่น หรือให้การสนับสนุนโดยการศึกษาต่อ

4. ผู้บริหารโรงเรียนควรเป็นที่พึ่งของผู้ร่วมงานได้ทุกโอกาสไม่ว่าจะยามทุกข์หรือยามสุขก็ตาม

5. ผู้บริหารโรงเรียนต้องสร้างบุคลิกและลักษณะความเป็นผู้นำทุก ๆ ด้านให้เป็นตัวอย่างกับครู เปิดโอกาสให้ครูทุกคนได้ทำงาน ได้ใช้ความสามารถความคิดริเริ่มจากแนวคิดของตนเองมากที่สุด ให้ครูได้มีส่วนร่วมในการวางแผนและโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียน มีส่วนรับผิดชอบในกิจกรรมอื่น ๆ เมื่อได้รับมอบหมายและมีอำนาจในการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ ด้วยพอสมควร

6. ผู้บริหารโรงเรียนต้องยอมรับว่าครูเป็นเพื่อนร่วมงานที่มีความสำคัญคนหนึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะเป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงานผู้บังคับบัญชาบุคคลทั่วไปให้มีโอกาสได้แสดงความรู้ความสามารถของตนเองให้ปรากฏแก่สาธารณชน และเป็นที่ชื่นชมในหมู่เพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา

7. ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความรู้สึกเป็นประชาธิปไตยมีจิตใจกว้างขวาง โอบอ้อมอารีเห็นอกเห็นใจผู้ร่วมงาน ยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของผู้ร่วมงาน

8. ให้ผู้ร่วมงานได้ตระหนักถึงความสำเร็จของการทำงานมีความก้าวหน้าในการทำงาน ฉะนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรจะได้สนับสนุนส่งเสริม และหาทางช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเสมอ

9. ให้ผู้ร่วมงานได้มีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบายในการทำงาน การดำเนินงานของโรงเรียนเสมอ

10. ให้ผู้ร่วมงานได้ยอมรับนับถือตนเองไม่รู้สึกว่าได้รับการดูถูกเหยียดหยาม ฉะนั้นในการให้ความช่วยเหลือ แนะนำ การวิจารณ์ ดิชม หรือมอบหมายงานให้รับผิดชอบ ควรจะต้องทำด้วยความระมัดระวังไม่ให้ผู้ร่วมงานรู้สึกกระทบกระเทือนจิตใจ

11. การดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียนควรเป็นแบบประชาธิปไตย

12. ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความยุติธรรมแก่ผู้ร่วมงานทุกคนไม่ว่าเลี้ยงควรมีชั้นตอนและกระบวนการในการทำงานเสมอ (รุ่ง ฑูลสวัสดิ์. 2528 : 76)

ส่วน นิพนธ์ คันธเสวี ได้กล่าวว่า องค์ประกอบที่สำคัญซึ่งจะทำให้เกิดขวัญที่มีอยู่

6 ประการ คือ

1. การควบคุมดูแลอย่างเพียงพอ
2. ความพึงพอใจในหน้าที่การงานที่ปฏิบัติอยู่ (มีฉันทะต่องานนั้น ๆ)
3. การเข้าใจดีกับเพื่อนร่วมงาน หมดทุก
4. ความพอใจกับวัตถุประสงค์ และนโยบายขององค์การ
5. ความพึงพอใจในผลตอบแทนทางเศรษฐกิจและรางวัลที่ได้รับ
6. สุขภาพทั้งทางกายและทางจิตของผู้ปฏิบัติงาน (นิพนธ์ คันธเสวี. 2528 : 100 -

101)

ลักษณะของผู้ที่มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานนั้นจะออกมาในรูปของมีความเต็มใจ ความสนใจ และความกระตือรือร้นที่จะทำงานที่ได้รับมอบหมายของตนเองหรือหมดทุกให้ได้ดีที่สุด ดังนั้นหน่วยงานหรือองค์การต่าง ๆ จึงต้องพยายามทุกวิธีการในการที่จะสร้างขวัญและกำลังใจของผู้ร่วมงานให้อยู่ในระดับสูงเพื่อหวังให้การปฏิบัติงานของคนในองค์การหรือหน่วยงานนั้น ๆ มีคุณภาพ ได้ผลตามเป้าหมายที่หน่วยงานต้องการ

เกณฑ์การแบ่งขนาดของโรงเรียนประถมศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดเกณฑ์การแบ่งขนาดของ โรงเรียนระดับประถมศึกษาเพื่อสะดวกต่อการจัดสรรงบประมาณและการจัดการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา โดยกำหนดลงในคู่มือ กรอบนโยบายเป้าหมาย กิจกรรมและวงเงินงบประมาณ ประจำปี 2532 จากกรอบนโยบายและแผนงาน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ดังที่ปรากฏในคู่มือดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดวงเงินในการจัดสรรงบประมาณและเงื่อนไขให้กับ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดดำเนินการจัดการด้านการศึกษาของโรงเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัด โดยมีเงื่อนไขแบ่งตามเกณฑ์จำนวนและขนาดของโรงเรียน ดังนี้

1. โรงเรียนขนาดเล็กมาก จำนวนนักเรียน 60 คนลงมา
2. โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวนนักเรียน 60 - 120 คน
3. โรงเรียนขนาดกลาง จำนวนนักเรียน 121 - 300 คน
4. โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวนนักเรียน 301 - 720 คน
5. โรงเรียนขนาดใหญ่มาก จำนวนนักเรียน 721 คนขึ้นไป

(กองนโยบายและแผนงาน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2532 : 75)

ซึ่งตรงกับคำนิยามในรายงานสถิติการประถมศึกษา ปี 2530 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในข้อ "ขนาดของโรงเรียน" สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2531 : ไม่ปรากฏเลขหน้า)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

วินัย ตะสดีชัย ได้ทำการวิจัยเรื่อง สำนวนการปฏิบัติจริงในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 2 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้บริหารโรงเรียนและครู ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. การปฏิบัติในด้านกระบวนการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย

2. การปฏิบัติด้านโครงการต่าง ๆ ที่จัดทำในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย แต่ครูเห็นว่าปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อยที่สุด

3. การปฏิบัติกิจกรรมการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความเห็นสอดคล้องกันว่ากิจกรรมการนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาหลักสูตรการส่งเสริมวิชาการ และกิจกรรมเสริมหลักสูตรปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย

ส่วนการปฏิบัติในด้านการนิเทศการสอนและการนิเทศด้านการประเมินผลผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย แต่ครูเห็นว่าปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อยที่สุด

การปฏิบัติในด้านการใช้สถิติศูนย์ปรดส์สิ่งอำนวยความสะดวก และห้องสมุด ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก แต่ครูเห็นว่าปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย

4. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความเห็นตรงกันว่าขาดแคลนงบประมาณวัสดุอุปกรณ์เพื่ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานขาดแคลนวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญทางการนิเทศการศึกษาขาดแรงสนับสนุนจากหน่วยงานเจ้าสังกัด (วินัย ทะสดีชัย. 2522 : จ)

นิตยา ปรีชาหาญ ได้ทำการวิจัยเรื่องการจัดการนิเทศการศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยสรุปแล้วผู้บริหารโรงเรียนและครูปฏิบัติการมีความเห็นสอดคล้องกันว่าโรงเรียนได้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และจัดลำดับในการปฏิบัติจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ อันดับแรกคือการจัดทำและใช้สถิติศูนย์ปรดส์ อันดับสองคือการส่งเสริมวิชาการ อันดับสามคือกิจกรรมเสริมหลักสูตร อันดับสี่คือ กระบวนการนิเทศการศึกษา อันดับห้าคือ การประเมินผล อันดับหกคือ การนิเทศการสอน อันดับสุดท้ายคือ การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

2. การปฏิบัติด้านโครงการและกิจกรรมที่ปฏิบัติจริงจังในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยสรุปแล้วผู้บริหารโรงเรียนและครูปฏิบัติการมีความเห็นสอดคล้องกันว่าโครงการและกิจกรรมในการปฏิบัติด้านการส่งเสริมวิชาการ และการจัดทำและใช้สถิติศูนย์ปรดส์ ผู้บริหารโรงเรียนและครูปฏิบัติการมีความเห็นขัดแย้งกัน โดยผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากแต่ครูปฏิบัติการมีความเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง

3. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร รวมทั้งด้านกระบวนการและกิจกรรมพบว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูปฏิบัติการมีความเห็นสอดคล้องกันว่า มีปัญหาในการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และจัดลำดับปัญหาในการปฏิบัติจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้กระบวนการนิเทศการศึกษา การประเมินผล การทำและใช้โสตทัศนูปกรณ์ การนิเทศการสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตร การนิเทศการศึกษาในโรงเรียน และอันดับสุดท้ายคือ การส่งเสริมวิชาการ (นิตยา ปรีชาหาญ. 2523 : จ - ฉ)

* ประชา สิกขปัญญา ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติจริงในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสมุทรปราการ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารโรงเรียน 138 คน ครูผู้สอน 350 คน พบว่า

1. กระบวนการดำเนินงานนิเทศการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่าคุณเองได้ปฏิบัติมาก แต่ครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติน้อย

2. ด้านกิจกรรมการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าคุณเองได้ปฏิบัติมากในการช่วยเหลือครูในการปรับตัวอุปกรณ์การสอนการปรับปรุงวิชาชีพ และการส่งเสริมการค้นคว้าทดลอง แต่ครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติน้อย ส่วนกิจกรรมในด้านหลักสูตร การส่งเสริมการทำงานร่วมกัน และการประเมินผล ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าคุณเองได้ปฏิบัติบ้างถึงแม้ไม่มากนัก แต่ครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนไม่ค่อยได้ปฏิบัติ

3. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่าปัญหาที่พบมากที่สุดคือ โรงเรียนขาดงบประมาณ รองลงไปได้แก่ โรงเรียนขาดอุปกรณ์การสอน ผู้บริหารระดับสูงไม่ให้ความสนใจ หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านวิชาการของโรงเรียนครูบางคนขาดความกระตือรือร้นในการที่จะปรับปรุงวิชาชีพของตน ผู้บริหารโรงเรียนมีงานด้านอื่นมากจึงไม่มีเวลาปรับปรุงโรงเรียน และโรงเรียนขาดบุคลากรที่ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาโดยเฉพาะ (ประชา สิกขปัญญา. 2523 : จ)

มาลี กล้ายชม ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการนิเทศในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างคือ ครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาของ จังหวัดอุตรดิตถ์ ซึ่งแบ่งเป็นผู้นิเทศ 103 คน เป็นผู้รับการนิเทศ 130 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาที่เป็นอุปสรรคสำคัญในการจัดและดำเนินการนิเทศคือ หน่วยงานนิเทศขาดแคลน งบประมาณที่จะใช้ในการดำเนินงาน อัตราส่วนระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศต่างกันมาก และหน่วยงานนิเทศขาดการติดตามผลงานนิเทศที่ได้ดำเนินการไปแล้ว

2. ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารภายในโรงเรียนที่มีผลกระทบต่อกรนิเทศคือ ผู้บริหาร โรงเรียนไม่คำนึงถึงความสามารถเชิงวิชาการหรือการสอน ซึ่งควรถือเป็นเกณฑ์ส่วนหนึ่งในการ พิจารณาความดีความชอบของครู อาจารย์ นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนอุปกรณ์ การเรียนสำหรับนักเรียนอีกด้วย

3. ปัญหาเกี่ยวกับบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นอุปสรรคในการนิเทศ คือ ครู อาจารย์ ไม่เปลี่ยนพฤติกรรมการสอนแม้จะได้รับการนิเทศแล้ว ผู้นิเทศไม่มีเวลาให้คำปรึกษาแนะนำแก่ ครูอาจารย์เท่าที่ควร และครูอาจารย์ไม่มีโอกาสได้สังเกตการสอนซึ่งกันและกัน

4. สำหรับการเปรียบเทียบความถี่เห็นระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ส่วนใหญ่ไม่มี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เรื่องที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมีดังนี้

เรื่องที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 คือ หน่วยงานนิเทศขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถมาร่วมงาน โรงเรียนที่นิเทศนั้นต่างสังกัดกับหน่วยงานนิเทศ ผู้นิเทศขาดประสบการณ์ ในการสอนระดับประถมศึกษามาก่อน ขาดทักษะในการเป็นผู้นำ และไม่สามารถสาธิตการสอนที่ดีให้ ครูอาจารย์ดูได้

เรื่องที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 คือ อัตราส่วนระหว่างผู้นิเทศต่อจำนวนครู อาจารย์ต่างกันมาก งานในหน้าที่รับผิดชอบของผู้นิเทศมีหลายด้าน การนิเทศไม่ตรงกับความต้องการ ของครูอาจารย์ การขาดแคลนงบประมาณที่ใช้ในการนิเทศ และขาดยานพาหนะที่จะใช้ในการเดินทาง ไปนิเทศและครูอาจารย์ไม่มีโอกาสได้รับการนิเทศเพราะต้องเตรียมต้อนรับผู้นิเทศ (มาลี กล้ายชม.

ชลอ จันทรกุล ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดตรัง กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผลการวิจัยสรุปว่า

1. บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในการนิเทศการศึกษาทางด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการจัดและพัฒนาบุคลากร ด้านการจัดอุปกรณ์การสอน ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน และด้านการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง

2. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูที่มีต่อบทบาทการนิเทศการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในด้านหลักสูตรและการสอนด้านการจัดและพัฒนาบุคลากร ด้านการจัดอุปกรณ์การสอน และด้านการประเมินผลไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านความสัมพันธ์กับชุมชนผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความเห็นแตกต่างกัน

3. ปัญหาและอุปสรรค คือ ขาดงบประมาณ ครูผู้สอนขาดความรับผิดชอบ และผู้บริหารโรงเรียนขาดความรู้ (ชลอ จันทรกุล. 2524 : จ - ฉ)

สมพร สุขเกษม ได้ศึกษาวิจัย เรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการนิเทศการศึกษากายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 5 โดยทำการศึกษาจากกรรมการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 363 คน และครูผู้สอน 392 คน พบว่า

1. การจัดการนิเทศการศึกษากายในกลุ่มโรงเรียน ด้านกระบวนการทั้งกรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนมีความเห็นตรงกันว่า โดยส่วนรวมมีการปฏิบัติจริงน้อย สำหรับการคาดหวังในการปฏิบัติทั้งสองกลุ่มเห็นสอดคล้องกันว่าทุกระบวนการควรมีการปฏิบัติปานกลาง ยกเว้นเรื่องที่กรรมการกลุ่มโรงเรียนเห็นว่าควรปฏิบัติมาก คือการประชุมเพื่อวางแผนงานนิเทศภายในกลุ่ม

2. กิจกรรมการนิเทศการศึกษากายในกลุ่ม ซึ่งได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านการประเมินผล และด้านการส่งเสริมกิจกรรมทางวิชาการทั้งกรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนเห็นสอดคล้องกันว่า โดยส่วนรวมของแต่ละด้านมีการปฏิบัติจริงน้อยทุกด้าน สำหรับการคาดหวังในการปฏิบัติทั้งสองกลุ่มมีความสอดคล้องกันว่า โดยส่วนรวมของแต่ละด้านควรมีการปฏิบัติปานกลางทุกด้าน

3. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ขาดงบประมาณ รองลงมา ได้แก่ ผู้นิเทศขาดความรู้และทักษะในการนิเทศกรรมการกลุ่ม มีภาระหน้าที่อื่นที่ต้องปฏิบัติมาก ระบบบริหารงานกลุ่มไม่มีประสิทธิภาพ ขาดอุปกรณ์และสิ่งที่ใช้ในการนิเทศขาดการติดตามผลงานและการประเมินผล ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานการศึกษา กับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง (สมพร สุขเกษม. 2526 : ฉ)

ชัดเจน ไทยแท้ ศึกษาวิจัยสภาพการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดนนทบุรี โดยศึกษาจากผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่แบ่งเป็น 3 แบบสอบถามจำนวน 147 คน ใช้การสัมภาษณ์และแบบบันทึกข้อมูลจากเอกสารจำนวน 28 คน พบว่า

1. โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรีทุกโรงเรียน ได้จัดให้มีหรือปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ซึ่งได้แก่ งาน 3 ประเภท คือ งานวิชาการ หรืองานการเรียนการสอนโดยตรง งานพัฒนาครูภายในโรงเรียน และงานสนับสนุนและการบริการการเรียนการสอน และปรากฏว่างานที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการหรือการเรียนการสอนโดยตรงที่มีจำนวนโรงเรียนจัดหรือปฏิบัติมากที่สุดคือ การจัดให้ครูได้ทำการปรับตารางสอนให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูภายในโรงเรียนที่มีจำนวนโรงเรียนจัดหรือปฏิบัติมากที่สุดคือ การจัดให้มีการสร้างเสริมประสิทธิภาพของครู เช่น การพาไปศึกษาดูงาน การอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการเรียนการสอน และงานที่เกี่ยวข้องกับงานสนับสนุนและการบริการการเรียนการสอนที่มีโรงเรียนจัดหรือปฏิบัติมากที่สุดคือ งานจัดห้องสมุด หรือมุมหนังสือของโรงเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอนและให้ได้ผลตามจุดประสงค์ของหลักสูตร

2. กระบวนการจัดดำเนินงานการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนประชุมครูทุกคนเพื่อกำหนดงานหรือโครงการของโรงเรียน เมื่อกำหนดงานหรือโครงการแล้ว ผู้บริหารและครูวิชาการร่วมกันวางแผน

ดำเนินงานและเขียนโครงการ ก่อนที่จะดำเนินงานตามโครงการที่กำหนดไว้ นั้น มีการชี้แจงงานหรือโครงการเพื่อนำไปปฏิบัติ โดยวิธีการประชุมชี้แจง และมีการมอบหมายความรับผิดชอบในงานหรือโครงการนั้น ๆ ผู้รับผิดชอบงานหรือโครงการมีลักษณะเป็น คณะบุคคล และรายบุคคล ซึ่งผู้รับผิดชอบมีหน้าที่เป็นทั้งผู้ปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นและผู้ประสานงาน ในกรณีที่เป็นการปฏิบัติงานประจำหรืองานรับด่วนผู้บริหารจะสั่งให้ผู้ช่วยผู้บริหารและหรือหัวหน้างานฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ดำเนินการ

การดำเนินงานตามโครงการปรากฏว่า การให้ความรู้และความเข้าใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน ดำเนินการโดยการสรุปหลักเกณฑ์ และชักชวนความเข้าใจในวิธีการดำเนินงานและผู้รับผิดชอบโครงการนั้น ๆ เป็นผู้ดำเนินการวิธีการประชุมชี้แจง

การติดตามผลการปฏิบัติงาน ปรากฏว่าผู้บริหารและผู้รับผิดชอบเป็นผู้ดำเนินการโดยวิธีการให้คำแนะนำและประชุมปรึกษาหารือเมื่อพบปัญหาและอุปสรรค ผู้ติดตามการปฏิบัติงานและผู้ปฏิบัติงานจะดำเนินการแก้ไขร่วมกับผู้บริหาร

การควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามการปฏิบัติงาน ดำเนินการโดยผู้บริหาร ส่วนการให้การสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์และบริการนั้น ผู้บริหารเป็นผู้ดำเนินงาน รวมถึงการให้ขวัญและกำลังใจ ซึ่งดำเนินการโดยวิธีการร่วมปฏิบัติงานด้วยทุกครั้ง

สำหรับการประเมินผลการปฏิบัติงานนั้น ผู้บริหารดำเนินการร่วมกับผู้รับผิดชอบโครงการ แต่ไม่มีเครื่องมือสำหรับการประเมินผล ใช้วิธีการโดยการสังเกต และการสอบถาม และไม่มี การพิจารณาประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามโครงการ

3. ปัจจัยที่จะช่วยให้การจัดดำเนินงานการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ที่โรงเรียนระบุความต้องการมากที่สุดคือ ปัจจัยเกี่ยวกับบุคลากรและการจัดการในเรื่องการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจเรื่องการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน แก่ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งได้แก่ความรู้ความเข้าใจเรื่องการนิเทศการศึกษาบทบาทหน้าที่ของผู้ให้การนิเทศการศึกษาและผู้รับการนิเทศ การวางแผนและการดำเนินงานการนิเทศการศึกษา และการประเมินผลการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

4. ปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนที่มีจำนวนโรงเรียนระบุมากที่สุดคือ ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการจัดในเรื่อง ผู้บริหารที่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิควิธีสอน หรือขั้นตอนในการจัดดำเนินงานนิเทศศึกษาภายในโรงเรียนไม่เพียงพอสาเหตุเพราะไม่ค่อยมีโอกาสได้รับการอบรมหรือสัมมนาเพื่อเพิ่มความรู้ (ชัคเจน ไทยแท้.

2527 : จ - ฉ)

สุชาติ ศรีสุวรรณ ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดเลย โดยใช้กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนประถมศึกษาจำนวน 37 โรงเรียน วิธีการศึกษาใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนและศึกษาเอกสารของโรงเรียน ผลการศึกษาวิจัยพบว่า

1. งานนิเทศการศึกษาที่โรงเรียนจัดขึ้น

1.1 งานด้านวิชาการ หรืองานการเรียนการสอนโดยตรง งานที่โรงเรียนจัดขึ้นมากที่สุดคือการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ครูเรื่องการวางแผนการสอน

1.2 งานพัฒนาครูภายในโรงเรียนงานที่มีจำนวนโรงเรียนจัดมากที่สุดคือ การจัดการให้มีการสร้างเสริมประสิทธิภาพของครู

1.3 งานด้านการสนับสนุนและบริการงานที่มีจำนวนโรงเรียนจัดมากที่สุดคือ การจัดบริเวณโรงเรียน และห้องเรียนให้อ่านง่ายต่อการเรียนการสอนให้ได้ผลตามจุดประสงค์ของหลักสูตร

2. กระบวนการในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีให้ผู้บริหารร่วมกับคณะครูในโรงเรียนกำหนดและจัดทำแผนงานและโครงการ ซึ่งมีทั้งการชี้แจงแผนงานโครงการด้วยการแจ้งโครงการให้ครูทุกคนอ่านมีการมอบหมายให้มารับผิดชอบแผนงาน และโครงการเป็นคณะบุคคลและใช้วิธีปฏิบัติงานร่วมกัน ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะเรื่องนั้น ๆ เป็นผู้ให้ความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานแก่คณะครูด้วยการประชุมชี้แจง

การสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีชมเชยในที่ประชุม และพิจารณาความชอบให้เป็นพิเศษภายหลังจากการปฏิบัติงานและใช้การประเมินผลงานและโครงการด้วยการสังเกต และสอบถามจากการปฏิบัติงานของครูในขณะปฏิบัติงานและในที่ประชุม

3. ปัจจัยที่โรงเรียนต้องการนำมาใช้สนับสนุนการจัดการนิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียนได้แก่ ครูที่มีความรู้ความสามารถในการสอนสาขาวิชาต่าง ๆ และต้องการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เงินงบประมาณและวัสดุหรือสื่อการสอน สำเร็จรูป

4. อุปสรรคและปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนได้แก่ โรงเรียนขาดแคลนวิทยากร และแหล่งวิทยากรสำหรับให้ครูได้ศึกษาเพิ่มเติม ครูขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนครูขาดความมั่นใจในตนเอง และขาดการยอมรับจากคณะครูในโรงเรียน และขั้นตอนการเบิกจ่ายงบประมาณซับซ้อนเกินไป โรงเรียนได้รับวัสดุอุปกรณ์ที่มีคุณภาพต่ำและไม่ตรงกับความต้องการของโรงเรียน (สุชาติ ศรีสุวรรณ. 2527 : จ - ฉ)

สุนทร ไคลมี ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 435 คน พบว่า

1. โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ในทุกขนาดและสภาพที่ตั้งของโรงเรียนได้ระบุว่าปฏิบัติหรือจัดให้มีงานนิเทศการศึกษา 3 ประเภทขึ้นในโรงเรียน ซึ่งได้แก่งานด้านวิชาการหรือการเรียนการสอนภายในโรงเรียนโดยตรง งานด้านการพัฒนาครูภายในโรงเรียนและงานสนับสนุนและบริการด้านการเรียนการสอน โดยที่โรงเรียนโดยส่วนรวมระบุว่างานด้านวิชาการหรือด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนโดยตรงเป็นงานที่มีโรงเรียนระบุว่าเป็นงานที่ปฏิบัติหรือจัดมากที่สุดในที่สุด โดยเฉพาะการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ครู เรื่องการวางแผนการสอน รองลงมาคือ งานสนับสนุนและบริการด้านการเรียนการสอน โดยเฉพาะการจัดบริเวณโรงเรียนและห้องเรียนให้อ่านวยต่อการจัดการเรียนการสอนให้ได้ผลตาม

จุดประสงค์ของหลักสูตร ส่วนงานที่มีโรงเรียนระบุว่าปฏิบัติหรือจัดน้อยที่สุดคือ งานด้านการพัฒนาครู ภายในโรงเรียนโดยเฉพาะเรื่องการอบรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะส่วนตัวของครูที่เลือกอำนวยความสะดวก การพัฒนาประสิทธิภาพของการทำงานอย่างมีความสุข

2. กระบวนการจัดการดำเนินการนิเทศการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ปรากฏว่าโรงเรียนส่วนมากได้ปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ 5 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 การวางแผน ผู้บริหารประชุมครูทั้งหมดเพื่อร่วมกันพิจารณากำหนด/โครงการ ของโรงเรียนขึ้น แล้วผู้บริหารสั่งการให้ครูแต่ละคนเป็นผู้วางแผนดำเนินงานและจัดทำโครงการ นำมาเสนอผู้บริหารเพื่ออนุมัติดำเนินการและก่อนการดำเนินงานได้มีการประชุมชี้แจงงานหรือ โครงการเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ได้มีการมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบงาน/โครงการในลักษณะ เป็นรายบุคคลโดยผู้รับผิดชอบมีหน้าที่เป็นทั้งผู้ประสานงานและผู้ปฏิบัติงาน

2.2 การสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติงาน ก่อนการปฏิบัติงานผู้บริหารได้มีการ ประชุมเพื่อสรุปหลักเกณฑ์ต่าง ๆ และซักซ้อมความเข้าใจในการปฏิบัติงาน

2.3 คำเนิงาน ผู้บริหารเป็นผู้ติดตามการปฏิบัติงานในลักษณะของการปรึกษาหารือ เมื่อปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น จากการปฏิบัติงานผู้ดำเนินการแก้ไขมี 2 ลักษณะคือ ผู้บริหาร และ ผู้บริหารร่วมกับผู้ช่วยผู้บริหารมีการควบคุมการปฏิบัติงานโดยใช้วิธีกำหนดกฎวินัยปฏิบัติงาน และผู้บริหาร เป็นผู้ให้การสนับสนุนและบริการด้านวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน

2.4 การสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานโดยมีการชมเชยเป็นการส่วนตัว ชมเชยในที่ประชุม และให้ความดีความชอบเป็นกรณีพิเศษหลังจากการปฏิบัติงาน/โครงการเสร็จแล้ว

2.5 การประเมินผลการปฏิบัติงาน ผู้บริหารเป็นผู้ดำเนินการประเมินผลการ ปฏิบัติงาน โดยไม่มีเครื่องมือในการประเมินผล แต่ใช้การสังเกตและสอบถามโดยไม่มีรูปแบบ สำหรับการประเมินประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานนั้นผู้บริหารเป็นผู้ดำเนินการ โดยไม่มีเครื่องมือ ในการประเมิน แต่ใช้วิธีการประเมินจากผลการสรุปที่ได้จากการสังเกตการปฏิบัติงานมาเป็นระยะ ๆ

3. ปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนในการจัดดำเนินงานการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ประถมศึกษาที่มีโรงเรียนจำนวนมากที่สุดระบุความต้องการคือ ปัจจัยด้านบุคลากร และการจัดการ ในเรื่องคำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการดำเนินงานการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน โดยเฉพาะการวางแผนการจัดดำเนินงานการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน โดยโรงเรียนมีความต้องการได้รับคำแนะนำพร้อมกันเป็นกลุ่มใหญ่ก่อนที่จะจัดดำเนินงานการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

4. ปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการจัดดำเนินงานการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนที่มี โรงเรียนจำนวนมากที่สุดระบุคือ ปัญหาและอุปสรรคด้านบุคลากรและการจัดการในเรื่อง โรงเรียนขาดแคลนวิทยากรหรือแหล่งวิชาการที่จะให้ความรู้แก่ครูเพื่อนำไปใช้ในการจัดดำเนินงานของ โรงเรียน โดยโรงเรียนระบุสาเหตุว่า เป็นเพราะวิทยากรหรือแหล่งวิชาการอยู่ห่างไกลโรงเรียน มากเกินไป สำหรับผลกระทบของปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการจัดการนิเทศการศึกษาได้แก่ไม่มี ประสิทธิภาพดีพอ (สุนทร ไกลมี. 2527 : จ -ข)

วัชรินทร์ แสงศัพท์ ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา ศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ กลุ่มตัวอย่างเป็นครู 386 คน และผู้บริหาร 267 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความเห็นว่า โรงเรียนประถมศึกษาที่มีสภาพการปฏิบัติการ นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง และเมื่อศึกษาเฉพาะใน 3 เรื่องคือ การดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศการศึกษากิจกรรมการนิเทศการศึกษา และการใช้เวลา ในการนิเทศการศึกษารายกว่าแต่ละเรื่องมีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลางเช่นเดียวกัน

2. เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและของครูที่มีต่อสภาพการจัดการ นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนปรากฏว่าทั้งสองฝ่ายมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 โดยที่ฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า โรงเรียนมีการปฏิบัติการนิเทศภายใน โรงเรียนมากกว่า

3. ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความเห็นว่า การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนที่ผู้บริหาร มีวุฒิปริญญาตรีหรือสูงกว่า กับโรงเรียนที่มีผู้บริหารวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี มีสภาพไม่แตกต่างกัน

4. ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความเห็นว่า การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีสภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่มีสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนแตกต่างกับโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก ส่วนโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดเล็กมีสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนแตกต่างกัน (วัชรินทร์ แสงศัพท์. 2528 : บทคัดย่อ)

มณฑิร ชมคอกไม้ ทำการวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพุมธานี โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นประธานกลุ่มโรงเรียนคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูที่เคยร่วมปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนผลการศึกษาพบว่า

1. กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพุมธานี จัดทำโครงการการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนในลักษณะการจัดทำขึ้นเอง เพื่อตอบสนองนโยบายมากที่สุด ร้อยละ 72.22 รองลงมาได้แก่การจัดทำแผนงาน/โครงการของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ร้อยละ 11.11 จัดทำแผน/โครงการของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ร้อยละ 11.11 และจัดทำขึ้นเองเพื่อแก้ปัญหา หรือสนองความต้องการอันจำเป็นในกลุ่มโรงเรียนน้อยที่สุด ร้อยละ 5.55 การจัดทำโครงการลักษณะดังกล่าว จำแนกเป็นโครงการประเภทต่าง ๆ ดังนี้

ประเภทการสอนและการพัฒนาการสอนมากที่สุด รองลงมาได้แก่การบริการและสนับสนุนการเรียนการสอน การจัดหาและส่งเสริมการใช้สื่อการเรียนการสอนการวัดและประเมินผล และที่น้อยที่สุดคือ การพัฒนาหลักสูตรส่วนการปฏิบัติตามโครงการนั้น ทั้งคณะครูผู้นิเทศภายในกลุ่มโรงเรียนและครูส่วนใหญ่ได้รับการนิเทศและเข้าร่วมกิจกรรมการนิเทศการศึกษาอื่น ประมาณ 1 - 5 ครั้ง

ปัจจัยที่นำมาใช้ในการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ได้มาจากกลุ่มโรงเรียน นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มโรงเรียนต้องการให้ศึกษานิเทศก์อำเภอ ช่วยเหลือการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน และต้องการงบประมาณหมวดค่าใช้สอย ตลอดจนจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์เอง สำหรับผลการดำเนินงานตามโครงการการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนเพียงสองในสามของโครงการ

ทั้งหมดได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โครงการที่บรรลุวัตถุประสงค์มากที่สุด คือ จัดทำขึ้นเองเพื่อแก้ปัญหา รองลงมาได้แก่ จัดทำขึ้นเองเพื่อตอบสนองนโยบาย และจัดทำตามแผนงานโครงการของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ส่วนโครงการลักษณะจัดทำตามแผนงาน/โครงการของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดไม่บรรลุวัตถุประสงค์

2. รูปแบบการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วยเงื่อนไขในการปฏิบัติงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และกลุ่มโรงเรียน ดังต่อไปนี้

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำหนดนโยบาย และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอกำหนดแนวทาง ให้กลุ่มโรงเรียนปฏิบัติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำหนดลักษณะการจัดทำโครงการ และประเภทโครงการให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกลุ่มโรงเรียนปฏิบัติ ให้บุคลากรภายในกลุ่มโรงเรียนประสานงานกันในการนิเทศการศึกษา โดยมีศึกษานิเทศก์จังหวัดและศึกษานิเทศก์อำเภอสนับสนุน และช่วยเหลือ ตลอดจนนิเทศงาน

ขั้นตอนการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนประกอบด้วยศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา วางแผนการนิเทศ ให้ความรู้และสร้างความเข้าใจแก่ผู้ปฏิบัติลงมือปฏิบัติสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัตินิเทศและติดตามผลการปฏิบัติรวมทั้งประเมินผลการปฏิบัติ นอกจากนี้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ จะต้องควบคุมการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน โดยใช้การรายงานผล การนิเทศติดตามผล และการเข้าร่วมประชุมกับบุคลากรภายในกลุ่มโรงเรียน (มณฑิร ช่มดอกไม้. 2528 : จ - ฉ)

วรวิฑู วชิรกิจโกศล ได้ศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร 295 คน ครู 351 คน ผลการศึกษาวิจัยพบว่า

1. ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารและครู ตามระดับความหมายของการนิเทศการศึกษา หลักการนิเทศการศึกษา บทบาทและหน้าที่ของบุคลากรทางการนิเทศการศึกษา คุณลักษณะและคุณสมบัติของผู้นิเทศการศึกษา งานนิเทศการศึกษา แผนงานและโครงการทางการนิเทศการศึกษากระบวนการทางการนิเทศการศึกษา กิจกรรมทางการนิเทศการศึกษา และเทคนิคและทักษะทางการนิเทศการศึกษา ส่วนความสำคัญและความจำเป็น และจุดมุ่งหมายทางการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารและครูมีความเข้าใจในระดับมาก และหมวดบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารและครูมีความเข้าใจในระดับน้อยมาก

2. เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหารและครูมีความเข้าใจในระดับมากทุกด้าน และเมื่อเปรียบเทียบความเข้าใจระหว่างผู้บริหารกับครู พบว่าผู้บริหารมีความเข้าใจมากกว่าครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านแนวคิดทางการนิเทศการศึกษาและบุคลากรทางการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารมีความเข้าใจมากกว่าครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านแนวปฏิบัติและวิธีการเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาส่วนด้านการประเมินผลทางการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารและครูมีความเข้าใจไม่แตกต่างกัน

3. เมื่อเปรียบเทียบความเข้าใจ เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารและครู จำแนกตามเพศ อายุ อายุราชการ วุฒิทางการศึกษา และขนาดของโรงเรียน พบว่ามีความเข้าใจไม่แตกต่างกัน ยกเว้นผู้บริหารและครู จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้บริหารและครูเพศชายมีความเข้าใจมากกว่าผู้บริหารเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ให้ด้านแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษามูลนิธิบุคลากรทางการนิเทศการศึกษา แนวปฏิบัติและวิธีการเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาส่วนด้านการประเมินผลทางการนิเทศผลทางการศึกษามีความเข้าใจไม่แตกต่างกัน (วรวิฑูรี วชิรกิจโกศล. 2529 : จ)

งานวิจัยในต่างประเทศ

เมลอน ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานนิเทศของอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาในรัฐมิสซิสซิปปี กลุ่มตัวอย่างได้แก่ อาจารย์ใหญ่และครู ผลการวิจัยสรุปว่าอาจารย์ใหญ่เยี่ยมชั้นเรียนน้อย ประชุมครูเพื่อเป็นสื่อในการนิเทศน้อย ส่วนการอบรมครูประจำการและการปฏิบัติหน้าที่ทั่ว ๆ ไป อาจารย์ใหญ่และครูมีความเห็นสอดคล้องกันว่า เป็นวิธีที่มีสาคูในการนิเทศ (Malone. 1971 : 1233-A)

ลี ได้วิจัยเรื่อง พฤติกรรมในการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนทางตะวันออกเฉียงใต้ของรัฐนิวเม็กซิโก กลุ่มตัวอย่างได้แก่ครูใหญ่และครูโรงเรียนประถมศึกษา กับครูใหญ่และครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยสรุปว่า

1. ครูโรงเรียนประถมศึกษามุ่งให้ครูใหญ่คำนึงถึงสัมพันธภาพในขณะครูมากกว่าโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. ครูโรงเรียนมัศึกษามุ่งให้ครูใหญ่คำนึงถึงสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนมากกว่าด้านอื่น ๆ
3. ครูโรงเรียนประถมศึกษาต้องการให้ครูมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน (Lee. 1974 : 4134-A)

ทีลาฮัน ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนที่พึงประสงค์ของการพัฒนาประเทศเอธิโอเปีย กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครู ศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการ ผลการวิจัย สรุปว่า

1. ครู ศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการ มีความเห็นสอดคล้องกันว่ากิจกรรมที่ใช้ในการนิเทศภายในโรงเรียน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่การฝึกอบรมแนะแนว การฝึกอบรมปฏิบัติการ การสาธิตการสอนโดยศึกษานิเทศก์การประชุมกลุ่มย่อยของครู การเยี่ยมชั้นเรียนและการสังเกตการสอน

2. ครู ศึกษานิเทศก์และนักวิชาการมีความเห็นสอดคล้องกันว่า การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

3. ครู ศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการ มีความเห็นสอดคล้องกันว่าการนิเทศการศึกษาในลักษณะร่วมมือกันปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาจะก่อให้เกิดผลดีกว่าการศึกษาในลักษณะใช้อำนาจ (Tilahurn. 2168-A)

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ผู้บริหารและครูมีปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนต่างกัน
2. โรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ดำเนินการศึกษาตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การดำเนินงานและการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล ในปี พ.ศ. 2532 โดยมีโรงเรียน ทั้งหมด 160 โรงเรียน จำนวนผู้บริหารโรงเรียน 204 คน จำนวนครู 1,888 คน รวม ประชากรทั้งหมด จำนวน 2,092 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล ในปี พ.ศ. 2532 ที่ได้จากการสุ่ม ประชากรโดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบ Stratified Random Sampling ดังนี้

2.1 แบ่งโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูลออกเป็น 3 ขนาด ได้ดังนี้ โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 20 โรง โรงเรียนขนาดกลางจำนวน 84 โรง และโรงเรียน

ขนาดเล็ก จำนวน 56 โรง แล้วจึงสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสุ่มส่วนของ เกรจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 607 - 610) ได้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 14 โรง โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 60 โรง โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 40 โรง

2.2 สุ่มกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารและครูจากกลุ่มตัวอย่างในข้อ 2.1 ของโรงเรียนขนาดใหญ่โดยใช้ตารางสุ่มส่วนของ เกรจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 607 - 610) ได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารจำนวน 30 คน จากจำนวน 45 คน และครูผู้สอนจำนวน 92 คน จากจำนวน 544 คน

2.3 สุ่มกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารและครู จากกลุ่มตัวอย่างในข้อ 2.1 ของโรงเรียนขนาดกลาง โดยใช้ตารางสุ่มส่วนของ เกรจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 607 - 610) ได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารจำนวน 68 คน จากจำนวน 103 คน และครูผู้สอนจำนวน 167 คน จาก จำนวน 985 คน

2.4 สุ่มกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารและครู จากกลุ่มตัวอย่างในข้อ 2.1 ของโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้ตารางสุ่มส่วนของ เกรจซี่ และ มอร์แกน (Kerjcie and Morgan. 1970 : 607 - 610) ได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร จำนวน 37 คน จากจำนวน 56 คน และครูผู้สอนจำนวน 61 คน จากจำนวน 359 คน

จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จำแนกตามตำแหน่งและขนาดโรงเรียนแสดงให้เห็นดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตำแหน่งและขนาดโรงเรียน

ขนาด โรงเรียน	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	โรงเรียน	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	โรงเรียน	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน
ใหญ่	20	45	544	14	30	92
กลาง	84	103	985	60	68	167
เล็ก	56	56	359	40	37	61
รวม	160	204	1,888	114	135	320

ตาราง 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา
อำเภอ/กิ่งอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดสตูล

ชื่ออำเภอ	จำนวน	ชื่อโรงเรียน		
		โรงเรียนขนาดใหญ่	โรงเรียนขนาดกลาง	โรงเรียนขนาดเล็ก
เมืองสตูล	31	อนุบาลตลาดพิมาน บ้านคลองซุก บ้านควน บ้านเกาะสาหร่าย บ้านเจ๊ะปลั่ง บ้านเกตรี เมืองสตูล	บ้านหาดทรายยาว บ้านบันนังปูเลา บ้านตำมะลังเหนือ บ้านตำมะลังใต้ บ้านตันหยงกาโบย บ้านโคกประคู้ บ้านกุ่มบังจามัง บ้านทุ่ง บ้านใหม่ บ้านปาเต๊ะ บ้านกาเนะ บ้านท่าจีน บ้านไทรงาม วัดหน้าเมือง บ้านควนขัน บ้านฉลุง บ้านเนินสูง	บ้านกาลันยี่ตัน บ้านเกาะยาว บ้านกาลันบากู บ้านวังพะเนียด บ้านนาแคะ บ้านท่าหิน บ้านนาลาน

ตาราง 2 (ต่อ)

ชื่ออำเภอ	จำนวน	ชื่อโรงเรียน		
		โรงเรียนขนาดใหญ่	โรงเรียนขนาดกลาง	โรงเรียนขนาดเล็ก
ละงู	28	บ้านปากบารา ละงู	บ้านปากละงู บ้านปากบาง บ้านบ่อเจ๊กลูก บ้านปีใหญ่ บ้านทุ่ง บ้านห้วยไทร บ้านในเมือง บ้านเกาะยวน บ้านท่าชะมวง บ้านคาหล่า บ้านนางแก้ว บ้านหนองหอยโซ่ง บ้านป่าผาง บ้านควนฟ้าแลบ บ้านวังสายทอง	บ้านบากันโต๊ะหิค บ้านท่ายาง บ้านคันหยงลาไน้ บ้านคูแตหรา บ้านไสใหญ่ บ้านคลองน้ำเค็ม บ้านโกตา บ้านปากบิง บ้านโคกพะยอม บ้านทุ่งเสม็ดค บ้านนาพญา
ควนกาหลง	19	บ้านทุ่งนัย (ค่ายรวมมิตร) นิคมพัฒนาภาคใต้ 3	บ้านน้ำร้อน บ้านห้วยน้ำคำ บ้านเหนือคลอง นิคมควนกาหลง	บ้านหัวกาหมิง บ้านน้ำหรา นิคมพัฒนาภาคใต้ 1 บ้านควนล่อน

ตาราง 2 (ต่อ)

ชื่ออำเภอ	จำนวน	ชื่อโรงเรียน		
		โรงเรียนขนาดใหญ่	โรงเรียนขนาดกลาง	โรงเรียนขนาดเล็ก
ทุ่งหว้า	12	ทุ่งหว้า	นิคม ซอย 10 บ้านเขาไกร บ้านอุไค นิคมพัฒนาภาคใต้ 4 บ้านผิงปาล์ม 3 วัดชมพูนิมิตร บ้านซอนกลาง บ้านราไว บ้านทุ่งคินลุ่ม บ้านนาทอน	นิคมพัฒนา ผัง 20 นิคมพัฒนา ผัง 42 นิคมพัฒนา ผัง 120 บ้านผิงปาล์ม 4 บ้านทุ่งบุหลัง บ้านทุ่งสะบือ๊ะ บ้านมะหังง บ้านป่าแกบ่อหิน บ้านบารายี บ้านท่าข้ามควาย
ควนโดน	11	บ้านควนโดน บ้านควนสตอ	บ้านย่านซื่อ บ้านปันจอร์ บ้านกุ่มบึงปาโหลด บ้านวังประจัน บ้านควนพระ	บ้านถ้ำทะเล บ้านทางงอ บ้านทุ่งมะปราง บ้านทุ่งพัฒนา
ท่าแพ (กิ่งอำเภอ)	13		บ้านท่าแพ บ้านท่าน้ำเค็ม	บ้านไร่ บ้านปลักหว้า

ตาราง 2 (ต่อ)

ชื่ออำเภอ	จำนวน	ชื่อโรงเรียน		
		โรงเรียนขนาดใหญ่	โรงเรียนขนาดกลาง	โรงเรียนขนาดเล็ก
			บ้านควนเก บ้านแปะ-ระเหนือ บ้านแปะ-ระใต้ บ้านสาคร บ้านสาครเหนือ บ้านทุ่งรีน สมาคมเลขาธิการสตรี 3	บ้านทางยาง บ้านคลองสองปาก
รวม	114	14	60	40

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น ตำแหน่ง
 ขนาดโรงเรียน เป็นต้น ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาด้านทรัพยากรในการจัดการนิเทศการศึกษาโรงเรียน
ประถมศึกษา ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านการจัดการ และด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ แบบสอบถาม
มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าใช้ตัวเลข (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง มีปัญหามากที่สุด
- 4 หมายถึง มีปัญหามาก
- 3 หมายถึง มีปัญหปานกลาง
- 2 หมายถึง มีปัญหาค่อนข้างน้อยหรือน้อย
- 1 หมายถึง มีปัญหาน้อยมากหรือไม่มีปัญหาเลย

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการของผู้บริหารและครู ในการจัดการนิเทศ
การศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา 4 ด้าน คือด้านรูปแบบการนิเทศ ด้านกิจกรรมการนิเทศ
คุณลักษณะของผู้นิเทศ และกระบวนการนิเทศ แบบสอบถามใน 3 ด้านแรกมีลักษณะเป็นมาตราส่วน
ประมาณค่าใช้ตัวเลข (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง ต้องการมากที่สุด
- 4 หมายถึง ต้องการมาก
- 3 หมายถึง ต้องการปานกลาง
- 2 หมายถึง ต้องการค่อนข้างน้อยหรือน้อย
- 1 หมายถึง ต้องการน้อยมากหรือไม่ต้องการเลย

ส่วนแบบสอบถามความต้องการในด้านที่ 4 คือ กระบวนการนิเทศ ให้ผู้ตอบแบบสอบถาม
เติมตัวเลขเรียงลำดับขั้นตอนของการจัดการนิเทศการศึกษาตามที่ต้องการ

การสร้างเครื่องมือ

การสร้างแบบสอบถามสำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องรูปแบบการนิเทศ กิจกรรมการนิเทศ คุณลักษณะของผู้นิเทศ และกระบวนการนิเทศ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการเขียนข้อคำถามที่จะใช้เป็นแบบสอบถาม
2. ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำเอาแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการนิเทศ การศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา รวมทั้งผลของการวิจัยจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้ทำการศึกษาค้นคว้าไปแล้ว มาวิเคราะห์และสร้างแบบสอบถามสำหรับใช้ในการสอบถามเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
3. ศึกษาหลักเกณฑ์การสร้างแบบสอบถาม
4. สร้างแบบสอบถามเพื่อสำรวจปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ก่อนการศึกษาค้นคว้าจริง เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามฉบับจริงต่อไป
5. สร้างแบบสอบถามฉบับจริงที่จะใช้ในการศึกษาค้นคว้าวิจัยครั้งนี้
6. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว ไปให้ประธานและกรรมการที่ปรึกษาการทำปริญญานิพนธ์ ตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงภาษาและเนื้อหา
7. นำแบบสอบถามซึ่งประธานและกรรมการที่ปรึกษาการทำปริญญานิพนธ์ได้ตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ท่าน ตรวจสอบแบบสอบถาม เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) ตรวจสอบว่าข้อคำถามได้วัดครอบคลุมการจัดการนิเทศทุกด้านที่ต้องการวัดหรือไม่ โดยแต่ละท่านจะพิจารณาถึงความเห็นและให้คะแนนดังนี้
 - + 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดในสิ่งที่ต้องการวัดได้
 - 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดในสิ่งที่ต้องการวัดหรือไม่
 - 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่ได้วัดในสิ่งที่ต้องการวัด
 แล้วนำคะแนนที่ได้มาแทนค่าในสูตร ดังนี้

$$IC = \frac{\Sigma R}{N}$$

เมื่อ IC หมายถึง คำนวณความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับการนิเทศการศึกษาในแต่ละด้าน

ΣR หมายถึง ผลรวมของคะแนนความพึงพอใจของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ (ทวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2530 : 214) ถ้าค่าดัชนี IC ที่คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ .05 ข้อคำถามนั้นนำไปใช้ได้ แต่ถ้าข้อคำถามใดมีค่าดัชนีต่ำกว่า .05 ข้อคำถามนั้นจะคัดออกไป

8. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูลที่ไม่ถูกสุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 10 คน ครูผู้สอน จำนวน 30 คน รวม 40 คน

9. หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิค 25 % ด้วยการคำนวณหาค่า T ซึ่งค่า T ที่คำนวณได้ คือ ค่าอำนาจจำแนกความแตกต่างระหว่างกลุ่มของข้อคำถามรายข้อ ถ้าค่า T มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 1.75 ขึ้นไป แสดงว่าคำถามข้อนั้นมีค่าอำนาจจำแนก ส่วนข้อคำถามใดมีค่าอำนาจจำแนกน้อยกว่า 1.75 นั้น ได้นำมาปรับปรุงใหม่และทดลองใช้ใหม่แล้วจึงนำมาหาค่าอำนาจจำแนกจนได้ค่าอำนาจจำแนกมากกว่าหรือเท่ากับ 1.75 (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2531 : 185)

10. นำแบบสอบถามที่นำไปทดลองแล้วและมีค่าอำนาจจำแนกมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach) (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2531 : 171) ได้ค่าความเชื่อมั่น .94

11. นำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ขอหนังสือเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสุทูล เพื่อขออนุญาตและขอความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสุทูล ออกหนังสือขอความร่วมมือแบบไปพร้อมแบบสอบถามถึงหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และผู้ตอบแบบสอบถามทุกคน
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปส่งยังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอด้วยตนเอง โดยขอให้หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอช่วยส่งต่อไปยังโรงเรียนในสังกัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และขอให้กลุ่มตัวอย่างส่งแบบสอบถามที่กรอกแล้วคืนมายังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ คั่นสังกัด
4. ในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืน กลุ่มตัวอย่างจะส่งแบบสอบถามคืนมายังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอของตนภายในวันที่ที่แจ้งไว้ในแบบสอบถาม ทางสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอจะรวบรวมแบบสอบถามไว้ให้ ผู้วิจัยจะเดินทางไปเก็บแบบสอบถามคืนจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอต่าง ๆ ด้วยตนเองเพื่อนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

วิธีการจัดกระทำกับข้อมูล

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืน มาตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบแบบสอบถาม แล้วคัดเลือกเอาฉบับที่สมบูรณ์มาจัดแยกเป็นกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนและกลุ่มครูผู้สอน ดังนี้
 - กลุ่มผู้บริหารแยกเป็น ผู้บริหารตามขนาดโรงเรียน ใหญ่ กลาง เล็ก
 - กลุ่มครูผู้สอนแยกเป็น ครูผู้สอนตามขนาดโรงเรียน ใหญ่ กลาง เล็ก

2. นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้วมาตรวจให้คะแนนเฉพาะตอนที่ 2 และ 3 ตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ

มีปัญหหรือความต้องการมากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
มีปัญหหรือความต้องการมาก	ให้ 4 คะแนน
มีปัญหหรือความต้องการปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
มีปัญหหรือความต้องการน้อย	ให้ 2 คะแนน
มีปัญหหรือความต้องการน้อยมาก	ให้ 1 คะแนน

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้แล้วจึงดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. หาค่าร้อยละ ในแบบสอบถามตอนที่ 1

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 และคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ

โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์แบบ Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) ในการคำนวณหาค่าคะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแปรปรวน

3. ประเมินระดับปัญหาและความต้องการจากแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 โดยใช้เกณฑ์ประมาณค่าของ เบสท์ (Best. 1978 : 174) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.50	หมายถึง	มีปัญหหรือต้องการน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	1.51 - 2.50	หมายถึง	มีปัญหหรือต้องการน้อย
คะแนนเฉลี่ย	2.51 - 3.50	หมายถึง	มีปัญหหรือต้องการปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	3.51 - 4.50	หมายถึง	มีปัญหหรือต้องการมาก
คะแนนเฉลี่ย	4.51 - 5.00	หมายถึง	มีปัญหหรือต้องการมากที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าคะแนนเฉลี่ย ใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2530 : 40)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน

N แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

2. หาค่าความแปรปรวน ใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอภิญญา สายยศ. 2531 : 63)

$$S^2 = \frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N - 1)}$$

เมื่อ X แทน ข้อมูลแต่ละจำนวน

N แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

S^2 แทน ค่าความแปรปรวน

3. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach) (ล้วน สายยศ และอภิญญา สายยศ. 2531 : 171)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

s_i^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของแต่ละข้อ

s_t^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

n แทน จำนวนข้อของเครื่องมือวัด

4. หากค่าอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อของแบบสอบถาม โดยใช้สูตร t- Distribution.
(ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2531 : 185)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{s_H^2}{n_H} + \frac{s_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าแจกแจงแบบทีซึ่งใช้เป็นค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถาม

X_H แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละข้อของกลุ่มสูง

X_L แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละข้อของกลุ่มต่ำ

s_H^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อของกลุ่มสูง

s_L^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อของกลุ่มต่ำ

n_H แทน จำนวนคน (25% ของทั้งหมด) ในกลุ่มสูง

n_L แทน จำนวนคน (25% ของทั้งหมด) ในกลุ่มต่ำ

5. หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยให้สูตร
(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 64)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum fX^2 - (\sum fX)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
N	แทน	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม
$\sum fX$	แทน	ผลรวมความถี่ของคะแนนทั้งหมด

6. เปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการระหว่างกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามตำแหน่ง
กับขนาดของโรงเรียนโดยใช้สูตร F - test แบบ two - way Analysis of Variance
(Kirk. 1982 : 357)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
A (ตำแหน่ง)	SSA	1	MSA	$\frac{MSA}{MSW}$
B (ขนาดโรงเรียน)	SSB	2	MSB	$\frac{MSB}{MSW}$
AB (ปฏิสัมพันธ์)	SSAB	2	MSAB	$\frac{MSAB}{MSW}$
W (ความคลาดเคลื่อน)	SSW	$N - 6$	MSW	
รวม	SST	$N - 1$		

เมื่อ SSA แทน ผลรวมกำลังสองของตัวแปร A

SSB แทน ผลรวมกำลังสองของตัวแปร B

SSAB แทน ผลรวมกำลังสองของปฏิสัมพันธ์ AB

MS แทน ผลรวมเฉลี่ยกำลังสอง

N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

W แทน ความคลาดเคลื่อน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล จึงได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
R	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ยเพื่อเทียบเกณฑ์ประมวลค่า
N	แทน	จำนวนผู้บริหารและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
S^2	แทน	ค่าความแปรปรวน
SS	แทน	ค่าผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสองของคะแนน (Mean Squares)
df	แทน	ระดับความเป็นอิสระ (degrees of freedom)
t	แทน	อัตราส่วนวิกฤติของการแจกแจงแบบ t
F	แทน	อัตราส่วนวิกฤติของการแจกแจงแบบ F
A	แทน	ตำแหน่งของกลุ่มตัวอย่าง
B	แทน	ขนาดของโรงเรียน
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล จะกระทำเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คำสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ศึกษาปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนตามความคิดเห็นของ
ผู้บริหารและครู

2.1 ปัญหาในด้านบุคลากร การจัดการ และด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ ตาม
ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน

2.2 ปัญหาด้านบุคลากร การจัดการ และด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ ที่จะด้าน
เป็นรายชื่อ ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่จำแนกตามตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน

2.3 เปรียบเทียบปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่าง
จำแนกตามตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน โดยใช้สูตร F-test

ตอนที่ 3 ศึกษาความต้องการในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของผู้บริหาร
และครู

ความต้องการในด้านรูปแบบการนิเทศ กิจกรรมการนิเทศ คุณลักษณะของผู้นิเทศ
และกระบวนการนิเทศ ที่จะด้านเป็นรายชื่อ ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตำแหน่ง
และขนาดโรงเรียน

ตอนที่ 1 ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 3 แสดงจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาจากผู้บริหารและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ตำแหน่ง	จำนวนแบบสอบถาม		ร้อยละ
	ส่งไป	รับคืนมา	
ผู้บริหาร	135	133	98.52
ครูผู้สอน	320	302	94.38
รวม	455	435	95.60

จากตาราง 3 แสดงว่ามีผู้บริหารตอบแบบสอบถาม จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 98.52 ครูผู้สอนตอบแบบสอบถาม จำนวน 302 คน คิดเป็นร้อยละ 94.38 รวมจำนวนผู้บริหารและครูทั้งหมดที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 435 คน คิดเป็นร้อยละ 95.60

ตาราง 4 จำนวนกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามขนาดของโรงเรียน

ขนาดของโรงเรียน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	ร้อยละ
โรงเรียนขนาดใหญ่	118	27.13
โรงเรียนขนาดกลาง	228	52.41
โรงเรียนขนาดเล็ก	89	20.46
รวม	435	100.00

จากตาราง 4 แสดงว่าผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดกลางมีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.41 รองลงมา คือ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 27.13 ผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 20.46

ตอนที่ 2 ศึกษาปัญหาการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ของผู้บริหารและครู

2.1 ปัญหาในด้านบุคลากร การจัดการ และด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน

ตาราง 5 ปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน

ตำแหน่ง ของกลุ่มตัวอย่าง	ปัญหาในโรงเรียน แต่ละขนาด	ปัญหาในโรงเรียน						รวม	
		ขนาดใหญ่		ขนาดกลาง		ขนาดเล็ก			
		$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R	$\bar{X}$	R
ผู้บริหาร ครูผู้สอน		91.00	2.39	106.27	2.80	98.71	2.58	98.67	2.60
		107.40	2.83	104.17	2.74	111.30	2.93	107.62	2.83
รวม		99.20	2.61	105.22	2.77	105.01	2.76	103.15	2.72

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่าเมื่อพิจารณาปัญหาโดยรวมทุกด้านในโรงเรียนทุกขนาดแล้วพบว่าผู้บริหารและครูมีความเห็นว่ามีปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ($R = 2.72$)

เมื่อพิจารณาข้อมูลจำแนกขนาดโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูรวมกันแล้วพบว่าผู้บริหารและครูมีความเห็นว่าในโรงเรียนทุกขนาดต่างมีปัญาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงตามลำดับดังนี้ โรงเรียนขนาดกลางมีปัญามากที่สุด ($R = 2.77$) แต่ก็ใกล้เคียงกันมากกับปัญาในโรงเรียนขนาดเล็ก ($R = 2.76$) ส่วนในโรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนน้อยกว่าโรงเรียนขนาดอื่น ๆ ($R = 2.61$)

และเมื่อพิจารณาข้อมูลจำแนกตามตำแหน่งของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ฝ่ายบริหารเมื่อกล่าวโดยรวมปัญาทุกด้านในโรงเรียนทุกขนาดแล้วมีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ($R = 2.60$)

ถ้าพิจารณาปัญาจำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่า ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่มีความเห็นว่า โรงเรียนมีปัญาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในอยู่ในระดับน้อย ($R = 2.39$) ส่วนในโรงเรียนขนาดกลางและเล็ก ผู้บริหารมีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญาในระดับปานกลาง ($R = 2.80$ และ 2.58 ตามลำดับ) ซึ่งแสดงว่า เมื่อพิจารณาปัญาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารแล้วปรากฏว่าในโรงเรียนขนาดกลางมีปัญาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมากที่สุด ($R = 2.80$) รองลงมาคือ ในโรงเรียนขนาดเล็ก ($R = 2.58$) ส่วนในโรงเรียนขนาดใหญ่พบว่าปัญาน้อยกว่าในโรงเรียนขนาดอื่น ๆ ($R = 2.39$)

ฝ่ายครูผู้สอน เมื่อกล่าวโดยรวมปัญาทุกด้านในโรงเรียนทุกขนาดแล้ว มีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในอยู่ในระดับปานกลาง ($R = 2.83$)

และเมื่อพิจารณาปัญาโดยจำแนกตามขนาดโรงเรียนแล้วพบว่า ครูผู้สอนเห็นว่าในโรงเรียนทุกขนาดมีปัญาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเรียงตามลำดับดังนี้ โรงเรียนขนาดเล็กมีปัญาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมากที่สุด ($R = 2.93$) รองลงมาคือ โรงเรียนขนาดใหญ่ ($R = 2.83$) ส่วนในโรงเรียนขนาดกลางมีปัญาน้อยกว่าโรงเรียนขนาดอื่น ๆ ($R = 2.74$)

ตาราง 6 ปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเป็นรายด้าน คือ ด้านบุคลากร การจัดการ และงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู

ปัญหาต่าง ๆ ตำแหน่ง	ด้านบุคลากร			ด้านการจัดการ			ด้านงบประมาณ			รวม		
	$\bar{X}$	R	S.D.	$\bar{X}$	R	S.D.	$\bar{X}$	R	S.D.	$\bar{X}$	R	S.D.
ผู้บริหาร ครูผู้สอน	36.35	2.27	10.40	30.55	2.55	9.29	31.77	3.18	8.25	98.66	2.60	24.21
	39.71	2.48	12.50	33.78	2.82	10.55	34.38	3.44	9.27	107.62	2.83	28.46
รวม	38.03	2.38	11.45	32.17	2.68	9.92	33.07	3.31	8.76	103.15	2.72	26.34

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่าเมื่อพิจารณาโดยรวมทุกด้านแล้ว ผู้บริหารและครูมีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายใน อยู่ในระดับปานกลาง ($R = 2.72$)

และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหารและครูมีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาด้านบุคลากรอยู่ในระดับน้อย ($R = 2.38$) ส่วนด้านการจัดการและด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์นั้น ผู้บริหารและครูมีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหา

ทั้งสองด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($R = 2.68$ และ 3.31 ตามลำดับ) ซึ่งแสดงว่าผู้บริหารและครูมีความเห็นว่า โรงเรียนมีปัญหาด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์มากที่สุด ($R = 3.31$) รองลงมาคือด้านการจัดการ ($R = 2.68$) ส่วนด้านบุคลากรพบว่า เป็นด้านที่ผู้บริหารและครูเห็นว่า โรงเรียนมีปัญหาน้อยกว่าด้านอื่น ๆ ($R = 2.38$)

เมื่อพิจารณาจำแนกตามตำแหน่งของกลุ่มตัวอย่างแล้วพบว่า ผู้บริหารมีความเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน กล่าวโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($R = 2.60$)

และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหารมีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาด้านบุคลากรอยู่ในระดับน้อย ($R = 2.27$) ส่วนด้านการจัดการและด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์นั้น โรงเรียนมีปัญหาดังสองด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($R = 2.55$ และ 3.18 ตามลำดับ) ซึ่งแสดงว่าผู้บริหารมีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์มากที่สุด ($R = 3.18$) รองลงมาคือ ด้านการจัดการ ($R = 2.55$) ส่วนด้านบุคลากรนั้นพบว่า ผู้บริหารมีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาด้านนี้น้อยกว่าด้านอื่น ๆ ($R = 2.27$)

ครูผู้สอนมีความเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($R = 2.83$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครูผู้สอนมีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาด้านในการจัดการนิเทศการศึกษาภายใน ด้านบุคลากร อยู่ในระดับน้อย ($R = 2.48$) ส่วนด้านการจัดการและด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ ครูผู้สอนเห็นว่าปัญหายังอยู่ในระดับปานกลาง ($R = 2.82$ และ 3.44 ตามลำดับ) ซึ่งแสดงว่าครูผู้สอนมีความเห็นว่า ในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนนั้นมีปัญหาด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์มากที่สุด ($R = 3.44$) รองลงมาคือ ด้านการจัดการ ($R = 2.82$) ส่วนด้านบุคลากรพบว่า ครูผู้สอนเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาด้านนี้น้อยกว่าด้านอื่น ๆ ($R = 2.48$)

นอกจากนี้ยังพบว่า ครูผู้สอนเห็นว่า มีปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนด้านต่าง ๆ ดังกล่าว มากกว่าผู้บริหารทุกด้าน

ตาราง 7 ปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เป็นรายด้าน ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดโรงเรียน

ปัญหา ขนาดของโรงเรียน	ด้านบุคลากร			ด้านการจัดการ			ด้านงบประมาณ			รวม		
	$\bar{X}$	R	S.D.	$\bar{X}$	R	S.D.	$\bar{X}$	R	S.D.	$\bar{X}$	R	S.D.
โรงเรียนขนาดใหญ่	38.28	2.39	11.69	33.44	2.79	11.00	31.95	3.20	9.52	34.56	2.79	10.74
โรงเรียนขนาดกลาง	38.71	2.42	11.93	32.32	2.69	9.93	34.43	3.44	8.47	35.15	2.85	10.11
โรงเรียนขนาดเล็ก	38.94	2.43	12.28	32.54	2.71	10.31	34.01	3.40	9.47	35.16	2.85	10.69
รวม	38.65	2.42	11.91	32.67	2.72	10.29	33.68	3.37	9.01	34.96	2.83	10.51

จากตาราง 7 พบว่าเมื่อพิจารณาปัญหาของโรงเรียนโดยรวมทุกขนาดแล้ว ผู้บริหารและครูมีความเห็นว่า มีปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ($R = 2.83$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหารและครูมีความเห็นว่าโรงเรียนโดยรวมทุกขนาด มีปัญหาด้านบุคลากรอยู่ในระดับน้อย ($R = 2.42$) ส่วนด้านการจัดการและงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นว่า โรงเรียนทุกขนาดโดยรวมมีปัญหาดัง 2 ด้านนี้ อยู่ในระดับปานกลาง ($R = 2.72$ และ 3.37 ตามลำดับ)

และเมื่อพิจารณาเรียงลำดับสภาพปัญหาแต่ละด้านในโรงเรียนรวมทุกขนาดแล้วพบว่า ผู้บริหารและครูเห็นว่าปัญหาด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ มีมากกว่าด้านอื่น ๆ ($R = 3.37$) รองลงมาคือ ด้านการจัดการ ($R = 2.72$) ส่วนด้านบุคลากรนั้นพบว่า ผู้บริหารและครูเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาด้านนี้น้อยกว่าด้านอื่น ๆ ($R = 2.42$)

ถ้าหากจะพิจารณาจำแนกตามขนาดโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ในโรงเรียนขนาดใหญ่ ผู้บริหารและครูเห็นว่า มีปัญหากว่าโดยรวมทุกด้านแล้ว อยู่ในระดับปานกลาง ($R = 2.79$)

พิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านบุคลากรนั้น ผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความเห็นว่า โรงเรียนมีปัญหาด้านนี้อยู่ในระดับน้อย ($R = 2.39$) ส่วนด้านการจัดการและด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์นั้น ผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดใหญ่เห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาดัง 2 ด้านนี้ อยู่ในระดับปานกลาง ($R = 2.79$ และ 3.20 ตามลำดับ) ซึ่งแสดงว่าผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดใหญ่มีความเห็นว่า ปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนที่มีอยู่นั้น ในปัญหาด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์มีมากกว่าด้านอื่น ๆ ($R = 3.20$) รองลงมา คือ ด้านการจัดการ ($R = 2.79$) ส่วนด้านบุคลากรพบว่า ผู้บริหารและครูมีความเห็นว่าปัญหาด้านนี้อยู่ในระดับน้อยกว่าด้านอื่น ๆ ($R = 2.39$)

ในโรงเรียนขนาดกลาง ผู้บริหารและครูมีความเห็นว่า มีปัญหากว่าโดยรวมทุกด้านแล้ว อยู่ในระดับปานกลาง ($R = 2.85$)

เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านบุคลากรนั้นผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดกลาง เห็นว่ามีปัญหาด้านนี้อยู่ในระดับน้อย ($R = 2.42$) ส่วนด้านการจัดการและด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดกลางเห็นว่าทั้ง 2 ด้าน มีปัญหาและในระดับปานกลาง

($R = 2.69$ และ 3.44 ตามลำดับ) ซึ่งแสดงว่าผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดกลาง มีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์มากกว่าด้านอื่น ($R = 3.44$) รองลงมา คือ ด้านการจัดการ ($R = 2.69$) ส่วนด้านบุคลากรนั้น ผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดกลางเห็นว่ามีปัญหาในด้านนี้น้อยกว่าด้านอื่น ๆ ($R = 2.42$)

ในโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้บริหารและครูมีความเห็นว่าปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษา ภายในโรงเรียนดังกล่าวโดยรวมทุกด้านแล้ว อยู่ในระดับปานกลาง ($R = 2.85$)

เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านบุคลากรนั้นผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดเล็ก เห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาด้านนี้อยู่ในระดับน้อย ($R = 2.43$) ส่วนด้านการจัดการและด้านงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์มีความเห็นว่าทั้ง 2 ด้านนี้ มีปัญหาในระดับปานกลาง ($R = 2.71$ และ 3.40 ตามลำดับ) ซึ่งแสดงว่าผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดเล็กมีความเห็นว่า โรงเรียนมีปัญหา ในด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์มากกว่าด้านอื่น ๆ ($R = 3.40$) รองลงมาคือ ด้านการจัดการ ($R = 2.71$) ส่วนด้านบุคลากรนั้น ผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดเล็กเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหา ในด้านนี้ น้อยกว่าด้านอื่น ($R = 2.43$)

ถ้าหากจะพิจารณาเปรียบเทียบความเป็นปัญหามากน้อยในแต่ละขนาดโรงเรียนพบว่า ผู้บริหารและครูในโรงเรียนทุกขนาดต่างมีความเห็นตรงกันว่า โรงเรียนมีปัญหาในการจัดการนิเทศ การศึกษาภายในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง โดยโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก มีค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นโดยรวมทุกด้านเท่ากัน ($R = 2.85$) และเห็นว่าปัญหามากกว่าใน โรงเรียนขนาดใหญ่ ($R = 2.79$)

และนอกจากนี้ยังพบว่า ทั้งผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ต่างมีความเห็นตรงกันว่า ปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านงบประมาณและ วัสดุอุปกรณ์ เป็นปัญหามากกว่าด้านอื่น ๆ รองลงมาคือด้านการจัดการ ส่วนด้านบุคลากรพบว่า ผู้บริหารและครูในโรงเรียนทุกขนาด มีความเห็นว่าปัญหาด้านนี้น้อยกว่าด้านอื่น ๆ

ตาราง 8 ปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียนเป็นรายด้าน คือ ด้านบุคลากร การจัดการ และด้านงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน

ปัญหาด้านต่าง ๆ กลุ่มตัวอย่าง	ด้านบุคลากร			ด้านการจัดการ			ด้านงบประมาณ			รวม		
	$\bar{X}$	R	S.D.	$\bar{X}$	R	S.D.	$\bar{X}$	R	S.D.	$\bar{X}$	R	S.D.
ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่	33.72	2.11	9.08	27.97	2.33	8.60	29.45	2.95	7.14	91.00	2.39	20.84
ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง	38.64	2.42	11.75	33.36	2.78	9.22	34.28	3.43	8.01	106.27	2.80	25.86
ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก	36.69	2.29	10.36	30.33	2.53	10.05	31.57	3.16	9.59	98.71	2.60	25.92
ครูโรงเรียนขนาดใหญ่	39.84	2.49	12.11	35.31	2.94	11.14	32.77	3.28	10.08	107.40	2.83	29.24
ครูโรงเรียนขนาดกลาง	38.74	2.42	12.04	31.87	2.66	10.21	34.50	3.45	8.68	104.17	2.74	27.25
ครูโรงเรียนขนาดเล็ก	40.55	2.53	13.34	34.16	2.85	10.29	35.86	3.59	9.05	111.30	2.93	28.90
รวม	38.03	2.38	11.45	32.17	2.68	9.92	33.07	3.31	8.76	103.15	2.72	26.34

จากตาราง 8 แสดงให้เห็นว่า เมื่อพิจารณาปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียนโดยรวมทุกด้านตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในโรงเรียนทุกขนาดแล้ว พบว่าจะมีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง ($R = 2.72$)

ถ้าหากพิจารณาจำแนกตามตำแหน่งของผู้บริหารและครูในแต่ละขนาดโรงเรียนพบว่า เมื่อกล่าวโดยรวมปัญหาทุกด้านแล้วผู้บริหารในโรงเรียนทุกขนาดและครูในโรงเรียนทุกขนาดต่างเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง โดยแต่ละฝ่ายในโรงเรียนแต่ละขนาดมีความเห็นเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ครูในโรงเรียนขนาดเล็กเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาโดยรวมทุกด้านมากกว่าผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดอื่น ๆ ($R = 2.93$) รองลงมาตามลำดับ ได้แก่ ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ ($R = 2.83$) ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดกลาง ($R = 2.80$) ครูในโรงเรียนขนาดกลาง ($R = 2.74$) และผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็ก ($R = 2.60$) ส่วนผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนโดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับน้อย ($R = 2.39$)

เมื่อพิจารณาถึงปัญหาในแต่ละด้านพบว่า ด้านบุคลากร ถ้าพิจารณาโดยรวมจะมีปัญหายอยู่ในระดับน้อย ($R = 2.38$) แต่ถ้าพิจารณาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูจำแนกตามตำแหน่งและขนาดโรงเรียน พบว่ามีเพียงครูในโรงเรียนขนาดเล็กเท่านั้นที่เห็นว่า โรงเรียนมีปัญหาด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง ($R = 2.53$) ส่วนผู้บริหารหรือครูในโรงเรียนขนาดอื่น ๆ มีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหายอยู่ในระดับน้อย โดยเรียงความคิดเห็นตามลำดับ คือ ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ ($R = 2.49$) ของผู้บริหารกับครูในโรงเรียนขนาดกลาง ซึ่งต่างก็เห็นว่าโรงเรียนมีปัญหายในด้านนี้อยู่ในอันดับที่เท่ากัน ($R = 2.42$) ของผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็ก ($R = 2.29$) และของผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่ ($R = 2.11$)

ปัญหาด้านการจัดการพบว่า หากพิจารณาโดยรวมความคิดเห็นของทุกฝ่ายในโรงเรียนทุกขนาดจะพบว่า มีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง ($R = 2.68$) แต่ถ้าพิจารณาความคิดเห็นจำแนกตามตำแหน่งและขนาดโรงเรียนแล้วพบว่า เกือบทุกฝ่ายในโรงเรียนทุกขนาดมีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาด้านนี้

อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงความคิดเห็นตามลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ ($R = 2.94$) ของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก ($R = 2.85$) ของผู้บริหารในโรงเรียนขนาดกลาง ($R = 2.78$) ของครูในโรงเรียนขนาดกลาง ($R = 2.66$) และของผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็ก ($R = 2.53$) ยกเว้นผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่เท่านั้นที่มีความเห็นว่า โรงเรียนมีปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนในด้านนี้อยู่ในระดับน้อย ($R = 2.33$)

ส่วนปัญหาด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์นั้นพบว่า กล่าวโดยรวมความคิดเห็นของทุกฝ่ายในโรงเรียนทุกขนาดแล้วเห็นว่า โรงเรียนมีปัญหาด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง ($R = 3.31$) ซึ่งเมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูจำแนกตามตำแหน่งและขนาดโรงเรียนพบว่า ครูในโรงเรียนขนาดเล็กเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาด้านนี้อยู่ในระดับมาก ($R = 3.59$) ส่วนผู้บริหารกับครูในโรงเรียนขนาดอื่น ๆ ต่างมีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงตามลำดับความคิดเห็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนขนาดกลาง ($R = 3.45$) ของผู้บริหารในโรงเรียนขนาดกลาง ($R = 3.43$) ของครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ ($R = 3.28$) ของผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็ก ($R = 3.16$) และของผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่ ($R = 2.95$)

2.2 ปัญหาด้านบุคลากร การจัดการ และด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ แต่ละด้านเป็นรายข้อ ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำแหน่งและขนาดโรงเรียน ในการเสนอปัญหาต่าง ๆ จะเสนอข้อมูลทีละด้าน ตามลำดับดังนี้

1. ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตำแหน่ง
2. ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดโรงเรียน
3. ความคิดเห็นของผู้บริหารจำแนกตามขนาดโรงเรียน
4. ความคิดเห็นของผู้สอนจำแนกตามขนาดโรงเรียน

2.2.1 ปัญหาด้านบุคลากร

ตาราง 9 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษายภายในโรงเรียน ในด้านบุคลากร จำแนกตามตำแหน่งของกลุ่มตัวอย่าง

ปัญหาด้านบุคลากร	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง					
	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ครูในโรงเรียนมีจำนวนจำกัด มีภาระด้านงานสอนและงานอื่น ๆ มาก ทำให้ไม่มีเวลาสนใจงานนิเทศ	2.87	1.11	3.08	1.13	2.98	1.12
2. ครูไม่ได้ทำหน้าที่ที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ	2.25	1.05	2.29	1.18	2.27	1.12
3. ครูไม่ได้รับการดูแลช่วยเหลือด้านความเป็นอยู่	2.06	1.19	2.14	1.29	2.10	1.24
4. การเดินทางไปกลับต้องใช้เวลานาน การคมนาคมไม่สะดวก	2.07	1.19	2.01	1.28	2.04	1.24
5. ขาดบรรยากาศจิตใจและเครื่องอำนวยความสะดวกในการทำงาน	2.34	1.01	2.63	1.24	2.49	1.13

ตาราง 9 (ต่อ)

ปัญหาด้านบุคลากร	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง					
	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
6. ครูขาดความรู้ความสามารถในการจัดการนิเทศ	2.37	.96	2.45	1.24	2.41	1.10
7. โรงเรียนขาดแคลนวิทยากรและแหล่งวิชาการที่จะให้ความรู้	2.73	1.00	2.91	1.10	2.82	1.05
8. ครูไม่มีโอกาสได้ร่วมคิดตัดสินใจในการดำเนินงานและประเมินผลงานในด้านต่าง ๆ	2.34	1.07	2.55	1.17	2.45	1.12
9. ครูไม่ได้รับทราบความมุ่งหมายแนวทาง วิธีการในการนิเทศการศึกษาที่โรงเรียนจะนำมาใช้	2.43	1.02	2.55	1.16	2.49	1.09
10. ครูไม่มีโอกาสได้ร่วมคิดตัดสินใจ ในการวางแผนดำเนินงานและประเมินผลงานการนิเทศ	2.43	1.04	2.46	1.19	2.45	1.12

ตาราง 9 (ต่อ)

ปัญหาด้านบุคลากร	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง					
	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
11. การนิเทศการสอนทำให้ครูรู้สึกอึดอัดไม่สบายใจ	2.69	1.26	2.72	1.30	2.71	1.28
12. ครูไม่ได้รับการตอบแทนค่าวิชาชีพและกำลังใจ	2.37	1.20	2.78	1.36	2.58	1.28
13. ครูไม่มีโอกาสได้แสดงความสามารถในการทำงาน	2.24	1.00	1.31	1.12	2.28	1.06
14. ขาดกิจกรรมที่จะสร้างเสริมความก้าวหน้าแก่บุคลากร	1.87	.98	2.06	1.14	1.97	1.06
15. ขาดกิจกรรมที่จะสร้างเสริมความสามัคคีกัน	2.03	1.05	2.54	1.34	2.29	1.20
16. การเบิกจ่ายเงินสวัสดิการต่าง ๆ ไม่คล่องตัว	1.97	1.06	2.19	1.26	2.08	1.16
รวมเฉลี่ย	37.05 (R=2.31)	10.94	39.49 (R=2.47)	12.39	38.26 (R=2.39)	11.67

จากตาราง 9 แสดงว่าทั้งผู้บริหารและครูมีความเห็นว่า โรงเรียนมีปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษายภายในโรงเรียน ด้านบุคลากร อยู่ในระดับน้อย ($R = 2.39$)

เมื่อพิจารณาจำแนกตามตำแหน่งของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ทั้งฝ่ายผู้บริหารและฝ่ายครูมีความเห็นว่า ปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษายภายในโรงเรียนด้านบุคลากร อยู่ในระดับน้อย เช่นเดียวกัน ($R = 2.31$ และ 2.47 ตามลำดับ) โดยครูผู้สอนเห็นว่า โรงเรียนมีปัญหาด้านนี้มากกว่าผู้บริหาร

และหากพิจารณาเป็นรายข้อจะพบว่า จากปัญหาด้านนี้ทั้งหมด 16 ข้อ ผู้บริหารและครูเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาด้านบุคลากรโดยรวมทุกข้อ อยู่ในระดับน้อย ($R = 2.39$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารและครูเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาด้านนี้ในระดับปานกลาง จำนวน 4 ข้อ เรียงตามลำดับ ได้แก่ ข้อ 1. ครูในโรงเรียนมีจำนวนจำกัด แต่ละคนมีภาระด้านงานสอนและงานอื่น ๆ ทำให้ไม่มีเวลาสนใจเรื่องการนิเทศการศึกษายภายในโรงเรียน ($\bar{X} = 2.98$) ข้อ 7. โรงเรียนขาดแคลนวิทยากรและ/หรือแหล่งวิชาการที่จะให้ความรู้แก่บุคลากรในโรงเรียน ($\bar{X} = 2.82$) ข้อ 11. การนิเทศการสอนในชั้นเรียนทำให้ครูรู้สึกอึดอัดไม่สบายใจ ($\bar{X} = 2.71$) และข้อ 12. ครูไม่ได้รับการตอบแทนด้านขวัญกำลังใจจากการทำงานของตนอย่างเหมาะสมและเท่าเทียมกัน ($\bar{X} = 2.58$) นอกจากนั้นอีกจำนวน 12 ข้อ เห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

ผู้บริหารมีความเห็นว่า โรงเรียนมีปัญหาด้านการนิเทศการศึกษายภายในโรงเรียนด้านบุคลากรโดยรวมทุกข้อ อยู่ในระดับน้อย ($R = 2.31$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาด้านนี้ อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ข้อ ตามลำดับ ได้แก่ ข้อ 1. ครูในโรงเรียนมีจำนวนจำกัด แต่ละคนมีภาระด้านงานสอนและงานอื่น ๆ ทำให้ไม่มีเวลาสนใจเรื่องการนิเทศการศึกษายภายในโรงเรียน ($\bar{X} = 2.87$) ข้อ 7. โรงเรียนขาดแคลนวิทยากรและ/หรือแหล่งวิชาการที่จะให้ความรู้แก่บุคลากรในโรงเรียน ($\bar{X} = 2.73$) และข้อ 11. การนิเทศการสอนในชั้นเรียนทำให้ครูรู้สึกอึดอัดไม่สบายใจ ($\bar{X} = 2.69$) นอกจากนั้นอีกจำนวน 13 ข้อ เป็นปัญหาอยู่ในระดับน้อยทั้งหมด

ครูผู้สอนมีความเห็นว่า โรงเรียนมีปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านบุคลากร กล่าวโดยรวมทุกข้อแล้วอยู่ในระดับน้อย ($R = 2.47$) แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูผู้สอนเห็นว่า โรงเรียนมีปัญหาค้าน้อยอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 8 ข้อ โดยมีปัญหาในลำดับต้น ๆ ได้แก่ ข้อ 1. ครูในโรงเรียนมีจำนวนจำกัด แต่ละคนมีภาระด้านงานสอนและงานอื่น ๆ มาก ($\bar{X} = 3.08$) ข้อ 7. โรงเรียนขาดแคลนวิทยากรและ/หรือแหล่งวิชาการที่จะให้ความรู้แก่บุคลากรในโรงเรียน ($\bar{X} = 2.91$) และข้อ 12. ครูไม่ได้รับการตอบแทนด้านขวัญกำลังใจจากการทำงานของตนอย่างเหมาะสมเท่าเทียมกัน ($\bar{X} = 2.78$) และข้อปัญหาอื่น ๆ อีกจำนวน 5 ข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับรอง ๆ ลงมา นอกจากนั้นพบว่ามีปัญหาอีกจำนวน 8 ข้อ ที่ครูเห็นว่าเป็นปัญหาในระดับน้อย

ตาราง 10 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการจัดการนิเทศการศึกษากายในโรงเรียน ในด้านบุคลากร
 จำนวนตามขนาดของโรงเรียน

ปัญหาด้านบุคลากร	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนแต่ละขนาด							
	โรงเรียนขนาดใหญ่		โรงเรียนขนาดกลาง		โรงเรียนขนาดเล็ก		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ครูในโรงเรียนมีจำนวนจำกัด มีภาระ ด้านงานสอนและงานอื่น ๆ มาก	2.97	1.00	2.93	1.14	3.27	1.22	3.06	1.12
2. ครูไม่ได้ทำหน้าที่ที่เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ	2.34	1.14	2.23	1.17	2.29	1.04	2.29	1.12
3. ครูไม่ได้รับการดูแลช่วยเหลือด้าน ความเป็นอยู่	1.90	1.18	2.14	1.25	2.31	1.34	2.12	1.26
4. การเดินทางไปกลับต้องใช้เวลานาน การคมนาคมไม่สะดวก	1.51	.93	2.17	1.34	2.36	1.18	2.01	1.15
5. ครูขาดบรรยากาศจิตใจและเครื่อง อำนวยความสะดวกในการทำงาน	2.55	1.16	2.57	1.21	2.45	1.11	2.52	1.16

ปัญหาคำนวณผลการ	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนแต่ละขนาด							
	โรงเรียนขนาดใหญ่		โรงเรียนขนาดกลาง		โรงเรียนขนาดเล็ก		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
6. ครูขาดความรู้ความสามารถในการจัดการนิเทศการศึกษา	2.42	1.06	2.41	1.09	2.43	.94	2.42	1.03
7. ขาดแคลนวิทยากรและแหล่งวิชาการที่จะให้ความรู้แก่บุคลากร	2.65	1.04	2.89	1.11	3.01	1.00	2.85	1.05
8. ครูไม่มีโอกาสได้ร่วมคิด ตัดสินใจในการดำเนินงานและประเมินผลงานในด้านต่าง ๆ	2.54	1.11	2.50	1.15	2.33	1.12	2.46	1.13
9. ครูไม่ได้รับทราบความมุ่งหมายแนวทาง วิธีการในการนิเทศที่โรงเรียนจะนำมาใช้	2.41	1.10	2.56	1.10	2.49	1.15	2.49	1.12

ปัญหาด้านบุคลากร	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนแต่ละขนาด							
	โรงเรียนขนาดใหญ่		โรงเรียนขนาดกลาง		โรงเรียนขนาดเล็ก		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
10. ครูไม่มีโอกาสได้ร่วมคิด ตัดสินใจ ในการวางแผนดำเนินงานและ ประเมินผลงานนิเทศ	2.53	1.18	2.43	1.11	2.35	1.15	2.44	1.15
11. การนิเทศการสอนทำให้ครูรู้สึกอึด ไม่สบายใจ	2.90	1.31	2.67	1.24	2.59	1.36	2.72	1.13
12. ครูไม่ได้รับการตอบสนองด้านขวัญและ กำลังใจ	2.86	1.36	2.63	1.31	2.40	1.27	2.63	1.31
13. ครูไม่มีโอกาสได้แสดงความสามารถ ในการทำงาน	2.31	1.08	2.28	1.07	2.24	1.10	2.28	1.08

ตาราง 10 (ต่อ)

ปัญหาด้านบุคลากร	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนแต่ละขนาด							
	โรงเรียนขนาดใหญ่		โรงเรียนขนาดกลาง		โรงเรียนขนาดเล็ก		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
14. ซากกิจกรรมที่จะสร้างเสริมความก้าวหน้าแก่บุคลากร	2.07	1.08	1.94	1.07	2.03	1.16	2.01	1.10
15. ซากกิจกรรมที่จะสร้างเสริมความสามัคคีกันระหว่างบุคลากร	2.62	1.38	2.27	1.21	2.32	1.27	2.40	1.29
16. การเบิกจ่ายเงินสวัสดิการต่าง ๆ ไม่คล่องตัวเท่าที่ควร	2.06	1.21	2.15	1.20	2.10	1.20	2.10	1.20
รวมเฉลี่ย	38.28 (R=2.39)	11.69	38.71 (R=2.42)	11.92	38.94 (R=2.43)	12.28	38.65 (R=2.41)	11.91

จากตาราง 10 แสดงว่าความเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านบุคลากร กล่าวโดยรวมในโรงเรียนทุกขนาดแล้ว มีปัญหายอยู่ในระดับน้อย ($R = 2.41$)

แต่เมื่อพิจารณาตามขนาดของโรงเรียน เล็ก กลาง และใหญ่ แล้วพบว่าผู้บริหารและครูมีความเห็นว่า มีปัญหาด้านน้อยอยู่ในระดับน้อยทั้ง 3 ขนาด ($R = 2.43, 2.42$ และ 2.39 ตามลำดับ) และหากพิจารณาเป็นรายข้อ ในโรงเรียนทุกขนาดรวมกันแล้ว พบว่าผู้บริหารและครูมีความเห็นว่า โรงเรียนมีปัญหในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านบุคลากร อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1. ครูในโรงเรียนมีจำนวนจำกัด แต่ละคนมีภาระด้านงานสอนและงานอื่น ๆ มาก ทำให้ไม่มีเวลาสนใจเรื่องการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.06$) ข้อ 7. โรงเรียนขาดแคลนวิทยากรและ/หรือแหล่งวิชาการที่จะให้ความรู้แก่บุคลากรในโรงเรียนเพื่อนำไปใช้ในการจัดดำเนินงานด้านการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ($\bar{X} = 2.85$) ข้อ 11. การนิเทศการสอนในชั้นเรียนทำให้ครูรู้สึกอึดอัดไม่สบายใจ ($\bar{X} = 2.72$) ข้อ 12. ครูไม่ได้รับการตอบแทนด้านขวัญกำลังใจจากการทำงานของตนอย่างเหมาะสมเท่าเทียมกัน ($\bar{X} = 2.63$) และข้อ 5. ครูขาดบรรยากาศสูงใจและเครื่องอำนวยความสะดวกในการทำงาน ($\bar{X} = 2.52$) ส่วนข้ออื่น ๆ นอกจากนี้อีกจำนวน 11 ข้อ มีความเห็นว่าเป็นปัญหาในระดับน้อย

ในโรงเรียนขนาดใหญ่ ผู้บริหารและครูมีความเห็นว่า มีปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านบุคลากร โดยรวมทุกข้อแล้วอยู่ในระดับน้อย ($R = 2.39$) แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาในระดับปานกลางจำนวน 8 ข้อ โดยมีปัญหาในอันดับต้น ได้แก่ ข้อ 1. ครูในโรงเรียนมีจำนวนจำกัด แต่ละคนมีภาระด้านงานสอนและงานอื่น ๆ มาก ($\bar{X} = 2.97$) ข้อ 11. การนิเทศการสอนในชั้นเรียนทำให้ครูรู้สึกอึดอัดไม่สบายใจ ($\bar{X} = 2.90$) ข้อ 12. ครูไม่ได้รับการตอบแทนด้านขวัญกำลังใจจากการทำงานของตนอย่างเหมาะสมเท่าเทียมกัน ($\bar{X} = 2.86$) และข้ออื่น ๆ อีกจำนวน 5 ข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับลงมา ส่วนปัญหาคือ ข้อ 11. อีกจำนวน 8 ข้อ มีความเห็นว่าเป็นปัญหาในระดับน้อย

ในโรงเรียนขนาดกลาง ผู้บริหารและครูมีความเห็นว่า มีปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านบุคลากร โดยรวมทุกข้อแล้วอยู่ในระดับน้อย ($R = 2.42$) แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาระดับปานกลาง จำนวน 6 ข้อ โดยมีปัญหาในอันดับแรก ๆ ได้แก่ ข้อ 1. ครูในโรงเรียนมีจำนวนจำกัด แต่ละคนมีภาระด้านงานสอนและงานอื่น ๆ มาก ($\bar{X} = 2.93$) ข้อ 7. โรงเรียนขาดแคลนวิทยากรและ/หรือแหล่งวิชาการที่จะให้ความรู้แก่บุคลากรในโรงเรียน ($\bar{X} = 2.89$) ข้อ 11. การนิเทศการสอนในชั้นเรียนทำให้ครูรู้สึกอึดอัดไม่สบายใจ ($\bar{X} = 2.67$) และข้ออื่น ๆ อีกจำนวน 3 ข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับลงมา นอกจากนั้นยังมีปัญหาอื่น ๆ อีกจำนวน 10 ข้อ ที่พบว่าเป็นปัญหาอยู่ในระดับน้อย

ในโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้บริหารและครูมีความเห็นว่า โรงเรียนมีปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านบุคลากร โดยรวมทุกข้อแล้วอยู่ในระดับน้อย ($R = 2.43$) แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีปัญหาระดับปานกลาง จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1. ครูในโรงเรียนมีจำนวนจำกัด แต่ละคนมีภาระด้านงานสอนและงานอื่น ๆ ทำให้ไม่มีเวลาสนใจเรื่องการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.27$) ข้อ 7. โรงเรียนขาดแคลนวิทยากรและ/หรือแหล่งวิชาการที่จะให้ความรู้แก่บุคลากรในโรงเรียนเพื่อนำไปใช้ในการจัดดำเนินงานด้านการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.01$) และข้อ 11. การนิเทศการสอนในชั้นเรียนทำให้ครูรู้สึกอึดอัดไม่สบายใจ ($\bar{X} = 2.59$) นอกจากนั้นอีกจำนวน 13 ข้อ มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

ตาราง 11 ความคิดเห็นของผู้บริหาร เกี่ยวกับปัญหาในการจัดการนเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ในด้านบุคลากร จำนวน
ตามขนาดของโรงเรียน

ปัญหาด้านบุคลากร	ความคิดเห็นของผู้บริหารในโรงเรียนแต่ละขนาด								
	โรงเรียนขนาดใหญ่			โรงเรียนขนาดกลาง			โรงเรียนขนาดเล็ก		
	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่
1. ครูในโรงเรียนมีจำนวนจำกัดมีภาระ ด้านงานสอนและงานอื่น ๆ มาก	2.80	.96	1	2.82	1.13	2	3.03	1.19	1
2. ครูไม่ได้ทำหน้าที่เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ	2.17	.99	5	2.33	1.17	9	2.17	.85	11
3. ครูไม่ได้รับการดูแลช่วยเหลือด้าน ความเป็นอยู่	1.67	1.03	11	2.16	1.26	10	2.19	1.15	10
4. การเดินทางไปกลับต้องใช้เวลานาน การคมนาคมไม่สะดวก	1.57	1.01	12	2.16	1.27	10	2.30	1.05	7
5. ครูขาดบรรยากาศสนใจและเครื่อง อำนวยความสะดวกในการทำงาน	2.00	.83	8	2.54	1.15	5	2.27	.80	9

ปัญหาด้านบุคลากร	ความคิดเห็นของผู้บริหารในโรงเรียนแต่ละขนาด							
	โรงเรียนขนาดใหญ่		โรงเรียนขนาดกลาง		โรงเรียนขนาดเล็ก			
	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.
6. ขาดความรู้ความสามารถในการจัดการนิเทศการศึกษา	2.17	.83	5	2.42	1.00	7	2.43	.99
7. ขาดแคลนวิทยากรและแหล่งวิชาการที่จะให้ความรู้แก่บุคลากร	2.60	.89	2	2.73	1.08	3	2.84	.96
8. ครูไม่มีโอกาสได้ร่วมคิด ตัดสินใจในการดำเนินงานและประเมินผลงานในด้านต่าง ๆ	2.10	.84	6	2.46	1.06	6	2.30	1.22
9. ครูไม่ได้รับทราบความมุ่งหมายแนวทาง วิธีการในการนิเทศที่โรงเรียนจะนำมาใช้	2.10	.82	6	2.54	1.00	5	2.49	1.15

ปัญหาด้านบุคลากร	ความคิดเห็นของผู้บริหารในโรงเรียนแต่ละขนาด									
	โรงเรียนขนาดใหญ่			โรงเรียนขนาดกลาง			โรงเรียนขนาดเล็ก			
	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	
10. ครูไม่มีโอกาสได้ร่วมคิด ตัดสินใจในการวางแผนดำเนินงานและประเมินผลงานนิเทศ	2.20	1.00	4	2.57	1.08	4	2.35	1.01	6	
11. การนิเทศการสอนทำให้ครูรู้สึกอึดอัดไม่สบายใจ	2.53	1.20	3	2.84	1.20	1	2.54	1.41	3	
12. ครูไม่ได้รับการตอบแทนด้านขวัญและกำลังใจ	2.20	1.00	4	2.57	1.27	4	2.14	1.18	12	
13. ครูไม่มีโอกาสได้แสดงความสามารถในการทำงาน	2.17	.75	5	2.37	1.11	8	2.05	.94	14	
14. ขาดกิจกรรมที่จะสร้างเสริมความก้าวหน้าแก่บุคลากร	1.73	1.01	9	1.99	.98	13	1.78	.98	16	

ปัญหาด้านบุคลากร	ความคิดเห็นของผู้บริหารในโรงเรียนแต่ละขนาด									
	โรงเรียนขนาดใหญ่			โรงเรียนขนาดกลาง			โรงเรียนขนาดเล็ก			
	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	
15. ขาดกิจกรรมที่จะสร้างความสัมพันธ์กันระหว่างบุคลากร	2.03	1.22	7	2.00	.97	12	2.08	1.09	13	
16. การเบิกจ่ายเงินสวัสดิการต่าง ๆ ไม่คล่องตัวเท่าที่ควร	1.70	.95	10	2.15	1.13	11	1.86	.98	15	
รวมเฉลี่ย	33.72 (R=2.11)	9.08		38.64 (R=2.42)	11.75		36.69 (R=2.29)	10.36		

จากตาราง 11 แสดงว่าความเห็นของผู้บริหารในโรงเรียนขนาดต่าง ๆ เกี่ยวกับปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านบุคลากร ซึ่งพบว่า เมื่อกล่าวโดยรวมทุกข้อแล้วผู้บริหารทั้งในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ต่างมีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาคำนี้อยู่ในระดับน้อย ($R = 2.11, 2.42$ และ 2.29 ตามลำดับ) และถ้าหากพิจารณาเป็นรายข้อจากปัญหาคำนี้นี้ทั้งหมด 16 ข้อ พบว่า

ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความเห็นว่ามปัญหาคำนี้อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ข้อ เรียงตามลำดับ ได้แก่ ข้อ 1. ครูในโรงเรียนมีจำนวนจำกัด แต่ละคนมีภาระด้านงานสอนและงานอื่น ๆ มาก ($\bar{X} = 2.80$) ข้อ 7. โรงเรียนขาดแคลนวิทยากรและ/หรือแหล่งวิชาการที่จะให้ความรู้แก่บุคลากรในโรงเรียน ($\bar{X} = 2.60$) และข้อ 11. การนิเทศการสอนในชั้นเรียนทำให้ครูรู้สึกอึดอัดไม่สบายใจ ($\bar{X} = 2.53$) ส่วนปัญหาคำนี้อื่นๆนอกจากนี้อีกจำนวน 13 ข้อ มีความเห็นว่าอยู่ในระดับน้อย

ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดกลาง มีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาคำนี้อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 7 ข้อ เรียงตามลำดับ ได้แก่ ข้อ 11. การนิเทศการสอนในชั้นเรียนทำให้ครูรู้สึกอึดอัดไม่สบายใจ ($\bar{X} = 2.84$) ข้อ 1. ครูในโรงเรียนมีจำนวนจำกัด แต่ละคนมีภาระด้านงานสอนและงานอื่น ๆ มาก ($\bar{X} = 2.82$) ข้อ 7. โรงเรียนขาดแคลนวิทยากรและ/หรือแหล่งวิชาการที่จะให้ความรู้แก่บุคลากรในโรงเรียน ($\bar{X} = 2.73$) ข้อ 10. ครูไม่มีโอกาสได้ร่วมคิดร่วมตัดสินใจในการวางแผน คำเนินงาน และประเมินผลงานต่าง ๆ ด้านงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน และ ข้อ 12. ครูไม่ได้รับการตอบแทนด้านขวัญและกำลังใจจากการทำงานของตนอย่างเหมาะสมและเท่าเทียมกัน ($\bar{X} = 2.57$ เท่ากัน) ข้อ 9. ครูไม่ได้รับทราบความมุ่งหมาย แนวทาง วิธีการในการนิเทศการศึกษาที่โรงเรียนจะนำมาใช้อย่างชัดเจน และข้อ 5. ครูขาดบรรยากาศสูงใจและเครื่องอำนวยความสะดวกในการทำงาน ($\bar{X} = 2.54$ เท่ากัน) ส่วนข้ออื่น ๆ นอกจากนี้อีกจำนวน 9 ข้อ เห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาคำนี้อยู่ในระดับน้อย

ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็ก มีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ข้อ เรียงตามลำดับ ได้แก่ ข้อ 1. ครูในโรงเรียนมีจำนวนจำกัด แต่ละคนมีภาระด้านงานสอนและงานอื่น ๆ มาก ($\bar{X} = 3.03$) ข้อ 7. โรงเรียนขาดแคลนวิทยากรและ/หรือแหล่งวิชาการที่จะให้ความรู้แก่บุคลากรในโรงเรียน ($\bar{X} = 2.84$) และข้อ 11. การนิเทศการสอนในชั้นเรียนทำให้ครูรู้สึกอึดอัดไม่สบายใจ ($\bar{X} = 2.54$) ส่วนปัญหาข้ออื่น ๆ อีกจำนวน 13 ข้อ เห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาด้านนี้อยู่ในระดับน้อย

ตาราง 12 ความคิดเห็นของครูผู้สอน เกี่ยวกับปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ในด้านบุคลากร จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ปัญหาด้านบุคลากร	ความคิดเห็นของผู้บริหารในโรงเรียนแต่ละขนาด							
	โรงเรียนขนาดใหญ่		โรงเรียนขนาดกลาง		โรงเรียนขนาดเล็ก			
	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D. ลำดับที่
1. ครูในโรงเรียนมีจำนวนจำกัดมีภาระด้านงานสอนและงานอื่น ๆ มาก	3.03	1.02	2	2.98	1.14	1	3.45	1.22
2. ครูไม่ได้ทำหน้าที่ที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ	2.40	1.19	10	2.19	1.17	12	2.37	1.17
3. ครูไม่ได้รับการดูแลช่วยเหลือด้านความ เป็นอยู่	1.98	1.22	13	2.12	1.25	15	2.39	1.47
4. การเดินทางไปกลับต้องใช้เวลานาน	1.49	.91	14	2.17	1.37	13	2.41	1.25
5. ครูขาดบรรยากาศจิตใจและเครื่องอำนวยความสะดวกในการทำงาน	2.74	1.20	5	2.58	1.24	5	2.59	1.28

	ความคิดเห็นของผู้บริหารในโรงเรียนแต่ละขนาด									
	โรงเรียนขนาดใหญ่		โรงเรียนขนาดกลาง		โรงเรียนขนาดเล็ก					
	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	
ปัญหาด้านบุคลากร 6. ขาดความรู้ความสามารถในการจัดการนเทศการศึกษา 7. ขาดแคลนวิทยากรและแหล่งวิชาการที่จะให้ความรู้แก่บุคลากร 8. ครูไม่มีโอกาสได้ร่วมคิด ตัดสินใจในการดำเนินงานและประเมินผลงานในด้านต่าง ๆ 9. ครูไม่ได้รับความมุ่งมั่นหมายแนวทาง วิธีการในกาารนิเทศที่โรงเรียนจะนำมาใช้	2.51	1.12	9	2.41	1.12	8	2.43	.92	6	
	2.67	1.09	7	2.96	1.11	(2)	3.14	1.02	(2)	
	2.69	1.16	6	2.52	1.19	7	2.35	1.05	10	
	2.51	1.16	9	2.57	1.14	6	2.49	1.17	5	

ปัญหาด้านบุคลากร	ความคิดเห็นของผู้บริหารในโรงเรียนแต่ละขนาด									
	โรงเรียนขนาดใหญ่			โรงเรียนขนาดกลาง			โรงเรียนขนาดเล็ก			
	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	
10. ครูไม่มีโอกาสได้ร่วมคิด ตัดสินใจในการวางแผนดำเนินงานและประเมินผลงานในเขต	2.65	1.22	8	2.37	1.13	10	2.35	1.25	10	
11. การนิเทศการสอนทำให้ครูรู้สึกอึดอัดไม่สบายใจ	3.02	1.13	3	2.60	1.25	4	2.63	1.34	3	
12. ครูไม่ได้รับการตอบแทนด้านขวัญและกำลังใจ	3.09	1.39	1	2.65	1.33	3	2.59	1.31	4	
13. ครูไม่มีโอกาสได้แสดงความสามารถในการทำงาน	2.36	1.18	11	2.24	1.05	11	2.37	1.20	9	
14. ชาติกิจกรรมที่จะสร้างความก้าวหน้าแก่บุคลากร	2.18	1.08	12	1.92	1.11	16	2.22	1.25	12	

ปัญหาด้านบุคลากร	ความคิดเห็นของผู้บริหารในโรงเรียนแต่ละขนาด							
	โรงเรียนขนาดใหญ่		โรงเรียนขนาดกลาง		โรงเรียนขนาดเล็ก			
	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D. ลำดับที่
15. ชาติกิจกรรมที่จะสร้างเสริมความสามัคคีกันระหว่างบุคลากร	2.83	1.37	4	2.39	1.28	9	2.49	1.38 5
16. การเบิกจ่ายเงินสวัสดิการต่าง ๆ ไม่คล่องตัวเท่าที่ควร	2.18	1.27	12	2.16	1.23	14	2.27	1.33 11
รวมเฉลี่ย	39.84 (R=2.49)	12.11		38.74 (R=2.42)	12.04		40.55 (R=2.53)	13.13

จากตาราง 12 แสดงความคิดเห็นของครูในโรงเรียนขนาดต่าง ๆ เกี่ยวกับปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านบุคลากร พบว่าจากปัญหาทุกข้อในด้านนี้เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว ครูในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง มีความเห็นตรงกันว่าโรงเรียนมีปัญหาในด้านนี้อยู่ในระดับน้อย ($R = 2.49$ และ 2.42 ตามลำดับ) ส่วนครูในโรงเรียนขนาดเล็กนั้นเห็นว่า โรงเรียนมีปัญหาในด้านนี้โดยรวมแล้วอยู่ในระดับปานกลางซึ่งค่อนข้างน้อย ($R = 2.53$) และถ้าหากพิจารณาเป็นรายข้อจากปัญหาในด้านนี้ทั้งหมด 16 ข้อ พบว่า

ครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาในระดับปานกลาง จำนวน 10 ข้อ ได้แก่ ข้อ 12. ครูไม่ได้รับการตอบแทนด้านขวัญและกำลังใจจากการทำงานของตนอย่างเหมาะสมและเท่าเทียมกัน ($\bar{X} = 3.09$) ข้อ 1. ครูในโรงเรียนมีจำนวนจำกัด แต่ละคนมีภาระด้านงานสอนและงานอื่น ๆ มาก ($\bar{X} = 3.03$) ข้อ 11. การนิเทศการสอนในชั้นเรียนทำให้ครูรู้สึกอึดอัดไม่สบายใจ ($\bar{X} = 3.02$) และข้ออื่น ๆ เรียงตามลำดับลงมาอีกจำนวน 7 ข้อ ส่วนข้อปัญหาอื่น ๆ อีกจำนวน 6 ข้อ ครูในโรงเรียนขนาดใหญ่เห็นว่าอยู่ในระดับน้อย

ครูในโรงเรียนขนาดกลาง มีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาในระดับปานกลาง จำนวน 7 ข้อ โดยมีปัญหาในลำดับแรก ๆ ได้แก่ ข้อ 1. ครูในโรงเรียนมีจำนวนจำกัด แต่ละคนมีภาระด้านงานสอนและงานอื่น ๆ มาก ($\bar{X} = 2.98$) ข้อ 7. โรงเรียนขาดแคลนวิทยากรและ/หรือแหล่งวิชาการที่จะให้ความรู้แก่บุคลากรในโรงเรียน ($\bar{X} = 2.96$) ข้อ 12. ครูไม่ได้รับการตอบแทนด้านขวัญและกำลังใจจากการทำงานของตนอย่างเหมาะสมและเท่าเทียมกัน ($\bar{X} = 2.65$) และข้ออื่น ๆ เรียงตามลำดับลงมาอีกจำนวน 4 ข้อ ส่วนปัญหาอีกจำนวน 9 ข้อนั้น พบว่าอยู่ในระดับน้อย

ครูในโรงเรียนขนาดเล็ก มีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาในระดับปานกลาง จำนวน 5 ข้อ เรียงตามลำดับ ได้แก่ ข้อ 1. ครูในโรงเรียนมีจำนวนจำกัด แต่ละคนมีภาระด้านงานสอนและงานอื่น ๆ มาก ($\bar{X} = 3.45$) ข้อ 7. โรงเรียนขาดแคลนวิทยากรและ/หรือแหล่งวิชาการที่จะให้ความรู้แก่บุคลากรในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.14$) ข้อ 11. การนิเทศการสอนในชั้นเรียนทำให้

ครูรู้สึกอึดอัดไม่สบายใจ ($x = 2.63$) ข้อ 5. ครูขาดบรรยากาศสนใจและเครื่องอำนวยความสะดวกในการทำงาน และข้อ 12. ครูไม่ได้รับการตอบแทนด้านขวัญและกำลังใจจากการทำงานของคนอย่างเหมาะสมและเท่าเทียมกัน ($x = 2.59$) ส่วนปัญหาในข้ออื่น ๆ อีกจำนวน 11 ข้อ มีความเห็นว่าอยู่ในระดับน้อย

2.2.2 ปัญหาด้านการจัดการ

ตาราง 13 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ในด้านการจัดการ จำแนกตามตำแหน่งของกลุ่มตัวอย่าง

ปัญหาด้านการจัดการ	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง					
	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ความรู้ความสามารถในการริเริ่มหรือดำเนินงานนิเทศ	2.56	.94	2.70	1.02	2.63	.98
2. การนิเทศยังไม่มีระบบและขาดความต่อเนื่อง	2.95	1.09	3.07	1.19	3.01	1.14
3. การสำรวจสภาพปัจจุบันและปัญหาในการเรียนการสอน เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการนิเทศ	2.56	.95	2.85	1.06	2.71	1.01

ตาราง 13 (ต่อ)

ปัญหาด้านการจัดการ	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง					
	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
4. การจัดตั้งคณะกรรมการ ดำเนินงานและรับผิดชอบงาน	2.65	1.14	2.70	1.16	2.68	1.15
5. ความเชื่อถือศรัทธาของครู ที่มีต่องานนิเทศ	2.70	1.12	2.85	1.27	2.78	1.20
6. การนิเทศการสอนไม่สามารถ แก้ปัญหาการสอนได้จริง	2.39	1.10	2.68	1.14	2.54	1.12
7. ขาดความรู้ความสามารถ ในการจัดกิจกรรมการนิเทศ	2.51	1.03	2.83	1.12	2.67	1.08
8. ขาดการประสานงานที่ดี ระหว่างบุคลากรในการนิเทศ	2.49	1.06	2.75	1.20	2.62	1.13
9. ขาดการติดตามผลการ ปฏิบัติงานนิเทศ	2.74	.99	2.94	1.14	2.84	1.07
10. การจัดเวลาให้ครูเข้าร่วม กิจกรรมการนิเทศ	2.83	1.09	3.00	1.15	2.92	1.12
11. ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ ฝ่ายธุรการหรือฝ่ายบริการ	2.40	.98	2.53	1.14	2.47	1.06

ตาราง 13 (ต่อ)

ปัญหาด้านการจัดการ	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง					
	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
12. การอำนวยการความสะดวก ด้านวัสดุอุปกรณ์	2.53	1.09	2.54	1.15	2.54	1.12
รวมเฉลี่ย	31.34 (R=2.61)	9.51	33.36 (R=2.78)	10.68	32.35 (R=2.70)	10.10

จากตาราง 13 แสดงว่าความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านการจัดการ กล่าวโดยรวมแล้วอยู่ในระดับปานกลาง ($R = 2.70$) เมื่อพิจารณาจำแนกตามตำแหน่งของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ทั้งฝ่ายผู้บริหารและฝ่ายครูผู้สอนมีความเห็นว่า โรงเรียนมีปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนด้านการจัดการอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ($R = 2.61$ และ 2.78 ตามลำดับ) โดยครูผู้สอนมีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาค้นหานี้มากกว่าที่ผู้บริหารมองเห็น

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า จากปัญหาด้านนี้ทั้งหมด 12 ข้อ ผู้บริหารและครูมีความเห็นว่า โรงเรียนมีปัญหโดยเฉลี่ยของทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง ($R = 2.70$) และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อจะพบว่า ผู้บริหารและครูเห็นว่า โรงเรียนมีปัญหาระดับปานกลาง จำนวน 11 ข้อ

โดยมีปัญหาลำดับแรก ๆ ดังนี้ ข้อ 2. การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไม่มีระบบและขาดความต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.01$) ข้อ 10. ปัญหาเรื่องการจัดเวลาให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมการนิเทศ ($\bar{X} = 2.92$) ข้อ 9. การขาดการติดตามผลการปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ($\bar{X} = 2.84$) และข้ออื่น ๆ เรียงตามลำดับลงมาอีกจำนวน 8 ข้อ ส่วนอีกจำนวน 1 ข้อนั้น พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย คือ ข้อ 11. ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ธุรการหรือฝ่ายบริการต่าง ๆ ที่มีต่องานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

ผู้บริหาร มีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนด้านการจัดการ กล่าวโดยรวมทุกข้อแล้วอยู่ในระดับปานกลาง ($R = 2.61$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารมีความเห็นว่า โรงเรียนมีปัญหในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 9 ข้อ โดยมีปัญหาลำดับต้น ๆ ได้แก่ ข้อ 2. การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไม่มีระบบและขาดความต่อเนื่อง ($\bar{X} = 2.95$) ข้อ 10. ปัญหาเรื่องการจัดเวลาให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมการนิเทศ ($\bar{X} = 2.83$) ข้อ 9. การขาดการติดตามผลการปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ($\bar{X} = 2.74$) และข้ออื่น ๆ อีกจำนวน 6 ข้อ เรียงตามลำดับในอันดับรอง ๆ ลงมา นอกจากนั้นอีกจำนวน 3 ข้อ ผู้บริหารมีความเห็นว่าปัญหาอยู่ในระดับน้อย

ครูผู้สอน มีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนด้านการจัดการ กล่าวโดยรวมทุกข้อแล้วอยู่ในระดับปานกลาง ($R = 2.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ครูผู้สอนเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหายุ่งในระดับปานกลางหมดทั้ง 12 ข้อ โดยมีปัญหาลำดับแรก ๆ ได้แก่ ข้อ 2. การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไม่มีระบบและขาดความต่อเนื่อง' ($\bar{X} = 3.07$) ข้อ 10. ปัญหาเรื่องการจัดเวลาให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมการนิเทศ ($\bar{X} = 3.00$) ข้อ 9. การขาดการติดตามผลการปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ($\bar{X} = 2.94$) ส่วนอีกจำนวน 9 ข้อนั้น เป็นปัญหาในอันดับรอง ๆ ลงมา

ตาราง 14 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัญหาการบริหารนิเทศการศึกษากายในโรงเรียน ด้านการจัดการ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ปัญหาด้านการจัดการ	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนแต่ละขนาด							
	โรงเรียนขนาดใหญ่		โรงเรียนขนาดกลาง		โรงเรียนขนาดเล็ก		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ความรู้ความสามารถในการริเริ่มหรือ ดำเนินงานพิเศษ	2.72	1.08	2.62	.95	2.64	1.01	2.66	1.01
2. การมีเทคโนโลยีมีระบบและขาดความต่อเนื่อง	3.09	1.20	2.97	1.15	3.08	1.13	3.05	1.16
3. การสำรวจสภาพปัจจุบันและปัญหาใน ด้านการเรียนการสอน	2.70	1.04	2.79	1.05	2.75	.99	2.75	1.03
4. การจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน และรับผิดชอบงาน	2.61	1.14	2.72	1.19	2.65	1.07	2.66	1.13
5. ความเชื่อถือศรัทธาของครูที่มีต่อ งานพิเศษ	3.04	1.23	2.75	1.20	2.61	1.24	2.80	1.22

ปัญหาด้านการจัดการ	ความถี่เห็นของกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนแต่ละขนาด							
	โรงเรียนขนาดใหญ่		โรงเรียนขนาดกลาง		โรงเรียนขนาดเล็ก		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
6. การนิเทศการสอนไม่สามารถแก้ปัญหาการสอนได้จริง	2.74	1.15	2.55	1.11	2.46	1.14	2.58	1.13
7. ขาดความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการนิเทศ	2.83	1.12	2.73	1.08	2.59	1.13	2.72	1.11
8. ขาดการประสานงานที่ดี	2.81	1.17	2.63	1.15	2.57	1.18	2.67	1.17
9. ขาดการติดตามผลการปฏิบัติงาน	2.97	1.09	2.86	1.12	2.80	1.05	2.88	1.09
10. การจัดเวลาให้ครูเข้าร่วมกิจกรรม	3.05	1.04	2.91	1.14	2.90	1.23	2.95	1.14
11. ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการหรือฝ่ายวิชาการ	2.58	1.15	2.42	1.04	2.55	1.11	2.52	1.10

ปัญหาด้านการจัดการ	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนแต่ละขนาด							
	โรงเรียนขนาดใหญ่		โรงเรียนขนาดกลาง		โรงเรียนขนาดเล็ก		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	X	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
12. การอำนวยความสะดวกด้านวัสดุอุปกรณ์ ในการจัดกิจกรรมการเรียน	2.39	1.13	2.53	1.09	2.72	1.21	2.55	1.14
	33.44 (R=2.79)	11.00	32.32 (R=3.69)	9.93	32.54 (R=2.71)	10.31	32.67 (R=2.72)	10.29

จากตาราง 14 แสดงว่าความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านการจัดการ กล่าวโดยรวมในโรงเรียนทุกขนาดแล้วมีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง ($R = 2.72$) เมื่อพิจารณาแยกตามขนาดโรงเรียนทั้งขนาดใหญ่ กลาง และเล็ก พบว่าผู้บริหารและครูมีความเห็นว่า โรงเรียนแต่ละขนาดมีปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนในค่านี้อยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด ($R = 2.79, 2.69$ และ 2.71 ตามลำดับ)

และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในโรงเรียนทุกขนาดรวมกันแล้วพบว่า ผู้บริหารและครูมีความเห็นว่า โรงเรียนมีปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านการจัดการ อยู่ในระดับปานกลางทั้งหมดทุกข้อ โดยมีปัญหาในอันดับต้น ๆ ดังนี้ ข้อ 2. การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไม่มีระบบและขาดความต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.05$) ข้อ 10. ปัญหาเรื่องการจัดเวลาให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมการนิเทศ ($\bar{X} = 2.95$) ข้อ 9. การขาดการติดตามผลการปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ($\bar{X} = 2.88$) และปัญหาในข้ออื่น ๆ อีกจำนวน 9 ข้อ ในอันดับรอง ๆ ลงมา

ในโรงเรียนขนาดใหญ่ ผู้บริหารและครูมีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านการจัดการ กล่าวโดยรวมทุกข้อแล้วอยู่ในระดับปานกลาง ($R = 2.79$) แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า มีปัญหาในระดับปานกลาง จำนวน 11 ข้อ โดยมีปัญหาในอันดับแรก ๆ ได้แก่ ข้อ 2. การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไม่มีระบบและขาดความต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.09$) ข้อ 10. ปัญหาเรื่องการจัดเวลาให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมการนิเทศ ($\bar{X} = 3.05$) ข้อ 5. ปัญหาเกิดจากความเชื่อผิดวิธีของครูที่มีต่อการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.04$) และปัญหาอื่น ๆ อีกจำนวน 8 ข้อ ในอันดับรอง ๆ ลงมา นอกจากนั้นอีกจำนวน 1 ข้อ พบว่าเป็นปัญหายอยู่ในระดับน้อย คือ ข้อ 12. การอำนวยความสะดวกด้านวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมการนิเทศ ($\bar{X} = 2.39$)

ในโรงเรียนขนาดกลาง ผู้บริหารและครูมีความเห็นว่า มีปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านการจัดการ กล่าวโดยรวมทุกข้อแล้วอยู่ในระดับปานกลาง ($R = 2.69$) และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาในระดับปานกลาง จำนวน 11 ข้อ โดยมีปัญหาในลำดับที่ ๑ ดังนี้ ข้อ 2. การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไม่มีระบบและขาดความต่อเนื่อง ($\bar{X} = 2.79$) ข้อ 10. ปัญหาเรื่องการจัดเวลาให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมการนิเทศ ($\bar{X} = 2.91$) ข้อ 9. การขาดการติดตามผลการปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ($\bar{X} = 2.86$) และข้ออื่น ๆ อีกจำนวน 8 ข้อ ที่เป็นปัญหาในอันดับรอง ๆ ลงมา นอกจากนั้นอีกจำนวน 1 ข้อ พบว่าเป็นปัญหาอยู่ในระดับน้อย คือ ข้อ 11. ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการหรือฝ่ายบริการที่มีต่องานนิเทศ ($\bar{X} = 2.42$)

ในโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้บริหารและครูมีความเห็นว่า มีปัญหาในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านการจัดการ กล่าวโดยรวมทุกข้อแล้วอยู่ในระดับปานกลาง ($R = 2.71$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาในระดับปานกลาง จำนวน 11 ข้อ โดยมีปัญหาในลำดับแรก ๆ ได้แก่ ข้อ 2. การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไม่มีระบบและขาดความต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.08$) ข้อ 10. ปัญหาเรื่องการจัดเวลาให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมการนิเทศ ($\bar{X} = 2.90$) ข้อ 9. การขาดการติดตามผลการปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ($\bar{X} = 2.80$) และข้ออื่น ๆ อีก 8 ข้อ ที่เป็นปัญหาในอันดับรอง ๆ ลงมา นอกจากนี้อีกจำนวน 1 ข้อ พบว่าเป็นปัญหาอยู่ในระดับน้อย ๆ คือ ข้อ 6. การนิเทศการสอนไม่สามารถแก้ปัญหาการสอนได้จริง ($\bar{X} = 2.46$)

ตาราง 15 ความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับปัญหาการนิเทศการศึกษายในโรงเรียน ในด้านการจัดการ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ปัญหาด้านการจัดการ	ความคิดเห็นของผู้บริหารในโรงเรียนแต่ละขนาด									
	โรงเรียนขนาดใหญ่			โรงเรียนขนาดกลาง			โรงเรียนขนาดเล็ก			
	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	
1. ความรู้ความสามารถในการริเริ่มหรือดำเนินงานพิเศษ	2.83	.94	1	2.96	.91	2	2.46	.99	7	
2. การนิเทศไม่มีระบบและขาดความต่อเนื่อง	2.66	1.01	3	3.06	1.07	1	2.97	1.17	1	
3. การสำรวจสภาพปัจจุบันและปัญหาในด้านการเรียนการสอน	2.21	.82	8	2.72	.94	8	2.54	1.02	6	
4. การจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานและรับผิดชอบงาน	2.34	1.01	6	2.82	1.23	6	2.57	1.04	5	
5. ความเชื่อถือศรัทธาของครูที่มีต่องานพิเศษ	2.62	1.08	4	2.88	1.08	5	2.43	1.19	8	

ปัญหาด้านการจัดการ	ความคิดเห็นของผู้บริหารในโรงเรียนแต่ละขนาด									
	โรงเรียนขนาดใหญ่			โรงเรียนขนาดกลาง			โรงเรียนขนาดเล็ก			ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	
6. การนิเทศการสอนไม่สามารถแก้ปัญหาการสอนได้จริง	2.00	.85	11	2.66	1.17	10	2.19	1.01	11	
7. ขาดความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการนิเทศ	2.31	.89	7	2.75	1.05	7	2.24	1.04	10	
8. ขาดการประสานงานที่ดี	2.17	.80	9	2.67	1.04	9	2.41	1.21	9	
9. ขาดการติดตามผลการปฏิบัติงาน	2.45	.83	5	2.93	1.00	4	2.65	1.03	3	
10. การจัดเวลาให้ครูเข้าร่วมกิจกรรม	2.76	1.02	2	2.94	1.01	3	2.70	1.27	2	
11. ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการหรือฝ่ายบริการ	2.03	.91	10	2.55	.91	11	2.41	1.09	9	

ปัญหาด้านการจัดการ	ความคิดเห็นของผู้บริหารในโรงเรียนแต่ละขนาด									
	โรงเรียนขนาดใหญ่			โรงเรียนขนาดกลาง			โรงเรียนขนาดเล็ก			
	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	
12. การอ่านยความสะดวกด้านวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมการนิเทศ	2.03	.87	10	2.72	1.11	8	2.59	1.12	4	
	27.97 (R=2.33)	8.60		33.36 (R=2.78)	9.22		30.33 (R=2.53)	10.05		
รวมเฉลี่ย										

จากตาราง 15 แสดงความเห็นของผู้บริหารในโรงเรียนขนาดต่าง ๆ เกี่ยวกับปัญหาในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านการจัดการ ซึ่งพบว่าเมื่อพิจารณาโดยรวมทุกข้อแล้วผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่มีความเห็นว่า โรงเรียนมีปัญหาค้นด้านน้อยอยู่ในระดับน้อย ($R = 2.33$) ส่วนผู้บริหารในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กต่างเห็นตรงกันว่า โรงเรียนมีปัญหาค้นด้านน้อยอยู่ในระดับปานกลาง ($R = 2.78$ และ 2.53 ตามลำดับ) และถ้าหากพิจารณาแยกเป็นรายข้อจากปัญหาค้นด้านทั้งหมด จำนวน 12 ข้อ พบว่า

ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาค้นด้านปานกลาง จำนวน 4 ข้อ ตามลำดับ ได้แก่ ข้อ 1. ปัญหาเรื่องความรู้ความสามารถในการริเริ่มหรือการดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ($\bar{X} = 2.83$) ข้อ 10. ปัญหาเรื่องการจัดเวลาให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 2.76$) ข้อ 2. การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไม่มีระบบและขาดความต่อเนื่อง ($\bar{X} = 2.66$) และข้อ 5. ปัญหาเกิดจากความเชื่อถือศรัทธาของครูที่มีต่อการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ($\bar{X} = 2.62$) ส่วนปัญหาค้นด้านอีกจำนวน 8 ข้อ ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่เห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาค้นด้านน้อย

ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดกลาง มีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาค้นด้านปานกลางหมดทั้ง 12 ข้อ โดยเรียงตามลำดับดังนี้ ข้อ 2. การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไม่มีระบบและขาดความต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.06$) ข้อ 1. ปัญหาเรื่องความรู้ความสามารถในการริเริ่มหรือการดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ($\bar{X} = 2.96$) ข้อ 10. ปัญหาเรื่องการจัดเวลาให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 2.94$) และข้อ 9. การขาดการติดตามผลการปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ($\bar{X} = 2.93$) ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยใกล้เคียงกันมากกับข้อ 10. และปัญหาค้นด้านอื่นอีกจำนวน 8 ข้อ เรียงตามลำดับลงมา

ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็ก มีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 6 ข้อ เรียงตามลำดับ ได้แก่ ข้อ 2. การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไม่มีระบบและขาดความต่อเนื่อง ($\bar{X} = 2.97$) ข้อ 10. ปัญหาเรื่องการจัดเวลาให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 2.70$) ข้อ 9. การขาดการติดตามผลการปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ($\bar{X} = 2.65$) และอีกจำนวน 3 ข้อ เห็นว่าเป็นปัญหาในอันดับรอง ๆ ลงมา ส่วนปัญหาในข้ออื่น ๆ จำนวน 6 ข้อ พบว่าโรงเรียนมีปัญหานี้อยู่ในระดับน้อย

ตาราง 16 ความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับปัญหาการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ในด้านการจัดการ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ปัญหาด้านการจัดการ	ความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนแต่ละขนาด									
	โรงเรียนขนาดใหญ่			โรงเรียนขนาดกลาง			โรงเรียนขนาดเล็ก			
	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	
1. ความรู้ความสามารถในการริเริ่มหรือดำเนินงานนิเทศ	2.83	1.11	8	2.60	.96	9	2.76	1.01		6
2. การนิเทศไม่มีระบบและขาดความต่อเนื่อง	3.24	1.23	(1)	2.94	1.18	(1)	3.16	1.11		(1)
3. การสำรวจสภาพปัจจุบันและปัญหาในการเรียนการสอน	2.86	1.06	7	2.81	1.10	4	2.90	.94		(3)
4. การจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานและรับผิดชอบงาน	2.69	1.18	10	2.68	1.17	7	2.71	1.10		8
5. ความเชื่อถือศรัทธาของครูที่มีต่องานนิเทศ	3.18	1.25	(2)	2.69	1.25	6	2.75	1.26		7

ปัญหาด้านการจัดการ	ความพึงเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนแต่ละขนาด									
	โรงเรียนขนาดใหญ่			โรงเรียนขนาดกลาง			โรงเรียนขนาดเล็ก			ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	
6. การนิเทศการสอนไม่สามารถแก้ปัญหาการสอนได้จริง	2.99	1.14	6	2.51	1.08	10	2.65	1.20	10	
7. ขาดความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการนิเทศ	3.00	1.13	5	2.73	1.09	5	2.84	1.14	4	
8. ขาดการประสานงานที่ดี	3.02	1.19	4	2.61	1.20	8	2.70	1.15	9	
9. ขาดการติดตามผลการปฏิบัติงาน	3.15	1.12	3	2.83	1.16	3	2.90	1.06	3	
10. การจัดเวลาให้ครูเข้าร่วมกิจกรรม	3.15	1.03	3	2.89	1.19	2	3.04	1.20	2	
11. ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการหรือฝ่ายบริการ	2.76	1.17	9	2.36	1.09	12	2.65	1.13	10	

ตาราง 16 (ต่อ)

ปัญหาด้านการจัดการ	ความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนแต่ละขนาด									
	โรงเรียนขนาดใหญ่			โรงเรียนขนาดกลาง			โรงเรียนขนาดเล็ก			
	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	
12. การอำนวยความสะดวกด้านวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมการนิเทศ	2.51	1.18	11	2.46	1.07	11	2.80	1.28	5	
รวมเฉลี่ย	35.31 (R=2.94)	11.14		31.87 (R=2.66)	10.21		34.16 (R=2.85)	10.29		

จากตาราง 16 แสดงว่าความคิดเห็นของครูในโรงเรียนขนาดต่าง ๆ เกี่ยวกับปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านการจัดการ ซึ่งพบว่าเมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว ทั้งครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ต่างมีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง ($R = 2.94, 2.66$ และ 2.85 ตามลำดับ) และถ้าหากจะพิจารณาเป็นรายข้อจากปัญหาทั้งหมด 12 ข้อ พบว่า

ครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาด้านนี้อยู่ในระดับปานกลางทั้งหมดทุกข้อ โดยมีปัญหาด้านลำดับแรก ๆ ได้แก่ ข้อ 2. การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไม่มีระบบและขาดความต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.24$) ข้อ 5. ความเชื่อถือศรัทธาของครูที่มีต่องานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.18$) ข้อ 9. การขาดการติดตามผลการปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน และข้อ 10. การจัดเวลาให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 3.15$ เท่ากัน) และข้ออื่น ๆ เรียงตามลำดับลงมาอีกจำนวน 8 ข้อ

ครูในโรงเรียนขนาดกลาง มีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 10 ข้อ โดยมีปัญหาด้านลำดับแรก ๆ ได้แก่ ข้อ 2. การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไม่มีระบบและขาดความต่อเนื่อง ($\bar{X} = 2.94$) ข้อ 10. การจัดเวลาให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 2.89$) ข้อ 9. การขาดการติดตามผลการปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ($\bar{X} = 2.83$) และข้ออื่น ๆ เรียงลำดับลงมาอีก จำนวน 7 ข้อ ส่วนปัญหาอีก 2 ข้อนั้น เห็นว่ามีปัญหาย่อยในระดับน้อย

ครูในโรงเรียนขนาดเล็ก มีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาด้านนี้อยู่ในระดับปานกลางทั้งหมดในจำนวน 12 ข้อ โดยมีปัญหาด้านลำดับต้น ๆ ได้แก่ ข้อ 2. การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไม่มีระบบและขาดความต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.16$) ข้อ 10. การจัดเวลาให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 3.04$) ข้อ 3. การสำรวจสภาพปัจจุบันและปัญหาในด้านการเรียนการสอน และข้อ 9. การขาดการติดตามผลการปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ($\bar{X} = 2.90$ เท่ากัน) และข้ออื่น ๆ อีกจำนวน 8 ข้อ เรียงตามลำดับลงมา

2.2.3 ปัญหาด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์

ตาราง 17 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียน ในด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ จำแนกตามตำแหน่งของกลุ่มตัวอย่าง

ปัญหาด้านงบประมาณและ วัสดุอุปกรณ์	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง					
	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. งบประมาณไม่เพียงพอสำหรับ จัดกิจกรรมการนิเทศ	3.02	1.20	3.13	1.30	3.08	1.20
2. ได้รับงบประมาณล่าช้า	2.69	1.11	2.99	1.25	2.84	1.18
3. ขาดแคลนงบประมาณสำหรับ จัดซื้อหนังสือ ตำราต่าง ๆ	3.39	1.32	3.53	1.30	3.46	1.31
4. มีห้องเรียนไม่เพียงพอหรือ ไม่เหมาะสมจะจัดห้องพิเศษ	3.88	1.32	4.01	1.31	3.95	1.32
5. ความไม่สะดวกในการ เบิกจ่ายงบประมาณ	2.85	1.16	3.03	1.29	2.94	1.23
6. การจัดหางบประมาณสนับสนุน จากผู้ปกครอง ชุมชน	3.58	1.25	3.75	1.23	3.67	1.24
7. ขาดแคลนงบประมาณในการ ศึกษานอกสถานที่และ ส่งบุคลากรไปรับการอบรม	3.72	1.19	3.80	1.20	3.76	1.20

ตาราง 17 (ต่อ)

ปัญหาด้านงบประมาณและ วัสดุอุปกรณ์	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง					
	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
8. ขาดแคลนงบประมาณในการ เชิญวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิ	3.65	1.12	3.87	1.11	3.76	1.12
9. ขาดแคลนงบประมาณในการ จัดหาวัสดุอุปกรณ์	3.13	1.16	3.39	1.16	3.26	1.16
10. การไม่เข้าใจความสำคัญของ งานนิเทศของผู้บริหาร และ เจ้าหน้าที่งบประมาณ	2.56	1.18	2.76	1.20	2.66	1.19
รวมเฉลี่ย	32.47 (R=3.25)	8.48	34.26 (R=3.43)	9.23	33.37 (R=3.34)	8.86

จากตาราง 17 แสดงว่าความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการนิเทศ การศึกษาภายในโรงเรียน ด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ กล่าวโดยรวมแล้วอยู่ในระดับปานกลาง ($R = 3.34$) เมื่อพิจารณาจำแนกตามตำแหน่งของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ทั้งฝ่ายผู้บริหารและฝ่ายครู ต่างมีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษา ด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์

โดยรวมทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน ($R = 3.25$ และ 3.43 ตามลำดับ) โดยครูผู้สอนมีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาในด้านนี้มากกว่าที่ผู้บริหารมองเห็น

และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า ผู้บริหารและครูเห็นว่า โรงเรียนมีปัญหายอยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 4. โรงเรียนมีห้องไม่เพียงพอหรือไม่เหมาะสมที่จะนำไปจัดเป็นห้องพิเศษ เช่น ห้องประชุม อบรม หรือห้องจัดกิจกรรมการนิเทศประเภทต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.95$) ข้อ 7. การขาดแคลนงบประมาณในการศึกษานอกสถานที่และการส่งบุคลากรไปรับการอบรมในโอกาสต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.76$) ซึ่งเท่ากับข้อ 8. การขาดแคลนงบประมาณในการเชิญวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ความรู้แก่คณะครูในเรื่องสำคัญ ๆ ที่ควรจะต้องจัดอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.76$) และข้อ 6. ปัญหาการจัดงบประมาณสนับสนุนงานพัฒนาการเรียนการสอนจากผู้บริหารหรือจากชุมชน ($\bar{X} = 3.67$) นอกจากนั้นอีกจำนวน 6 ข้อ พบว่า มีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง

ผู้บริหาร มีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ กล่าวโดยรวมทุกข้อแล้วอยู่ในระดับปานกลาง ($R = 3.25$) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารมีความเห็นว่า โรงเรียนมีปัญหายในด้านนี้อยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 4. โรงเรียนมีห้องไม่เพียงพอหรือไม่เหมาะสมที่จะนำไปจัดเป็นห้องพิเศษ เช่น ห้องประชุม อบรม หรือห้องจัดกิจกรรมการนิเทศประเภทต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.88$) ข้อ 7. การขาดแคลนงบประมาณในการจัดการศึกษานอกสถานที่ และการส่งบุคลากรไปรับการอบรมในโอกาสต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.72$) ข้อ 8. การขาดแคลนงบประมาณในการเชิญวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ความรู้แก่คณะครูในเรื่องสำคัญ ๆ ที่ควรจะต้องจัดอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.65$) และข้อ 6. ปัญหาการจัดหางบประมาณสนับสนุนงานพัฒนาการเรียนการสอนจากผู้บริหารหรือจากชุมชน ($\bar{X} = 3.58$) นอกจากนั้นอีกจำนวน 6 ข้อ ผู้บริหารมีความเห็นว่า มีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง

ครูผู้สอน มีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน คำนวณประมาณและวัสดุอุปกรณ์ กล่าวโดยรวมทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง ($R = 3.43$) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่า ครูผู้สอนเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหามาก จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 4. โรงเรียนมีห้องไม่เพียงพอหรือไม่เหมาะสมที่จะนำไปจัดเป็นห้องพิเศษ เช่น ห้องประชุม อบรม หรือห้องจัดกิจกรรมการนิเทศประเภทต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.01$) ข้อ 8. การขาดแคลนงบประมาณในการเชิญวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ความรู้แก่คณะครูในเรื่องสำคัญ ๆ ที่ควรจะต้องจัดอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.87$) ข้อ 7. การขาดแคลนงบประมาณในการจัดการศึกษานอกสถานที่และส่งบุคลากรไปรับการอบรมในโอกาสต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.80$) ข้อ 6. ปัญหาการจัดหางบประมาณสนับสนุนงานพัฒนาการเรียนการสอนจากผู้ปกครองหรือชุมชน ($\bar{X} = 3.75$) และข้อ 3. โรงเรียนขาดแคลนงบประมาณสำหรับจัดซื้อ หนังสือ เอกสาร ตำรา คู่มือและรับวารสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวิชาชีพครู เพื่อให้ครูได้อ่านหรือศึกษาค้นคว้า เพื่อพัฒนาวิชาชีพของตน ($\bar{X} = 3.53$) นอกจากนั้นอีกจำนวน 5 ข้อ พบว่าครูผู้สอนมีความเห็นว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 18 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียน ในด้านงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ปัญหาด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนแต่ละขนาด							
	โรงเรียนขนาดใหญ่		โรงเรียนขนาดกลาง		โรงเรียนขนาดเล็ก		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. งบประมาณไม่เพียงพอสำหรับจัดกิจกรรมการนิเทศ	2.92	1.30	3.13	1.26	3.23	1.23	3.09	1.26
2. การได้รับงบประมาณล่าช้า	2.73	1.28	2.98	1.18	2.88	1.16	2.86	1.21
3. ขาดแคลนงบประมาณสำหรับจัดซื้อหนังสือหรือตำราต่าง ๆ	3.25	1.37	3.56	1.27	3.59	1.29	3.47	1.31
4. มีห้องเรียนไม่เพียงพอ	3.67	1.43	4.10	1.21	4.01	1.36	3.93	1.33
5. ความไม่สะดวกในการเบิกจ่าย	2.75	1.20	3.01	1.24	3.15	1.30	2.97	1.25
6. การจัดหางบประมาณสนับสนุน	3.54	1.24	3.81	1.23	3.60	1.24	3.65	1.24
7. ขาดแคลนงบประมาณในการศึกษา นอกสถานที่และส่งครูไปอบรม	3.74	1.26	3.84	1.15	3.63	1.26	3.74	1.22

จากตาราง 18 แสดงว่าความเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ กล่าวโดยรวมในโรงเรียนทุกขนาดแล้ว มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($R = 3.37$)

พิจารณาตามขนาดของโรงเรียน กลาง เล็ก ใหญ่ พบว่า ผู้บริหารและครูมีความเห็นว่า โรงเรียนแต่ละขนาดมีปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง ($R = 3.44, 3.40$ และ 3.20 ตามลำดับ)

ถ้าหากพิจารณาเป็นรายข้อในโรงเรียนทุกขนาดรวมกันแล้วพบว่า ผู้บริหารและครูมีความเห็นว่า โรงเรียนมีปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ อยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 4. โรงเรียนมีห้องไม่เพียงพอหรือไม่เหมาะสมที่จะนำไปจัดเป็นห้องพิเศษ เช่น ห้องประชุม อบรม หรือห้องจัดกิจกรรมการนิเทศประเภทต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.93$) ข้อ 8. การขาดแคลนงบประมาณในการเชิญวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ความรู้แก่คณะครูในเรื่องสำคัญ ๆ ที่ควรจะต้องจัดอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.79$) ข้อ 7. การขาดแคลนงบประมาณในการจัดการศึกษานอกสถานที่และการส่งบุคลากรไปรับการอบรมในโอกาสต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.74$) และข้อ 6. ปัญหาการจัดหางบประมาณสนับสนุนงานพัฒนาการเรียนการสอนจากผู้ปกครองหรือจากชุมชน ($\bar{X} = 3.65$) นอกจากนั้นอีกจำนวน 6 ข้อ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ในโรงเรียนขนาดใหญ่ ผู้บริหารและครูมีความเห็นว่า มีปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ กล่าวโดยรวมทุกข้อแล้วอยู่ในระดับปานกลาง ($R = 3.20$) แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า มีปัญหาระดับมากจำนวน 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 7. การขาดแคลนงบประมาณในการจัดการศึกษานอกสถานที่และการส่งบุคลากรไปรับการอบรมในโอกาสต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.74$) ข้อ 8. การขาดแคลนงบประมาณในการเชิญวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ความรู้แก่คณะครูในเรื่องสำคัญ ๆ ที่ควรจะต้องจัดอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.70$) ข้อ 4. โรงเรียนมีห้องไม่เพียงพอหรือไม่เหมาะสมที่จะนำไปจัดเป็น

ห้องพิเศษ เช่น ห้องประชุม อบรม หรือห้องจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.67$) และข้อ 6. ปัญหาการจัดหางบประมาณสนับสนุนงานพัฒนาการเรียนการสอนจากผู้ปกครอง หรือจากชุมชน นอกจากนั้นอีกจำนวน 6 ข้อ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดใหญ่มีความเห็นว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ในโรงเรียนขนาดกลาง ผู้บริหารและครูมีความเห็นว่า มีปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษา ภายในโรงเรียน ด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ กล่าวโดยรวมทุกข้อแล้วอยู่ในระดับปานกลาง ($R = 3.44$) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาระดับมากจำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 4. โรงเรียนมีห้องไม่เพียงพอหรือไม่เหมาะสมที่จะนำไปจัดเป็นห้องพิเศษ เช่น ห้องประชุม อบรม หรือ ห้องจัดกิจกรรมการนิเทศประเภทต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.10$) ข้อ 8. การขาดแคลนงบประมาณในการเชิญ วิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ความรู้แก่คณะครูในเรื่องสำคัญ ๆ ที่ควรจะต้องอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.85$) ข้อ 7. การขาดแคลนงบประมาณในการจัดการศึกษานอกสถานที่และการส่งบุคลากรไปรับการอบรมในโอกาสต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.84$) ข้อ 6. ปัญหาการจัดหางบประมาณสนับสนุนงานพัฒนาการเรียนการสอนจากผู้ปกครองหรือชุมชน ($\bar{X} = 3.81$) และข้อ 3. โรงเรียนขาดแคลนงบประมาณสำหรับจัดซื้อหนังสือ เอกสาร ตำรา คู่มือและรับวารสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวิชาชีพครู เพื่อให้ครูได้อ่านหรือศึกษาค้นคว้าสำหรับพัฒนา วิชาชีพตน ($\bar{X} = 3.56$) นอกจากนั้นอีกจำนวน 5 ข้อ พบว่า ผู้บริหารและครูในโรงเรียน ขนาดกลางมีความเห็นว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด

ในโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้บริหารและครูมีความเห็นว่า มีปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษา ภายในโรงเรียน ด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ กล่าวโดยรวมทุกข้อแล้วอยู่ในระดับปานกลาง ($R = 3.40$) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมากจำนวน 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 4. โรงเรียนมีห้องไม่เพียงพอหรือไม่เหมาะสมที่จะนำไปจัดเป็นห้องพิเศษ เช่น ห้องประชุม อบรม หรือ ห้องจัดกิจกรรมการนิเทศประเภทต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.93$) ข้อ 8. การขาดแคลนงบประมาณในการเชิญ

วิทยาการหรือผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ความรู้แก่คณะครูในเรื่องสำคัญ ๆ ที่ควรจะต้องอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.79$) ข้อ 7. การขาดแคลนงบประมาณในการจัดการศึกษานอกสถานที่และการส่งบุคลากรไปรับการอบรมในโอกาสต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.74$) และ ข้อ 6. การจัดหางบประมาณสนับสนุนงานพัฒนาการเรียนการสอนจากผู้ปกครองหรือจากชุมชน ($\bar{X} = 3.65$) นอกจากนั้นอีกจำนวน 6 ข้อ พบว่าผู้บริหารและครูมีความเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 19 ความคิดเห็นของผู้บริหาร เกี่ยวกับการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ในด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ปัญหาด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์	ความคิดเห็นของผู้บริหารในโรงเรียนแต่ละขนาด									
	โรงเรียนขนาดใหญ่			โรงเรียนขนาดกลาง			โรงเรียนขนาดเล็ก			ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	
1. งบประมาณไม่เพียงพอสำหรับ จัดกิจกรรมการนิเทศ	2.48	1.02	8	3.31	1.18	6	2.92	1.21		6
2. การได้รับงบประมาณล่าช้า	2.21	1.01	9	2.90	1.10	7	2.70	1.10		7
3. ขาดแคลนงบประมาณสำหรับ จัดซื้อหนังสือหรือตำราต่าง ๆ	3.17	1.39	5	3.52	1.26	4	3.32	1.40		3
4. มีห้องเรียนไม่เพียงพอ	3.52	1.43	3	4.12	1.19	1	3.73	1.41		1
5. ความไม่สะดวกในการเบิกจ่าย	2.52	1.09	7	2.94	1.18	8	2.95	1.15		5
6. การจัดทำงบประมาณสนับสนุน	3.48	1.12	4	3.76	1.22	3	3.32	1.38		3
7. ขาดแคลนงบประมาณในการศึกษา นอกสถานที่และส่งครูไปอบรม	3.62	1.29	2	3.91	1.08	2	3.46	1.26		2

ปัญหาต่างงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์	ความคิดเห็นของผู้บริหารในโรงเรียนแต่ละขนาด									
	โรงเรียนขนาดใหญ่			โรงเรียนขนาดกลาง			โรงเรียนขนาดเล็ก			ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	
8. ซากแคลงงบประมาณในการเชิญวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิ	3.66	1.08	(1)	3.76	1.09	(3)	3.46	1.37	(2)	
	2.66	1.01	6	3.39	1.15	5	3.03	1.19	4	
	2.14	.92	10	2.67	1.24	9	2.68	1.20	8	
9. ซากแคลงงบประมาณในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์										
10. การไม่เข้าใจความสำคัญของงานพิเศษของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่										
รวมเฉลี่ย	29.45 (R=2.95)	7.14		34.28 (R=3.43)	8.01		31.57 (R=3.16)	9.59		

จากตาราง 19 แสดงว่าผู้บริหารในโรงเรียนขนาดต่าง ๆ ทั้งขนาดใหญ่ กลาง และเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ กล่าวโดยสรุปรวมทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง ($R = 2.95, 3.34$ และ 3.16 ตามลำดับ)

และถ้าหากพิจารณาปัญหาแยกเป็นรายข้อแล้วพบว่า

ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาค่อนข้างน้อยอยู่ในระดับมาก ใน 3 ข้อ เรียงตามลำดับ ได้แก่ ข้อ 8. การขาดแคลนงบประมาณในการเชิญวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ความรู้แก่คณะครูในเรื่องสำคัญ ๆ ที่ควรจะต้องอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.66$) ข้อ 7. การขาดแคลนงบประมาณในการจัดการศึกษานอกสถานที่และการส่งบุคลากรไปรับการอบรมในโอกาสต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.62$) และข้อ 4. โรงเรียนมีห้องไม่เพียงพอหรือไม่เหมาะสมที่จะนำไปจัดเป็นห้องพิเศษ ($\bar{X} = 3.52$) นอกจากนี้เป็นปัญหาในระดับปานกลางจำนวน 4 ข้อ และปัญหาในระดับน้อยจำนวน 3 ข้อ ซึ่งได้แก่ ข้อ 1. โรงเรียนมีงบประมาณไม่เพียงพอสำหรับการจัดกิจกรรมการนิเทศประเภทต่าง ๆ ($\bar{X} = 2.48$) ข้อ 2. โรงเรียนได้รับงบประมาณล่าช้า ($\bar{X} = 2.21$) และข้อ 10. การไม่เข้าใจความสำคัญของงานนิเทศ การศึกษาภายในโรงเรียนของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่งบประมาณ ($\bar{X} = 2.14$)

ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดกลาง มีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาค่อนข้างน้อยอยู่ในระดับมาก จำนวน 5 ข้อ เรียงตามลำดับ ได้แก่ ข้อ 4. โรงเรียนมีห้องไม่เพียงพอหรือไม่เหมาะสมที่จะนำไปจัดเป็นห้องพิเศษ ($\bar{X} = 4.12$) ข้อ 7. การขาดแคลนงบประมาณในการจัดการศึกษานอกสถานที่และการส่งบุคลากรไปรับการอบรมในโอกาสต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.91$) ข้อ 6. ปัญหาการจัดหางบประมาณสนับสนุนงานพัฒนาการเรียนการสอนจากผู้ปกครองหรือจากชุมชน และข้อ 8. การขาดแคลนงบประมาณในการเชิญวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ความรู้แก่คณะครู ($\bar{X} = 3.76$ เท่ากัน) และข้อ 3. โรงเรียนขาดแคลนงบประมาณสำหรับจัดซื้อหนังสือเอกสาร ตำรา คู่มือ และรับวารสารต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.52$) ส่วนปัญหาค่อนข้างน้อยอีกจำนวน 5 ข้อ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง เห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็ก มีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาในด้านนี้อยู่ในระดับมาก
จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 4. โรงเรียนมีห้องไม่เพียงพอหรือไม่เหมาะสมที่จะนำไปจัดเป็นห้องพิเศษ
($x = 3.73$) ส่วนปัญหาในข้ออื่น ๆ นอกจากนี้อีกจำนวน 9 ข้อ มีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหา
อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 20 ความคิดเห็นของครูผู้สอน เกี่ยวกับปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษากายในโรงเรียน ในด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ปัญหาด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์	ความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนแต่ละขนาด									
	โรงเรียนขนาดใหญ่			โรงเรียนขนาดกลาง			โรงเรียนขนาดเล็ก			ลำดับที่
	$\bar{x}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{x}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{x}$	S.D.	ลำดับที่	
1. งบประมาณไม่เพียงพอสำหรับ จัดกิจกรรมการนิเทศ	3.07	1.35	6	3.05	1.29	7	3.46	1.20		7
2. การได้รับงบประมาณล่าช้า	2.90	1.32	7	3.02	1.22	9	3.02	1.20		9
3. ขาดแคลนงบประมาณสำหรับ จัดซื้อหนังสือหรือตำราต่าง ๆ	3.27	1.37	4	3.58	1.28	5	3.80	1.17		4
4. มีห้องเรียนไม่เพียงพอ	3.72	1.44	(2)	4.09	1.22	(1)	4.22	1.30	(1)	(1)
5. ความไม่สะดวกในการเบิกจ่าย	2.83	1.22	9	3.04	1.27	8	3.31	1.39		8
6. การจัดหางบประมาณสนับสนุน	3.56	1.28	(3)	3.83	1.24	(3)	3.82	1.09	(3)	(3)
7. ขาดแคลนงบประมาณในการศึกษา นอกสถานที่และส่งครูไปอบรม	3.77	1.25	(1)	3.81	1.17	4	3.76	1.25		5

ปัญหาด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์	ความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนแต่ละขนาด									
	โรงเรียนขนาดใหญ่			โรงเรียนขนาดกลาง			โรงเรียนขนาดเล็ก			
	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	
8. ขาดแคลนงบประมาณในการเชิญวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิ	3.72	1.19	2	3.88	1.12	2	4.10	.85	2	
9. ขาดแคลนงบประมาณในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์	3.10	1.28	5	3.49	1.04	6	3.57	1.26	6	
10. การไม่เข้าใจความสำคัญของงานพิเศษของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่	2.84	1.23	8	2.70	1.20	10	2.78	1.09	10	
รวมเฉลี่ย	32.77 (R=3.28)	10.08		34.50 (R=3.45)	8.68		35.86 (R=3.59)	9.05		

จากตาราง 20 แสดงความคิดเห็นของครูในโรงเรียนขนาดต่าง ๆ เกี่ยวกับปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษายภายในโรงเรียน ด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ พบว่าเมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว ครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดกลาง มีความเห็นตรงกันว่า โรงเรียนมีปัญหาในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง ($R = 3.28$ และ 3.45 ตามลำดับ) ส่วนครูในโรงเรียนขนาดเล็ก เห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมาก ($R = 3.59$)

และถ้าพิจารณาเป็นรายชื่อจากปัญหาในด้านนี้ทั้งหมด จำนวน 10 ข้อ พบว่า

ครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหายอยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ข้อเรียงตามลำดับ ได้แก่ ข้อ 7. การขาดแคลนงบประมาณในการจัดการศึกษานอกสถานที่และการส่งบุคลากรไปรับการอบรมในโอกาสต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.77$) ข้อ 4. โรงเรียนมีห้องเรียนไม่เพียงพอหรือไม่เหมาะสมที่จะนำไปจัดเป็นห้องพิเศษ และข้อ 8. ขาดแคลนงบประมาณในการเชิญวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ความรู้แก่คณะครู ($\bar{X} = 3.72$ เท่ากัน) และข้อ 6. การจัดหางบประมาณสนับสนุนงานพัฒนาการเรียนการสอนจากผู้ปกครองหรือชุมชน ($\bar{X} = 3.56$) ส่วนข้ออื่น ๆ อีกจำนวน 6 ข้อ เห็นว่าโรงเรียนมีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง

ครูในโรงเรียนขนาดกลาง มีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหายอยู่ในระดับมาก จำนวน 5 ข้อเรียงตามลำดับ ได้แก่ ข้อ 4. โรงเรียนมีห้องไม่เพียงพอหรือไม่เหมาะสมที่จะนำไปจัดเป็นห้องพิเศษ ($\bar{X} = 4.09$) ข้อ 8. การขาดแคลนงบประมาณในการเชิญวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ความรู้แก่คณะครู ($\bar{X} = 3.88$) ข้อ 6. การจัดหางบประมาณสนับสนุนงานพัฒนาการเรียนการสอนจากผู้ปกครองหรือจากชุมชน ($\bar{X} = 3.83$) ข้อ 7. ขาดแคลนงบประมาณในการจัดการศึกษานอกสถานที่และส่งบุคลากรไปรับการอบรมในโอกาสต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.81$) และข้อ 3. โรงเรียนขาดแคลนงบประมาณสำหรับจัดซื้อหนังสือ เอกสาร ตำรา คู่มือ และวารสารต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.58$) ส่วนข้ออื่น ๆ อีกจำนวน 5 ข้อ เห็นว่าโรงเรียนมีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง

ครูในโรงเรียนขนาดเล็ก มีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหายอยู่ในระดับมาก จำนวน 6 ข้อเรียงตามลำดับ ได้แก่ ข้อ 4. โรงเรียนมีห้องไม่เพียงพอหรือไม่เหมาะสมที่จะนำไปจัดเป็นห้องพิเศษ

($\bar{X} = 4.22$) ข้อ 8. การขาดแคลนงบประมาณในการเชิญวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ความรู้แก่คณะครู ($\bar{X} = 4.10$) ข้อ 6. การจัดหางบประมาณสนับสนุนงานพัฒนาการเรียนการสอนจากผู้ปกครองหรือจากชุมชน ($\bar{X} = 3.82$) และปัญหาอีกจำนวน 3 ข้อเรียงตามลำดับลงมา ส่วนปัญหาอื่น ๆ อีกจำนวน 4 ข้อ มีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง

2.3 เปรียบเทียบปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน

2.3.1 ปัญหาทุกด้าน

ตาราง 21 เปรียบเทียบปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ตำแหน่ง	2888.36	1	2888.36	3.92*
ขนาดโรงเรียน	637.77	2	318.89	.43
ปฏิสัมพันธ์	6119.15	2	3059.58	4.15*
ความคลาดเคลื่อน	294972.69	400	737.43	
รวม	304333.83	405	751.44	

* $P < .05$

จากตาราง 21 แสดงว่าปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษายภายในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารกับครู มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

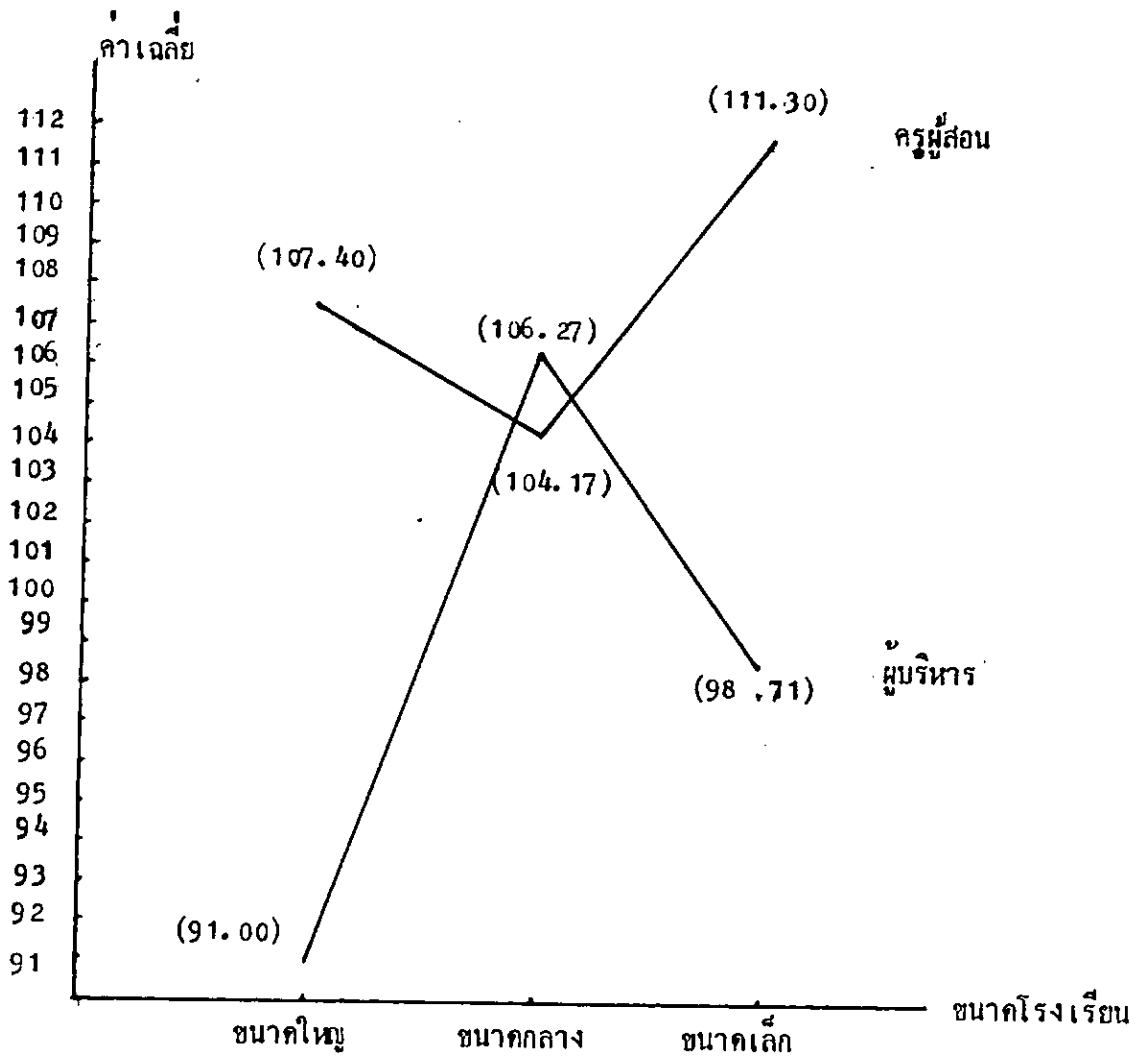
ผู้บริหารและครู มีความเห็นว่าปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษายภายในโรงเรียนแต่ละขนาด ได้แก่ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษาปฏิสัมพันธ์พบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งของกลุ่มตัวอย่างกับขนาดโรงเรียน จึงทำการทดสอบรายคู่ โดยใช้สูตร Scheffe's test แต่ปรากฏว่าไม่มีคู่ใดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นเพื่อต้องการทราบแนวโน้มของความมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งของกลุ่มตัวอย่างกับขนาดโรงเรียน จึงได้ทำการทดสอบแนวโน้มความมีปฏิสัมพันธ์โดยใช้กราฟ ดังตาราง 23

ตาราง 22 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการ
นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนรวมทุกด้าน ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตำแหน่งและขนาด
โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง		$\bar{X}$	S.D.
ตำแหน่ง	ขนาดโรงเรียน		
ผู้บริหาร	โรงเรียนขนาดใหญ่	91.00	20.84
	โรงเรียนขนาดกลาง	106.27	25.86
	โรงเรียนขนาดเล็ก	98.71	25.92
ครูผู้สอน	โรงเรียนขนาดใหญ่	107.40	29.24
	โรงเรียนขนาดกลาง	104.17	27.25
	โรงเรียนขนาดเล็ก	111.30	28.90
รวมเฉลี่ย		103.15	26.34

ตาราง 23 กราฟแสดงแนวโน้มการปฏิสัมพันธ์ ระหว่างตำแหน่งของกลุ่มตัวอย่างกับขนาดโรงเรียน
ของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

จากตาราง 23 แสดงว่าในโรงเรียนขนาดใหญ่และเล็ก ครูผู้สอนมีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน มากกว่าความคิดเห็นของผู้บริหาร แต่ในโรงเรียนขนาดกลาง ครูผู้สอนมีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน น้อยกว่าความคิดเห็นของผู้บริหาร

2.3.2 ปัญหาด้านบุคลากร

ตาราง 24 เปรียบเทียบปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษายภายในโรงเรียน ในด้านบุคลากร ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ตำแหน่ง	440.18	1	440.18	3.14
ขนาดโรงเรียน	79.81	2	39.91	.28
ปฏิสัมพันธ์	673.70	2	336.85	2.40
ความคลาดเคลื่อน	56140.29	400	140.35	
รวม	57294.51	405	141.47	

จากตาราง 24 แสดงว่าผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษายภายในโรงเรียน ด้านบุคลากร แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ กลาง และเล็ก มีความเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษายภายในโรงเรียน ด้านบุคลากร แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษาปฏิสัมพันธ์พบว่า ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งของกลุ่มตัวอย่างกับขนาดโรงเรียน

2.3.3 ปัญหาด้านการจัดการ

ตาราง 25 เปรียบเทียบปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษายภายในโรงเรียน ด้านการจัดการ
ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ตำแหน่ง	288.64	1	288.64	2.86
ขนาดโรงเรียน	81.80	2	40.90	.41
ปฏิสัมพันธ์	1299.62	2	469.81	6.43**
ความคลาดเคลื่อน	40421.71	400	101.06	
รวม	42107.84	405	103.97	

** $P < .01$

จากตาราง 25 แสดงว่าผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษายภายในโรงเรียน ด้านการจัดการ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ กลาง และเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษายภายในโรงเรียน ด้านการจัดการ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษาปฏิสัมพันธ์ พบว่ามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งของกลุ่มตัวอย่างกับขนาดโรงเรียน จึงได้ทำการทดสอบเป็นรายคู่พบว่า มีคู่ใดมีปฏิสัมพันธ์กัน โดยใช้สูตรของ Scheffe's test ดังตาราง 26

ตาราง 26 เปรียบเทียบปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียน ในด้านการจัดการ
ตามความถี่เห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกเป็นรายคู่ตามตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน

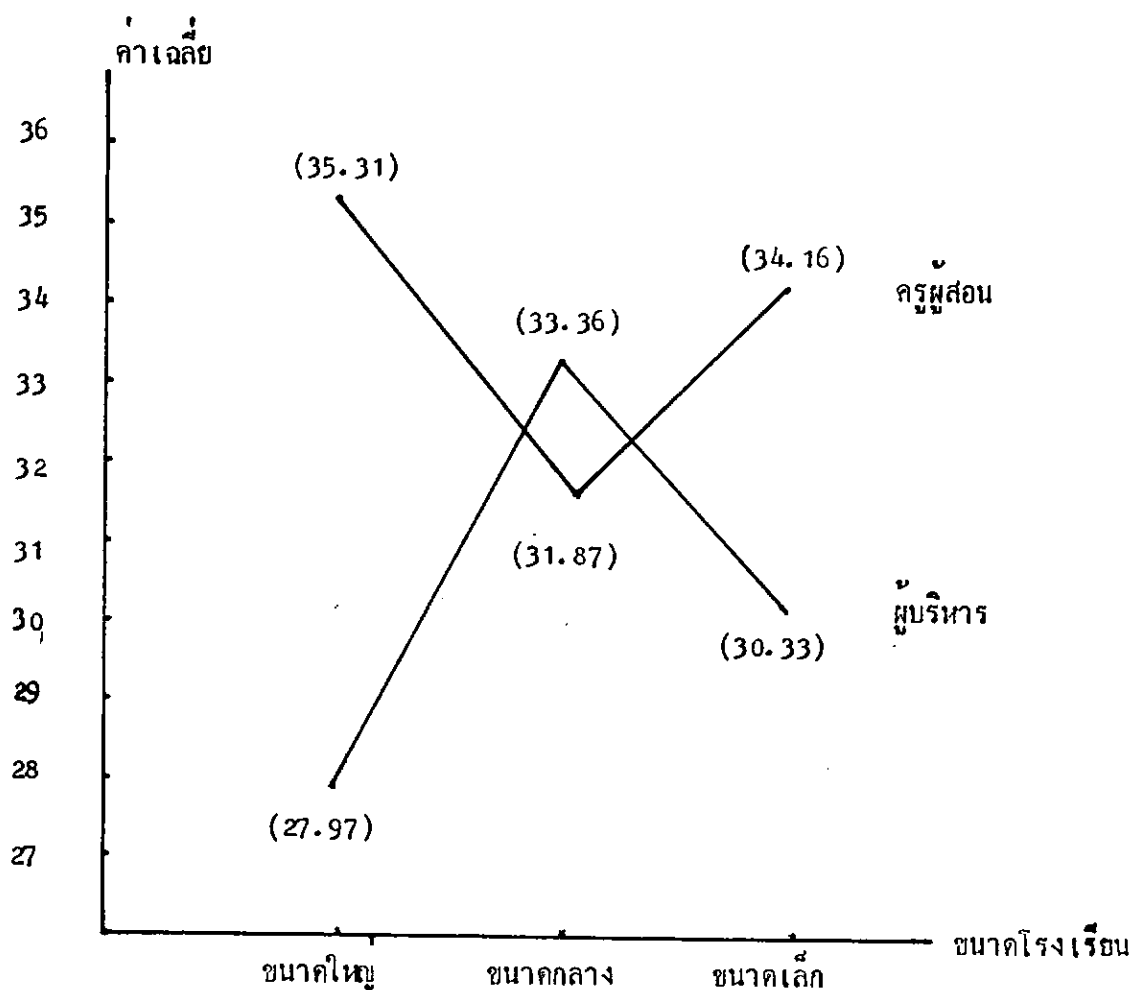
กลุ่มตัวอย่าง	X	ผู้บริหาร โรงเรียน ขนาดใหญ่	ผู้บริหาร โรงเรียน ขนาดเล็ก	ครูผู้สอน โรงเรียน ขนาดกลาง	ผู้บริหาร โรงเรียน ขนาดกลาง	ครูผู้สอน โรงเรียน ขนาดเล็ก	ครูผู้สอน โรงเรียน ขนาดเล็ก
		27.97	30.33	31.87	33.36	34.16	35.31
ผู้บริหาร โรงเรียน ขนาดใหญ่	27.97						
ผู้บริหาร โรงเรียน ขนาดเล็ก	30.33						
ครูผู้สอน โรงเรียน ขนาดกลาง	31.87						
ผู้บริหาร โรงเรียน ขนาดกลาง	33.36						
ครูผู้สอน โรงเรียน ขนาดเล็ก	34.16						
ครูผู้สอน โรงเรียน ขนาดใหญ่	35.31						
		*					

จากตาราง 25 ผลการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า ผู้บริหารกับครูในโรงเรียน
ขนาดใหญ่ มีความเห็นว่าโรงเรียน มีปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียน
ในด้านการจัดการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ส่วนในรายคู่อื่น ๆ พบว่า
แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 27 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการนิเทศ การศึกษาภายในโรงเรียน ด้านการจัดการ จำแนกตามตำแหน่งและขนาดโรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง		$\bar{X}$	S.D.
ตำแหน่ง	ขนาดโรงเรียน		
ผู้บริหาร	โรงเรียนขนาดใหญ่	27.97	8.60
	โรงเรียนขนาดกลาง	33.36	9.22
	โรงเรียนขนาดเล็ก	30.33	10.05
ครูผู้สอน	โรงเรียนขนาดใหญ่	35.31	11.14
	โรงเรียนขนาดกลาง	31.87	10.21
	โรงเรียนขนาดเล็ก	34.16	10.29
รวมเฉลี่ย		32.17	9.92

ตาราง 28 กราฟแสดงแนวโน้มปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ตำแหน่งของกลุ่มตัวอย่างกับขนาดโรงเรียน
เกี่ยวกับปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านการจัดการ

จากตาราง 28 แสดงว่าในโรงเรียนขนาดใหญ่และเล็ก ครูผู้สอนมีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน มากกว่าความคิดเห็นของผู้บริหาร แต่ในโรงเรียนขนาดกลาง ครูผู้สอนมีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน น้อยกว่าความคิดเห็นของผู้บริหาร

2.3.4 ปัญหาด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์

ตาราง 29 เปรียบเทียบปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ตำแหน่ง	248.81	1	248.81	3.11
ขนาดโรงเรียน	623.59	2	311.80	3.89*
ปฏิสัมพันธ์	314.84	2	157.42	1.97
ความคลาดเคลื่อน	32027.96	400	80.07	
รวม	33150.20	405	81.85	

* $P < .05$

จากตาราง 29 แสดงว่าผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ กลาง และเล็ก มีความเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากการศึกษาปฏิสัมพันธ์พบว่า ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งของกลุ่มตัวอย่างกับขนาดโรงเรียน

ตอนที่ 3 ศึกษาความต้องการในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของ
ผู้บริหารและครู ในความต้องการด้านรูปแบบการนิเทศ กิจกรรมการนิเทศ คุณลักษณะ
ของผู้นิเทศ และกระบวนการนิเทศที่ละด้านเป็นรายชื่อ ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง
จำแนกตามตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน

3.1 ความต้องการด้านรูปแบบการนิเทศ

ตาราง 30 ความต้องการในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ในด้านรูปแบบการนิเทศ
ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำแหน่ง

รูปแบบการนิเทศ	ความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง					
	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. แบบมีผู้นิเทศคอยสั่ง บอก สร้างกฎเกณฑ์ให้	2.40	1.10	2.41	1.22	2.41	1.16
2. แบบมีผู้นิเทศคอยช่วยเหลือแนะนำ	3.54	1.17	3.85	1.04	3.70	1.11
3. แบบให้ต่างคนต่างปรับปรุงตนเอง	3.83	.98	3.80	1.13	3.82	1.14
4. แบบให้ครูมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น วางแผน และร่วมงานไปพร้อม ๆ กับผู้นิเทศ	4.25	.89	4.26	.88	4.26	.89
5. แบบให้ครูนิเทศกันเองโดยผู้บริหารสนับสนุน บริการ	4.09	1.00	3.89	1.09	3.99	1.05

ตาราง 30 (ต่อ)

รูปแบบการนิเทศ	ความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง					
	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
6. การนิเทศแบบเป็นรายบุคคล	3.35	1.16	3.26	1.27	3.31	1.22
7. การนิเทศแบบเป็นรายกลุ่มเล็ก	3.31	.95	3.26	1.06	3.29	1.01
8. การนิเทศแบบเป็นรายกลุ่มใหญ่	3.06	1.10	3.00	1.18	3.03	1.14
9. การนิเทศโดยครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่	2.96	1.08	3.18	1.22	3.07	1.69
10. การนิเทศโดยผู้ช่วยครูใหญ่หรือผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่	2.82	1.06	2.94	1.19	2.88	1.13
11. การนิเทศโดยครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์	3.32	1.07	3.12	1.22	3.22	1.15
12. การนิเทศโดยครูหัวหน้าสายชั้นเดียวกัน	3.14	1.06	2.90	1.22	3.02	1.14
13. การนิเทศโดยครูผู้มีผลงานด้านการสอนดีเด่น	3.52	1.09	3.46	1.27	3.49	1.18
14. การนิเทศโดยคณะกรรมการที่แต่งตั้งขึ้น	3.25	1.19	3.46	1.17	3.36	1.18
15. การนิเทศโดยคณะผู้นิเทศจากภายในและนอก	3.35	1.20	3.12	1.19	3.24	1.20

จากตาราง 30 แสดงว่าในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ทั้งผู้บริหารและครู มีความต้องการรูปแบบการนิเทศในระดับมาก จำนวน 4 รูปแบบ ตามลำดับดังต่อไปนี้ ข้อ 4. การนิเทศแบบให้ครูมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น วางแผน และร่วมงานนิเทศไปพร้อม ๆ กับผู้นิเทศ ($\bar{X} = 4.26$) ข้อ 5. การนิเทศแบบให้ครูนิเทศกันเองโดยมีผู้บริหารทำหน้าที่สนับสนุนและให้บริการ ($\bar{X} = 3.99$) ข้อ 3. การนิเทศแบบให้ต่างคนต่างปรับปรุงตนเอง โดยมิผู้นิเทศคอยเป็นที่ปรึกษาและติดตามผล ($\bar{X} = 3.82$) และข้อ 2. การนิเทศแบบให้มิผู้นิเทศคอยช่วยเหลือแนะนำให้ทำหรือให้ปรับปรุง ($\bar{X} = 3.70$) ส่วนรูปแบบของการนิเทศแบบอื่น ๆ นั้น ปรากฏว่า ผู้บริหารและครู มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 10 รูปแบบ และมีความต้องการอยู่ในระดับน้อย จำนวน 1 รูปแบบ คือ ข้อ 1. การนิเทศแบบมิผู้นิเทศคอยสั่ง บอก สร้างกฎเกณฑ์ให้ทำหรือให้ปรับปรุง ($\bar{X} = 2.41$)

เมื่อกล่าวเฉพาะฝ่ายผู้บริหารพบว่า รูปแบบของการนิเทศการศึกษาที่ผู้บริหารต้องการมาก มีจำนวน 5 รูปแบบ ได้แก่ ข้อ 4. การนิเทศแบบให้ครูมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น วางแผน และร่วมงานนิเทศไปพร้อม ๆ กับผู้นิเทศ ($\bar{X} = 4.25$) ข้อ 5. การนิเทศแบบให้ครูนิเทศกันเองโดยมีผู้บริหารคอยสนับสนุนและให้บริการ ($\bar{X} = 4.09$) ข้อ 3. การนิเทศแบบให้ต่างคนต่างปรับปรุงตนเองโดยมิผู้นิเทศคอยเป็นที่ปรึกษาและติดตามผล ($\bar{X} = 3.83$) ข้อ 2. การนิเทศแบบให้มิผู้นิเทศคอยช่วยเหลือแนะนำให้ทำหรือให้ปรับปรุง ($\bar{X} = 3.54$) และข้อ 13. การนิเทศโดยครูผู้มีผลงานด้านการสอนดีเด่นของแต่ละกลุ่มประสบการณ์เป็นผู้นิเทศ ($\bar{X} = 3.52$) ส่วนรูปแบบของการนิเทศแบบอื่น ๆ นั้น ปรากฏว่าผู้บริหารมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 9 รูปแบบ และมีความต้องการอยู่ในระดับน้อย จำนวน 1 รูปแบบ คือ ข้อ 1. การนิเทศแบบมิผู้นิเทศคอยสั่ง บอก สร้างกฎเกณฑ์ให้ทำหรือให้ปรับปรุง ($\bar{X} = 2.40$)

ส่วนครูผู้สอน มีความต้องการในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านรูปแบบของการนิเทศในระดับมาก จำนวน 4 รูปแบบ ได้แก่ ข้อ 4. การนิเทศแบบให้ครูมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น วางแผนและร่วมงานไปพร้อม ๆ กับผู้นิเทศ ($\bar{X} = 4.26$) ข้อ 5. การนิเทศแบบ

ให้ครูนิเทศกันเองโดยมีผู้บริหารคอยสนับสนุนและให้บริการ ($\bar{X} = 3.89$) ข้อ 2. การนิเทศแบบให้ครูนิเทศคอยช่วยเหลือ แนะนำ ให้ทำหรือให้ปรับปรุง ($\bar{X} = 3.85$) และข้อ 3. การนิเทศแบบให้ต่างคนต่างปรับปรุงตนเองโดยมีครูนิเทศคอยเป็นที่ปรึกษาและติดตามผล ($\bar{X} = 3.80$) ส่วนรูปแบบของการนิเทศแบบอื่น ๆ นอกจากนี้ ครูผู้สอนมีความต้องการในระดับปานกลาง จำนวน 10 รูปแบบ และมีความต้องการในระดับน้อย จำนวน 1 รูปแบบ คือ ข้อ 1. การนิเทศแบบมีครูนิเทศคอยสั่ง บอก สร้างกฎเกณฑ์ให้ทำหรือให้ปรับปรุง ($\bar{X} = 2.41$)

และเมื่อพิจารณาในเรื่องวิธีการนิเทศ (ข้อ 1 - 5) แล้วจะพบว่า ไม่ว่าจะกล่าวถึงความต้องการ โดยรวมทั้งผู้บริหารและครู หรือแยกกล่าวเฉพาะความต้องการของฝ่ายบริหารหรือฝ่ายครู ทุกกรณี จะต้องการรูปแบบการนิเทศ ในข้อ 4. คือ การนิเทศแบบให้ครูมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น วางแผน และร่วมงานนิเทศไปพร้อม ๆ กับครูนิเทศ ในระดับมากเป็นอันดับ 1 ($\bar{X} = 4.26, 4.25$ และ 4.26 ตามลำดับ) และข้อ 5. การนิเทศแบบให้ครูนิเทศกันเองโดยมีผู้บริหารทำหน้าที่สนับสนุน และให้บริการ ต้องการในระดับมากเป็นอันดับ 2 ($\bar{X} = 3.99, 4.09$ และ 3.89 ตามลำดับ) ส่วนความต้องการด้านรูปแบบการนิเทศในระดับมากเป็นอันดับ 3 และ 4 ของทั้งสองฝ่ายรวมกัน และเฉพาะฝ่ายบริหาร ได้แก่ ข้อ 3 คือ การนิเทศแบบให้ต่างคนต่างปรับปรุงตนเองโดยมีครูนิเทศคอยเป็นที่ปรึกษาและติดตามผล และข้อ 2. การนิเทศแบบให้ครูนิเทศคอยช่วยเหลือแนะนำ ให้ทำหรือให้ปรับปรุง ส่วนครูผู้สอนมีความต้องการในข้อ 2 เป็นอันดับ 2 และข้อ 3 เป็นอันดับ 3 ในลักษณะที่ใกล้เคียงกันมาก ($\bar{X} = 3.80$ และ 3.85) สำหรับรูปแบบการนิเทศที่ทุกฝ่ายต้องการน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อ 1. การนิเทศแบบมีครูนิเทศคอยสั่ง บอก สร้างกฎเกณฑ์ให้ทำหรือให้ปรับปรุง (ผู้บริหาร $\bar{X} = 2.40$ ครู $\bar{X} = 2.41$ และรวมทั้งสองฝ่าย $\bar{X} = 2.41$)

เมื่อพิจารณาในเรื่องขนาดกลุ่มของผู้รับการนิเทศ (ข้อ 6 - 8) จะพบว่าทั้งผู้บริหารและครูต่างต้องการทุกข้อในระดับปานกลาง โดยต้องการตรงกันในเรื่อง 6. การนิเทศแบบเป็นรายบุคคล เป็นอันดับ 1 ($\bar{X} = 3.35$ และ 3.26 ตามลำดับ) และครูยังมีความต้องการในเรื่อง 7. การนิเทศแบบเป็นรายกลุ่มเล็ก เป็นอันดับ 1 มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับข้อ 6. ด้วย ในขณะที่ผู้บริหารมีความ

ต้องการในข้อ 7. การนิเทศเป็นรายกลุ่มเล็ก เป็นอันดับ 2 ส่วนในข้อ 8. การนิเทศแบบเป็นรายกลุ่มใหญ่นั้น ผู้บริหารต้องการเป็นอันดับ 3 ($\bar{X} = 3.06$) และครูมีความต้องการในข้อนี้เป็นอันดับ 2 ($\bar{X} = 3.00$) แต่ค่าคะแนนเฉลี่ยใกล้เคียงกัน

และเมื่อพิจารณาเรื่องบุคคลที่จะให้ทำหน้าที่นิเทศภายในโรงเรียน (ข้อ 9 - 15) พบว่าทั้งผู้บริหารและครูต่างต้องการบุคคลที่จะให้เป็นผู้ให้เทศทุกแบบในระดับปานกลาง โดยมีความต้องการในลำดับต้น ๆ ได้แก่ ข้อ 13. การนิเทศโดยครูมีผลงานด้านการสอนดีเด่นในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ ($\bar{X} = 3.49$) ข้อ 14. การนิเทศโดยคณะกรรมการที่แต่งตั้งจากทุกฝ่ายในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.36$) และข้อ 15. การนิเทศโดยคณะผู้ให้เทศทั้งจากภายในและภายนอกโรงเรียน ($\bar{X} = 3.24$) ส่วนข้ออื่น ๆ ต้องการในอันดับรอง ๆ ลงมา

เมื่อพิจารณาเฉพาะฝ่ายผู้บริหารพบว่า มีความต้องการในระดับปานกลางทั้งหมดทุกแบบ โดยต้องการในอันดับแรก ๆ ได้แก่ ในข้อ 13. การนิเทศโดยครูผู้มีผลงานด้านการสอนดีเด่นของแต่ละกลุ่มประสบการณ์ ($\bar{X} = 3.52$) ข้อ 15. การนิเทศโดยคณะผู้ให้เทศทั้งจากภายในและภายนอกโรงเรียน ($\bar{X} = 3.35$) และข้อ 11. การนิเทศโดยครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์แต่ละกลุ่ม ($\bar{X} = 3.32$) ส่วนข้ออื่น ๆ ต้องการในอันดับรอง ๆ ลงมา

หากพิจารณาเฉพาะฝ่ายครูผู้สอนพบว่า มีความต้องการในระดับปานกลางทั้งหมดทุกข้อ เช่นเดียวกัน ได้แก่ ข้อ 13. การนิเทศโดยครูผู้มีผลงานด้านการสอนดีเด่นของแต่ละกลุ่มประสบการณ์ ซึ่งในข้อนี้พบว่าต้องการเท่ากับข้อ 14. การนิเทศโดยคณะกรรมการที่แต่งตั้งจากทุกฝ่ายในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.46$) ข้อ 9. การนิเทศโดยครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่ ($\bar{X} = 3.18$) และข้อ 15. การนิเทศโดยคณะกรรมการทั้งจากภายในและภายนอกโรงเรียน ($\bar{X} = 3.12$) นอกจากนี้เป็นความต้องการในอันดับรอง ๆ ลงมา

ตาราง 31 ความต้องการของกลุ่มตัวอย่างในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

• ด้านรูปแบบของการนิเทศ จำแนกตามขนาดของโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

รูปแบบการนิเทศ	ความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง ในโรงเรียนแต่ละขนาด							
	โรงเรียน ขนาดใหญ่		โรงเรียน ขนาดกลาง		โรงเรียน ขนาดเล็ก		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. มีผู้นิเทศคอยสั่ง บอกร่าง กฎเกณฑ์ให้	2.29	1.12	2.39	1.15	2.60	1.35	2.43	1.21
2. มีผู้นิเทศคอยช่วยเหลือแนะนำ	3.65	1.15	3.80	1.10	3.78	.97	3.74	1.07
3. ให้ต่างคนต่างปรับปรุงตนเอง	3.72	1.07	3.85	1.10	3.85	1.07	3.81	1.06
4. ให้ครูมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น วางแผน และร่วมงานไปพร้อม ๆ กับผู้นิเทศ	4.20	.94	4.25	.90	4.38	.75	4.28	.86
5. ให้ครูนิเทศกันเองโดยผู้บริหาร ให้การสนับสนุนและบริการ	3.81	1.10	4.02	1.05	3.97	1.05	3.93	1.07
6. การนิเทศแบบเป็นรายบุคคล	3.05	1.20	3.32	1.28	3.51	1.13	3.29	1.20
7. การนิเทศเป็นรายกลุ่มเล็ก	3.17	1.02	3.31	.99	3.34	1.11	3.27	1.04
8. การนิเทศเป็นรายกลุ่มใหญ่	3.05	1.09	2.97	1.13	3.08	1.32	3.03	1.18

ตาราง 31 (ต่อ)

รูปแบบการนิเทศ	ความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง ในโรงเรียนแต่ละขนาด							
	โรงเรียน ขนาดใหญ่		โรงเรียน ขนาดกลาง		โรงเรียน ขนาดเล็ก		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
9. นิเทศโดยครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่	2.98	1.24	3.13	1.21	3.24	1.05	3.12	1.17
10. นิเทศโดยผู้ช่วยครูใหญ่หรือ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่	2.86	1.20	2.89	1.17	2.98	1.07	2.91	1.15
11. นิเทศโดยหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์	3.26	1.19	3.14	1.20	3.20	1.12	3.20	1.17
12. นิเทศโดยหัวหน้าสายชั้นเดียวกัน	3.03	1.26	2.93	1.18	2.99	1.08	2.98	1.17
13. นิเทศโดยครูผู้มีผลงานด้านการสอน ดีเด่น	3.44	1.16	3.48	1.30	3.52	1.10	3.48	1.19
14. นิเทศโดยคณะกรรมการที่แต่งตั้งขึ้น	3.37	1.08	3.50	1.23	3.56	1.18	3.48	1.16
15. นิเทศโดยคณะผู้นิเทศจากภายใน และภายนอกโรงเรียน	3.11	1.15	3.24	1.23	3.17	1.17	3.17	1.18

จากตาราง 31 แสดงว่า ความต้องการในด้านรูปแบบการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ทั้งโดยรวมทุกขนาดและแยกเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ต่างต้องการในระดับ มาก จำนวน 4 รูปแบบตามลำดับ คือ ข้อ 4. การนิเทศแบบให้ครูมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น วางแผนและร่วมงานนิเทศไปพร้อม ๆ กับผู้นิเทศ ($\bar{X} = 4.28, 4.20, 4.25$ และ 4.38 ตามลำดับ) ข้อ 5. การนิเทศแบบให้ครูนิเทศกันเองโดยมีผู้บริหารสนับสนุนและให้บริการ ($\bar{X} = 3.93, 3.81, 4.02$ และ 3.97 ตามลำดับ) ข้อ 3. การนิเทศแบบให้ต่างคนต่างปรับปรุงตนเองโดยมีผู้นิเทศ คอยเป็นที่ปรึกษาและติดตามผล ($\bar{X} = 3.81, 3.72, 3.85$ และ 3.85 ตามลำดับ) และข้อ 2. การนิเทศแบบให้มีผู้นิเทศคอยแนะนำให้ทำหรือให้ปรับปรุง ($\bar{X} = 3.74, 3.65, 3.80$ และ 3.78 ตามลำดับ) ยกเว้นในโรงเรียนขนาดเล็กเท่านั้นที่ต้องการการนิเทศในระดับมากอีก 3 รูปแบบ คือ ข้อ 6. การนิเทศแบบเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 3.51$) ข้อ 13. การนิเทศโดยครูผู้มีผลงานด้านการสอน คีเด่นในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ ($\bar{X} = 3.52$) และข้อ 14. การนิเทศโดยคณะกรรมการที่แต่งตั้งขึ้น ($\bar{X} = 3.56$) ส่วนรูปแบบการนิเทศแบบอื่น ๆ นอกจากนั้นพบว่า เป็นที่ต้องการในระดับปานกลาง โดยมีความต้องการในระดับน้อย จำนวน 1 รูปแบบ คือ ข้อ 1. การนิเทศแบบให้มีผู้นิเทศคอยสั่ง บอก สร้างกฎเกณฑ์ให้ทำหรือให้ปรับปรุง ในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง ($\bar{X} = 2.29$ และ 2.39 ตามลำดับ)

เมื่อแยกพิจารณาเฉพาะในเรื่องวิธีการนิเทศ (ข้อ 1 - 5) พบว่า ไม่ว่าจะกล่าวถึง ความต้องการของโรงเรียนทุกขนาดโดยรวมหรือจะแยกกล่าวเฉพาะในแต่ละขนาดก็ตาม ต่างก็มี ความต้องการวิธีการนิเทศในระดับมากตรงกัน 4 วิธีการ ได้แก่ ข้อ 4. การนิเทศแบบให้ครู มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น วางแผนและร่วมงานนิเทศไปพร้อม ๆ กับผู้นิเทศ ($\bar{X} = 4.28, 4.25, 4.20$ และ 4.38 ตามลำดับ) ข้อ 5. การนิเทศแบบให้ครูนิเทศกันเองโดยมีผู้บริหาร ทำหน้าที่สนับสนุนและให้บริการ ($\bar{X} = 3.93, 3.81, 4.02$ และ 3.97 ตามลำดับ) ข้อ 3. การนิเทศแบบให้ต่างคนต่างปรับปรุงตนเอง โดยมีผู้นิเทศคอยเป็นที่ปรึกษาและติดตามผล ($\bar{X} = 3.81, 3.72, 3.85$ และ 3.85 ตามลำดับ) และข้อ 2. การนิเทศแบบให้มีผู้นิเทศคอยช่วยเหลือ

แนะนำให้ทำหรือให้ปรับปรุง ($\bar{X} = 3.74, 3.65, 3.80$ และ 3.78 ตามลำดับ) สำหรับวิธีการนิเทศที่เป็นที่ต้องการน้อยของโรงเรียนโดยรวมและในขนาดใหญ่มากกว่าขนาดกลาง คือ ข้อ 1. การนิเทศแบบมีผู้นิเทศคอยสั่ง บอก สร้างกฎเกณฑ์ให้ทำหรือให้ปรับปรุง ($\bar{X} = 2.43, 2.29$ และ 2.29 ตามลำดับ) ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กต้องการวิธีการนิเทศแบบข้อ 1. ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.60$) ซึ่งก็เป็นระดับปานกลางที่ค่อนข้างน้อย

และเมื่อแยกพิจารณาเฉพาะในเรื่องขนาดของกลุ่มของผู้รับการนิเทศ (ข้อ 6 - 8) พบว่าผู้บริหารและครูในโรงเรียนทุกขนาดทั้งโดยรวมและแยกแต่ละขนาด ต้องการการนิเทศเป็นรายบุคคล รายกลุ่มเล็ก และรายกลุ่มใหญ่ ในระดับปานกลาง ยกเว้นในโรงเรียนขนาดเล็กที่ต้องการการนิเทศเป็นรายบุคคลในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$) และพบว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กต่างต้องการตรงกันในทุกรูปแบบซึ่งเรียงตามลำดับ ได้แก่ ในข้อ 6. การนิเทศเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 3.22$ และ 3.51) ข้อ 7. การนิเทศเป็นรายกลุ่มเล็ก ($\bar{X} = 3.31$ และ 3.34) และข้อ 8. การนิเทศเป็นรายกลุ่มใหญ่ ($\bar{X} = 2.97$ และ 3.08) ส่วนในโรงเรียนขนาดใหญ่ ต้องการขนาดกลุ่มผู้รับการนิเทศเรียงตามลำดับดังนี้ ข้อ 7. การนิเทศเป็นรายกลุ่มเล็ก ($\bar{X} = 3.17$) ข้อ 6. การนิเทศเป็นรายบุคคล และข้อ 8. การนิเทศเป็นรายกลุ่มใหญ่ ทั้ง 2 ข้อ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากันเป็นอันดับรองลงมา ($\bar{X} = 3.05$)

เมื่อพิจารณาในเรื่องบุคคลที่จะทำหน้าที่นิเทศภายในโรงเรียน (ข้อ 9 - 15) พบว่าทั้งผู้บริหารและครูในโรงเรียนทุกขนาดทั้งโดยรวมและแยกกล่าวในแต่ละขนาด ต่างต้องการการนิเทศโดยผู้นิเทศทุกข้อในระดับปานกลาง ได้แก่ ข้อ 9. การนิเทศโดยครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่ ($\bar{X} = 3.12, 2.98, 3.13$ และ 3.24 ตามลำดับ) ข้อ 10. การนิเทศโดยผู้ช่วยครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่ ($\bar{X} = 2.91, 2.86, 2.89$ และ 2.98 ตามลำดับ) ข้อ 11. การนิเทศโดยหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์แต่ละกลุ่ม ($\bar{X} = 3.20, 3.26, 3.14$ และ 3.20 ตามลำดับ) ข้อ 12. การนิเทศโดยหัวหน้าสายชั้นเดียวกัน ($\bar{X} = 2.98, 3.03, 2.93$ และ 2.99 ตามลำดับ) ข้อ 13. การนิเทศโดยครูผู้มีความรู้ด้านการสอนที่เด่น ($\bar{X} = 3.48, 3.44, 3.48$ และ 3.52)

ตามลำดับ) ข้อ 14. การนิเทศโดยคณะกรรมการที่แต่งตั้ง ($\bar{X} = 3.48, 3.37, 3.50$ และ 3.56 ตามลำดับ) และข้อ 15. การนิเทศโดยคณะผู้นิเทศทั้งจากภายในและภายนอกโรงเรียน ($\bar{X} = 3.17, 3.11, 3.24$ และ 3.17 ตามลำดับ) ซึ่งจะพบว่ายกเว้นโรงเรียนขนาดเล็กเท่านั้นที่ต้องการข้อ 13. การนิเทศโดยครูผู้มีความรู้ด้านการสอนที่เด่น ($\bar{X} = 3.52$) และข้อ 14. การนิเทศโดยคณะกรรมการที่แต่งตั้ง ($\bar{X} = 3.56$) ในระดับมาก แต่ค่าเฉลี่ยค่อนข้างต่ำและใกล้เคียงกับในโรงเรียนขนาดอื่น ๆ ที่ต้องการในระดับปานกลาง

ตาราง 32 ความต้องการของผู้บริหารในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านรูปแบบการนิเทศ จำแนกตามขนาดของโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

รูปแบบการนิเทศ .	ความต้องการของผู้บริหารในโรงเรียนแต่ละขนาด								
	โรงเรียนขนาดใหญ่			โรงเรียนขนาดกลาง			โรงเรียนขนาดเล็ก		
	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่
1. มีผู้นิเทศคอยสั่ง บอก สร้างกฎเกณฑ์ให้	2.03	.87	13	2.38	.99	13	2.73	1.37	12
2. มีผู้นิเทศคอยช่วยเหลือ แนะนำ	2.93	1.28	10	3.71	1.09	4	3.70	1.10	4
3. ให้ต่างคนต่างปรับปรุง ตนเอง	3.79	1.08	3	3.88	.95	3	3.76	.98	3

ตาราง 32 (ต่อ)

รูปแบบการนิเทศ	ความต้องการของผู้บริหารในโรงเรียนแต่ละขนาด								
	โรงเรียนขนาดใหญ่			โรงเรียนขนาดกลาง			โรงเรียนขนาดเล็ก		
	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่
4. ให้ครูมีส่วนร่วมแสดง ความนึกเห็น วางแผน และร่วมงานไปพร้อม ๆ กับสันิเทศ	4.07	1.16	(1)	4.30	.82	(1)	4.30	.78	(1)
5. ให้ครูนิเทศกันเองโดย ผู้บริหารให้การ สนับสนุนและบริการ	3.83	1.17	(2)	4.25	.94	(2)	4.03	.93	(2)
6. การนิเทศแบบเป็น รายบุคคล	3.00	1.13	10	3.42	1.27	8	3.49	.93	5
7. การนิเทศเป็น รายกลุ่มเล็ก	3.14	.79	8	3.42	1.01	8	3.24	.95	8
8. การนิเทศเป็น รายกลุ่มใหญ่	3.07	.96	9	3.03	1.10	11	3.11	1.22	9

ตาราง 32 (ต่อ)

รูปแบบการนิเทศ	ความต้องการของผู้บริหารในโรงเรียนแต่ละขนาด								
	โรงเรียนขนาดใหญ่			โรงเรียนขนาดกลาง			โรงเรียนขนาดเล็ก		
	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่
9. นิเทศโดยครูใหญ่									
อาจารย์ใหญ่	2.66	1.23	12	3.15	1.14	10	2.86	.75	11
10. นิเทศโดยผู้ช่วยครูใหญ่									
หรือผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่	2.83	1.17	11	2.86	1.11	12	2.73	.90	12
11. นิเทศโดยหัวหน้ากลุ่ม									
ประสบการณ์	3.45	1.06	4	3.47	1.08	6	2.95	.97	10
12. นิเทศโดยหัวหน้าสาย									
ชั้นเดียวกัน	3.25	1.11	7	3.20	1.14	9	2.95	.85	10
13. นิเทศโดยครูผู้ปฏิบัติงาน									
ด้านการสอนที่เด่น	3.38	1.15	5	3.71	1.11	4	3.27	.96	7
14. นิเทศโดยคณะกรรมการ									
ที่แต่งตั้งขึ้น	3.32	.86	6	3.61	1.21	5	3.49	1.37	5
15. นิเทศโดยคณะผู้นิเทศจาก									
ภายในและภายนอก									
โรงเรียน	3.14	1.18	8	3.43	1.23	7	3.35	1.16	6

จากตาราง 32 แสดงว่าผู้บริหารในโรงเรียนขนาดต่าง ๆ มีความต้องการจัดการนิเทศ การศึกษาภายในโรงเรียน ด้านรูปแบบการนิเทศ ดังนี้

เมื่อพิจารณาเฉพาะในเรื่องวิธีการนิเทศ (ข้อ 1 - 5) พบว่า ผู้บริหารทั้งในโรงเรียน ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ทั้งโดยรวมทุกขนาดและโดยแยกแต่ละขนาด ต่างต้องการ ระดับมาก 3 รูปแบบ ในอันดับ 1-2-3 ที่ตรงกัน คือ ต้องการรูปแบบข้อ 4. การนิเทศแบบให้ครู มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นวางแผนและร่วมงานนิเทศไปพร้อม ๆ กับผู้นิเทศ ($\bar{X} = 4.07, 4.30$ และ 4.30 ตามลำดับ) ข้อ 5. การนิเทศแบบให้ครูนิเทศกันเองโดยมีผู้บริหารทำหน้าที่สนับสนุน และให้บริการ ($\bar{X} = 3.80, 4.25$ และ 4.30 ตามลำดับ) และข้อ 3. การนิเทศแบบให้ต่างคน ต่างปรับปรุงตนเองโดยมีผู้นิเทศคอยเป็นที่ปรึกษาและติดตามผล ($\bar{X} = 3.79, 3.88$ และ 3.76 ตามลำดับ) โดยมีผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กที่ต้องการข้อ 2. การนิเทศแบบให้มี ผู้นิเทศคอยช่วยเหลือแนะนำให้ทำหรือให้ปรับปรุง ($\bar{X} = 3.71$ และ 3.70 ตามลำดับ) อยู่ใน ระดับมากเพิ่มขึ้นอีก 1 วิธี นอกจากนี้ยังพบว่าผู้บริหารในโรงเรียนทุกขนาดทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ต่างต้องการข้อ 1. การนิเทศแบบมีผู้นิเทศคอยสั่ง บอก สร้างกฎเกณฑ์ให้ทำหรือ ให้ปรับปรุงเป็นอันดับสุดท้ายตรงกัน โดยผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางต้องการใน ระดับน้อย ($\bar{X} = 2.03$ และ 2.38 ตามลำดับ) แต่ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็กต้องการใน ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.73$)

หากพิจารณาในเรื่องขนาดกลุ่มของผู้รับการนิเทศ (ข้อ 6 - 8) พบว่าผู้บริหารในโรงเรียน ทุกขนาด ต่างต้องการให้มีขนาดกลุ่มผู้รับการนิเทศทั้ง 3 รูปแบบ ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ทั้งหมด โดยผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่และกลางต้องการข้อ 7. การนิเทศเป็นรายกลุ่มเล็ก เป็นอันดับ 1 ($\bar{X} = 3.14$ และ 3.42 ตามลำดับ) และเฉพาะผู้บริหารในโรงเรียนขนาดกลาง ยังต้องการข้อ 6. การนิเทศแบบเป็นรายบุคคล เป็นอันดับ 1 อีกด้วย ($\bar{X} = 3.42$) ส่วนผู้บริหาร ในโรงเรียนขนาดเล็กต้องการข้อ 6. การนิเทศแบบเป็นรายบุคคล เป็นอันดับ 1 ($\bar{X} = 3.49$) และข้อ 7. การนิเทศเป็นรายกลุ่มเล็ก ($\bar{X} = 3.24$) ข้อ 8. การนิเทศเป็นรายกลุ่มใหญ่ ($\bar{X} =$

3.11) ในอันดับรอง ๆ ลงมาตามลำดับ สำหรับผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่ต้องการข้อ 8. การนิเทศเป็นรายกลุ่มใหญ่ เป็นอันดับ 2 ($\bar{X} = 3.07$) และข้อ 6.การนิเทศเป็นรายบุคคล เป็นอันดับ 3 ($\bar{X} = 3.00$)

และถ้าพิจารณาในเรื่องบุคคลที่จะให้ทำหน้าที่นิเทศภายในโรงเรียน (ข้อ 9 - 15) พบว่าผู้บริหารในโรงเรียนทุกขนาดต้องการบุคคลในทุกแบบในระดับปานกลาง ยกเว้นโรงเรียนขนาดกลาง ที่ผู้บริหารมีความต้องการในลำดับต้น ๆ ในข้อต่อไปนี้ คือ ข้อ 13. การนิเทศโดยครูผู้มีผลงานด้านการสอนดีเด่นในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ ($\bar{X} = 3.71$) และข้อ 14. การนิเทศโดยคณะกรรมการที่แต่งตั้ง ($\bar{X} = 3.61$) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก และข้อ 11. การนิเทศโดยหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์แต่ละกลุ่ม ($\bar{X} = 3.45$) ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง นอกจากนี้ยังพบว่าผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่ต้องการบุคคลที่จะทำหน้าที่นิเทศในอันดับต้น ๆ ได้แก่ ข้อ 11. การนิเทศโดยครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์แต่ละกลุ่ม ($\bar{X} = 3.45$) ข้อ 13. การนิเทศโดยครูผู้มีผลงานด้านการสอนดีเด่นของแต่ละกลุ่มประสบการณ์ ($\bar{X} = 3.38$) และข้อ 14. การนิเทศโดยคณะกรรมการที่แต่งตั้งจากทุกฝ่ายในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.32$) ส่วนข้ออื่น ๆ ต้องการเป็นอันดับรอง ๆ ลงมา และผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็กมีความต้องการในอันดับต้น ๆ ได้แก่ ข้อ 14. การนิเทศโดยคณะกรรมการที่แต่งตั้งจากทุกฝ่ายในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.49$) ข้อ 15. การนิเทศโดยคณะผู้นิเทศทั้งจากภายในและภายนอกโรงเรียน ($\bar{X} = 3.35$) และข้อ 13. การนิเทศโดยครูผู้มีผลงานด้านการสอนดีเด่นในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ ($\bar{X} = 3.27$) ส่วนข้ออื่นนอกจากนี้ต้องการเป็นอันดับรอง ๆ ลงมา

ตาราง 33 ความต้องการของครูผู้สอน ในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านรูปแบบการนิเทศ จำแนกตามขนาดโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

ความต้องการ ในด้านการนิเทศ	ความต้องการของครูผู้สอนในโรงเรียนแต่ละขนาด								
	โรงเรียนขนาดใหญ่			โรงเรียนขนาดกลาง			โรงเรียนขนาดเล็ก		
	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่
1. มีผู้นิเทศคอยสั่ง บอกร่างกฎเกณฑ์ให้	2.38	1.19	7	2.40	1.21	15	2.50	1.34	13
2. มีผู้นิเทศคอยช่วยเหลือแนะนำ	3.89	1.00	(2)	3.84	1.11	(3)	3.84	.87	(3)
3. ให้ต่างคนต่างปรับปรุงตนเอง	3.69	1.07	4	3.83	1.16	4	3.92	1.13	(2)
4. ให้ครูมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น วางแผน และร่วมงานไปพร้อมกับผู้นิเทศ	4.24	.86	(1)	4.23	.93	(1)	4.44	.73	(1)
5. ให้ครูนิเทศกันเองโดยผู้บริหารให้การสนับสนุนและบริการ	3.80	1.09	(3)	3.93	1.08	(2)	3.92	1.14	(2)

ตาราง 33 (ต่อ)

ความต้องการ ในด้านรูปแบบการนิเทศ	ความต้องการของครูผู้สอนในโรงเรียนแต่ละขนาด								
	โรงเรียนขนาดใหญ่			โรงเรียนขนาดกลาง			โรงเรียนขนาดเล็ก		
	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่
6. การนิเทศแบบเป็น รายบุคคล	3.07	1.23	12	3.28	1.29	7	3.52	1.27	6
7. การนิเทศเป็น รายกลุ่มเล็ก	3.18	1.09	9	3.26	.99	8	3.42	1.21	7
8. การนิเทศเป็น รายกลุ่มใหญ่	3.05	1.13	13	2.95	1.14	12	3.06	1.41	10
9. นิเทศโดยครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่	3.09	1.23	11	3.12	1.24	10	3.52	1.15	6
10. นิเทศโดยผู้ช่วยครูใหญ่ หรือผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่	2.88	1.21	15	2.90	1.19	13	3.16	1.15	9
11. นิเทศโดยหัวหน้ากลุ่ม ประสบการณ์	3.20	1.23	8	3.01	1.22	11	3.38	1.19	8
12. นิเทศโดยหัวหน้าสาย ชั้นเดียวกัน	2.95	1.30	14	2.83	1.18	14	3.02	1.24	12
13. นิเทศโดยครูผู้มีผลงาน ด้านการสอนดีเด่น	3.47	1.16	5	3.39	1.36	6	3.70	1.16	4

ตาราง 33 (ต่อ)

ความต้องการ ในค้ำรูปแบบการนิเทศ	ความต้องการของครูผู้สอนในโรงเรียนแต่ละขนาด								
	โรงเรียนขนาดใหญ่			โรงเรียนขนาดกลาง			โรงเรียนขนาดเล็ก		
	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่
14. นิเทศโดยคณะกรรมการ ที่แต่งตั้งขึ้น	3.39	1.14	6	3.45	1.23	5	3.61	1.04	5
15. นิเทศโดยคณะผู้นิเทศจาก ภายในและภายนอก โรงเรียน	3.10	1.15	10	3.16	1.23	9	3.04	1.17	11

จากตาราง 33 แสดงว่าครูในโรงเรียนขนาดต่าง ๆ มีความต้องการเกี่ยวกับการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ค้ำรูปแบบการนิเทศ ดังนี้

เมื่อพิจารณาเฉพาะในเรื่องวิธีการนิเทศ (ข้อ 1 - 5) นั้น ครูในโรงเรียนทุกขนาด ทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ไม่ว่าจะกล่าวโดยรวมหรือแยกกล่าวในแต่ละขนาดต่าง ต้องการระดับมากเป็นอันดับ 1 ตรงกันข้อ 4. การนิเทศแบบให้ครูมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นวางแผน และร่วมนิเทศไปพร้อม ๆ กับผู้นิเทศ ($\bar{X} = 4.24, 4.23$ และ 4.44 ตามลำดับ) ส่วนความต้องการในอันดับ 2 และ 3 ของโรงเรียนทุกขนาดนั้น ได้แก่ วิธีการนิเทศในข้อ 2. การนิเทศแบบให้มีผู้นิเทศคอยช่วยเหลือแนะนำให้ทำหรือให้ปรับปรุง ($\bar{X} = 3.89, 3.84$ และ 3.84 ตามลำดับ) และข้อ 5. การนิเทศแบบให้ครูนิเทศกันเอง โดยมีผู้บริหารทำหน้าที่สนับสนุน

และให้บริการ ($\bar{X} = 3.80, 3.93$ และ 3.92 ตามลำดับ) ซึ่งแม้ค่าเฉลี่ยของแต่ละวิธีจะไม่เรียงตรงกันหมดในแต่ละลำดับ แต่ค่าเฉลี่ยของทั้ง 2 วิธีนี้ของโรงเรียนทุกขนาดก็มีค่าใกล้เคียงกันมาก

หากพิจารณาในเรื่องขนาดกลุ่มของผู้รับการนิเทศ (ข้อ 6 - 8) พบว่า มีครูในโรงเรียนขนาดเล็กเพียงขนาดเดียวที่ต้องการขนาดกลุ่มผู้รับการนิเทศข้อ 6. แบบเป็นรายบุคคลในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$) ส่วนโรงเรียนขนาดอื่น ๆ ทุกขนาดต่างต้องการให้มีขนาดกลุ่มของผู้รับการนิเทศทั้ง 3 รูปแบบในระดับปานกลางเช่นเดียวกันทั้งหมด โดยครูในโรงเรียนขนาดใหญ่มีความต้องการในข้อ 7. การนิเทศเป็นรายกลุ่มเล็ก เป็นอันดับ 1 ($\bar{X} = 3.18$) ต้องการในข้อ 6. การนิเทศเป็นรายบุคคล เป็นอันดับ 2 ($\bar{X} = 3.07$) และต้องการในข้อ 8. การนิเทศเป็นรายกลุ่มใหญ่ เป็นอันดับ 3 ($\bar{X} = 3.05$) ส่วนครูในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีความต้องการเรื่องขนาดกลุ่มของผู้รับการนิเทศตรงกัน คือ ต้องการในข้อ 6. การนิเทศเป็นรายบุคคล เป็นอันดับ 1 ($\bar{X} = 3.28$ และ 3.52 ตามลำดับ) ข้อ 7. การนิเทศเป็นรายกลุ่มเล็กต้องการเป็นอันดับ 2 ($\bar{X} = 3.26$ และ 3.42 ตามลำดับ) ข้อ 8. การนิเทศแบบเป็นรายกลุ่มใหญ่ ต้องการเป็นอันดับ 3 ($\bar{X} = 2.95$ และ 3.03 ตามลำดับ)

และเมื่อพิจารณาในเรื่องบุคคลที่จะทำหน้าที่นิเทศภายในโรงเรียน (ข้อ 9 - 15) พบว่าครูในโรงเรียนทุกขนาดต่างต้องการบุคคลที่จะให้ทำหน้าที่นิเทศภายในโรงเรียน ในทุกรูปแบบอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นครูในโรงเรียนขนาดเล็กเท่านั้นที่ต้องการระดับมากในข้อ 13. การนิเทศโดยครูผู้มีความรู้ด้านการสอนดีเด่นในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ ($\bar{X} = 3.70$) และข้อ 14. การนิเทศโดยคณะกรรมการที่แต่งตั้งขึ้นจากทุกฝ่ายในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.61$) เป็นอันดับ 1 และ 2 ตามลำดับ และในอันดับ 3 นั้นต้องการในระดับปานกลางในข้อ 11. การนิเทศโดยหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์แต่ละกลุ่ม ($\bar{X} = 3.38$) นอกจากนี้ยังพบว่าครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ต้องการในข้อ 13. การนิเทศโดยครูผู้มีความรู้ด้านการสอนดีเด่นของแต่ละกลุ่มประสบการณ์ เป็นอันดับ 1 ต้องการอันดับ 2 ในข้อ 14. การนิเทศโดยคณะกรรมการที่แต่งตั้งจากทุกฝ่ายในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.39$) และข้อ 11. การนิเทศโดยครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์แต่ละกลุ่ม ต้องการเป็น

อันดับ 3 ($\bar{X} = 3.20$) ส่วนข้ออื่น ๆ ต้องการในอันดับรอง ๆ ลงมา สำหรับครูในโรงเรียนขนาดกลางนั้นพบว่าต้องการในอันดับ 1 - 3 เรียงตามลำดับ ได้แก่ ข้อ 14. การนิเทศโดยคณะกรรมการที่แต่งตั้งขึ้นจากทุกฝ่ายในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.45$) ข้อ 13. การนิเทศโดยครูผู้มีผลงานด้านการสอนดีเด่นในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ ($\bar{X} = 3.39$) และข้อ 15. การนิเทศโดยคณะผู้นิเทศทั้งจากภายในและภายนอกโรงเรียน ($\bar{X} = 3.16$) ส่วนข้ออื่น ๆ นั้นต้องการเป็นอันดับรอง ๆ ลงมา

3.1.2 ความต้องการด้านกิจกรรมการนิเทศ

ตาราง 34 ความต้องการของกลุ่มตัวอย่างในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนในด้านกิจกรรมการนิเทศ จำแนกตามตำแหน่งของกลุ่มตัวอย่าง

ด้านกิจกรรมการนิเทศ	ความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง					
	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ให้ผู้นิเทศเข้าไปสังเกตการสอนในชั้นเรียน	3.30	1.17	2.93	1.27	3.12	1.22
2. สานิเทศวิธีสอนที่ดีให้ครู	3.99	1.02	4.26	1.11	4.13	1.07
3. ศึกษายกย่องหรือวิพากษ์วิจารณ์วิธีสอนแบบต่าง ๆ	4.04	1.06	4.29	.94	4.17	1.00
4. ไปดูผลงานดีเด่นของโรงเรียนอื่น ๆ	4.18	.99	4.44	.88	4.31	.94
5. เยี่ยมชมการสอนระหว่างครูในโรงเรียน	3.52	1.11	3.64	1.16	3.58	1.14

ตาราง 34 (ต่อ)

ด้านกิจกรรมการนิเทศ	ความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง					
	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
6. เชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ความรู้	3.89	1.11	4.38	.79	4.14	.95
7. อ่านบทความ หนังสือ ตำราต่าง ๆ	3.56	1.03	4.05	.91	3.81	.97
8. ประชุม อบรม และสัมมนา	3.72	1.05	4.06	.88	3.89	.97
9. ประชุมเชิงปฏิบัติการ	3.85	1.04	4.09	.97	3.97	.97
10. การศึกษาต่อ	3.92	1.04	4.35	.86	4.14	.95
11. เขียนบทความ หนังสือหรือตำราต่าง ๆ	3.44	1.02	3.78	1.01	3.61	1.02
12. นิเทศในรูปแบบสัมมนาสังสรรค์	3.70	.97	4.06	.94	3.88	.96
13. จัดพิมพ์เอกสาร ข่าวสารความรู้ต่าง ๆ แจกให้	3.69	.98	4.15	.91	3.92	.95
14. การไปทัศนศึกษา	3.89	.95	4.26	.92	4.08	.94
15. มีส่วนร่วมในการเลือกจัดกิจกรรมการนิเทศ	3.74	.87	4.03	.86	3.89	.87
16. ร่วมกันกำหนดรูปแบบ "การสอนที่ดี" ก่อนการนิเทศ	3.89	.96	4.14	.91	4.02	.94
17. ผู้บริหารหรือผู้นิเทศทำหน้าที่ให้คำปรึกษา	3.86	.87	4.12	.90	3.99	.89

จากตาราง 34 แสดงว่าผู้บริหารและครู เมื่อกล่าวโดยรวมทั้งสองฝ่ายหรือจะกล่าวแยกแต่ละฝ่ายต่างมีความต้องการกิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนทุกชนิดอยู่ในระดับมาก ยกเว้นกิจกรรมเดียวที่ต้องการในระดับปานกลาง คือ ข้อ 1. การให้ผู้นิเทศเข้าไปสังเกตการสอนในชั้นเรียนขณะที่ทำการสอน ($\bar{X} = 3.12, 3.30$ และ 2.93 ตามลำดับ)

เมื่อกล่าวโดยรวมความคิดเห็นของทั้ง 2 ฝ่ายแล้วพบว่า กิจกรรมที่ทั้ง 2 ฝ่ายต้องการในระดับมาก ในอันดับ 1 - 3 เรียงตามลำดับ ได้แก่ ข้อ 4. การไปดูผลงานดีเด่นของโรงเรียนอื่น ๆ ($\bar{X} = 4.31$) ข้อ 3. การดูภาพยนตร์หรือวีดิทัศน์แสดงการสอนแบบต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.17$) ข้อ 6. การเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้มีความรู้พิเศษเฉพาะด้านมาให้ความรู้ และข้อ 10. การศึกษาเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูให้สูงขึ้น ต้องการมากเท่ากัน ($\bar{X} = 4.14$) ส่วนกิจกรรมการนิเทศกิจกรรมอื่น ๆ อีกจำนวน 12 กิจกรรม พบว่าผู้บริหารและครูมีความต้องการในระดับมากเป็นอันดับรอง ๆ ลงมา ยกเว้นกิจกรรมข้อ 1. การให้ผู้นิเทศเข้าไปสังเกตการสอนในชั้นเรียนเพียงกิจกรรมเดียวที่ทั้งสองฝ่ายต้องการในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.12$)

เฉพาะฝ่ายผู้บริหารมีความต้องการให้จัดกิจกรรมการนิเทศระดับมากในอันดับ 1 - 3 เรียงตามลำดับ ได้แก่ ข้อ 4. การไปดูผลงานดีเด่นของโรงเรียนอื่น ๆ ($\bar{X} = 4.17$) ข้อ 3. การดูภาพยนตร์หรือวีดิทัศน์แสดงวิธีสอนแบบต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.04$) และข้อ 2. การสาธิตวิธีสอนที่ดีให้ดู ($\bar{X} = 3.99$) ส่วนกิจกรรมการนิเทศแบบอื่น ๆ พบว่าผู้บริหารมีความต้องการในระดับมากเป็นอันดับรอง ๆ ลงมา ยกเว้นข้อ 5. การเยี่ยมชมการสอนระหว่างครูในโรงเรียนเดียวกัน ($\bar{X} = 3.52$) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่ค่อนข้างต่ำกว่าข้ออื่น ๆ ส่วนกิจกรรมการนิเทศในข้อ 1. การให้ผู้นิเทศเข้าไปสังเกตการสอนในชั้นเรียนขณะที่ทำการสอน ($\bar{X} = 3.30$) และข้อ 11. การเขียนบทความหนังสือหรือตำราต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.44$) พบว่าผู้บริหารให้มีในระดับปานกลาง

และเฉพาะฝ่ายครูผู้สอนมีความต้องการในการจัดกิจกรรมการนิเทศในระดับมากที่มีตัวเลขค่าเฉลี่ยค่อนข้างสูงและสูงกว่าความต้องการของฝ่ายผู้บริหารทุกกิจกรรม โดยในอันดับ 1 - 3 เรียงตามลำดับดังนี้ ข้อ 4. การไปดูผลงานดีเด่นของโรงเรียนอื่น ๆ ($\bar{X} = 4.44$) ข้อ 6. การเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้มีความรู้พิเศษเฉพาะด้านมาให้ความรู้ ($\bar{X} = 4.38$) และข้อ 10.

การศึกษาต่อเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูให้สูงขึ้น ($\bar{X} = 4.35$) นอกจากนี้กิจกรรมอื่น ๆ พบว่ามีความต้องการมากเป็นอันดับรอง ๆ ลงมา โดยค่าคะแนนเฉลี่ยใกล้เคียงกันเกือบทั้งหมดทุกกิจกรรม ยกเว้นกิจกรรมการนิเทศในข้อ 5. การเยี่ยมชมการสอนระหว่างครูในโรงเรียนเดียวกัน ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยในระดับมากที่สุดน้อยกว่าข้ออื่น ($\bar{X} = 3.64$) และข้อ 1. การให้ผู้นิเทศเข้าไปสังเกตการสอนในชั้นเรียนขณะที่ทำการสอน พบว่าเป็นเพียงกิจกรรมเดียวที่ฝ่ายครูผู้สอนมีความต้องการในระดับปานกลาง

ตาราง 35 ความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง ในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนในด้านกิจกรรมการนิเทศ จำแนกตามขนาดของโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

ความต้องการด้านกิจกรรมการนิเทศ	ความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง ในโรงเรียนแต่ละขนาด							
	โรงเรียน ขนาดใหญ่		โรงเรียน ขนาดกลาง		โรงเรียน ขนาดเล็ก		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ให้ผู้นิเทศเข้าไปสังเกตการสอนในชั้นเรียน	2.86	1.21	3.05	1.31	3.26	1.14	3.06	1.16
2. สำนัควิธีสอนที่ดีให้ดู	4.18	1.08	4.22	1.08	4.08	1.13	4.16	1.10
3. คู่มือพจนานุกรมหรือวิทัศน์ แสดงวิธีสอนแบบต่าง ๆ	4.14	1.01	4.31	.90	4.05	1.14	4.17	1.02
4. ไปดูผลงานดีเด่นของโรงเรียนอื่น	4.41	.91	4.00	.90	4.17	1.00	4.19	.94

ตาราง 35 (ต่อ)

ความต้องการด้านกิจกรรมการนิเทศ	ความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง ในโรงเรียนแต่ละขนาด							
	โรงเรียน ขนาดใหญ่		โรงเรียน ขนาดกลาง		โรงเรียน ขนาดเล็ก		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
5. เยี่ยมชมการสอนระหว่างครูใน โรงเรียน	3.56	1.14	3.69	1.14	3.46	1.16	3.57	1.15
6. เชิญวิทยากรมาให้ความรู้	4.31	.83	4.24	.92	4.11	1.06	4.22	.94
7. อ่านบทความ หนังสือตำราต่าง ๆ	3.77	1.10	3.98	.90	3.85	.95	3.87	.98
8. ประชุม อบรม และสัมมนา	3.89	1.03	4.04	.89	3.82	.97	3.92	.96
9. ประชุมเชิงปฏิบัติการ	4.08	1.00	4.06	.97	3.82	1.05	3.97	1.01
10. การศึกษาต่อ	4.17	.99	4.25	.89	4.17	.96	4.20	.95
11. เขียนบทความ หนังสือตำราต่าง ๆ	3.65	1.05	3.74	1.00	3.55	1.04	3.65	1.03
12. นิเทศในรูปแบบสัมมนาสร้างสรรค์	3.94	1.00	4.05	.92	3.72	.98	3.90	.97
13. จัดพิมพ์เอกสาร ชำนาญความรู้ ต่าง ๆ แจกให้ครู	4.03	.97	4.09	.92	3.78	1.00	3.97	.96
14. การไปทัศนศึกษา	4.18	.92	4.24	.89	3.86	1.05	4.09	.95
15. มีส่วนร่วมในการเลือกจัดกิจกรรม การนิเทศ	3.98	.82	3.97	.88	3.83	.94	3.93	.88

ตาราง 35 (ต่อ)

ความต้องการด้านกิจกรรมการนิเทศ	ความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง ในโรงเรียนแต่ละขนาด							
	โรงเรียน ขนาดใหญ่		โรงเรียน ขนาดกลาง		โรงเรียน ขนาดเล็ก		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
16. ร่วมกันกำหนดรูปแบบ "การสอนที่ดี" ก่อนการนิเทศ	4.08	.91	4.15	.88	3.83	1.04	4.02	.94
17. ผู้บริหารหรือผู้นิเทศให้คำปรึกษา	4.01	.93	4.09	.89	3.94	.88	4.01	.90

จากตาราง 35 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนขนาดต่าง ๆ ทั้งโดยรวมทุกขนาดและแยกในแต่ละขนาดต่างมีความต้องการให้จัดกิจกรรมการนิเทศอยู่ในระดับมากทุกกิจกรรม ยกเว้นกิจกรรมเดียว คือ กิจกรรมในข้อ 1. การให้ผู้นิเทศเข้าไปสังเกตการสอนในชั้นเรียนขณะที่ทำการสอน ซึ่งพบว่าโรงเรียนทุกขนาดต้องการในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.06, 2.86, 3.05$ และ 3.26 ตามลำดับ) และกิจกรรมในข้อ 5. การเยี่ยมชมการสอนระหว่างครูในโรงเรียนเดียวกัน ที่กลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนขนาดเล็กต้องการในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$) ด้วยอีก 1 กิจกรรม

นอกจากนี้ยังพบว่า กิจกรรมการนิเทศทุกกิจกรรมเป็นที่ต้องการของโรงเรียนทุกขนาดในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยของแต่ละกิจกรรมค่อนข้างสูงใกล้เคียงกัน ยกเว้นกิจกรรมข้อ 5. การเยี่ยมชม

การสอนระหว่างครูในโรงเรียนเดียวกันที่มีค่าเฉลี่ยก่อนข้างต่ำ ($\bar{X} = 3.57, 3.56, 3.69$ และในโรงเรียนขนาดเล็กต้องการปานกลาง $\bar{X} = 3.46$) และข้อ 11. การสนับสนุนให้ครูเขียนบทความหรือตำราต่าง ๆ ก็เป็นกิจกรรมที่ปรากฏค่าเฉลี่ยก่อนข้างต่ำ ($\bar{X} = 3.65, 3.65, 3.74$ และ 3.55 ตามลำดับ) เมื่อเทียบกับกิจกรรมการนิเทศข้ออื่น ๆ ที่ค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนข้างสูง

ตาราง 36 ความต้องการของผู้บริหารในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนในด้านกิจกรรมการนิเทศ จำแนกตามขนาดของโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

ความต้องการ ด้านกิจกรรมการนิเทศ	ความต้องการของผู้บริหารในโรงเรียนแต่ละขนาด								
	โรงเรียนขนาดใหญ่			โรงเรียนขนาดกลาง			โรงเรียนขนาดเล็ก		
	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่
1. ให้ผู้นิเทศเข้าไปสังเกตการสอนในชั้นเรียน	2.96	1.17	12	3.37	1.24	17	3.42	1.02	11
2. สาคิวิธีสอนที่ดีให้ครู	3.64	1.13	5	4.19	.99	4	3.89	1.07	①
3. ภาพยนตร์หรือวีดิทัศน์แสดงวิธีสอนแบบต่าง ๆ	3.71	1.27	③	4.36	.85	②	3.70	1.08	③
4. ไปดูผลงานดีเด่นของโรงเรียนอื่น ๆ	3.93	1.12	①	4.45	.89	①	3.89	.97	①
5. เยี่ยมชมการสอนระหว่างครูในโรงเรียน	3.39	1.10	9	3.76	1.07	14	3.19	1.10	13
6. เชิญวิทยากรมาให้ความรู้	3.86	1.15	②	4.04	1.02	6	3.62	1.21	6

ตาราง 36 (ต่อ)

ความต้องการ ด้านกิจกรรมการนิเทศ	ความต้องการของผู้บริหารในโรงเรียนแต่ละขนาด								
	โรงเรียนขนาดใหญ่			โรงเรียนขนาดกลาง			โรงเรียนขนาดเล็ก		
	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่
7. อ่านบทความ หนังสือ คำร่าต่าง ๆ	3.18	1.22	11	3.72	.98	15	3.57	.90	7
8. ประชุม อบรม สัมมนา	3.57	1.17	7	3.89	1.02	13	3.51	.99	9
9. ประชุมเชิงปฏิบัติการ	3.68	1.12	4	4.01	1.01	8	3.68	1.00	4
10. การศึกษาต่อ	3.68	1.31	4	4.03	.94	7	3.89	.84	①
11. เขียนบทความ หนังสือ คำร่าต่าง ๆ	3.36	1.06	10	3.55	1.02	16	3.31	1.01	12
12. นิเทศในรูปแบบสัมมนา สังสรรค์	3.39	1.03	9	3.91	.97	12	3.54	.87	8
13. จัดพิมพ์เอกสาร ข่าวสาร ความรู้ต่าง ๆ แจกให้ครู	3.39	.96	9	3.96	.94	10	3.43	.96	10
14. การไปทัศนศึกษา	3.64	1.03	5	4.21	.79	③	3.51	.99	9
15. มีส่วนร่วมในการเลือกจัด กิจกรรมการนิเทศ	3.54	.84	8	3.94	.85	11	3.54	.87	8
16. ร่วมกันกำหนดรูปแบบ "การสอนที่ดี" ก่อน การนิเทศ	3.64	.91	5	4.12	.84	5	3.65	1.11	5

ตาราง 36 (ต่อ)

ความต้องการ ด้านกิจกรรมการนิเทศ	ความต้องการของผู้บริหารในโรงเรียนแต่ละขนาด								
	โรงเรียนขนาดใหญ่			โรงเรียนขนาดกลาง			โรงเรียนขนาดเล็ก		
	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่
17. ผู้บริหารหรือผู้นิเทศ ให้คำปรึกษา	3.61	.99	6	4.00	.80	9	3.78	.85	2

จากตาราง 36 แสดงว่าผู้บริหารในโรงเรียนขนาดต่าง ๆ มีความต้องการในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านกิจกรรมการนิเทศ จากกิจกรรมทั้งหมด 17 กิจกรรม ดังนี้

ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความต้องการในระดับมาก จำนวน 11 กิจกรรม โดยมีกิจกรรมที่ต้องการในลำดับต้น ๆ ได้แก่ ข้อ 4. การไปดูผลงานดีเด่นของโรงเรียนอื่น ๆ ($\bar{X} = 3.93$) ข้อ 6. การเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิหรือมีความรู้พิเศษเฉพาะด้านมาให้ความรู้ ($\bar{X} = 3.86$) และในข้อ 3. การดูภาพยนตร์หรือวีดิทัศน์แสดงวิธีสอนแบบต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.71$) และกิจกรรมอื่น ๆ อีกจำนวน 8 กิจกรรม ที่พบว่ามีความต้องการมากในอันดับรอง ๆ ลงมา ส่วนอีก 6 กิจกรรมนั้นผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่ต้องการในระดับปานกลาง

ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดกลาง มีความต้องการในระดับมากเกือบทั้งหมด 16 กิจกรรม โดยมีกิจกรรมที่ต้องการในลำดับต้น ๆ ได้แก่ ข้อ 4. การไปดูผลงานดีเด่นของโรงเรียนอื่น ๆ ($\bar{X} = 4.45$) ข้อ 3. การดูภาพยนตร์หรือวีดิทัศน์แสดงวิธีสอนแบบต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.36$) และในข้อ 14. การจัดไปทัศนศึกษา ($\bar{X} = 4.21$) ส่วนกิจกรรมในข้ออื่น ๆ ต้องการมากเป็นอันดับ

รอง ๆ ลงมา ยกเว้นกิจกรรมเดียวที่ต้องการในระดับปานกลาง ได้แก่ กิจกรรมในข้อ 1. การให้ผู้นิเทศเข้าไปสังเกตการสอนในชั้นเรียนขณะที่ทำการสอน ($\bar{X} = 3.37$)

ส่วนผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็ก มีความต้องการในระดับมากจำนวน 13 กิจกรรม โดยมีกิจกรรมที่ต้องการมากในอันดับต้น ๆ ได้แก่ ข้อ 2. การสาธิตวิธีสอนที่ดีให้ดู ข้อ 4. การไปดูผลงานดีเด่นของโรงเรียนอื่น ๆ และข้อ 10. การศึกษาต่อเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูให้สูงขึ้น (ทั้ง 3 กิจกรรมที่กล่าวมามีค่า $\bar{X} = 3.89$ เท่ากัน) ส่วนกิจกรรมที่ต้องการมากเป็นอันดับรอง ๆ ลงมา ได้แก่ ข้อ 17 การให้ผู้บริหารหรือผู้นิเทศทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่ครูหรือบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.78$) ข้อ 3. การดูภาพยนตร์หรือวีดิทัศน์แสดงวิธีสอนแบบต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.70$) กับกิจกรรมอื่น ๆ ที่ต้องการมากในอันดับรอง ๆ ลงมา ส่วนอีกจำนวน 3 กิจกรรมที่เหลือ พบว่าผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็กต้องการในระดับปานกลาง

และนอกจากนี้ยังพบว่า ทั้งผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ต่างต้องการกิจกรรมการนิเทศระดับมากในข้อ 4. การไปดูผลงานดีเด่นของโรงเรียนอื่น ๆ เป็นอันดับ 1 เหมือนกันทั้งหมด ($\bar{X} = 3.93, 4.45$ และ 3.89 ตามลำดับ)

ตาราง 37 ความต้องการของครูผู้สอน ในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนในด้านกิจกรรม
การนิเทศ จำแนกตามขนาดของโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

ความต้องการ ด้านกิจกรรมการนิเทศ	ความต้องการของครูผู้สอนในโรงเรียนแต่ละขนาด								
	โรงเรียนขนาดใหญ่			โรงเรียนขนาดกลาง			โรงเรียนขนาดเล็ก		
	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่
1. ให้ผู้นิเทศเข้าไปสังเกต การสอนในชั้นเรียน	2.83	1.22	16	2.92	1.32	16	3.14	1.21	13
2. สำนัวิธีสอนที่ดีให้ดู	4.35	1.02	(3)	4.22	1.15	6	4.22	1.15	4
3. ภาพยนตร์หรือวีดิทัศน์ แสดงวิธีสอนแบบต่าง ๆ	4.27	.88	5	4.29	.92	4	4.29	1.14	(3)
4. ไปดูผลงานดีเด่นของ โรงเรียนอื่น ๆ	4.56	.79	(1)	4.39	.90	(1)	4.37	.98	(2)
5. เยี่ยมชมการสอนระหว่าง ครูในโรงเรียน	3.61	1.16	15	3.66	1.17	15	3.66	1.17	12
6. เชิญวิทยากรมาให้ความรู้	4.45	.64	(2)	4.32	.87	(3)	4.47	.76	(1)
7. อ่านบทความ หนังสือ ตำราต่าง ๆ	3.97	.99	13	4.09	.84	11	4.06	.95	6
8. ประชุม อบรม สัมมนา	3.99	.96	12	4.11	.82	10	4.04	.90	7
9. ประชุมเชิงปฏิบัติการ	4.20	.92	8	4.08	.95	12	3.92	1.07	9
10. การศึกษาต่อ	4.33	.81	4	4.34	.85	(2)	4.37	1.00	(2)

ตาราง 37 (ต่อ)

ความต้องการ ด้านกิจกรรมการนิเทศ	ความต้องการของครูผู้สอนในโรงเรียนแต่ละขนาด								
	โรงเรียนขนาดใหญ่			โรงเรียนขนาดกลาง			โรงเรียนขนาดเล็ก		
	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่
11. เขียนบทความ หนังสือ ตำราต่าง ๆ	3.74	1.03	14	3.81	.99	14	3.73	1.04	11
12. นิเทศในรูปแบบสัมมนา สังสรรค์	4.11	.93	11	4.11	.90	10	3.84	1.05	10
13. จัดพิมพ์เอกสาร ข่าวสาร ความรู้ต่าง ๆ แจกให้ครู	4.24	.88	6	4.14	.91	8	4.04	.97	7
14. การไปทัศนศึกษา	4.35	.82	3	4.26	.94	5	4.12	1.02	5
15. มีส่วนร่วมในการเลือกจัด กิจกรรมการนิเทศ	4.12	.77	9	3.98	.89	13	4.04	.94	7
16. ร่วมกันกำหนดรูปแบบ "การสอนที่ดี" ก่อน การนิเทศ	4.22	.86	7	4.16	.90	7	3.96	.98	8
17. ผู้บริหารหรือผู้นิเทศ ให้คำปรึกษา	4.14	.87	10	4.13	.92	9	4.06	.88	6

จากตาราง 37 แสดงว่าความต้องการของครูในโรงเรียนขนาดต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านกิจกรรมการนิเทศ จากกิจกรรมทั้งหมด 17 กิจกรรม พบว่าครูในโรงเรียนทุกขนาดทั้งขนาดใหญ่ กลาง และเล็ก ต่างต้องการกิจกรรมการนิเทศทุกกิจกรรม อยู่ในระดับมาก ยกเว้นกิจกรรมเดียว คือ กิจกรรมข้อ 1. การให้ผู้นิเทศเข้าไปสังเกตการสอนในชั้นเรียนขณะที่ทำการสอน ($\bar{X}$ = 2.83, 2.92 และ 3.14 ตามลำดับ) ซึ่งเป็นความต้องการของครูในระดับปานกลางในโรงเรียนทุกขนาด

และค่าเฉลี่ยความต้องการกิจกรรมการนิเทศแต่ละกิจกรรมนั้นมีค่าค่อนข้างสูง ในลักษณะลดหลั่นใกล้เคียงกันมากเกือบทั้งหมดทุกกิจกรรมในโรงเรียนทุกขนาด ยกเว้นกิจกรรมเดียว คือ ข้อ 1. การให้ผู้นิเทศเข้าไปสังเกตการสอนในชั้นเรียนขณะที่ทำการสอน ซึ่งโรงเรียนทุกขนาดต้องการน้อยกว่ากิจกรรมอื่น ๆ ทั้งหมด

3.1.3 ความต้องการด้านคุณลักษณะของผู้นิเทศ

ตาราง 38 ความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง ในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนในด้านคุณลักษณะของผู้นิเทศ จำแนกตามตำแหน่งของกลุ่มตัวอย่าง

ด้านคุณลักษณะของผู้นิเทศ	ความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง					
	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. วุฒิทางการศึกษาอย่างน้อยปริญญาตรี	3.48	1.18	3.67	1.26	3.58	1.22
2. เป็นครูสอนมาไม่ต่ำกว่า 3 ปี	3.50	1.17	3.58	1.29	3.54	1.23
3. รับการศึกษาหรืออบรมเรื่องการนิเทศมาแล้ว	3.98	1.05	4.30	.87	4.14	.96
4. มีความรู้ความสามารถด้านการสอนเป็นอย่างดี	4.35	.87	4.56	.78	4.46	.83
5. มีความรู้ความสามารถด้านการนิเทศเป็นอย่างดี	4.32	.92	4.59	.73	4.46	.83
6. มีบุคลิกเหมาะสมในการเป็นผู้นำทางวิชาการ	4.37	.82	4.51	.76	4.44	.79
7. วางตัวเป็นเพื่อนของครูในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี	4.39	.92	4.64	.70	4.52	.81
8. เป็นผู้ช่วยเหลือให้บริการแก่ครูได้เป็นอย่างดี	4.40	.84	4.60	.74	4.50	.79
9. มีความรอบรู้กว้างขวางในด้านการศึกษา	4.34	.90	4.66	.64	4.50	.77
10. รอบรู้ในเรื่องความเป็นไปในสังคมเป็นอย่างดี	4.08	.96	4.42	.81	4.25	.89
11. ปรับตัวเข้ากับบุคคลทุกฝ่ายทุกระดับได้เป็นอย่างดี	4.32	.92	4.59	.70	4.46	.81

ตาราง 38 (ต่อ)

ด้านคุณลักษณะของผู้ให้เทศ	ความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง					
	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
12. มีมนุษยสัมพันธ์อันดีต่อผู้อื่น	4.44	.92	4.66	.70	4.55	.81
13. มีความสามารถใช้ภาษาในการสื่อสาร	4.35	.84	4.60	.73	4.48	.79
14. มีทักษะทางการบริหารงานและโครงการ	4.25	.87	4.48	.77	4.37	.82
15. มีคุณธรรมและรับผิดชอบต่อหน้าที่	4.47	.90	4.71	.66	4.59	.78

จากตาราง 38 แสดงว่าผู้บริหารและครูเมื่อกล่าวโดยรวมแล้วมีความต้องการคุณลักษณะของผู้ให้เทศมากที่สุดจำนวน 3 คุณลักษณะ โดยมีตัวเลขแสดงค่าเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกันมากที่สุดทั้ง 3 คุณลักษณะ คือ ข้อ 15. การมีคุณธรรมและมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ($\bar{X} = 4.59$) ข้อ 12. การมีมนุษยสัมพันธ์อันดีต่อผู้อื่น ($\bar{X} = 4.55$) และข้อ 7. สามารถวางตัวเป็นเพื่อนของครูในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี ($\bar{X} = 4.52$) นอกจากนี้อีก 12 คุณลักษณะ พบว่าผู้บริหารและครูมีความต้องการในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยที่ค่อนข้างสูงและใกล้เคียงกันเกือบทั้งหมด ยกเว้นคุณลักษณะข้อ 1. มีวุฒิทางการศึกษาอย่างน้อยปริญญาตรี ($\bar{X} = 3.58$) และข้อ 2. เคยเป็นครูผู้สอนมาไม่ต่ำกว่า 3 ปี ($\bar{X} = 3.54$) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับข้ออื่น ๆ

เมื่อพิจารณาเฉพาะผู้บริหารพบว่า มีความต้องการคุณลักษณะของผู้บริหารในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยที่ค่อนข้างสูงและใกล้เคียงกันมากเกือบทั้งหมดทุกข้อ ยกเว้นข้อ 1. มีวุฒิทางการศึกษาอย่างน้อยปริญญาตรี ($\bar{X} = 3.48$) และข้อ 2. เคยเป็นครูผู้สอนมาไม่ต่ำกว่า 3 ปี ($\bar{X} = 3.50$) ที่พบว่าเป็นคุณลักษณะที่ผู้บริหารต้องการในระดับปานกลาง

ส่วนครูผู้สอน มีความต้องการคุณลักษณะของผู้บริหารในระดับมากที่สุดถึงจำนวน 10 คุณลักษณะ โดยมีค่าเฉลี่ยในระดับที่สูงล้นใกล้เคียงกันมาก และคุณลักษณะอื่น ๆ อีกจำนวน 5 คุณลักษณะนี้พบว่าครูผู้สอนต้องการให้มีในผู้บริหารอยู่ในระดับมากทั้งหมดทุกคุณลักษณะ โดยมีค่าเฉลี่ยในข้อ 1. มีวุฒิทางการศึกษาอย่างน้อย ปริญญาตรี ($\bar{X} = 3.67$) และข้อ 2. เคยเป็นครูผู้สอนมาไม่ต่ำกว่า 3 ปี ($\bar{X} = 3.58$) ที่ค่อนข้างต่ำแตกต่างไปจากข้ออื่น ๆ

ตาราง 39 ความต้องการของกลุ่มตัวอย่างในการจัดการนิเทศการศึกษายภายในโรงเรียนในด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร	ความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง ในโรงเรียนแต่ละขนาด							
	โรงเรียน ขนาดใหญ่		โรงเรียน ขนาดกลาง		โรงเรียน ขนาดเล็ก		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. วุฒิทางการศึกษาอย่างน้อยปริญญาตรี	3.74	1.12	3.60	1.25	3.47	1.35	3.60	1.24
2. เป็นครูมาไม่ต่ำกว่า 3 ปี	3.63	1.22	3.55	1.25	3.44	1.29	3.54	1.25
3. รับการศึกษาหรืออบรมเรื่องการบริหาร มาแล้ว	4.24	.87	4.18	.95	4.22	1.00	4.21	.94

ตาราง 39 (ต่อ)

ด้านคุณลักษณะของผู้นิเทศ	ความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง ในโรงเรียนแต่ละขนาด							
	โรงเรียน ขนาดใหญ่		โรงเรียน ขนาดกลาง		โรงเรียน ขนาดเล็ก		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
4. มีความรู้ความสามารถด้านการสอน เป็นอย่างดี	4.49	.86	4.54	.78	4.40	.85	4.48	.83
5. มีความรู้ความสามารถด้านการนิเทศ เป็นอย่างดี	4.47	.79	4.51	.82	4.55	.77	4.51	.79
6. มีบุคลิกเหมาะสมในการเป็นผู้นำ ทางวิชาการ	4.48	.81	4.46	.77	4.45	.79	4.46	.79
7. วางตัวเป็นเพื่อนของครูในโรงเรียน ได้เป็นอย่างดี	4.58	.83	4.57	.76	4.52	.79	4.56	.79
8. เป็นผู้ช่วยเหลือให้บริการแก่ครูได้ เป็นอย่างดี	4.53	.79	4.54	.78	4.53	.77	4.53	.78
9. มีความรอบรู้ในด้านการศึกษา	4.57	.75	4.57	.68	4.52	.88	4.53	.77
10. รอบรู้ในเรื่องความเป็นไปในสังคม เป็นอย่างดี	4.36	.80	4.29	.91	4.32	.86	4.32	.86
11. ปรับตัวเข้ากับบุคคลทุกฝ่ายทุกระดับ ได้เป็นอย่างดี	4.51	.76	4.48	.81	4.56	.72	4.52	.76

ตาราง 39 (ต่อ)

ด้านคุณลักษณะของผู้บริโภค	ความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง							
	ในโรงเรียนแต่ละขนาด							
	โรงเรียน ขนาดใหญ่		โรงเรียน ขนาดกลาง		โรงเรียน ขนาดเล็ก		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
12. มีมนุษยสัมพันธ์อันดีต่อผู้อื่น	4.63	.78	4.57	.80	4.59	.74	4.60	.77
13. มีความสามารถใช้ภาษาในการ สื่อสาร	4.55	.80	4.48	.77	4.58	.75	4.54	.77
14. มีทักษะทางการบริหารงานและ โครงการ	4.44	.82	4.37	.83	4.44	.71	4.42	.79
15. มีคุณธรรมและรับผิดชอบต่อหน้าที่	4.61	.86	4.64	.70	4.65	.74	4.63	.77

จากตาราง 39 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นดังต่อไปนี้

ในโรงเรียนทุกขนาดทั้งโดยรวมและโดยแยกแต่ละขนาด คือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ต่างมีความต้องการคุณลักษณะของผู้บริโภคในระดับมากที่สุดเหมือนกัน 7 คุณลักษณะ โดยมีค่าเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกันมาก คือ ข้อ 7. การวางตัวเป็นเพื่อนของครูในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี ($\bar{X}$ = 4.56, 4.58, 4.57 และ 4.52 ตามลำดับ) ข้อ 8. เป็นผู้ช่วยเหลือให้บริการแก่ครูได้เป็นอย่างดี ($\bar{X}$ = 4.53, 4.53, 4.54 และ 4.53 ตามลำดับ) ข้อ 9. มีความรู้กว้างขวาง

ในด้านการศึกษา ($\bar{X} = 4.53, 4.57, 4.57$ และ 4.52 ตามลำดับ) ข้อ 12. การมี
 มนุษยสัมพันธ์อันดีต่อผู้อื่น ($\bar{X} = 4.60, 4.63, 4.57$ และ 4.59 ตามลำดับ) และข้อ 15.
 การมีคุณธรรมและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ($\bar{X} = 4.63, 4.61, 4.64$ และ 4.65 ตามลำดับ)
 ยกเว้นในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็กที่ต้องการให้ผู้นิเทศมีคุณลักษณะในข้อ 11. การปรับตัว
 เข้ากับบุคคลทุกฝ่ายทุกระดับได้เป็นอย่างดี ($\bar{X} = 4.51$ และ 4.56 ตามลำดับ) และข้อ 13.
 มีความสามารถในการใช้ภาษาในการสื่อสาร ($\bar{X} = 4.55$ และ 4.58 ตามลำดับ) อยู่ในระดับ
 มากที่สุดเช่นเดียวกัน และคุณลักษณะที่โรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กต้องการมากที่สุดเหมือนกัน
 อีกข้อหนึ่ง คือ ข้อ 5. ต้องการให้ผู้มีความรู้ความสามารถด้านการนิเทศเป็นอย่างดี ($\bar{X} = 4.51$
 และ 4.55 ตามลำดับ) นอกจากนั้นโรงเรียนในขนาดกลางยังต้องการคุณลักษณะในข้อ 4. มีความรู้
 ความสามารถด้านการสอนเป็นอย่างดี ($\bar{X} = 4.54$) อยู่ในระดับมากที่สุดอีกข้อหนึ่งด้วย

ส่วนคุณลักษณะในข้ออื่น ๆ นอกเหนือจากที่กล่าวแล้ว โรงเรียนทุกขนาดต้องการให้ผู้นิเทศ
 มีในระดับมากเกือบทั้งหมดทุกข้อยกเว้นในข้อ 1. มีวุฒิทางการศึกษาอย่างน้อยปริญญาตรี กับข้อ 2.
 เคยเป็นครูมาไม่ต่ำกว่า 3 ปี ที่โรงเรียนขนาดเล็กมีความต้องการระดับปานกลาง ส่วนในโรงเรียน
 ขนาดใหญ่และขนาดกลางต้องการในระดับมาก แต่มีตัวเลขค่าเฉลี่ยค่อนข้างต่ำทั้ง 2 คุณลักษณะ
 ซึ่งแตกต่างไปจากค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะในข้ออื่น ๆ ทั้งหมด

ตาราง 40 ความต้องการของผู้บริหารในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนในด้าน
คุณลักษณะของผู้นิเทศ จำแนกตามขนาดของโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

ด้านคุณลักษณะของผู้นิเทศ	ความต้องการของผู้บริหารในโรงเรียนแต่ละขนาด								
	โรงเรียนขนาดใหญ่			โรงเรียนขนาดกลาง			โรงเรียนขนาดเล็ก		
	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่
1. วุฒิทางการศึกษา อย่างน้อยปริญญตรี	3.55	1.21	9	3.49	1.16	13	3.41	1.21	11
2. เป็นครูมาไม่ต่ำกว่า 3 ปี	3.48	1.30	10	3.58	1.16	12	3.38	1.11	12
3. รับการศึกษาหรืออบรม เรื่องการนิเทศมาแล้ว	4.03	1.09	8	4.04	.99	11	3.84	1.14	10
4. มีความรู้ความสามารถ ด้านการสอนเป็นอย่างดี	4.45	.91	①	4.42	.86	5	4.16	.87	8
5. มีความรู้ความสามารถ ด้านการนิเทศเป็นอย่างดี	4.28	.92	5	4.34	.95	7	4.30	.88	6
6. มีบุคลิกเหมาะสมในการ เป็นผู้นำทางวิชาการ	4.38	.98	②	4.37	.81	6	4.35	.72	5
7. วางตัวเป็นเพื่อนของครู ในโรงเรียนได้เป็น อย่างดี	4.34	1.04	③	4.42	.89	5	4.38	.89	4
8. เป็นผู้ช่วยเหลือให้บริการ แก่ครูได้เป็นอย่างดี	4.28	.96	5	4.45	.86	③	4.41	.72	③

ตาราง 40 (ต่อ)

ด้านคุณลักษณะของผู้ให้เทศ	ความต้องการของผู้บริหารในโรงเรียนแต่ละขนาด								
	โรงเรียนขนาดใหญ่			โรงเรียนขนาดกลาง			โรงเรียนขนาดเล็ก		
	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่
9. มีความรอบรู้ในด้าน การศึกษา	4.21	1.08	7	4.43	.76	4	4.27	.96	7
10. รอบรู้ในเรื่องความ เป็นไปในสังคมเป็น อย่างดี	4.03	.87	8	4.09	1.10	10	4.11	.77	9
11. ปรับตัวเข้ากับบุคคล ทุกฝ่ายทุกระดับได้เป็น อย่างดี	4.21	1.01	7	4.30	.98	9	4.43	.69	(2)
12. มีมนุษยสัมพันธ์อันดีต่อผู้อื่น	4.31	1.14	4	4.49	.91	(2)	4.43	.73	(2)
13. มีความสามารถใช้ภาษา ในการสื่อสาร	4.24	1.02	6	4.36	.83	8	4.41	.72	(3)
14. มีทักษะทางการบริหารงาน และโครงการ	4.24	1.06	6	4.30	.85	9	4.16	.73	8
15. มีคุณธรรมและรับผิดชอบ ต่อหน้าที่	4.34	1.14	(3)	4.52	.82	(1)	4.46	.84	(1)

จากตาราง 40 แสดงว่าความต้องการของผู้บริหารในโรงเรียนขนาดต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนด้านคุณลักษณะของผู้นิเทศ จากคุณลักษณะทั้งหมด 15 คุณลักษณะ พบว่าผู้บริหารในโรงเรียนทุกขนาดทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก มีความต้องการมากเกือบทุกคุณลักษณะ ซึ่งค่าคะแนนเฉลี่ยจะลดหล่นใกล้เคียงกัน รวมทั้งคุณลักษณะในข้อ 15. การมีคุณธรรมและมีความรับผิดชอบ ที่ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดกลางต้องการให้มีในผู้นิเทศในระดับมากที่สุดนั้น ($\bar{X} = 4.52$) ก็มีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกับความต้องการระดับมากในข้อที่อยู่เป็นอันดับรองลงมา ยกเว้นคุณลักษณะที่ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดต่าง ๆ มีความต้องการระดับปานกลาง จำนวน 2 คุณลักษณะ ซึ่งก็พบว่ามีความเฉลี่ยสูงใกล้เคียงกับความต้องการระดับมากเช่นกัน ได้แก่ ข้อ 1. มีวิสัยทางการศึกษาอย่างน้อยปริญญาดุษฎี ซึ่งผู้บริหารในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีความต้องการในระดับปานกลางตรงกัน ($\bar{X} = 3.49$ และ 3.41 ตามลำดับ) และคุณลักษณะในข้อ 2. เคยเป็นครูผู้สอนมาไม่ต่ำกว่า 3 ปี พบว่าผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่และเล็กมีความต้องการให้มีในผู้นิเทศในระดับปานกลางตรงกัน ($\bar{X} = 3.48$ และ 3.38 ตามลำดับ)

ตาราง 41 ความต้องการของครูผู้สอนในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนในด้าน
คุณลักษณะของผู้นิเทศ จำแนกตามขนาดของโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

ด้านคุณลักษณะของผู้นิเทศ	ความต้องการของครูผู้สอนในโรงเรียนแต่ละขนาด								
	โรงเรียนขนาดใหญ่			โรงเรียนขนาดกลาง			โรงเรียนขนาดเล็ก		
	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่
1. วุฒิทางการศึกษา อย่างน้อยปริญญาตรี	3.80	1.08	11	3.64	1.29	13	3.51	1.45	11
2. เป็นครูมาไม่ต่ำกว่า 3 ปี	3.68	1.20	12	3.54	1.30	14	3.49	1.41	12
3. รับการศึกษาหรืออบรม เรื่องการนิเทศมาแล้ว	4.31	.78	10	4.24	.93	12	4.49	.78	9
4. มีความรู้ความสามารถ ด้านการสอนเป็นอย่างดี	4.50	.84	8	4.59	.74	5	4.57	.81	7
5. มีความรู้ความสามารถ ด้านการนิเทศเป็นอย่างดี	4.53	.74	6	4.57	.75	6	4.73	.63	2
6. มีบุคลิกเหมาะสมในการ เป็นผู้นำทางวิชาการ	4.51	.74	7	4.50	.75	9	4.53	.83	8
7. วางตัวเป็นเพื่อนของครู ในโรงเรียนได้เป็น อย่างดี	4.66	.74	3	4.64	.69	2	4.63	.69	6
8. เป็นผู้ช่วยเหลือให้บริการ แก่ครูได้เป็นอย่างดี	4.61	.72	5	4.57	.75	6	4.63	.80	6

ตาราง 41 (ต่อ)

ด้านคุณลักษณะของผู้แทน	ความต้องการของครูผู้สอนในโรงเรียนแต่ละขนาด								
	โรงเรียนขนาดใหญ่			โรงเรียนขนาดกลาง			โรงเรียนขนาดเล็ก		
	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่
9. มีความรอบรู้ในด้าน การศึกษา	4.69	.55	(2)	4.62	.64	(3)	4.71	.78	(3)
10. รอบรู้ในเรื่องความ เป็นไปในสังคมเป็น อย่างดี	4.47	.76	9	4.37	.81	11	4.47	.90	10
11. ปรับตัวเข้ากับบุคคล ทุกฝ่ายทุกระดับได้เป็น อย่างดี	4.61	.63	5	4.56	.72	7	4.65	.74	5
12. มีมนุษยสัมพันธ์อันดีต่อผู้อื่น	4.74	.60	(1)	4.60	.75	4	4.71	.73	(3)
13. มีความสามารถใช้ภาษา ในการสื่อสาร	4.65	.70	4	4.53	.74	8	4.71	.76	(3)
14. มีทักษะทางการบริหารงาน และโครงการ	4.51	.73	7	4.40	.82	10	4.65	.63	4
15. มีคุณธรรมและรับผิดชอบ ต่อหน้าที่	4.69	.73	(2)	4.69	.63	(1)	4.78	.64	(1)

จากตาราง 41 แสดงว่าความต้องการของครูในโรงเรียนขนาดต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านคุณลักษณะของผู้นิเทศ จากคุณลักษณะทั้งหมด 15 คุณลักษณะ พบว่าคุณลักษณะส่วนใหญ่ครูในโรงเรียนทุกขนาดต่างต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด โดยค่าคะแนนเฉลี่ยจะลดหลั่นไล่เลียงกัน และนอกจากนี้ยังพบว่ามีความต้องการในระดับมากและระดับปานกลางด้วย โดยคุณลักษณะที่ครูในโรงเรียนทุกขนาดทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กต้องการอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากัน ได้แก่ คุณลักษณะในข้อ 1. มีวุฒิทางการศึกษาอย่างน้อยปริญญาตรี ($\bar{X} = 3.80, 3.64$ และ 3.51 ตามลำดับ) ข้อ 3. เคยรับการศึกษารื้ออบรมเรื่องการนิเทศมาแล้ว ($\bar{X} = 4.31, 4.24$ และ 4.49 ตามลำดับ) และข้อ 10. รอบรู้ในเรื่องความเป็นไปในสังคมเป็นอย่างดี ($\bar{X} = 4.47, 4.37$ และ 4.47 ตามลำดับ) สำหรับในข้อ 2. เคยเป็นครูผู้สอนมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปีนั้น ครูในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางมีความต้องการในระดับมากที่สุดเท่ากัน ($\bar{X} = 3.68$ และ 3.54 ตามลำดับ) ส่วนครูในโรงเรียนขนาดเล็กต้องการปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$) แต่ค่าเฉลี่ยสูงเกือบจะอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะใกล้เคียงกับความต้องการของครูในโรงเรียนขนาดกลางที่พบว่ามีค่าเฉลี่ยระดับมากในคุณลักษณะข้อนี้ค่อนข้างต่ำ และนอกจากนี้ครูในโรงเรียนขนาดใหญ่มีความต้องการในระดับมากในคุณลักษณะข้อ 4. มีความรู้ความสามารถด้านการสอนเป็นอย่างดี ($\bar{X} = 4.50$) ซึ่งพบว่ามีค่าเฉลี่ยค่อนข้างสูงเกือบจะอยู่ในระดับมากที่สุดด้วย ส่วนครูในโรงเรียนขนาดกลางต้องการระดับมากอีก 2 คุณลักษณะ คือ ในข้อ 6. มีบุคลิกเหมาะสมในการเป็นผู้นำทางวิชาการ ($\bar{X} = 4.50$) และข้อ 4. มีทักษะทางการบริหารงานและโครงการ ($\bar{X} = 4.40$) และพบว่าคุณลักษณะในข้อ 6. นั้นมีค่าเฉลี่ยสูงเกือบจะอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน

3.1.4 ความต้องการด้านกระบวนการนิเทศ

ตาราง 4.2 การจัดลำดับชั้นกระบวนการนิเทศเพื่อดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนต่าง ๆ ด้านกระบวนการนิเทศ	จำนวนผู้ให้คะแนนเรียงลำดับชั้น								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
ขั้นตอนต่าง ๆ ด้านกระบวนการนิเทศ	131	24	27	22	30	35	42	42	52
	(131)	(48)	(81)	(88)	(150)	(210)	(294)	(336)	(468)
	85	78	44	35	58	58	35	9	3
	(85)	(156)	(132)	(140)	(290)	(348)	(245)	(72)	(27)
	138	132	93	31	23	11	2	4	2
	(138)	(264)	(279)	(124)	(115)	(66)	(14)	(32)	(18)
	4	79	72	101	41	25	22	36	25
	(4)	(158)	(216)	(404)	(205)	(150)	(154)	(288)	(225)
	13	43	96	108	101	23	12	6	3
รวม	(13)	(86)	(288)	(432)	(505)	(138)	(84)	(48)	(27)

ตาราง 42 (ต่อ)

ขั้นตอนต่าง ๆ ด้านกระบวนการนิเทศ	จำนวนผู้ให้คะแนนเรียงลำดับชั้น								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9 รวม
ขึ้นกำหนดและจัดทำทรัพยากรที่ต้องการ	1	16	20	52	100	137	71	8	6
ใช้ในการจัดการนิเทศการศึกษา	(1)	(32)	(60)	(208)	(500)	(786)	(497)	(64)	(54) 2202
ขึ้นวางแผนการนิเทศการศึกษากายในโรงเรียน	41	35	34	58	59	89	91	6	2
(41)	(70)	(102)	(232)	(245)	(534)	(637)	(48)	(18)	1927
ขึ้นปฏิบัติงานนิเทศการศึกษากายในโรงเรียนตามแผนที่กำหนดไว้	2	1	4	5	14	43	106	226	4
(2)	(2)	(12)	(20)	(70)	(258)	(742)	(1808)	(36)	2950
ขึ้นติดตามและประเมินผลการนิเทศการศึกษา	2	1	1	2	2	2	19	68	308
ภายในโรงเรียน	(2)	(2)	(3)	(8)	(10)	(12)	(133)	(544)	(2772) 3486

ตัวเลขแถวบน คือ ความถี่ของผู้จัดลำดับชั้น

ตัวเลขแถวล่าง (ในวงเล็บ) คือ ความถี่ x ลำดับชั้น

จากตาราง 42 แสดงว่าเมื่อกล่าวโดยรวมทุกฝ่ายแล้ว กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดต้องการจัดลำดับชั้นกระบวนการนิเทศ เพื่อดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ตามลำดับชั้นดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 ขั้นศึกษาสภาพปัญหาด้านการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ขั้นตอนที่ 2 ขั้นให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
- ขั้นตอนที่ 3 ขั้นจัดลำดับความสำคัญของปัญหาด้านการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ขั้นตอนที่ 4 ขั้นวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาด้านการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ขั้นตอนที่ 5 ขั้นการสร้างขวัญกำลังใจและความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียน
- ขั้นตอนที่ 6 ขั้นวางแผนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
- ขั้นตอนที่ 7 ขั้นกำหนดและจัดหาทรัพยากรที่ต้องการใช้ในการจัดการนิเทศการศึกษา
- ขั้นตอนที่ 8 ขั้นปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนตามแผนที่กำหนดไว้
- ขั้นตอนที่ 9 ขั้นติดตามและประเมินผลการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

ตาราง 43 การจัดลำดับชั้นกระบวนการนิเทศเพื่อดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขนาดใหญ่ของกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนต่าง ๆ ด้านกระบวนการนิเทศ	จำนวนผู้ให้คะแนนเรียงลำดับชั้น									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	รวม
ขั้นการสร้างขวัญกำลังใจและความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียน	37 (37)	7 (14)	8 (24)	6 (24)	14 (70)	5 (30)	11 (77)	8 (64)	13 (117)	457
ขั้นการให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน	22 (22)	23 (46)	14 (42)	17 (44)	13 (65)	12 (72)	8 (77)	3 (24)	3 (27)	419
ขั้นศึกษาสภาพปัญหาด้านการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	38 (38)	29 (58)	27 (81)	9 (36)	3 (15)	1 (6)	1 (7)	0 (0)	1 (9)	250
ขั้นวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาด้านการเรียนการสอน และปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	2 (2)	27 (54)	17 (51)	23 (92)	9 (45)	6 (36)	6 (42)	12 (96)	6 (54)	472
ขั้นจัดลำดับความสำคัญของปัญหาด้านการเรียนการสอน และปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	2 (2)	7 (14)	27 (81)	31 (124)	31 (155)	7 (42)	2 (14)	2 (16)	0 (0)	448

ตาราง 43 (ต่อ)

ขั้นตอนต่าง ๆ ด้านกระบวนการนิเทศ	จำนวนผู้ให้คะแนนเรียงลำดับชั้น									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	รวม
ขั้นกำหนดและจัดหาทรัพยากรที่ต้องการ	0	4	4	13	21	42	22	2	1	
ใช้ในการจัดการนิเทศการศึกษา	(0)	(8)	(12)	(52)	(105)	(252)	(154)	(16)	(9)	608
ขั้นวางแผนการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียน	9	10	11	13	17	21	27	1	0	
ขั้นปฏิบัติงานนิเทศการศึกษภายในโรงเรียนตามแผนที่กำหนดไว้	(9)	(20)	(33)	(52)	(85)	(126)	(189)	(8)	(0)	522
ขั้นติดตามและประเมินผลการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน	0	1	2	2	1	16	26	60	1	
	(0)	(2)	(6)	(8)	(5)	(96)	(182)	(480)	(9)	788
	1	0	0	0	0	0	7	19	82	
	(1)	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)	(49)	(512)	(738)	940

ตัวเลขแถวบน คือ ความถี่ของผู้จัดลำดับชั้น

ตัวเลขแถวล่าง (ในวงเล็บ) คือ ความถี่ x ลำดับชั้น

จากตาราง 43 แสดงว่าเมื่อผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ ได้จัดลำดับชั้น
กระบวนการนิเทศ เพื่อดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ตามลำดับชั้นดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 ขั้นศึกษาสภาพปัญหาด้านการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ขั้นตอนที่ 2 ขั้นให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
- ขั้นตอนที่ 3 ขั้นจัดลำดับความสำคัญของปัญหาด้านการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ
ที่เกี่ยวข้อง
- ขั้นตอนที่ 4 ขั้นการสร้างขวัญกำลังใจและความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียน
- ขั้นตอนที่ 5 ขั้นวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาด้านการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ขั้นตอนที่ 6 ขั้นวางแผนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
- ขั้นตอนที่ 7 ขั้นกำหนดและจัดหาทรัพยากรที่ต้องการใช้ในการจัดการนิเทศการศึกษา
- ขั้นตอนที่ 8 ขั้นปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนตามแผนที่กำหนดไว้
- ขั้นตอนที่ 9 ขั้นติดตามและประเมินผลการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

ตาราง 44 การจัดลำดับชั้นกระบวนการนิเทศเพื่อดำเนินงานนิเทศการศึกษภายในโรงเรียนขนาดกลางของกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนต่าง ๆ ด้านกระบวนการนิเทศ	จำนวนผู้ให้คะแนนเรียงลำดับชั้น								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9 รวม
ขั้นการสร้างขวัญกำลังใจและความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียน	66 (66)	13 (26)	18 (54)	9 (36)	14 (70)	21 (126)	20 (140)	26 (208)	29 (261) 987
ขั้นการให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องการบริหารนิเทศ	49 (49)	42 (84)	22 (66)	19 (76)	26 (130)	30 (180)	22 (154)	5 (40)	0 (0) 779
ขั้นศึกษากายภายในโรงเรียน	73 (73)	75 (150)	48 (144)	9 (36)	6 (30)	1 (6)	2 (14)	0 (0)	1 (9) 462
ขั้นวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาด้านการเรียนการสอน และปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	2 (2)	39 (78)	40 (120)	56 (224)	26 (130)	15 (90)	10 (70)	15 (120)	12 (108) 942
ขั้นจัดลำดับความสำคัญของปัญหาด้านการเรียนการสอน และปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	1 (1)	24 (48)	58 (174)	59 (236)	51 (255)	11 (66)	9 (63)	2 (16)	0 (0) 859

ขั้นตอนต่าง ๆ ด้านกระบวนการนิเทศ	จำนวนผู้ให้คะแนนเรียงลำดับขั้น								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9 รวม
ขั้นกำหนดและจัดหาทรัพยากรที่ต้องการใช้ในการจัดการนิเทศการศึกษา ขั้นวางแผนการนิเทศการศึกษากายในโรงเรียน ขั้นปฏิบัติงานนิเทศการศึกษากายในโรงเรียนตามแผนที่กำหนดไว้ ขั้นติดตามและประเมินผลการนิเทศการศึกษากายในโรงเรียน	1	7	12	27	59	66	34	5	4
	(1)	(14)	(36)	(108)	(295)	(396)	(238)	(40)	(36)
	23	21	14	34	23	50	46	2	2
	(23)	(42)	(42)	(136)	(115)	(300)	(322)	(16)	(18)
	1	0	2	2	8	17	61	122	2
	(1)	(0)	(6)	(8)	(40)	(102)	(427)	(976)	(18)
ขั้นติดตามและประเมินผลการนิเทศการศึกษากายในโรงเรียน	1	0	1	1	1	1	7	36	167
	(1)	(0)	(3)	(4)	(5)	(6)	(49)	(288)	(1503)
									1859

ตัวเลขแถวบน คือ ความถี่ของผู้จัดลำดับขั้น

ตัวเลขแถวล่าง (ในวงเล็บ) คือ ความถี่ X ลำดับขั้น

จากตาราง 44 แสดงว่าเมื่อผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดกลาง ได้จัดลำดับชั้น
กระบวนการนิเทศ เพื่อดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ตามลำดับชั้นดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 ขั้นศึกษาสภาพปัญหาด้านการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ขั้นตอนที่ 2 ขั้นให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
- ขั้นตอนที่ 3 ขั้นจัดลำดับความสำคัญของปัญหาด้านการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ
ที่เกี่ยวข้อง
- ขั้นตอนที่ 4 ขั้นวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาด้านการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ขั้นตอนที่ 5 ขั้นการสร้างขวัญกำลังใจและความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียน
- ขั้นตอนที่ 6 ขั้นวางแผนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
- ขั้นตอนที่ 7 ขั้นกำหนดและจัดหาทรัพยากรที่ต้องการใช้ในการจัดการนิเทศการศึกษา
- ขั้นตอนที่ 8 ขั้นปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนตามแผนที่กำหนดไว้
- ขั้นตอนที่ 9 ขั้นติดตามและประเมินผลการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

ขั้นตอนต่าง ๆ ด้านกระบวนการนิเทศ	จำนวนผู้ให้คะแนนเรียงลำดับชั้น									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	รวม
ขั้นกำหนดและจัดหาทรัพยากรที่ต้องการ	0	5	4	12	20	23	14	1	1	
ใช้ในการจัดการนิเทศการศึกษา	(0)	(10)	(12)	(48)	(100)	(138)	(98)	(8)	(9)	423
ขั้นวางแผนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน	8	4	9	11	9	18	18	3	0	
ขั้นปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน	(8)	(8)	(27)	(44)	(45)	(108)	(126)	(24)	(0)	390
ตามแผนที่กำหนดไว้	1	0	0	1	5	10	19	43	1	
ขั้นติดตามและประเมินผลการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน	(1)	(0)	(0)	(4)	(25)	(60)	(133)	(344)	(9)	576
	0	1	0	1	1	1	5	13	58	
	(0)	(2)	(0)	(4)	(5)	(6)	(35)	(104)	(522)	678

ตัวเลขแถวบน คือ ความถี่ของผู้จัดลำดับชั้น

ตัวเลขแถวล่าง (ในวงเล็บ) คือ ความถี่ x ลำดับชั้น

จากตาราง 45 แสดงว่าเมื่อผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดเล็ก ได้จัดลำดับชั้น
กระบวนการนิเทศ เพื่อกำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ตามลำดับชั้นดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ชั้นศึกษาสภาพปัญหาด้านการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 ชั้นจัดลำดับความสำคัญของปัญหาด้านการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ

ที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 3 ชั้นให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 4 ชั้นการสร้างขวัญกำลังใจและความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 5 ชั้นวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาด้านการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 6 ชั้นวางแผนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 7 ชั้นกำหนดและจัดหาทรัพยากรที่ต้องการใช้ในการจัดการนิเทศการศึกษา

ขั้นตอนที่ 8 ชั้นปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนตามแผนที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 9 ชั้นติดตามและประเมินผลการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

ตาราง 46 (ต่อ)

ขั้นตอนต่าง ๆ ด้านกระบวนการนิเทศ	จำนวนผู้ให้คะแนนเรียงลำดับขั้น									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	รวม
ขั้นกำหนดและจัดหาทรัพยากรที่ต้องการ	0	3	6	16	30	41	25	2	2	
ใช้ในการจัดการนิเทศการศึกษา	(0)	(6)	(18)	(64)	(150)	(246)	(175)	(16)	(18)	693
ขั้นวางแผนการนิเทศการศึกษากายในโรงเรียน	8	10	13	18	14	25	34	3	0	
ขั้นปฏิบัติงานนิเทศการศึกษากายในโรงเรียนตามแผนที่กำหนดไว้	(8)	(20)	(39)	(72)	(70)	(150)	(238)	(24)	(0)	621
ขั้นติดตามและประเมินผลการนิเทศการศึกษา	0	0	1	2	4	14	29	73	2	
ภายในโรงเรียน	(0)	(0)	(3)	(8)	(20)	(84)	(203)	(584)	(18)	920
	0	0	0	1	0	1	5	19	99	
	(0)	(0)	(0)	(4)	(0)	(6)	(35)	(152)	(891)	1088

ตัวเลขแถวบน คือ ความถี่ของผู้จัดลำดับขั้น

ตัวเลขแถวล่าง (ในวงเล็บ) คือ ความถี่ X ลำดับขั้น

จากตาราง 46 แสดงว่าผู้บริหาร ได้จัดลำดับชั้นกระบวนการนิเทศเพื่อดำเนินงานนิเทศ การศึกษาภายในโรงเรียน ตามลำดับชั้นดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 ขั้นศึกษาสภาพปัญหาด้านการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ขั้นตอนที่ 2 ขั้นจัดลำดับความสำคัญของปัญหาด้านการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ขั้นตอนที่ 3 ขั้นให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
- ขั้นตอนที่ 4 ขั้นการสร้างขวัญกำลังใจและความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียน
- ขั้นตอนที่ 5 ขั้นวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ขั้นตอนที่ 6 ขั้นวางแผนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
- ขั้นตอนที่ 7 ขั้นกำหนดและจัดหาทรัพยากรที่ต้องการใช้ในการจัดการนิเทศการศึกษา
- ขั้นตอนที่ 8 ขั้นปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนตามแผนที่กำหนดไว้
- ขั้นตอนที่ 9 ขั้นติดตามและประเมินผลการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

ขั้นตอนต่าง ๆ ด้านกระบวนการนิเทศ	จำนวนผู้ให้คะแนนเรียงลำดับชั้น									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	รวม
ชั้นกำหนดและจัดหาทรัพยากรที่ต้องการ	0	1	1	5	2	10	6	2	0	
ใช้ในการจัดการนิเทศการศึกษา	(0)	(2)	(3)	(20)	(10)	(60)	(42)	(16)	(0)	153
ชั้นวางแผนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน	1	2	5	3	5	4	7	0	0	
โรงเรียน	(1)	(4)	(15)	(12)	(25)	(24)	(49)	(0)	(0)	130
ชั้นปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนตามแผนที่กำหนดไว้	0	0	1	1	0	4	7	14	0	
ชั้นติดตามและประเมินผลการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียน	(0)	(0)	(3)	(4)	(0)	(24)	(49)	(112)	(0)	192
	0	0	0	0	0	0	1	5	21	
	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)	(7)	(40)	(189)	236

ตัวเลขแถวบน คือ ความถี่ของผู้จัดลำดับชั้น

ตัวเลขแถวล่าง (ในวงเล็บ) คือ ความถี่ X ลำดับชั้น

จากตาราง 47 แสดงว่าผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่ ได้จัดลำดับชั้นกระบวนการนิเทศ เพื่อดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ตามลำดับชั้นดังนี้

ขั้นตอนที่ 1	ชั้นศึกษาสภาพปัญหาด้านการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
ขั้นตอนที่ 2	ชั้นจัดลำดับความสำคัญของปัญหาด้านการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
ขั้นตอนที่ 3	ชั้นให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
ขั้นตอนที่ 4	ชั้นวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาด้านการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
ขั้นตอนที่ 5	ชั้นการสร้างขวัญกำลังใจและความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียน
ขั้นตอนที่ 6	ชั้นวางแผนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
ขั้นตอนที่ 7	ชั้นกำหนดและจัดหาทรัพยากรที่ต้องการใช้ในการจัดการนิเทศการศึกษา
ขั้นตอนที่ 8	ชั้นปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนตามแผนที่กำหนดไว้
ขั้นตอนที่ 9	ชั้นติดตามและประเมินผลการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

ตาราง 48 การจัดลำดับชั้นกระบวนการนิเทศเพื่อค่าเป็นงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง

ขั้นตอนต่าง ๆ ด้านกระบวนการนิเทศ	จำนวนผู้ให้คะแนนเรียงลำดับชั้น								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9 รวม
ขั้นการสร้างขวัญกำลังใจและความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียน ขั้นการให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องการบริหารการศึกษาภายในโรงเรียน ขั้นศึกษาสภาพปัญหาด้านการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ขั้นวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาด้านการเรียนการสอน และปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ขั้นจัดลำดับความสำคัญของปัญหาด้านการเรียนการสอน และปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	20 (20)	4 (8)	5 (15)	2 (8)	7 (35)	5 (30)	8 (56)	8 (64)	5 (45) 281
	14 (14)	13 (26)	6 (18)	11 (44)	6 (30)	10 (60)	3 (21)	1 (8)	0 (0) 221
	27 (27)	21 (42)	10 (30)	1 (4)	4 (20)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	1 (9) 132
	0 (0)	12 (24)	13 (39)	16 (64)	8 (40)	4 (24)	3 (21)	5 (40)	3 (27) 279
	0 (0)	6 (12)	22 (66)	18 (72)	14 (70)	3 (18)	1 (7)	0 (0)	0 (0) 245

ขั้นตอนต่าง ๆ ด้านกระบวนการนิเทศ	จำนวนผู้ให้คะแนนเรียงลำดับชั้น									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	รวม
ชั้นกำหนดและจัดหาทรัพยากรที่ต้องการ	0	1	3	7	17	22	12	0	2	
ใช้ในการจัดการนิเทศการศึกษา	(0)	(2)	(9)	(28)	(85)	(132)	(84)	(0)	(18)	358
ชั้นวางแผนการนิเทศการศึกษากายในโรงเรียน	3	8	5	9	6	13	19	1	0	
ชั้นปฏิบัติงานนิเทศการศึกษากายในโรงเรียนตามแผนที่กำหนดไว้	(3)	(16)	(15)	(36)	(30)	(78)	(133)	(8)	(0)	319
ชั้นติดตามและประเมินผลการศึกษากายในโรงเรียน	0	0	0	1	2	5	16	39	1	
	(0)	(0)	(0)	(4)	(10)	(30)	(112)	(312)	(9)	477
	0	0	0	0	0	0	2	9	53	
	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)	(14)	(72)	(477)	563

ตัวเลขแถวบน ¹ คือ ความถี่ของผู้จัดลำดับชั้น

ตัวเลขแถวล่าง (ในวงเล็บ) ⁴ คือ ความถี่ X ลำดับชั้น

จากตาราง 48 แสดงว่าผู้บริหารในโรงเรียนขนาดกลาง ได้จัดลำดับชั้นกระบวนการนิเทศ เพื่อดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ตามลำดับชั้นดังนี้

ขั้นตอนที่ 1	ขั้นศึกษาสภาพปัญหาด้านการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
ขั้นตอนที่ 2	ขั้นให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
ขั้นตอนที่ 3	ขั้นจัดลำดับความสำคัญของปัญหาด้านการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
ขั้นตอนที่ 4	ขั้นวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาด้านการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
ขั้นตอนที่ 5	ขั้นการสร้างขวัญกำลังใจและความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียน
ขั้นตอนที่ 6	ขั้นวางแผนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
ขั้นตอนที่ 7	ขั้นกำหนดและจัดหาทรัพยากรที่ต้องการใช้ในการจัดการนิเทศการศึกษา
ขั้นตอนที่ 8	ขั้นปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนตามแผนที่กำหนดไว้
ขั้นตอนที่ 9	ขั้นติดตามและประเมินผลการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

ตาราง 49 การจัดลำดับชั้นกระบวนการนิเทศเพื่อดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก

ขั้นตอนต่าง ๆ ด้านกระบวนการนิเทศ	จำนวนผู้ให้คะแนนเรียงลำดับชั้น									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	รวม
ขั้นการสร้างขวัญกำลังใจและความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียน ขั้นการให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องการบริหารนิเทศ การศึกษาภายในโรงเรียน ขั้นที่ศึกษาสภาพปัญหาด้านการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ขั้นวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาด้านการเรียนการสอน และปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ขั้นจัดลำดับความสำคัญของปัญหาด้านการเรียนการสอน และปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	10	13	1	3	0	2	10	4	1	
	(10)	(26)	(3)	(12)	(0)	(12)	(70)	(32)	(9)	174
	8	7	2	1	7	7	2	0	0	
	(8)	(14)	(6)	(4)	(35)	(42)	(14)	(0)	(0)	123
	11	12	9	1	1	0	0	0	0	
	(11)	(24)	(27)	(4)	(5)	(0)	(0)	(0)	(0)	71
	0	4	5	13	2	2	0	2	6	
	(0)	(8)	(15)	(52)	(10)	(12)	(0)	(16)	(54)	167
	0	6	11	5	10	1	0	1	0	
	(0)	(12)	(33)	(20)	(50)	(6)	(0)	(8)	(0)	129

ขั้นตอนต่าง ๆ ด้านกระบวนการนิเทศ	จำนวนผู้ให้คะแนนเรียงลำดับชั้น									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	รวม
ชั้นกำหนดและจัดหาทรัพยากรที่ต้องการ	0	1	2	4	11	9	7	0	0	
ใช้ในการจัดการนิเทศการศึกษา	(0)	(2)	(6)	(16)	(55)	(54)	(49)	(0)	(0)	182
ชั้นวางแผนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน	4	0	3	6	3	8	8	2	0	
ชั้นปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนตามแผนที่กำหนดไว้	(4)	(0)	(9)	(24)	(15)	(48)	(56)	(16)	(0)	172
ชั้นติดตามและประเมินผลการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน	0	0	0	0	2	5	6	20	1	
	(0)	(0)	(0)	(0)	(10)	(30)	(42)	(160)	(9)	251
	0	0	0	1	0	1	2	5	25	
	(0)	(0)	(0)	(4)	(0)	(6)	(14)	(40)	(225)	289

ตัวเลขแถวบน คือ ความถี่ของผู้จัดลำดับชั้น

ตัวเลขแถวล่าง (ในวงเล็บ) คือ ความถี่ X ลำดับชั้น

จากตาราง 49 แสดงว่าผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็ก ได้จัดลำดับชั้นกระบวนการนิเทศ เพื่อดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ตามลำดับชั้นดังนี้

ขั้นตอนที่ 1	ชั้นศึกษาสภาพปัญหาด้านการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
ขั้นตอนที่ 2	ชั้นให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
ขั้นตอนที่ 3	ชั้นจัดลำดับความสำคัญของปัญหาด้านการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
ขั้นตอนที่ 4	ชั้นการสร้างขวัญกำลังใจและความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียน
ขั้นตอนที่ 5	ชั้นวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาด้านการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
ขั้นตอนที่ 6	ชั้นวางแผนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
ขั้นตอนที่ 7	ชั้นกำหนดและจัดหาทรัพยากรที่ต้องการใช้ในการจัดการนิเทศการศึกษา
ขั้นตอนที่ 8	ชั้นปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนตามแผนที่กำหนดไว้
ขั้นตอนที่ 9	ชั้นติดตามและประเมินผลการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

ขั้นตอนต่าง ๆ ด้านกระบวนการนิเทศ	จำนวนผู้ให้คะแนนเรียงลำดับขั้น								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9 รวม
ขั้นกำหนดและจัดหาทรัพยากรที่ต้องการใช้ในการจัดการนิเทศการศึกษา ขั้นวางแผนการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียน	1	13	14	36	70	90	46	6	4
	(1)	(26)	(42)	(144)	(350)	(540)	(322)	(48)	(36)
	33	25	21	40	35	64	57	3	2
	(33)	(50)	(63)	(160)	(175)	(384)	(399)	(24)	(18)
ขั้นปฏิบัติงานนิเทศการศึกษภายในโรงเรียนตามแผนที่กำหนดไว้ ขั้นติดตามและประเมินผลการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียน	2	1	3	3	10	29	77	153	2
	(2)	(2)	(9)	(12)	(50)	(174)	(539)	(1224)	(18)
	2	1	1	1	2	1	14	49	209
	(2)	(2)	(3)	(4)	(10)	(6)	(98)	(392)	(1881)
									2398

ตัวเลขแถวบน คือ ความถี่ของผู้จัดลำดับขั้น

ตัวเลขแถวล่าง (ในวงเล็บ) คือ ความถี่ X ลำดับขั้น

จากตาราง 50 แสดงว่าครูผู้สอน ได้จัดลำดับชั้นกระบวนการนิเทศเพื่อดำเนินงานนิเทศ การศึกษาภายในโรงเรียน ตามลำดับชั้นดังนี้

- ชั้นตอนที่ 1 ชั้นศึกษาสภาพปัญหาด้านการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ชั้นตอนที่ 2 ชั้นให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
- ชั้นตอนที่ 3 ชั้นจัดลำดับความสำคัญของปัญหาด้านการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ชั้นตอนที่ 4 ชั้นวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาด้านการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ชั้นตอนที่ 5 ชั้นการสร้างขวัญกำลังใจและความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียน
- ชั้นตอนที่ 6 ชั้นวางแผนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
- ชั้นตอนที่ 7 ชั้นกำหนดและจัดหาทรัพยากรที่ต้องการใช้ในการจัดการนิเทศการศึกษา
- ชั้นตอนที่ 8 ชั้นปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนตามแผนที่กำหนดไว้
- ชั้นตอนที่ 9 ชั้นติดตามและประเมินผลการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

ขั้นตอนต่าง ๆ ด้านกระบวนการนิเทศ	จำนวนผู้ให้คะแนนเรียงลำดับชั้น									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	รวม
ขั้นกำหนดและจัดหาทรัพยากรที่ต้องการใช้ในการจัดการนิเทศการศึกษา ขั้นวางแผนการนิเทศการศึกษากายในโรงเรียน ขั้นปฏิบัติงานนิเทศการศึกษากายในโรงเรียนตามแผนที่กำหนดไว้ ขั้นติดตามและประเมินผลการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน	0	3	3	8	19	32	16	0	1	
	(0)	(6)	(9)	(32)	(95)	(192)	(112)	(0)	(9)	455
	8	8	6	10	12	17	20	1	0	
	(8)	(16)	(18)	(40)	(60)	(102)	(140)	(8)	(0)	392
	0	1	1	1	1	12	19	46	1	
	(0)	(2)	(3)	(4)	(5)	(72)	(183)	(368)	(9)	596
	1	0	0	0	0	0	6	14	61	
	(1)	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)	(42)	(112)	(549)	703

ตัวเลขแถวบน คือ ความถี่ของผู้จัดลำดับชั้น

ตัวเลขแถวล่าง (ในวงเล็บ) คือ ความถี่ X ลำดับชั้น

จากตาราง 51 แสดงว่าครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ ได้จัดลำดับชั้นกระบวนการนิเทศเพื่อ
ดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ตามลำดับชั้นดังนี้

ขั้นตอนที่ 1	ขั้นศึกษาสภาพปัญหาด้านการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
ขั้นตอนที่ 2	ขั้นให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
ขั้นตอนที่ 3	ขั้นจัดลำดับความสำคัญของปัญหาด้านการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
ขั้นตอนที่ 4	ขั้นการสร้างขวัญกำลังใจและความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียน
ขั้นตอนที่ 5	ขั้นวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาด้านการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
ขั้นตอนที่ 6	ขั้นวางแผนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
ขั้นตอนที่ 7	ขั้นกำหนดและจัดหาทรัพยากรที่ต้องการใช้ในการจัดการนิเทศการศึกษา
ขั้นตอนที่ 8	ขั้นปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนตามแผนที่กำหนดไว้
ขั้นตอนที่ 9	ขั้นติดตามและประเมินผลการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

ตาราง 52 (ต่อ)

ขั้นตอนต่าง ๆ ด้านกระบวนการนิเทศ	จำนวนผู้ให้คะแนนเรียงลำดับชั้น									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	รวม
ชั้นกำหนดและจัดหาทรัพยากรที่ต้องการ	1	6	9	20	42	44	22	5	2	
ใช้ในการจัดการนิเทศการศึกษา	(1)	(12)	(27)	(80)	(210)	(264)	(154)	(40)	(18)	806
ชั้นวางแผนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน	20	13	9	25	17	37	27	1	2	
	(20)	(26)	(27)	(100)	(85)	(222)	(189)	(8)	(18)	695
ชั้นปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนตามแผนที่กำหนดไว้	1	0	2	1	6	12	45	83	1	
	(1)	(0)	(6)	(4)	(30)	(72)	(315)	(664)	(9)	1101
ชั้นติดตามและประเมินผลการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน	1	0	1	1	1	1	5	27	114	
	(1)	(0)	(3)	(4)	(5)	(6)	(35)	(216)	(1026)	1296

ตัวเลขแถวบน คือ ความถี่ของผู้จัดลำดับชั้น

ตัวเลขแถวล่าง (ในวงเล็บ) คือ ความถี่ X ลำดับชั้น

จากตาราง 52 แสดงว่าครูในโรงเรียนขนาดกลาง ได้จัดลำดับชั้นกระบวนการนิเทศเพื่อ
ดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ตามลำดับชั้นดังนี้

- ชั้นตอนที่ 1 ชั้นศึกษาสภาพปัญหาด้านการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ชั้นตอนที่ 2 ชั้นให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
- ชั้นตอนที่ 3 ชั้นจัดลำดับความสำคัญของปัญหาด้านการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ
ที่เกี่ยวข้อง
- ชั้นตอนที่ 4 ชั้นวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาด้านการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ชั้นตอนที่ 5 ชั้นการสร้างขวัญกำลังใจและความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียน
- ชั้นตอนที่ 6 ชั้นวางแผนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
- ชั้นตอนที่ 7 ชั้นกำหนดและจัดหาทรัพยากรที่ต้องการใช้ในการจัดการนิเทศการศึกษา
- ชั้นตอนที่ 8 ชั้นปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนตามแผนที่กำหนดไว้
- ชั้นตอนที่ 9 ชั้นติดตามและประเมินผลการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

ตาราง 53 การจัดลำดับชั้นกระบวนงานนิเทศเพื่อค่าเป็นงานนิเทศการศึกษากายในโรงเรียนของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก

ขั้นตอนต่าง ๆ ด้านกระบวนงานนิเทศ	จำนวนผู้ให้คะแนนเรียงลำดับชั้น									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	รวม
ขั้นการสร้างขวัญกำลังใจและความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียน	18 (18)	1 (2)	0 (0)	3 (12)	2 (10)	7 (42)	2 (14)	4 (32)	9 (81)	211
ขั้นการให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องงานนิเทศ	6 (6)	6 (12)	6 (18)	4 (16)	11 (55)	9 (54)	3 (21)	1 (8)	0 (0)	190
การศึกษาภายในโรงเรียน	16 (16)	16 (32)	8 (24)	4 (16)	1 (5)	0 (0)	1 (7)	0 (0)	0 (0)	100
ขั้นศึกษาสภาพปัญหาด้านการเรียนการสอน และปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	0 (0)	8 (16)	10 (30)	9 (36)	4 (20)	2 (12)	5 (35)	7 (56)	1 (9)	214
ขั้นวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาด้านการเรียนการสอน และปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	0 (0)	6 (12)	13 (39)	13 (52)	9 (45)	3 (18)	1 (7)	1 (8)	0 (0)	181

ตาราง 53 (ต่อ)

ขั้นตอนต่าง ๆ ด้านกระบวนการนิเทศ	จำนวนผู้ให้คะแนนเรียงลำดับขั้น									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	รวม
ขั้นกำหนดและจัดหาทรัพยากรที่ต้องการ	0	4	2	8	9	14	7	1	1	
ใช้ในการจัดการนิเทศการศึกษา	(0)	(8)	(6)	(32)	(45)	(84)	(49)	(8)	(9)	241
ขั้นวางแผนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน	4	4	6	5	6	10	10	1	0	
ขั้นปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน	(4)	(8)	(18)	(20)	(30)	(60)	(70)	(8)	(0)	218
ตามแผนที่กำหนดไว้	1	0	0	1	3	5	13	23	0	
ขั้นติดตามและประเมินผลการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน	(1)	(0)	(0)	(4)	(15)	(30)	(91)	(184)	(0)	325
	0	1	0	0	1	0	3	8	33	
	(0)	(2)	(0)	(0)	(5)	(0)	(21)	(64)	(297)	389

ตัวเลขแถวบน คือ ความถี่ของผู้จัดลำดับขั้น

ตัวเลขแถวล่าง (ในวงเล็บ) คือ ความถี่ X ลำดับขั้น

จากตาราง 53 แสดงว่าครูในโรงเรียนขนาดเล็ก ได้จัดลำดับชั้นกระบวนการนิเทศเพื่อ
ดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ตามลำดับชั้นดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นศึกษาสภาพปัญหาด้านการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นจัดลำดับความสำคัญของปัญหาด้านการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ

ที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นการสร้างขวัญกำลังใจและความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาด้านการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 6 ขั้นวางแผนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 7 ขั้นกำหนดและจัดหาทรัพยากรที่ต้องการใช้ในการจัดการนิเทศการศึกษา

ขั้นตอนที่ 8 ขั้นปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนตามแผนที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 9 ขั้นติดตามและประเมินผลการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล ระหว่างความคิดเห็นของผู้บริหารกับครู
3. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู
4. เพื่อศึกษาความต้องการของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสตูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสตูล ในปี พ.ศ. 2532 จำนวน 2,092 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 204 คน และ ครูผู้สอน จำนวน 1,888 คน ซึ่งสุ่มออกมาเป็นกลุ่มตัวอย่างได้เป็นจำนวน 455 คน จำแนกเป็น ผู้บริหาร จำนวน 135 คน ครูผู้สอน จำนวน 320 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบ ได้แก่ ตำแหน่ง หน้าที่ของผู้ตอบ และขนาดของโรงเรียนที่ผู้ตอบปฏิบัติงานอยู่ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบให้เลือกตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ประถมศึกษา ในด้านบุคลากร ด้านการจัดการ และด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าใช้ตัวเลข แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง มีปัญหามากที่สุด
- 4 หมายถึง มีปัญหามาก
- 3 หมายถึง มีปัญหปานกลาง
- 2 หมายถึง มีปัญหาค่อนข้างน้อยหรือน้อย
- 1 หมายถึง มีปัญหาน้อยมากหรือไม่มีปัญหาเลย

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการของผู้บริหารและครู ในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา 4 ด้าน คือ รูปแบบการนิเทศ กิจกรรมการนิเทศ คุณลักษณะของผู้นิเทศ และกระบวนการนิเทศ แบบสอบถามใน 3 ด้านแรกมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าใช้ตัวเลข แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง มีความต้องการมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความต้องการมาก
- 3 หมายถึง มีความต้องการปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความต้องการค่อนข้างน้อยหรือน้อย
- 1 หมายถึง มีความต้องการน้อยมากหรือไม่ต้องการเลย

ส่วนแบบสอบถามความต้องการในด้านที่ 4 คือ กระบวนการนิเทศนั้น ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเติมตัวเลขเรียงลำดับขั้นตอนของการจัดการนิเทศตามที่ต้องการ

การเก็บข้อมูลใช้วิธีนำแบบสอบถามไปส่งยังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยขอให้ทางสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ช่วยส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนในสังกัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และขอให้กลุ่มตัวอย่างส่งแบบสอบถามที่กรอกแล้วคืนมายังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอต้นสังกัดแล้ว ผู้วิจัยเดินทางไปรับแบบสอบถามคืนมาจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอด้วยตนเอง ซึ่งปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด 435 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.60 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แยกวิเคราะห์และเสนอข้อมูลเป็นตอน ๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 หาค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ศึกษาปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามเป็นรายข้อ รายด้านและโดยรวม แล้วนำค่าเฉลี่ยไปเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ เพื่อทราบระดับความคิดเห็นต่อปัญหาการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุโขทัย

ส่วนการเปรียบเทียบปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน โดยใช้ F-test

ตอนที่ 3 ศึกษาความต้องการในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของผู้บริหารและครูใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านรูปแบบการนิเทศ กิจกรรมการนิเทศ คุณลักษณะของผู้นิเทศ และด้านกระบวนการนิเทศ ที่ละด้าน เป็นรายข้อ และโดยรวม โดย 3 ด้านแรกใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำค่าเฉลี่ยไปเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้เพื่อทราบระดับความต้องการในด้านต่าง ๆ ส่วนด้านกระบวนการนิเทศใช้วิธีการวิเคราะห์ โดยการหาความถี่ ความถี่ของความคิดเห็นของผู้จัดลำดับชั้น แล้วนำคะแนนที่ได้มาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยเพื่อทราบการจัดลำดับชั้นจากชั้นตอนที่ 1 ถึงชั้นตอนที่ 9

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการ
นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล
ปรากฏผลดังนี้

1. ปัญหาการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดสตูล

1.1 กล่าวโดยสรุปรวมทั้งจังหวัด พบว่าโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดสตูล มีปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนอยู่ในระดับ
ปานกลาง

1.2 กล่าวโดยจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด มีปัญหาทั้ง 3
ด้าน คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ด้านบุคลากร โรงเรียนทั้ง 3 ขนาด มีปัญหาด้านนี้ในระดับน้อย
เช่นเดียวกัน ส่วนด้านการจัดการและด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ ปรากฏว่าโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด
มีปัญหา 2 ด้านนี้ในระดับปานกลางเหมือนกัน

1.3 เมื่อพิจารณาปัญหาโดยจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า

1.3.1 ด้านบุคลากร โรงเรียนทุกขนาดมีปัญหาในเรื่องครูในโรงเรียน
มีจำนวนจำกัด แต่ละคนมีภาระด้านงานสอนและงานอื่น ๆ มาก ทำให้ไม่มีเวลาสนใจเรื่องการ
นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ปัญหาเรื่องโรงเรียนขาดแคลนวิทยากรและ/หรือแหล่งวิชาการ
ที่จะให้ความรู้แก่คณะครูในโรงเรียน ปัญหาการนิเทศการสอนในชั้นเรียนทำให้ครูรู้สึกอึดอัดไม่สบายใจ
และปัญหาเรื่องครูไม่ได้รับการตอบแทนด้านขวัญและกำลังใจจากการทำงานของตนอย่างเหมาะสม
และเท่าเทียมกัน เป็นปัญหาระดับปานกลางในอันดับแรก ๆ คล้ายกัน และมีปัญหาอื่น ๆ ลดหลั่นลงมา
ในระดับปานกลางและระดับน้อยใกล้เคียงกัน

1.3.2 ด้านการจัดการ โรงเรียนทุกขนาดมีปัญหาในเรื่องการนิเทศ การศึกษาในโรงเรียนไม่มีระบบและขาดความต่อเนื่อง ปัญหาเรื่องการจัดเวลาให้ครูเข้าร่วม กิจกรรมการนิเทศการศึกษา ปัญหาการขาดการติดตามผลการปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษา ภายในโรงเรียน และปัญหาความเชื่อถือศรัทธาของครูที่มีต่องานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เป็นปัญหาในอันดับแรก ๆ คล้ายกัน และปัญหาอื่น ๆ ลดหล่นใกล้เคียงกันลงมาตามลำดับ ซึ่งปัญหา ทุกข้อที่กล่าวมานั้นเป็นปัญหาในระดับปานกลาง

1.3.3 ด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ ในโรงเรียนแต่ละขนาดมีปัญหาเหมือนกันใน 4 ข้อต่อไปนี้ คือ ปัญหาเรื่องโรงเรียนมีห้องไม่เพียงพอหรือไม่เหมาะสมที่จะนำไป จัดเป็นห้องพิเศษ เช่น ห้องประชุม อบรมหรือห้องจัดกิจกรรมการนิเทศประเภทต่าง ๆ ปัญหาการ ขาดแคลนงบประมาณในการเชิญวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ความรู้แก่คณะครูในโรงเรียน ปัญหา การขาดแคลนงบประมาณในการจัดการศึกษานอกสถานที่และการส่งบุคลากรไปรับการอบรมในโอกาส ต่าง ๆ และปัญหาการจัดหางบประมาณสนับสนุนงานพัฒนาการเรียนการสอนจากผู้ปกครองหรือจาก ชุมชน ยกเว้นโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กที่มีปัญหารายข้อในระดับมาก ที่มากกว่าโรงเรียน ขนาดใหญ่อยู่ 1 ปัญหา คือ ปัญหาโรงเรียนขาดแคลนงบประมาณสำหรับจัดซื้อหนังสือ เอกสาร คำรา คำคม และรับวารสารต่าง ๆ เกี่ยวกับวิชาชีพครูเพื่อให้ครูได้ศึกษาค้นคว้าสำหรับพัฒนาวิชาชีพของตน ส่วนปัญหาในข้ออื่น ๆ นอกจากนี้เป็นปัญหาในระดับปานกลางทั้งหมดในโรงเรียนทุกขนาด

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับครู เกี่ยวกับปัญหาในการจัดการนิเทศ การศึกษาภายในโรงเรียน โดยรวมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านการจัดการ และ ด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ ปรากฏว่าผู้บริหารและครูมีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูผู้สอนมีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหามากกว่าผู้บริหาร

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับครู เกี่ยวกับปัญหาในการจัดการนิเทศ การศึกษาภายในโรงเรียนแต่ละด้าน ปรากฏว่าผู้บริหารและครูมีความเห็นเกี่ยวกับปัญหาแต่ละด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านการจัดการ และด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ ไม่แตกต่างกัน

4. เปรียบเทียบปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน คือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ปรากฏว่า โรงเรียนทั้ง 3 ขนาด มีปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนโดยรวมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านการจัดการ และด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ไม่แตกต่างกัน

5. เปรียบเทียบปัญหาแต่ละด้านในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา ทั้ง 3 ขนาด คือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ปรากฏว่าโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด มีปัญหาด้านบุคลากร และด้านการจัดการไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ปรากฏว่าโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด มีปัญหาในด้านนี้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดกลางมีปัญหาด้านนี้มากที่สุด แต่ใกล้เคียงกับโรงเรียนขนาดเล็ก ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหาที่น้อยที่สุด

6. ความต้องการในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ในสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี

6.1 สรุปความต้องการในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านรูปแบบ การนิเทศ ดังนี้

6.1.1 ในเรื่องวิธีการนิเทศ ปรากฏว่าทั้งผู้บริหารและครูในโรงเรียน ทั้ง 3 ขนาด คือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีความต้องการวิธีการนิเทศใน 4 วิธี อยู่ในระดับมากตรงกัน คือ ต้องการวิธีการนิเทศแบบให้ครูมีส่วนร่วมงานนิเทศไปพร้อม ๆ กับผู้นิเทศ เป็นอันดับ 1 แบบให้ครูนิเทศกันเองโดยมีผู้บริหารทำหน้าที่สนับสนุนและให้บริการ เป็นอันดับ 2 แบบให้ต่างคนต่างปรับปรุงตนเองโดยมีผู้นิเทศคอยเป็นที่ปรึกษาและคิดตามผล เป็นอันดับ 3 และต้องการวิธีการนิเทศแบบให้มีผู้นิเทศคอยช่วยเหลือแนะนำให้ทำหรือให้ปรับปรุง เป็นอันดับ 4 ซึ่งที่กล่าวมานั้นผู้บริหารและครูในโรงเรียนทุกขนาดต้องการตรงกันทุกอันดับ ส่วนวิธีการนิเทศแบบมีผู้นิเทศคอยสั่ง บอก สร้างกฎเกณฑ์ให้ทำหรือให้ปรับปรุง ที่ปรากฏว่าเป็นที่ต้องการในระดับน้อย และเป็นอันดับสุดท้ายของโรงเรียนเกือบทุกขนาดแตกต่างจากวิธีการนิเทศในข้ออื่น ๆ ที่เป็นที่ต้องการในระดับมาก

6.1.2 ในเรื่องขนาดกลุ่มของผู้รับการนิเทศ ปรากฏว่าผู้บริหารและครูในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด ต้องการการจัดกลุ่มผู้รับการนิเทศทั้ง 3 แบบ ได้แก่ การนิเทศแบบเป็นรายบุคคล การนิเทศแบบเป็นรายกลุ่มเล็ก และการนิเทศแบบเป็นรายกลุ่มใหญ่ ในระดับปานกลาง ที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นใกล้เคียงกันมาก

6.1.3 ส่วนเรื่องของผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ปรากฏว่าผู้บริหารและครูในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด คือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ต้องการบุคคลที่จะให้ทำหน้าที่นิเทศทุกข้อในระดับปานกลาง สำหรับผู้ที่เป็นที่ต้องการในอันดับแรก ๆ ได้แก่ ครูผู้มีความรู้ด้านการสอนที่เด่นของแต่ละกลุ่มประสบการณ์ คณะกรรมการที่แต่งตั้งจากทุกฝ่ายในโรงเรียน หมุนเวียนสลับเปลี่ยนกัน คณะผู้นิเทศทั้งจากภายในและภายนอกโรงเรียน และนิเทศโดยครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์แต่ละกลุ่ม ส่วนข้ออื่น ๆ ปรากฏว่าเป็นที่ต้องการในระดับปานกลางลดหลั่นใกล้เคียงกัน

6.2 ความต้องการของผู้บริหารและครู ด้านกิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน พบว่าผู้บริหารและครูในโรงเรียนทุกขนาด ทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีความต้องการจัดกิจกรรมการนิเทศในระดับมากเกือบทุกกิจกรรม เช่น การเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ หรือมีความรู้พิเศษเฉพาะด้านมาให้ความรู้แก่คณะครูในโรงเรียน การศึกษาต่อเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูให้สูงขึ้น การไปดูผลงานที่เด่นของโรงเรียนอื่น ๆ ซึ่งเป็นความต้องการที่มีค่าเฉลี่ยในอันดับต้น ๆ และกิจกรรมอื่น ๆ ที่ต้องการลดหลั่นใกล้เคียงกันลงมา ยกเว้นกิจกรรมเกี่ยวกับการให้ผู้นิเทศเข้าไปสังเกตการสอนในชั้นเรียนขณะที่ทำการสอน ที่ผู้บริหารและครูในโรงเรียนทุกขนาดต้องการในระดับปานกลาง และเป็นอันดับสุดท้ายซึ่งแตกต่างไปจากกิจกรรมในข้ออื่น ๆ อย่างเห็นได้ชัด

6.3 ความต้องการของผู้บริหารและครู ด้านคุณลักษณะของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน พบว่าผู้บริหารและครูในโรงเรียนทุกขนาดทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีความต้องการคุณลักษณะของผู้นิเทศอยู่ในระดับมากที่สุดและระดับมากเท่าถึงกันเกือบทั้งหมด ได้แก่ คุณลักษณะด้านมีคุณธรรมและรับผิดชอบต่อหน้าที่ การมีมนุษยสัมพันธ์อันดีต่อผู้อื่น สามารถวางตัวเป็นเพื่อนของครูในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี และคุณลักษณะข้ออื่น ๆ ที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการใกล้เคียง

ลดหลั่นกันลงมา ยกเว้นคุณลักษณะในด้านมีวุฒิทางการศึกษาอย่างน้อยปริญญาตรีขึ้นไป และคุณสมบัติ ด้านเคยเป็นครูผู้สอนมาไม่ต่ำกว่า 3 ปี ซึ่งพบว่าผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดเล็กต้องการ คุณสมบัติใน 2 ข้อ ดังกล่าวนี้นี้ในระดับปานกลาง ในขณะที่ผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดกลางต้องการในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยค่อนข้างน้อยแตกต่างกันไปจากข้ออื่น ๆ

6.4 ความต้องการของผู้บริหารและครู ด้านกระบวนการนิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียน พบว่าผู้บริหารและครูในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด คือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีความต้องการที่สอดคล้องใกล้เคียงกัน โดยต้องการให้จัดกระบวนการนิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียนตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้ คือ

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นศึกษาสภาพปัญหาด้านการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ

ที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องกระบวนการนิเทศการศึกษาภายใน

โรงเรียน

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นจัดลำดับความสำคัญของปัญหาด้านการเรียนการสอนและ

ปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาด้านการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ

ที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นการสร้างขวัญกำลังใจและความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากร

ภายในโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 6 ขั้นวางแผนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 7 ขั้นกำหนดและจัดหาทรัพยากรที่ต้องการใช้ในการจัดการนิเทศ

การศึกษา

ขั้นตอนที่ 8 ขั้นปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนตามแผนที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 9 ขั้นติดตามและประเมินผลการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

โดยจะมีโรงเรียนบางขนาดที่มีความต้องการแตกต่างกันเล็กน้อยระหว่าง
ชั้นตอนที่ 2 กับชั้นตอนที่ 3 และชั้นตอนที่ 4 กับชั้นตอนที่ 5

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการ
การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล ซึ่งมี
ประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. ผลการวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า ผู้บริหารและครูมีความเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาใน
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล มีปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
อยู่ในระดับปานกลาง สาเหตุที่ผลการวิจัยปรากฏออกมาเป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ในปัจจุบันนี้
การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนได้รับความสนใจและเร่งรัดพัฒนาให้มีการปฏิบัติจริงกันมากขึ้น
เพราะเท่าที่ผ่านมาพบว่าการปฏิบัติจริงด้านการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนน้อย ดังที่ปรากฏ
ในผลการวิจัยของสมพร สุขเกษม ที่ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการนิเทศการศึกษา
ภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 5 (สมพร สุขเกษม.
2526 : ฉ) และต่อมาวัชรินทร์ แสงศัพท์ ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพการนิเทศการศึกษาภายใน
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ พบว่าโรงเรียนมีสภาพ
การปฏิบัติการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง (วัชรินทร์ แสงศัพท์. 2528 :
บทคัดย่อ) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติจริงในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเริ่มมี
มากขึ้น และยิ่งในปัจจุบันทางโรงเรียนได้รับการเร่งรัดจากหน่วยงานเหนือขึ้นไปให้ปฏิบัติด้วยแล้ว
โรงเรียนก็ต้องพยายามจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนให้มากขึ้น เมื่อมีการปฏิบัติงานจริง
มากขึ้น ปัญหาต่าง ๆ ก็ย่อมมีบ้างเป็นธรรมดา ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยครั้งนี้ก็ได้พบว่าปัญหา
บางอย่างนั้นยังมีอยู่ไม่น้อย เช่น ปัญหาด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ และปัญหาด้านการจัดการ

ปัญหาบางด้านก็มีน้อย เช่น ปัญหาด้านบุคลากร ดังนั้นการที่ผลการวิจัยปรากฏออกมาว่าโรงเรียน
มีปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในในระดับปานกลาง อาจจะสืบเนื่องมาจากสาเหตุ
ดังกล่าวนี้ได้ และอีกส่วนหนึ่งน่าจะมาจากสาเหตุต่าง ๆ ที่แยกย่อยไปตามปัญหาแต่ละด้าน
ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านการจัดการ และด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ ซึ่งปรากฏว่า

1.1 ด้านบุคลากร ผลการวิจัยโดยสรุปปรากฏว่า ผู้บริหารและครูมีความเห็นว่า
โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล ทั้ง 3 ขนาด คือ ขนาดใหญ่
ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านบุคลากร
อยู่ในระดับน้อย สาเหตุที่ทำให้ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ตั้งแต่ทางสำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดนโยบายการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา ซึ่งเริ่ม
จากปี 2525 ถึงปี 2534 เพื่อสนองนโยบายดังกล่าวทางสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติจึงได้มีการจัดโครงการต่าง ๆ ขึ้นหลายโครงการ รวมทั้งโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพ
การทำงานของผู้บริหารและครู ตามโครงการนั้นจะมีการเร่งรัดฝึกอบรม ประชุม สัมมนา ให้ความรู้
แก่บุคลากรในโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ พร้อมทั้งมีการประเมินและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้
มีการตื่นตัวและมีความกระตือรือร้นในการทำงานอย่างมากในปัจจุบัน บุคลากรในโรงเรียนจึงมีความรู้
ความสามารถมากขึ้น มีการพัฒนาตนเองมากขึ้น ประกอบทั้งในปัจจุบันโอกาสที่บุคลากรในโรงเรียนจะ
พัฒนาตนเองและวิชาชีพมีมาก เช่น การลาศึกษาต่อ การศึกษาด้วยตนเองทั้งทางสื่อสารมวลชนต่าง ๆ
อันได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ เทป วีซีดี คอรา เอกสารต่าง ๆ รวมทั้งการศึกษอบรมครูประจำการที่
ฝ่ายผู้บริหารการศึกษาจัดขึ้น เหล่านี้เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาบุคลากรในลักษณะของการ
ประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยใช้รูปแบบการประกวดผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน เช่น
ครูดีเด่นของแต่ละกลุ่มประสบการณ์ ผู้บริหารดีเด่น ฯลฯ จะมีการประกวดกันตั้งแต่ในระดับกลุ่ม
โรงเรียนระดับอำเภอ จังหวัด เขตการศึกษา ไปจนถึงระดับประเทศ ซึ่งนับเป็นการจูงใจให้
ข้าราชการครูมีความพยายามที่จะพัฒนาการปฏิบัติงานของตนให้ก้าวหน้าได้มากยิ่งขึ้น สำหรับบุคลากร
ที่ได้รับการคัดเลือกในตำแหน่งต่าง ๆ ดังกล่าวก็จะยังมีความตั้งใจในการจะพัฒนาตนเองและพัฒนางาน

ให้ก้าวหน้าและเกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมมากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลไปถึงความก้าวหน้าในวิชาชีพด้วยการเปิดโอกาสให้บุคลากรสอบเพื่อเลื่อนระดับหรือเปลี่ยนตำแหน่งสายงาน โดยในการสอบนั้นคะแนนส่วนหนึ่งจะมาจากผลการปฏิบัติงานในหน้าที่ก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ทำให้บุคลากรส่วนใหญ่จำเป็นต้องมีการค้นคว้าทางการศึกษาและการปฏิบัติหน้าที่มากขึ้น และยังพบว่าในปัจจุบันผู้บริหารและครูมีความเข้าใจเรื่องกรณีเหตุการณ์ศึกษาภายในโรงเรียนมากขึ้น ดังที่ปรากฏในผลการวิจัยของ วรุฒิ วชิรกิจโกศล ที่ศึกษาวิจัยเรื่องความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 (วรุฒิ วชิรกิจโกศล. 2529 : จ) ดังนั้นด้วยสภาพเหตุการณ์ดังกล่าวนี้เองอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ปัญหาด้านบุคลากรในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนลดน้อยลงมา ซึ่งเป็นเรื่องที่น่ายินดี

จากผลการวิจัยที่ปรากฏว่าโรงเรียนทุกชนามีปัญหาด้านบุคลากรใน 3 - 4 เรื่องเป็นอันดับแรก ๆ คล้ายกัน ได้แก่ ปัญหาในเรื่องครูในโรงเรียนมีจำนวนจำกัด แต่ละคนมีภาระด้านงานสอนและงานอื่น ๆ ทำให้ไม่มีเวลาสนใจเรื่องกรณีเหตุการณ์ศึกษาภายในโรงเรียนนั้น ในเรื่องนี้จะเห็นว่า การปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนปัจจุบันนี้ นอกจากครูจะมีภาระหน้าที่ในด้านงานสอนอย่างเต็มที่อยู่แล้ว ครูยังจะต้องปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากงานสอนอีกด้วย โดยในแต่ละโรงเรียนจะมีโครงการต่าง ๆ มากมายที่บุคลากรในโรงเรียนจะต้องปฏิบัติ เช่น โครงการเกี่ยวกับงานวิชาการ งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ งานบุคลากร และงานความสัมพันธ์กับชุมชน นอกจากนี้ยังมีงานที่นอกเหนือขอบข่ายงานดังกล่าวไปอีก ได้แก่ งานด้านการสาธารณสุขมูลฐาน การเกษตร การพัฒนาชุมชน การศึกษานอกโรงเรียน เป็นต้น งานเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นภาระที่นอกเหนือจากงานสอนและงานประจำอื่น ๆ ของโรงเรียนที่ครูจำเป็นต้องปฏิบัติ ทำให้ครูมีภาระเพิ่มขึ้นจนอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ไม่มีเวลาสนใจในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนดังกล่าวได้มากนัก

สำหรับปัญหาเรื่องการขาดแคลนวิทยากรหรือแหล่งวิชาการต่าง ๆ ที่จะให้ความรู้แก่คณะครูในโรงเรียนนั้นพบว่า ตรงกับผลการวิจัยของสุชาติ ศรีสุวรรณ ที่ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย และสุนทร ไคลมี ซึ่งทำการวิจัยเรื่องการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งพบว่าโรงเรียนมีปัญหการขาดแคลนวิทยากรและแหล่งวิชาการสำหรับให้ครูได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเช่นเดียวกัน (สุชาติ ศรีสุวรรณ. 2527 : ฉ และสุนทร ไคลมี. 2527 : ช) สาเหตุที่ผลการวิจัยพบว่ามีปัญหาด้านนี้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล อาจเป็นเพราะเหตุว่าจังหวัดสตูลนั้นตั้งอยู่ห่างไกลจากกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นศูนย์กลางของความก้าวหน้าทางวิชาการมาก ทำให้การเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิหรือการแสวงหาแหล่งคำรณหนังสือต่าง ๆ ที่จะศึกษาค้นคว้าก็กระทำได้น้อย ยิ่งถ้าเป็นโรงเรียนในชนากลางหรือขนาดเล็กซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตชนบทห่างไกลจากตัวเมืองด้วยแล้วก็จะกระทำได้ยากยิ่ง นับว่าเป็นปัญหาต่อการพัฒนาครูของแต่ละโรงเรียนเป็นอย่างมาก จึงควรจะได้มีการแก้ไขโดยเร็ว ซึ่งอาจจะกระทำได้โดยการจัดให้มีหนังสือ คำรา และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนอย่างครบครัน เพื่อให้ครูได้ใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ นอกจากนี้อาจจะเสนอให้หน่วยงานเหนือขึ้นไปให้เจ้าหน้าที่วิชาการชั้นนำหมุนเวียนไปช่วยเหลือด้านการพัฒนาการเรียนการสอนตามจังหวัดต่าง ๆ ที่ห่างไกลอย่างทั่วถึง เป็นต้น

ส่วนปัญหาในเรื่องการนิเทศการสอนในชั้นเรียนทำให้ครูรู้สึกอึดอัดไม่สบายใจนั้น อาจเป็นไปได้ว่าผู้นิเทศส่วนใหญ่ยังคงใช้วิธีการนิเทศแบบเดิม อย่างซารี มณีศรี ได้เคยกล่าวไว้ว่า การนิเทศแบบเดิมเป็นการนิเทศที่แห้งแล้งที่ตัวครูและวิธีการสอนของครู ใช้การนิเทศโดยการเข้าไปเยี่ยมหรือสังเกตการสอนในขณะที่ครูทำการสอนโดยวิธีการเดิม มักจะไม่มีแผนพัฒนาการสอนที่แน่ชัด (ซารี มณีศรี. ม.ป.ป. : 55) และเมื่อพบจุดบกพร่องก็จะทำการชี้แนะหรือบอกกล่าวให้แก้ไข ลักษณะการนิเทศแบบนี้เท่ากับเป็นการตรวจตราและควบคุมพฤติกรรมการทำงานหรือการสอนของครูโดยตรง อาจทำให้ครูเกิดความรู้สึกว่าผู้นิเทศเข้าไปสังเกตการสอนเพื่อหาจุดบกพร่องหรือคอยจับผิด

ผู้รับการนิเทศจึงเกิดความไม่สบายใจและเกิดความอึดอัดใจดังกล่าว ซึ่งปัญหาเช่นนี้คงจะลดน้อยลงไป ถ้าหากฝ่ายผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศได้ร่วมกันคิดร่วมกันตัดสินใจ ร่วมกันวางแผน และร่วมงานนิเทศไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งเท่ากับเป็นการพัฒนาการนิเทศแบบตรวจการมาเป็นการนิเทศแบบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นการร่วมมือช่วยเหลือกันระหว่างผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศ อันเป็นเป้าหมายสำคัญของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนในปัจจุบัน เพราะจะทำให้การนิเทศประสบความสำเร็จได้มากกว่า ดังผลการวิจัยของทีลาฮัน ที่ทำการวิจัยเรื่องการจัดกิจกรรมการนิเทศที่พึงประสงค์ของการพัฒนาประเทศเอธิโอเปีย พบว่า ครู ศึกษาานิเทศก์ และนักวิชาการ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การนิเทศการศึกษาในลักษณะการร่วมมือกันปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาจะก่อให้เกิดผลดีกว่าการนิเทศในลักษณะการใช้อำนาจ (Tilahun, 1983 : 2168-A)

ส่วนปัญหาเรื่องครูไม่ได้รับการตอบแทนด้านขวัญและกำลังใจจากการทำงานของตนอย่างเหมาะสมเท่าเทียมกันนั้น จากการที่ผู้วิจัยเคยปฏิบัติการสอนอยู่ในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรีเป็นเวลาพอสมควร ทำให้มองเห็นว่าปัญหาเรื่องนี้ครูส่วนใหญ่มักจะพ่วงเล็งไปที่การเลื่อนขั้นเลื่อนเงินเดือนเสียมากกว่า ซึ่งในเรื่องนี้โรงเรียนทุกโรงต่างก็มีปัญหาเช่นเดียวกันเนื่องจากไม่อาจจัดให้เป็นที่พักใจแก่บุคลากรทุกฝ่ายได้ โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดใหญ่ซึ่งการกระจายอัตราการเลื่อนขั้นเงินเดือน 2 ขั้นให้ทั่วถึงยิ่งกระทำไดยากกว่าในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กที่มีบุคลากรในโรงเรียนน้อยกว่า แม้ว่าอัตราเฉลี่ยการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนเหมือนกัน แต่โอกาสที่จะได้รับการพิจารณาในเลื่อนขั้นเงินเดือน 2 ขั้นมีมากกว่า ซึ่งนี่ก็อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ครูรู้สึกที่ไม่ได้รับการตอบแทนด้านขวัญกำลังใจเท่าที่ควร นอกจากนี้อาจจะเนื่องมาจากการที่ครูไม่ค่อยได้มีโอกาสพบปะสังสรรค์กับผู้บริหารมากนัก ซึ่งอาจจะด้วยเหตุที่ผู้บริหารมีภาระหน้าที่ที่จะต้องทำมากมายหรือจะด้วยเหตุอื่น ๆ จึงทำให้ครูรู้สึกว่าขาดการเอาใจใส่ดูแล ขาดการให้กำลังใจทั้งในยามที่ตนได้กระทำความดีหรือแม้กระทั่งขณะที่ตนประสบปัญหาที่ไม่มีใครที่จะช่วยเหลือแก้ไข เหตุการณ์เช่นนี้ย่อมเกิดขึ้นได้ในโรงเรียนทั่ว ๆ ไป โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีครูจำนวนมาก ซึ่งผู้บริหารไม่สามารถพบปะเยี่ยมเยียนได้ทั่วถึง และใน

โรงเรียนที่ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญที่จะต้องทบทวนเพื่อค้นหาทุกข้อและเยี่ยมชมให้กำลังใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา จึงทำให้เกิดความรู้สึกขาดขวัญกำลังใจ ซึ่งในเรื่องนี้ควรที่ผู้บริหารจะต้องรีบสำรวจตนเอง และควรรับศึกษาว่ายังมีสาเหตุอื่นใดอีกบ้างที่ทำให้ครูรู้สึกขาดการตอบสนองด้านขวัญและกำลังใจ ดังที่พบจากผลการวิจัยครั้งนี้ เพื่อจะได้รับแก้ไขโดยเร็ว ความสำเร็จในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ในโรงเรียนก็จะเกิดขึ้นได้

1.2 ด้านการจัดการ ผลการวิจัยโดยสรุปปรากฏว่าผู้บริหารและครูมีความเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล มีปัญหาในการนิเทศการศึกษา ภายในโรงเรียนด้านการจัดการอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเพิ่งเริ่มได้รับการเห็นความสำคัญและเน้นการเป็นนโยบายให้ปฏิบัติจริง ซึ่งก่อนหน้านี้ยังไม่ค่อยได้รับความสนใจเท่าที่ควร เพราะฉะนั้นผู้บริหารทุกระดับจึงอาจขาดประสบการณ์ ขาดการฝึกอบรมเพื่อการทำหน้าที่จัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนอย่างจริงจัง และฝ่ายครูเองก็อาจไม่ทราบบทบาทของคนที่มาทำการนิเทศแบบใหม่ที่จะต้องให้ความร่วมมือในการดำเนินงานนิเทศในขั้นตอนต่าง ๆ ตลอดจนอาจจะไม่ทราบว่าวิธีการนิเทศแบบร่วมมือกันนี้มีลักษณะเป็นเช่นไร ดังที่ผลการวิจัยของสุชาติ ศรีสุวรรณ ซึ่งทำการวิจัยเรื่องการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย และชัคเจน ไทยแท้ ทำการวิจัยเรื่องสภาพการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม ที่พบว่าผู้บริหารและครูขาดความรู้เรื่องการนิเทศและขั้นตอนการจัดดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน จึงมีความต้องการให้มีการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจเรื่องการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน (สุชาติ ศรีสุวรรณ. 2527 : ฉ และชัคเจน ไทยแท้. 2527 : ช) ซึ่งทำให้การจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเป็นไปด้วยความลำบากยิ่ง นับว่าเป็นปัญหาที่ต้องรีบแก้ไขโดยเร็วเช่นกัน

นอกจากนี้อาจมีปัญหาลักษณะอื่น ๆ เช่น ปัญหาศึกษานิเทศก์จากจังหวัดหรือจากอำเภอ ไม่ได้ช่วยเหลือเรื่องการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเท่าที่ควร กลุ่มโรงเรียนหรือครูฝ่ายวิชาการ

ผู้บริหารไม่สามารถหมาะเยียมเยียนได้ทั่วถึง และในโรงเรียนที่ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญที่จะต้องหมาะเพื่อคุณแลทุกข์สุขและเยียมเยียนให้กำลังใจแก่ผู้ใ้บังคับบัญชา จึงทำให้เกิดความรู้สึกขาดขวัญกำลังใจ ซึ่งในเรื่องนี้ควรที่ผู้บริหารจะต้องรับสำรวจตนเอง และควรรับศึกษาว่ายังมีสาเหตุอื่นใดอีกบ้างที่ทำให้ครูรู้สึกขาดการตอบแทนด้านขวัญและกำลังใจ ดังที่พบจากผลการวิจัยครั้งนี้ เพื่อจะได้รีบแก้ไขโดยเร็ว ความสำเร็จในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ในโรงเรียนก็จะเกิดขึ้นได้

1.2 ด้านการจัดการ ผลการวิจัยโดยสรุปปรากฏว่าผู้บริหารและครูมีความเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล มีปัญหาในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนด้านการจัดการอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเพิ่งเริ่มได้รับการเห็นความสำคัญและเน้นการเป็นนโยบายให้ปฏิบัติจริง ซึ่งก่อนหน้านี้ยังไม่ค่อยได้รับความสนใจเท่าที่ควร เพราะฉะนั้นผู้บริหารทุกระดับจึงอาจขาดประสบการณ์ ขาดการฝึกอบรมเพื่อการทำหน้าที่จัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนอย่างจริงจัง และฝ่ายครูเองก็อาจไม่ทราบบทบาทของคนที่มิต้องการนิเทศแบบใหม่ที่จะต้องให้ความร่วมมือในการดำเนินงานนิเทศในขั้นตอนต่าง ๆ ตลอดจนอาจจะไม่ทราบว่าวิธีการนิเทศแบบร่วมมือกันนี้มีลักษณะเป็นเช่นไร ดังที่ผลการวิจัยของสุชาติ ศรีสุวรรณ ซึ่งทำการวิจัยเรื่องการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย และชัคเจน ไทยแท้ ทำการวิจัยเรื่องสภาพการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ที่พบว่าผู้บริหารและครูขาดความรู้เรื่องการนิเทศและขั้นตอนการจัดดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน จึงมีความต้องการให้มีการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจเรื่องการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน (สุชาติ ศรีสุวรรณ. 2527 : ฉ และชัคเจน ไทยแท้. 2527 : ช) ซึ่งทำให้การจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเป็นไปด้วยความล่าช้ายิ่ง นับว่าเป็นปัญหาที่ต้องรีบแก้ไขโดยเร็วเช่นกัน

นอกจากนี้อาจมีปัญหาลื่น ๆ เช่น ปัญหาศึกษานิเทศก์จากจังหวัดหรือจากอำเภอไม่ได้ช่วยเหลือเรื่องการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเท่าที่ควร กลุ่มโรงเรียนหรือครูฝ่ายวิชาการ

ทั้งของกลุ่มโรงเรียนและในโรงเรียนยังไม่มีความสามารถพอถึงขั้นที่จะเป็นหลักในการจัดการนิเทศ การศึกษาภายในโรงเรียนได้ เป็นต้น แต่ปัญหาต่าง ๆ ในด้านการจัดการคงจะค่อยคลี่คลายลงไป ในไม่ช้านี้ เนื่องจากปัจจุบันได้มีการเร่งรัดรณรงค์ให้มีการจัดการนิเทศกันอย่างจริงจัง พร้อมทั้ง มีการฝึกอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรในโรงเรียน โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนแล้วยังมีการควบคุม ติดตามผลกันมากขึ้นด้วย การจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนคงจะมีประสิทธิภาพ มีความ ต่อเนื่องและเป็นระบบมากขึ้นกว่าเดิม แต่ทั้งนี้ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจกันของทุกฝ่าย ทั้งฝ่าย ผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ ผู้บริหารหรือบุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางด้านการจัดการศึกษาและการนิเทศ การศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาทุกฝ่ายด้วย

และจากผลการวิจัยที่พบว่า โรงเรียนทุกขนาดมีปัญหาในด้านการจัดการเรื่อง การนิเทศไม่มีระบบและขาดความต่อเนื่อง การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่าการนิเทศ การศึกษาเพิ่งจะได้รับการสนับสนุนให้มีการปฏิบัติกันอย่างจริงจัง รวมทั้งมีปัญหาค่า ๆ อีกหลายด้าน ที่ทำให้โรงเรียนไม่สามารถจัดการนิเทศการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาค่าจ้างประมาณและวัสดุอุปกรณ์ ซึ่งพบว่าไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการปฏิบัติงานด้านใดก็ตาม เมื่อ งบประมาณขาดแคลนหรือมีปัญหาแล้วก็จะเป็นอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานนั้น ๆ และยิ่งปัญหานี้ ผสมกับปัญหาเรื่องบุคลากรในโรงเรียนที่มีจำนวนจำกัด แต่ละคนมีภาระหน้าที่มากทั้งด้านงานสอน และงานสนับสนุนการเรียนการสอน รวมทั้งงานอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากงานดังกล่าวด้วยแล้ว งานด้าน การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนก็อาจเป็นไปได้ที่จะถูกละเลยหรือปฏิบัติได้ไม่เต็มที่นอกจากนี้ การที่เมื่อก่อนผู้บริหารไม่ได้รับการฝึกอบรมเพื่อให้รับหน้าที่จัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน อย่างเพียงพอคงได้กล่าวมาในตอนต้น ๆ แล้ว ก็นับเป็นปัญหาใหญ่อีกเรื่องหนึ่งที่ทำให้ผลการวิจัย ปรากฏออกมาเช่นนี้ ซึ่งจากสาเหตุดังกล่าวเหล่านี้ อาจจะเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้การนิเทศการศึกษา ภายในโรงเรียนไม่มีระบบและขาดความต่อเนื่องได้ ซึ่งถ้าหากจะมองหาแนวทางแก้ไขสำหรับปัญหา ในข้อนี้แล้ว จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันนี้ผู้บริหารการศึกษาระดับกระทรวงและกรมกองต่าง ๆ กำลัง ให้ความสำคัญต่องานการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน รวมทั้งมีการประเมินและติดตามผล เพื่อ

พัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นอยู่แล้ว ซึ่งทำให้ทุกฝ่ายจำเป็นจะต้องเอาใจใส่ และชวนชวายเป็นส่วนหาความรู้ความสามารถเพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียนกันอย่างจริงจังมากขึ้น ดังนั้นการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนในโอกาสต่อไปก็ควรจะ ค่อย ๆ พัฒนาขึ้น เป็นการนิเทศที่มีระบบและมีการปฏิบัติกันอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

ส่วนปัญหาเรื่องการจัดเวลาให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมการนิเทศซึ่งยังจัดได้ ไม่เพียงพอเท่าที่ควรนั้น อาจสืบเนื่องมาจากการที่ครูในโรงเรียนมีจำนวนจำกัด แต่ละคนต่าง ก็มีภาระหน้าที่ด้านงานสอนและงานอื่น ๆ มากอยู่แล้ว ดังที่ผลการวิจัยครั้งนี้ปรากฏออกมา จึงหา เวลาหรือจัดเวลาให้เข้าร่วมกิจกรรมการนิเทศได้ยาก เมื่อพบปัญหาเช่นนี้โรงเรียนน่าจะได้รับขอ อัตรากำลังเพิ่มขึ้นให้เพียงพอที่ทุกคนจะได้มีเวลาพอสำหรับการพัฒนางานในหน้าที่และพัฒนาตนเอง ไปได้ด้วย ซึ่งอาจจะต้องเตรียมหาแผนการชี้แจงให้ผู้บริหารระดับเหนือได้เห็นถึงความจำเป็นและความสำคัญที่จะต้องมีการเพิ่มอย่างเพียงพอ แม้ในบางโรงเรียนเมื่อเทียบเกณฑ์ระหว่างครูกับ นักเรียนแล้ว อัตราครูจะเกินเกณฑ์อยู่บ้างก็ตาม แต่เมื่อเทียบกับจำนวนชั้นเรียนและภาระหน้าที่ที่ต้อง รับผิดชอบแล้วก็ยังพบว่าผู้บริหารและครูยังเห็นว่าจำนวนครูมีจำนวนจำกัด ดังที่ปรากฏในผลการวิจัย ครั้งนี้ด้วย นอกจากนี้โรงเรียนอาจจะแก้ปัญหาได้อีกโดยการจัดกิจกรรมการนิเทศที่ไม่ต้องทำให้ครู เสียเวลาในการร่วมกิจกรรมมากนัก เช่น กิจกรรมการให้คำปรึกษาหรือการสนทนาทางวิชาการ ในช่วงที่พอมีเวลาว่างหรือช่วงพักรับประทานอาหารกลางวัน การส่งเสริมให้ครูประเมินผลการสอน ของตนเอง การส่งเสริมให้ครูได้ทดลองการสอนในรูปแบบวิธีการสอนแบบใหม่ ๆ ในชั้นเรียนของตน หรือการส่งเสริมให้ครูได้อ่านตำรา เอกสารต่าง ๆ ในเวลาว่างหรือช่วงวันหยุด ฯลฯ ซึ่งน่าจะพอ เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหานี้ได้บ้าง

สำหรับปัญหาในเรื่องการขาดการติดตามผลการปฏิบัติงานด้านการนิเทศ การศึกษาภายในโรงเรียนนั้น อาจสืบเนื่องมาจากการวิจัยที่พบว่าการนิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียนไม่มีระบบและขาดความต่อเนื่อง ผนวกกับบุคลากรในโรงเรียนมีจำนวนจำกัด มีภาระ หน้าที่งานสอนและงานอื่น ๆ และคงรวมไปถึงการขาดการติดตามผลการนิเทศด้วย ซึ่งปัญหาใน ด้านนี้กำลังได้รับการแก้ไขคงได้กล่าวมาแล้ว

ส่วนปัญหาเรื่องความศรัทธาของครูที่มีต่องานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนนั้น อาจจะ เป็นเพราะว่าเท่าที่ผ่านมาการจัดการนิเทศการศึกษายังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร กล่าวคือ เป็นการนิเทศการสอนในชั้นเรียนที่มีลักษณะรูปแบบการนิเทศคล้ายกับการคอยสังเกตเพื่อหาจุดบกพร่อง แล้วแก้ไขด้วยการสั่งให้ทำหรือให้ปฏิบัติตาม โดยที่ผลการนิเทศก็ไม่ปรากฏว่ามีอะไรดีขึ้นอย่างชัดเจน และยังในปัจจุบันที่การนิเทศเป็นเรื่องที่กระทั่วกันขึ้นเองภายในโรงเรียนโดยผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร หรือครูที่ได้รับมอบหมายแต่งตั้งให้ทำหน้าที่นิเทศด้วยแล้วยังจะทำให้เกิดความเชื่อถือศรัทธาได้ยาก เพราะต่างก็รู้ความสามารถในการปฏิบัติงานด้านการสอนหรืองานอื่น ๆ กันอยู่แล้ว ยิ่งกว่านั้นในปัจจุบัน บุคลากรในโรงเรียนมีการพัฒนามากขึ้นทั้งด้านความรู้ความสามารถและเทคนิควิธีการสอนต่าง ๆ จึงอาจทำให้ผู้รับการนิเทศบางคนคิดว่าตนเองก็มีวุฒิความรู้ความสามารถพอกับผู้นิเทศหรือมากกว่า ผู้นิเทศเสียอีก ทำให้ขาดความเชื่อถือศรัทธาในตัวผู้นิเทศและโยงไปถึงการนิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียนด้วย ปัญหาในเรื่องนี้เป็นปัญหาที่ต้องพยายามช่วยกันแก้ไขเพราะถ้าปล่อยไว้ปัญหานี้ในชั้นนี้ มีอยู่ต่อไปแล้ว การจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพย่อมเป็นไปได้ยากหรือ ล่าช้าและอาจไม่ได้ผลเท่าที่ควร ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าสาเหตุของการจัดการนิเทศการศึกษายังไม่มี ประสิทธิภาพคือ อาจจะมาจากจุดนี้ได้เพราะเมื่อบุคลากรในโรงเรียนไม่เชื่อถือศรัทธาต่องาน นิเทศแล้ว ผู้นิเทศก็คงจะทำงานนิเทศไปตามหน้าที่ไม่มีความภาคภูมิใจในงานที่ทำหรือไม่เต็มใจที่จะ ทำก็ได้ ส่วนผู้รับการนิเทศก็จะไม่ยอมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมแม้จะได้รับการนิเทศไปแล้ว ซึ่งก็เท่ากับ เป็นการสูญเสียเปล่าในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนนั่นเอง

และจากผลการวิจัยที่พบว่า ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ธุรการหรือฝ่ายบริการ ต่าง ๆ ที่มีต่องานนิเทศ และการอำนวยความสะดวกด้านวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการนิเทศการศึกษา มีปัญหาในระดับน้อยนั้น แสดงว่าในปัจจุบันนี้ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ธุรการฝ่ายบริการต่าง ๆ หรือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริการแก่งานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน มีความเข้าใจและเห็น ความสำคัญของงานนิเทศการศึกษามากขึ้น ซึ่งจะเป็นผลดีต่องานพัฒนาการนิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียนและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป ทั้งนี้คงเป็นเพราะฝ่ายธุรการและบริการก็ได้รับการ พัฒนาฝึกอบรมให้มีความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการนิเทศการศึกษา และอาจจะ สืบเนื่องไปถึงผู้บริหารเข้าใจความสำคัญของการสื่อสารมากขึ้นด้วย

1.3 ด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ ผลการวิจัยโดยสรุปปรากฏว่าผู้บริหารและครูมีความเห็นว่า โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล ทั้ง 3 ขนาด คือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง แต่ค่าเฉลี่ยนั้นสูงเกือบถึงระดับมาก และมีปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านการจัดการและด้านบุคลากรที่กล่าวมาแล้ว ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ สมพร สุขเกษม ที่ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 5 พบว่าปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษาภายในโรงเรียนที่พบมากที่สุดคือ โรงเรียนขาดงบประมาณ (สมพร สุขเกษม. 2526 : ฉ) และงานวิจัยของสุชาติ ศรีสุวรรณ ที่ทำการวิจัยเรื่องการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย ที่พบว่าโรงเรียนได้รับงบประมาณน้อยและล่าช้า (สุชาติ ศรีสุวรรณ. 2527 : ฉ) ซึ่งสาเหตุที่ผลการวิจัยปรากฏออกมาเช่นนี้อาจจะเป็น เพราะว่าโรงเรียนในระดับประถมศึกษาทั่วประเทศมีจำนวนมาก งบประมาณและวัสดุที่ได้รับการจัดสรรมาจึงต้องแบ่งย่อยออกไปตามจำนวนโรงเรียนด้วยทำให้โรงเรียนได้รับน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการ ซึ่งนอกจากสาเหตุดังกล่าวแล้วก็อาจจะเป็นผลต่อเนื่องมาจากการที่ผู้บริหารขาดความรู้ความสามารถในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนดังได้กล่าวแล้วจึงทำให้การเตรียมการด้านงบประมาณขาดความสมบูรณ์ อันเป็นผลทำให้ได้รับงบประมาณเพื่อการนี้มาเป็นจำนวนน้อยไม่เพียงพอตามความจำเป็นต่าง ๆ ดังจะเห็นว่าแม้ในงานวิจัยครั้งนี้ก็ยังพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ยังขาดงบประมาณสำหรับจัดกิจกรรมการนิเทศที่สำคัญ ๆ เช่นกิจกรรมการพัฒนาศึกษาการเชิญวิทยากร ผู้ทรงคุณวุฒิมาบรรยาย ฯลฯ ซึ่งสภาพการขาดแคลนงบประมาณเช่นนี้ย่อมเป็นอุปสรรคต่องานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเป็นจำนวนมาก จึงควรที่จะได้ศึกษาหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหานี้เพื่อจะได้แก้ไขให้ตรงจุดต่อไปซึ่งในปัจจุบันนี้สภาพทางเศรษฐกิจของประเทศไทยก็ดีขึ้นกว่าเดิมแล้ว ถ้าหากผู้บริหารรู้จักวางแผน และสามารถชี้แจงให้รัฐบาลเห็นความสำคัญในเรื่องนี้ก็จะได้รับงบประมาณเพื่อใช้ในการจัดการนิเทศการศึกษา และจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อการนิเทศได้มากขึ้น ประกอบกับในเรื่องของการเบิกจ่ายงบประมาณนั้นผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าเป็นปัญหาในระดับท้าย ๆ ซึ่งแสดงว่า

ระบบการทำงานก็ได้มีการพัฒนาขึ้นมากอยู่ด้วยแล้ว ฉะนั้นจึงน่าจะเป็นส่วนช่วยให้ปัญหาเรื่องงบประมาณคลี่คลายลงไปได้บ้าง และในเรื่องที่ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดต่าง ๆ ทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ต่างมีปัญหาในเรื่องโรงเรียนมีห้องไม่เพียงพอหรือไม่เหมาะสมที่จะนำไปจัดเป็นห้องพิเศษ เช่น ห้องประชุม อบรม หรือจัดกิจกรรมการนิเทศประเภทต่าง ๆ นั้นซึ่งปัญหาดังกล่าวคงเนื่องมาจากการขาดแคลนงบประมาณซึ่งที่ได้กล่าวมาแล้ว รวมทั้งในปัจจุบันสภาพการเรียนการสอนมุ่งเน้นให้เด็กได้ปฏิบัติจริงมากกว่าการเรียนการสอนโดยการเขียนเท่านั้น ดังนั้นโรงเรียนที่จะต้องปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ หลาย ๆ ห้อง เช่น ห้องประชุม ห้องสมุด ห้องฝึกงาน ห้องศิลปะ ห้องดนตรี ฯลฯ เพื่อสนองตอบต่อการเปลี่ยนแปลงของหลักสูตรและสภาพการจัดการเรียนการสอน แต่ในการปฏิบัติจริงนั้นโรงเรียนยังมีงบประมาณไม่เพียงพอดังกล่าว จึงทำให้สภาพห้องเรียนห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ของโรงเรียนส่วนใหญ่ยังอยู่ในสภาพขาดแคลนอยู่มากจากสภาพจริงของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูลในปัจจุบันจะพบว่าโรงเรียนมีห้องเรียนไม่เพียงพอและมีการแก้ไขด้วยการจัดบรรจุนักเรียนใน 2 ระดับชั้นไว้ห้องเดียวกัน โดยวิธีการใช้ฝาผนังแบ่งกันครึ่งห้อง เช่นในห้องเรียนหนึ่งจะมีชั้น ป.1 กับ ป.2 เรียนร่วมกันอยู่อย่างนี้เป็นต้นหรือโรงเรียนที่บรรจุนักเรียน 1 ชั้น คือ 1 ห้องเรียนนั้นก็พบว่าได้แบ่งเนื้อที่เกือบกึ่งหนึ่งของห้องเรียนเพื่อจัดเป็นห้องพิเศษเช่น ห้องพยาบาล ห้องสมุด ห้องพัสดุ ห้องสหกรณ์ ห้องพักครู ฯลฯ อีกด้วย ซึ่งสาเหตุของการมีปัญหาด้านดังกล่าวนี้ทำให้เป็นอุปสรรคต่องานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไปด้วย

สำหรับผลการวิจัยที่พบว่าโรงเรียนมีปัญหาด้านเรื่องการขาดแคลนงบประมาณในการไปศึกษานอกสถานที่หรือส่งบุคลากรไปรับการอบรมในโอกาสต่าง ๆ และการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่คณะครูในโรงเรียนด้วยก็ยังมีสาเหตุมาจากปัญหาด้านการจัดการซึ่งกล่าวไปแล้วนั่นเอง และคงจะรวมไปถึงปัญหาในเรื่องการจัดหางบประมาณมาสนับสนุนงานพัฒนาการเรียนการสอนจากผู้ปกครองหรือจากชุมชนซึ่งน่าจะเนื่องมาจากว่าจังหวัดสตูลเป็นจังหวัดเล็กและประชาชนส่วนใหญ่มีรายได้น้อยฐานะทางเศรษฐกิจไม่ค่อยดีนักประกอบกับโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้อยู่ในเขตเมืองหรือ

ชุมชนใหญ่ ๆ แต่จะกระจายอยู่ในชนบทหรือชุมชนเล็ก ๆ ซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนยิ่ง
ค่อนข้างลำบากและยากจนมากกว่าประชากรในตัวเมืองจึงทำให้ไม่สามารถให้การช่วยเหลือหรือ
สนับสนุนด้านงบประมาณแก่โรงเรียนได้

2. ผลจากการวิจัยที่พบว่าผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการ
การนิเทศการศึกษาในโรงเรียนโดยรวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยเมื่อ
เปรียบเทียบเป็นรายด้านพบว่าด้านบุคลากรนั้น ผู้บริหารและครูมีความเห็นไม่ต่างกัน การที่ผลการ
วิจัยเป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ในปัจจุบันนี้ผู้บริหารส่วนใหญ่มาจากครูผู้สอนที่ทำการสอบเพื่อ
เปลี่ยนตำแหน่งสายงาน ฉะนั้นความคิดเห็นต่าง ๆ จึงไม่แตกต่างไปจากครูผู้สอนมากนัก เพราะ
เหตุว่าเคยเป็นครูผู้สอนมาก่อนส่วนครูผู้สอนก็ได้มีการพัฒนาโดยได้มีการศึกษาอบรมให้มีความก้าวหน้า
อยู่เสมอความคิดเห็นต่าง ๆ จึงพัฒนามากขึ้นทำให้มองเห็นสภาพปัญหาในการทำงานด้านต่าง ๆ ได้
ดีขึ้น นอกจากนี้ผู้บริหารและครูมีการร่วมงานใกล้ชิดกันมากขึ้นเนื่องจากต้องร่วมมือกันเร่งรัดคุณภาพ
การศึกษาคมนโยบาย มีการฝึกอบรม ประชุม สัมมนา กันบ่อยขึ้น มีความเข้าใจการปฏิบัติงานใน
สายงานของแต่ละฝ่ายมากขึ้นความคิดเห็นในการจัดการนิเทศการศึกษายภายในโรงเรียนด้านบุคลากร
จึงไม่แตกต่างกันซึ่งรวมไปถึงสาเหตุของผลการเปรียบเทียบด้านการจัดการ ที่พบว่าผู้บริหารและครูมี
ความเห็นว่างโรงเรียนมีปัญหาค้นด้านนี้ ไม่แตกต่างกันด้วย เนื่องจากบุคลากรมีความพร้อมมากขึ้น
มีความรู้ความเข้าใจการปฏิบัติงานในโรงเรียนและการนิเทศการศึกษายภายในโรงเรียนรวมทั้ง
สายงานต่าง ๆ เช่นเดียวกับผู้บริหาร ดังนั้นจึงมองปัญหาแต่ละปัญหาออกมาตรงตามสภาพที่เป็นจริง
ซึ่งไม่แตกต่างจากผู้บริหารที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการอยู่ก่อนแล้ว ส่วนผลการ
เปรียบเทียบปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาค้นงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ พบว่าผู้บริหารและ
ครูมีความเห็นไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่าในปัจจุบันครูผู้สอนได้ทราบถึงงบประมาณที่โรงเรียน
ได้รับ และยังมีส่วนที่จะคัดเลือกหรือจัดหาวัสดุอุปกรณ์ด้วย โดยเฉพาะการแต่งตั้งให้ครูทำหน้าที่ฝ่าย
พัสดุของโรงเรียนนั้น มีส่วนทำให้กลุ่มครูที่ทำหน้าที่ฝ่ายนี้มีโอกาสได้เสนอข้อมูลหรือกล่าวถึงด้าน
งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียน โดยการร่วมกันปรึกษาหารือให้ข้อเสนอแนะหรือร่วมกัน
แก้ปัญหาต่าง ๆ ในด้านนี้อยู่เสมอ จึงทำให้ทั้งฝ่ายผู้บริหารและฝ่ายครูผู้สอนมีความเข้าใจในปัญหา
ที่เกิดจากงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ไม่แตกต่างกัน

และจากผลการวิจัยที่พบว่าผู้บริหารกับครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการ การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนโดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 แต่เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้านพบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูไม่แตกต่างกันนั้นสาเหตุ ที่เป็นเช่นนี้เพราะค่าเฉลี่ยในปัญหาแต่ละด้านของผู้บริหารกับครูอยู่ในลักษณะที่มีค่าใกล้เคียงกัน แต่ฝ่ายครูมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าในทุกด้าน ฉะนั้นเมื่อนำค่าคะแนนของทุกด้านมารวมกันแล้วค่าเฉลี่ยของ ฝ่ายครูก็ยังสูงกว่าค่าเฉลี่ยของฝ่ายผู้บริหารจึงทำให้ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา โดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

3. เปรียบเทียบปัญหาของโรงเรียนแต่ละขนาดในการจัดการนิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียนประถมศึกษา พบว่าโรงเรียนทุกขนาดมีปัญหาทั้งหมดทั้ง 3 ด้าน ไม่แตกต่างกัน เมื่อ เปรียบเทียบเฉพาะด้านบุคลากรพบว่า โรงเรียนทุกขนาด มีปัญหาในด้านนี้ไม่แตกต่างกัน อาจจะ เนื่องมาจากว่าโรงเรียนระดับประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณ ในแต่ละ ขนาดนั้นมีความแตกต่างกันไม่มากนัก บุคลากรในโรงเรียนก็มีจำนวนใกล้เคียงกัน และปัจจุบันไม่ว่า จะในโรงเรียนขนาดใหญ่ กลาง หรือเล็ก ต่างต้องดำเนินงานตามนโยบายการเร่งรัดคุณภาพ การศึกษาเท่าเทียมกัน มีการฝึกอบรม ให้ข่าวสารความรู้เหมือนกัน ดังนั้นทั้งผู้บริหารและครูใน โรงเรียนขนาดใหญ่ กลาง และเล็ก จึงมีการพัฒนาทั้งทางด้านความรู้ความสามารถในวิชาชีพและ ด้านวิชาการต่าง ๆ ไปพร้อม ๆ กัน มีความตื่นตัวในการพัฒนาตนเองมากเพื่อความก้าวหน้าในวิชาชีพ จึงทำให้แต่ละฝ่ายเห็นปัญหาในด้านนี้ไม่แตกต่างกัน ซึ่งเหตุผลดังกล่าวข้างต้นนี้ อาจเป็นส่วนที่ผลการ เปรียบเทียบปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขนาดใหญ่ กลาง เล็ก ด้านการ จัดการไม่แตกต่างกันด้วย

ส่วนผลการเปรียบเทียบปัญหาด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการนิเทศภายใน โรงเรียน ขนาดใหญ่ กลาง เล็ก พบว่า โรงเรียนทั้ง 3 ขนาด มีปัญหาดังกล่าวแตกต่างกัน โดย โรงเรียนขนาดกลางมีปัญหาในด้านนี้มากที่สุด แต่ใกล้เคียงกันมากกับโรงเรียนขนาดเล็ก ส่วนใน โรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหาในด้านนี้น้อยที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเนื่องมาจาก ในโรงเรียนขนาดใหญ่ นั้น ได้รับงบประมาณสนับสนุนหรือเงินรายหัวนักเรียนมากกว่าในโรงเรียนขนาดกลางและเล็ก

นอกจากนั้นแล้วโรงเรียนขนาดใหญ่ส่วนมากอยู่ในเขตเมืองหรือชุมชนใหญ่ ๆ ดังนั้นงบประมาณสนับสนุนและพัฒนาด้านการเรียนการสอนส่วนหนึ่งคงได้มาจากผู้ปกครองหรือชุมชนหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชน การจัดหาและจัดซื้อหรือผลิตวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ก็ทำได้ง่ายและสะดวกกว่าในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก ซึ่งส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในสภาพพื้นที่ค่อนข้างกันดารและห่างไกลจากตัวเมือง หรืออยู่ในเขตชุมชนเล็ก ๆ การคมนาคมติดต่อกับตัวเมืองค่อนข้างลำบากสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการเดินทางทำให้เกิดปัญหากระทบมาถึงการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเหล่านี้ด้วย โดยส่วนใหญ่แล้วในโรงเรียนขนาดกลางกับขนาดเล็กนั้นมีแค่ทางโรงเรียนจะต้องช่วยเหลือชุมชนในด้านต่าง ๆ เสียมากกว่าทั้ง ๆ ที่ทางโรงเรียนก็ได้รับงบประมาณซึ่งจัดสรรเป็นรายหัวนักเรียนและงบประมาณด้านอื่น ๆ ไม่เพียงพอต่อความต้องการของโรงเรียนอยู่แล้ว จึงยังเป็นปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเพิ่มขึ้นอีก

4. ความต้องการในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ซึ่งพบว่า

4.1 ในด้านรูปแบบการนิเทศนั้น ผู้บริหารและครูต่างต้องการวิธีการนิเทศที่เป็นอิสระมากขึ้น โดยต้องการให้ครูมีส่วนร่วมในการนิเทศ ต้องการให้ครูทำการนิเทศกันเอง และต้องการให้ครูมีส่วนในการแก้ปัญหาด้วยตนเองมากขึ้นผลที่ปรากฏออกมาดังกล่าวนี้ย่อมนับได้ว่าเป็นปรากฏการณ์ที่ดี แสดงว่าครูหรือบุคลากรทางการศึกษามีความมั่นใจในตนเองและต้องการการทำงานในรูปแบบประชาธิปไตยมากขึ้นนอกจากนี้ยังแสดงว่าในปัจจุบันครูมีความรู้ความสามารถมากขึ้น จึงต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการวางแผนหรือแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ มากขึ้นซึ่งผู้บริหารควรยึดเอาจุดนี้เป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ด้วยการให้บุคลากรภายในโรงเรียนได้ช่วยกันคิดช่วยกันทำและช่วยกันปรับปรุงงานนิเทศ โดยผู้บริหารเองก็จะต้องมีความเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเองตามหลักประชาธิปไตยให้ดีกว่า หากผู้บริหารยังคงใช้วิธีการนิเทศแบบเผด็จการ เช่น คอยบอก คอยสั่ง หรือสร้างกฎเกณฑ์ ให้ครูทำตาม ย่อมจะทำให้ครูในโรงเรียนทุกขนาดเกิดความรู้สึกอึดอัดไม่สบายใจดังที่ผลการวิจัยพบว่าครูไม่ต้องการการนิเทศ

ด้วยวิธีการดังกล่าวนี้ ผู้บริหารควรยอมรับความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของครูให้มากขึ้นแต่ในขณะเดียวกันก็ไม่ควรจะต้องถึงกับปล่อยให้ปฏิบัติกันเองทั้งหมดจะต้องคอยให้คำปรึกษาติดตามผล และช่วยเหลือแนะนำให้บุคลากรในโรงเรียนได้ปฏิบัติงานหรือปรับปรุงงานของตนตามหลักการที่ดีที่ได้มีผู้ทดลองใช้กันมาแล้ว

สำหรับความต้องการในเรื่องขนาดกลุ่มของผู้รับการนิเทศที่พบว่า ผู้บริหารและครูในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด ต้องการจัดขนาดกลุ่มผู้รับการนิเทศทั้ง 3 แบบ คือ แบบเป็นรายบุคคล แบบเป็นรายกลุ่มเล็ก และแบบเป็นรายกลุ่มใหญ่ในระดับปานกลางที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นใกล้เคียงกันมากนั้น เท่ากับเป็นการชี้แนวทางให้เห็นว่าถ้าจะจัดขนาดกลุ่มผู้รับการนิเทศในโรงเรียนแต่ละขนาดแล้วก็ย่อมสามารถกระทำได้ในทุกลักษณะที่กล่าวมา ซึ่งการที่จะจัดกลุ่มผู้รับการนิเทศขนาดใดนั้นก็ย่อมขึ้นอยู่กับตัวแปรหลายอย่างเช่น ความมุ่งหมายของการนิเทศ ลักษณะงานที่จะนิเทศ ตลอดจนกิจกรรมการนิเทศแต่ละชนิด ดังนั้นผู้บริหารหรือผู้ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบต่องานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนจึงควรมีความรู้และมีความเข้าใจว่า ถ้าเลือกที่จะนิเทศเป็นรายบุคคลนั้นควรจะใช้กิจกรรมการนิเทศชนิดใด หรือกิจกรรมใดที่เหมาะสมจะใช้กับขนาดกลุ่มแบบกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ แต่ทั้งนี้ในการเลือกจัดกิจกรรมอาจจะรวมไปถึงลักษณะของสภาพปัญหาที่ควรได้รับการนิเทศปรับปรุงแก้ไขด้วย ดังนั้นในโรงเรียนแต่ละขนาดจึงควรได้มีการจัดขนาดกลุ่มของผู้รับการนิเทศทั้ง 3 ลักษณะดังกล่าว หมุนเวียนสับเปลี่ยนกันไปตามสภาพการณ์และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น แล้วน่าจะได้มีการศึกษาว่า ในโรงเรียนและแต่ละโรงเรียนนั้นขนาดกลุ่มลักษณะใดที่จัดแล้วมีประสิทธิภาพต่อการนิเทศภายในโรงเรียนมากที่สุด

ส่วนความต้องการในเรื่องผู้ทำหน้าที่นิเทศภายในโรงเรียนปรากฏว่าผู้บริหารและครูในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด ต้องการให้ครูผู้มีผลงานด้านการสอนดีเด่นของแต่ละกลุ่มประสบการณ์หรือครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์แต่ละกลุ่มเป็นผู้นำการนิเทศโดยอาจจะจัดในรูปคณะผู้นิเทศภายในโรงเรียนที่ได้มาจากการคัดเลือกของทุกฝ่ายในโรงเรียน ลักษณะความต้องการดังกล่าวนี้นับว่าเป็นความต้องการในรูปแบบประชาธิปไตยอีกเช่นกัน ซึ่งน่าจะทำให้การดำเนินงานนิเทศมีผลสัมฤทธิ์และ

เป็นที่ยอมรับมากขึ้น เพราะเหตุว่าผู้ที่ทำหน้าที่นี้เทศได้มาจากการคัดเลือกของทุกฝ่ายไม่ใช่มาจากการแต่งตั้งหรือมอบหมายงานให้รับผิดชอบจากผู้บริหารฝ่ายเดียว ซึ่งถ้ากระทำเช่นนั้นอาจทำให้การนิเทศในบางครั้งไม่ตรงกับความคิดเห็นของบุคลากรส่วนใหญ่ในโรงเรียน ทำให้เกิดการไม่ยอมรับและไม่เป็นที่บรรลุผลเท่าที่ควรได้ อนึ่งการที่ทุกฝ่ายต้องการให้ครูผู้มีความรู้ความสามารถด้านการสอนดีเกิน หรือครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์แต่ละกลุ่มเป็นผู้ทำหน้าที่นี้เทศภายในโรงเรียนนั้นคงจะเนื่องมาจากครูมีความต้องการความสบายใจที่จะทำการปรับปรุงพัฒนาการสอนร่วมกับเพื่อนครูด้วยกันเอง โดยเฉพาะเพื่อนครูในกลุ่มวิชาเดียวกัน ที่จักสนิทสนมกันอยู่แล้ว รัฐบาลของกันและกันก็การพบปะปรึกษาหารือก็ย่อมกระทำได้อย่างเต็มที่ และสะดวกสบายใจมากกว่าที่จะร่วมการนิเทศกับบุคคลอื่น ๆ โดยเฉพาะผู้บริหารซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาที่ตนจะต้องให้ความเคารพเชื่อฟัง ส่วนที่พบว่าในขณะที่ครูต้องการการนิเทศ โดยคณะผู้นิเทศภายในโรงเรียนด้วยกันเองแล้วก็ตามก็ยังคงต้องการการนิเทศจากคณะผู้นิเทศจากภายนอกด้วยซึ่งผู้นิเทศจากภายนอกที่ต้องการนั้นอาจจะเป็นคณะผู้นิเทศจากศูนย์วิชาการกลุ่มหรือศึกษานิเทศก์จากอำเภอหรือศึกษานิเทศก์จากจังหวัดก็ได้ ซึ่งถ้าเป็นไปในลักษณะเช่นนี้ ก็ยังจะทำให้เกิดผลดีต่อการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนในสังกัดการประถมศึกษาจังหวัดสุโขทัยยิ่งขึ้น เพราะเท่ากับทำให้การนิเทศการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเป็นไปในลักษณะที่ครบวงจร และได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย โดยเฉพาะจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถด้านการนิเทศโดยตรงอีกด้วย

4.2 ความต้องการในด้านกิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนที่พบว่าทั้งผู้บริหารและครูในโรงเรียนทุกขนาดทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็กต่างมีความต้องการให้จัดกิจกรรมในระดับมากเกือบทุกกิจกรรม โดยเฉพาะการเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้มีความรู้พิเศษเฉพาะด้านมาให้ความรู้ตลอดจนการศึกษาต่อเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูให้สูงขึ้นซึ่งสภาพความต้องการดังกล่าวนี้ชี้ให้เห็นว่าบุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ใฝ่หาความรู้เป็นอย่างมาก ซึ่งปัจจุบันทางโรงเรียนก็ได้สนองความต้องการในด้านให้โอกาสในการศึกษาต่อแก่บุคลากรในโรงเรียนไปไ้มากแล้ว แต่การเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้มีความรู้พิเศษมาให้ความรู้ นั้น สำหรับบุคลากรใน

โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุโขทัยแล้ว โอกาสของผู้ได้รับกิจกรรมค่านนี้แตกต่างกัน โดยผู้มีโอกาสสูงกว่าจะเป็นผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนที่อยู่ในตัวเมืองหรือที่มีการคมนาคมสะดวกมากกว่าซึ่งโอกาสที่ว่่านั้นก็ยังนับว่าน้อยมากเช่นกันกล่าวคือนาน ๆ ครั้งจึงจะมีการจัดอบรมโดยวิทยากรจากสถาบันการศึกษาหรือสถาบันอื่น ๆ ที่นอกเหนือไปจากวิทยากรภายในจังหวัดมาให้ความรู้และถึงแม้การอบรมนั้นจะถูกจัดให้มีขึ้นแต่ก็ไม่สามารถจะให้บุคลากรในโรงเรียนต่าง ๆ มาเข้าฟังหรือเข้าอบรมได้ทั่วถึง ทั้งนี้อาจจะขึ้นอยู่กับงบประมาณและสภาพที่ตั้งของจังหวัดที่ห่างไกลจากส่วนกลางหรือแหล่งสถาบันที่พอจะเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ ตลอดจนการเดินทางที่ไม่สะดวกเท่าที่ควร เพราะเดินทางได้เฉพาะทางรถยนต์และทางเรือเท่านั้น แต่ถึงอย่างไรก็ตามถ้าหากทราบผลการวิจัยอย่างนั้นแล้ว กิจกรรมชื่อนี้ น่าจะได้รับการพิจารณาให้จัดขึ้นบ้างตามความต้องการของผู้บริหารและครู ซึ่งถ้าหากจะกระทำจริง ๆ แล้ว ก็ควรจะต้องรีบค้นหาสาเหตุอันเป็นอุปสรรคที่แท้จริงของการจัดกิจกรรมนี้ แล้วแก้ไขสาเหตุเหล่านั้นเพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมนี้ได้โดยเร็วต่อไป ส่วนความต้องการให้มีการจัดกิจกรรมไปคู่ผลงานดีเด่นของโรงเรียนอื่น ๆ อาจจะกระทำในลักษณะคูงานหรือเยี่ยมเยียนกันระหว่างโรงเรียนก็ได้ ซึ่งนอกจากจะทำให้บุคลากรได้พบเห็นหรือรับรู้สิ่งที่ดี ๆ ที่นอกเหนือไปจากที่มีอยู่ในโรงเรียนของตน เพื่อนำแนวคิดหรือสิ่งที่ได้พบเห็นนั้นมาปรับปรุงการทำงานและได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันแล้ว ยังมีผลพลอยได้ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนที่ไปทัศนศึกษาหรือไปเยี่ยมชมนั้นอีกประการหนึ่งด้วย ส่วนกิจกรรมการนิเทศเพียงกิจกรรมเดียวที่ผู้บริหารและครูต้องการในระดับปานกลางและต้องการเป็นอันดับสุดท้ายตรงกันด้วยคือ การให้ผู้นิเทศเข้าไปสังเกตการสอนในชั้นเรียนขณะที่ทำการสอนการที่เป็นเช่นนี้คงจะเป็นเพราะการนิเทศที่เคยใช้กันมามีลักษณะที่สร้างความรู้สึกลึกอกัดและไม่เกิดผลคืออะไรมานานักดังที่ได้อภิปรายมาแล้วนอกจากนี้ผลการวิจัยดังกล่าวยังแสดงให้เห็นว่าครูมีความต้องการความเป็นอิสระในการทำงานและควรมีประชาธิปไตยในการทำงานมากขึ้น ดังนั้นจึงไม่ชอบให้ใครมานั่งสังเกตการสอนระหว่างการปฏิบัติงานสอนของตน แต่เนื่องจากกิจกรรมการนิเทศชนิดนี้มีความสำคัญมากต่อการพัฒนาการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ จึงควรรับพิจารณาศึกษาปัญหาที่ทำให้ครูไม่ต้องการกิจกรรมนี้ให้พบแล้วควรแก้ไขโดยด่วน หาก

พบว่าผู้บริหารหรือผู้ที่ทำหน้าที่นี้เทศภายในโรงเรียนขาดความรู้ความสามารถในการนิเทศการสอน
 ในชั้นเรียนโดยตรงแล้ว ก็ควรที่ได้มีการจัดการฝึกอบรมในเรื่องนี้ให้แก่ผู้ที่จะทำหน้าที่นี้เทศให้สามารถ
 นิเทศการสอนในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยให้เกิดความพึงพอใจ และเกิดประโยชน์
 แก่ครูในการพัฒนาการสอนได้อย่างแท้จริงต่อไป

4.3 ความต้องการด้านคุณลักษณะของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนที่พบว่า
 คุณลักษณะของผู้นิเทศที่ผู้บริหารและครูต้องการนั้นส่วนใหญ่จะเน้นที่อุปนิสัยและความประพฤติเป็น
 อันดับแรก ๆ เช่น ต้องการให้ผู้นิเทศเป็นผู้ที่มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีมนุษยสัมพันธ์
 อันดีต่อผู้อื่น สามารถวางตัวเป็นเพื่อนที่ดีของครูในโรงเรียน เหล่านี้เป็นต้น ซึ่งผลจะออกมาใน
 ลักษณะผู้รับการนิเทศต้องการให้บุคคลที่ทำหน้าที่นี้เทศเป็นคนที่ในสายตาของตน ซึ่งอาจจะมีผล
 ให้เกิดการยอมรับและมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันตลอดจนทำให้เกิดความเชื่อถือศรัทธาในตัวผู้นิเทศ
 เพิ่มขึ้นอีก ด้วยการทำผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นผลสืบเนื่องมาจากลักษณะนิสัยคนไทยโดยทั่วไป
 แต่ดั้งเดิมที่ชมชอบคนดีมีคุณธรรม มีความเอื้อเฟื้อมีน้ำใจและมีความเป็นมิตรกับผู้อื่น ซึ่งในปัจจุบันนี้
 ในสภาพสังคมไทย คุณลักษณะดังกล่าวได้เริ่มลดน้อยลงไปมาก แม้แต่ในต่างจังหวัดหรือในเขตชนบท
 นอกจากนี้อาจเป็นเพราะผู้ทำหน้าที่นี้เทศในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาได้ทำให้ผู้บริหารและครู
 เกิดความรู้สึกว่าเป็นผู้มีคุณลักษณะทั้ง 3 ประการดังกล่าวน้อยเกินไป อันเป็นผลทำให้การนิเทศ
 ประสบความล้มเหลวตลอดมา ดังนั้นถ้าหากต้องการจะเร่งรัดคุณภาพการประถมศึกษาโดยการ
 พัฒนาการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพแล้ว จุดที่น่าสังเกตอีกจุดหนึ่ง
 ก็คือการที่จะต้องคัดเลือกหรือต้องพัฒนาบุคลากรที่จะให้ทำหน้าที่นี้เทศภายในโรงเรียนให้เป็นคนที่มี
 คุณลักษณะเป็นผู้มีความรับผิดชอบ มีคุณธรรม และมีมนุษยสัมพันธ์อันดีต่อบุคคลทั่วไปโดยเฉพาะกับครู
 ผู้สอนซึ่งถ้าทำได้ เช่นนี้ก็น่าจะเป็นจุดหลักันให้การนิเทศมีประสิทธิภาพมากขึ้นได้เนื่องจากผู้รับการ
 นิเทศเกิดการยอมรับและอาจมีความศรัทธาในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนมากขึ้นได้ เช่นกัน

4.4 ความต้องการด้านกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนพบว่า ผู้บริหาร
 และครูต้องการจัดขั้นตอนการนิเทศตามกระบวนการนิเทศที่ไม่แตกต่างกันมากนัก โดยโรงเรียนทุก

ขนาดทั้งขนาดใหญ่ กลาง และเล็ก ต่างต้องการให้มีการศึกษาสภาพปัญหาด้านการเรียนการสอน และปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นขั้นตอนแรกของการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ส่วน ขั้นตอนที่ 2 และ 3 อันได้แก่ ขั้นตอนให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องการนิเทศ ขั้นตอนจัดลำดับความสำคัญของปัญหาด้านการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับขั้นตอนที่ 4 และที่ 5 อันได้แก่ ขั้นตอนวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาด้านการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและขั้นตอนสร้างขวัญกำลังใจและความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียน นั้นมีการสลับกันเล็กน้อย ส่วน ขั้นตอนที่ 6 ถึงขั้นตอนที่ 9 อันได้แก่ ขั้นตอนวางแผนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ขั้นตอนกำหนดและจัดหาทรัพยากรที่ต้องการใช้ ขั้นตอนปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน และขั้นตอนติดตามผลและประเมินผลการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ต่างก็มีความต้องการให้โรงเรียนดำเนินการนิเทศในแต่ละขั้นดังกล่าวในอันดับที่ตรงกันทั้งหมดซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารและครูมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศศึกษามากขึ้นซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ วุฒิ วชิรกิจโกศล ที่ทำการวิจัยเรื่อง ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 ที่พบว่า ผู้บริหารและครูมีความเข้าใจเรื่องการนิเทศในระดับมาก (วรวุฒิ วชิรกิจโกศล. 2529 : จ) ซึ่งสภาพการณ์ดังกล่าวนี้นับว่าเป็นผลดีต่อการที่จะเร่งรัดพัฒนาในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมีความก้าวหน้าเกิดประโยชน์แก่นักเรียนผลดีต่อการที่จะเร่งรัดพัฒนาให้การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมีความก้าวหน้าเกิดประโยชน์แก่นักเรียนให้มากขึ้นเป็นอย่างยิ่งเพราะปัจจัยด้านบุคคล มีความพร้อมทั้งด้านความรู้ความสามารถอยู่แล้ว สำหรับกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนที่เป็นผลจากการวิจัยในครั้งนี้นั้นควรจะได้มีการนำไปทดลองใช้ และศึกษาให้แน่ชัดว่า ถ้าหากปฏิบัติสลับกันระหว่างขั้นตอนที่ 2 และขั้นตอนที่ 3 หรือขั้นตอนที่ 4 หรือขั้นตอนที่ 4 และขั้นตอนที่ 5 แล้วจะมีประสิทธิผลต่างกันหรือไม่ อย่างไร เพื่อจะได้นำผลศึกษาทดลองที่ได้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดดำเนินงานด้านการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนให้มากยิ่งขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรีในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรใช้วิธีการนิเทศโดยการให้ครูมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นวางแผนและร่วมงานนิเทศไปพร้อม ๆ กับผู้นิเทศ และให้ครูนิเทศกันเองโดยผู้บริหารคอยทำหน้าที่สนับสนุนและให้บริการ และควรสนับสนุนให้ครูต่างคนต่างปรับปรุงตนเองโดยผู้บริหารหรือผู้นิเทศคอยช่วยเหลือให้คำปรึกษาและติดตามผลไปพร้อม ๆ กันด้วย แต่ไม่ควรใช้วิธีการนิเทศแบบให้ผู้นิเทศคอยสั่งบอกสร้างกฎเกณฑ์ให้ผู้รับการนิเทศปฏิบัติตาม
2. การใช้ขนาดกลุ่มผู้รับการนิเทศนั้น โรงเรียนทุกขนาดอาจใช้การนิเทศแบบเป็นรายบุคคล รายกลุ่มเล็ก และรายกลุ่มใหญ่ ให้ทุกแบบตามความเหมาะสมของการนิเทศแต่ละครั้ง
3. ควรให้มีการนิเทศภายในโรงเรียนโดยครูผู้ผลงานด้านการสอนดีเด่นในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ หรือคณะกรรมการนิเทศที่แต่งตั้งจากทุกฝ่ายในโรงเรียนในลักษณะหมุนเวียนสับเปลี่ยนกันไป รวมทั้งควรขอความร่วมมือจากคณะผู้นิเทศจากภายนอกโรงเรียนให้ทำการนิเทศด้วย
4. ควรพยายามสนองความต้องการของครูโดยจัดกิจกรรมการนิเทศชนิดต่าง ๆ ในหลาย ๆ รูปแบบโดยเฉพาะกิจกรรมการเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิหรือมีความรู้พิเศษเฉพาะด้านมาให้ความรู้ จัดให้ครูได้ไปดูผลงานดีเด่นของโรงเรียนอื่น ๆ จัดให้ได้คุณภาพทัศนหรือวีทัศน์แสดงวิธีสอนแบบต่าง ๆ ตลอดจนจัดให้ครูได้ไปทัศนศึกษา และได้ศึกษาต่อ ฯลฯ
5. ควรคัดเลือกหรือพัฒนาผู้ทำหน้าที่นิเทศให้มีคุณลักษณะเด่นชัดทั้งในด้าน คุณธรรม ความรับผิดชอบ และการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น รวมทั้งในเรื่องมีความสามารถในการนิเทศการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการท่วิจัยเพิ่มเติม

1. ควรศึกษาปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในสภาพพื้นที่ที่เป็นเกาะต่าง ๆ
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา ระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียนกับบุคลากรภายนอกโรงเรียน เช่น ศึกษาในเทศก์ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เป็นต้น
3. ควรศึกษาถึงผลที่จะได้รับจากการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนโรงเรียนต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินการไปแล้ว เช่น การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครู ความสามัคคีของหมู่คณะ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ขวัญกำลังใจของครู เป็นต้น
4. ควรศึกษาทดลองการใช้รูปแบบการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาแบบต่าง ๆ เพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมสำหรับนำไปใช้ในการดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น
5. จากผลการวิจัยที่พบว่า การนิเทศการสอนในชั้นเรียนทำให้ครูรู้สึกอึดอัดไม่สบายใจนั้น เพื่อจะหาแนวทางแก้ไขปัญหานั้นน่าจะมีการศึกษาวิจัยในเรื่องต่อไปนี้
 - 5.1 การศึกษาปัญหาการนิเทศการสอนในชั้นเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล เพื่อให้ทราบปัญหาที่แน่ชัดยิ่งขึ้น
 - 5.2 การศึกษาทดลองการใช้รูปแบบและวิธีการนิเทศการสอนในชั้นเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล เพื่อให้ได้วิธีการนิเทศที่มีคุณภาพและเป็นที่พึงพอใจแก่ครูมากที่สุด
 - 5.3 การศึกษาทดลองการใช้เครื่องมือแบบต่าง ๆ สำหรับนำไปนิเทศการสอนในชั้นเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล เพื่อให้การนิเทศมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- การประถมศึกษาจังหวัดสตูล, สำนักงาน. แผนพัฒนาการประถมศึกษาจังหวัดระยะที่ 6 (2530 - 2534). 2530. ✓
- กิตติมา ปรีดีคิลก. การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. ✓
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. กรอบนโยบาย เป้าหมาย กิจกรรม และ งบประมาณประมาณ ประจำปี 2532 จากกองทุนนโยบายและแผน. 2532. ✓
- _____. "การพัฒนาระบบนิเทศและติดตามผล," เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาหัวหน้า หน่วยงานนิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด. 2531. ✓
- _____. การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา พ.ศ. 2525 - 2534. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2526. ✓
- _____. คู่มือผู้ดำเนินการฝึกอบรมโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของ ครูประถมศึกษา. 2529. ✓
- _____. ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา. 2526. ✓
- _____. รายงานการวิจัยและประเมินผลประสิทธิภาพของการประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2527. ✓
- _____. สถิติการประถมศึกษา ปีการศึกษา 2530. 2531.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. หน่วยงานนิเทศก์. กระบวนการการนิเทศ การศึกษา 2532. ✓
- _____. วิเคราะห์โครงการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2528. ✓
- _____. แนวทางดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน. 2531. ✓

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. "การส่งเสริม/การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของประเทศไทย,"

รายงานการสัมมนาทางการนิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร. นิสิตปริญญาโทสาขา

นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

ชลอ จันทรงกุล. บทบาทการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดศรี

วิทยาพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. อักส์นา.

ชัคเจน ไทยแท้. สภาพการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน

การประถมศึกษาจังหวัด ศึกษากรณีจังหวัดนนทบุรี. วิทยาพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. อักส์นา.

ชาญชัย อาจินสมาจาร. "ครูใหญ่ในโรงเรียนประถมศึกษากับการปรับปรุงการเรียนการสอน,"

สารพัฒนาหลักสูตร. (46) : 6 - 10; มกราคม 2529.

_____. การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : พัทธอักษร, ม.ป.ป.

ซารี มณีศรี. การนิเทศการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อมรการพิมพ์,

ม.ป.ป.

ชูศรี วงศ์รัตนะ. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

นิตยา ประชาหาญ. การจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา. วิทยาพนธ์

ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อักส์นา.

นิพนธ์ คันทะเสวี. มนุษย์สัมพันธ์เพื่อการพัฒนาสังคม. กรุงเทพฯ : โอเคียนสโตร, 2528.

นิพนธ์ ไทยพานิช. การนิเทศแบบคลินิก. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

_____. "การนิเทศภายในโรงเรียนและการนิเทศแบบคลินิก," เอกสารชุดฝึกอบรม

ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

- ประชา สิกขปัญญา. การปฏิบัติจริงในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา
ในจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2523. อัครสำเนา.
- ทองรัตน์ หวีรัตน์. "วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์," เอกสารประกอบคำสอน ✓
2530.
- บุญโณ สาร. "ผู้นำกับศึกษานิเทศก์," วิทยาสาร. 79(1) : 46 - 47; กรกฎาคม -
กันยายน 2523.
- มณฑิร ชมคอกไม้. การเสนอรูปแบบการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. อัครสำเนา.
- มาลี คล้ายชม. ปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดอุตรดิตถ์. วิทยานิพนธ์
ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. อัครสำเนา.
- ยง วัชรวัลคุ. การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศิริชัยการพิมพ์, 2524. ✓
- รองรัตน์ อิศรภักดี. "การนิเทศการศึกษา," ศูนย์การศึกษา. 6(24); 7 พฤศจิกายน 2521. ✓
- รุ่ง พูลสวัสดิ์. หลักการนิเทศการศึกษา. ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่, 2528. ✓
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
ศึกษาพร, 2531. ✓
- วรุณี วชิรกิจโกศล. การศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารและครูใน
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
เขตการศึกษา 5. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.
อัครสำเนา.

- วสันต์ ธีรานุรักษ์. แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 สำระสำคัญแผนพัฒนาการประถมศึกษา
แห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534). กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดธีรานุสรณ์
การพิมพ์, ม.ป.ป.
- วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. หลักการนิเทศการศึกษา. ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. ✓
- วัชรินทร์ แสงศัพท์. สภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.
- วินัย ตะสิดิษฐ์. สำรวจการปฏิบัติจริงในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา
ในเขตการศึกษา 2. วิทยานิพนธ์ ก.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.
อัดสำเนา.
- สมพร สุขเกษม. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 5. วิทยานิพนธ์ ก.ม.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526. อัดสำเนา.
- สังัด อุทรานันท์. การนิเทศการศึกษา หลักการ ทฤษฎี และปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์บัตรสยาม, 2530. ✓
- _____. "การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน," เอกสารประกอบคำบรรยายการอบรม
ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาาระดับสูง รุ่นที่ 5. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2524.
- สันต์ ธรรมบำรุง. หลักการนิเทศการสอน. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต, 2526. ✓
- ลีปนันท์ เกตุทัต. "การปฏิรูปการศึกษา," รายงานของคณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูป
การศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2518.

สุชาติ ศรีสุวรรณ. การจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน

การประถมศึกษาจังหวัด ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. อัดสำเนา.

สุพิชญา ธีระกุล กาญจนา ศรีภาพสินธุ์ และวิจิตร (ธีระกุล) วรุตบางกูร. การนิเทศการศึกษา. ✓

พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เนต, 2524.

สุนทร ไคลมี. การจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน

การประถมศึกษาจังหวัด ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม.

กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. อัดสำเนา.

อาคม จันทรสุนทร. "การนิเทศภายในโรงเรียน," เอกสารการสัมมนาเรื่องการส่งเสริม ✓

การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของประเทศไทย. ภาควิชาบริหารการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

อารียา สุทธิวิสัย. "ครูใหญ่มีนิเทศภายในโรงเรียน," ครูเชียงราย. 21(73); 12

กันยายน 2528.

อุทัย บุญประเสริฐ และชโลมใจ ภิงคารวัฒน์. หลักและแนวทางในการจัดการนิเทศภายใน ✓

โรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, 2528.

Best, John W. Research in Education. 3rd ed., India : Prentice-Hall, Inc., 1978.

Good, Carter V. Diction of Education : Prepare under the Auspices of Phi Delta Kappa. Winifred R. Merkel, Assistant ed. 3rd ed., New York : McGraw-Hill, 1973.

Harris, Ben M. Supervisory Behavior in Education. 3rd ed. Englewood Cliff, New Jersey : Prentice-Hall, Inc., 1985.

Kirk, Roger E. Experimental Design : Procedures for the Behavioral Sciences. California : Books/Colepublishing Company, 1982.

Krejcie, Robert V. and Darly W. Morgan. Determining Sample Size for Research Actiestics Education and Psychological Measurement. 30; 3 Autumn 1970.

- Lee, Bill Dan. "Critical Incidents of Supervisory Function of Principles in South New Mexico," Dissertation Abstracts International. 4134-A; 1974.
- Mark, James R., Emerry Stoops and Joice King Stoops. Handbook of Education Supervision : A Guide for the Practitioner. 2nd ed., Boston : Allyn and Bacon, Inc., 1978.
- Malone, Bobby Cray. "Supervisory Practices of Principles in Selected Accredited Secondary Schools in Mississippi," Dissertation Abstracts International. 1233-A, September, 1971.
- Neagley Rasel L. and Dean N. Evans. Handbook for Effective Supervision of Instruction. New Jersey : Prentice-Hall, Inc., 1964.
- Spears, Harold. Improving the Supervision of Instruction. Englewood Cliff, New York : Prentice-Hall, Inc., 1967.
- Tilahun, Beyene. "The Kind of School Supervision Needed in Developing Countries Case Study Ethiopia," Dissertation Abstracts International. 2168-A; January, 1983.

ภาคผนวก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ความกรุณาตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือ ให้การแนะนำในการทำวิจัยครั้งนี้ จำนวน 7 ท่าน คือ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.กิติมา ปรีดีคิลก รองคณบดีคณะศึกษาศาสตร์
อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เนาวรัตน์ วิไลชนม์ หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. รองศาสตราจารย์ ดร.สัจจ อุทรานันท์ อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ก่อนถึงแก่กรรม)
4. อาจารย์ ดร.นิพนธ์ ไทยพานิช อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. นายเคิม แยมเสมอ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
6. นายกล้าหาญ สุกแสน ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี
7. นายบุญเสริม ฤทธาภิรมย์ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี

แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน

เรื่อง

การศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการนิเทศการศึกษา
ภายในโรงเรียนประถมศึกษา

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาที่ท่านปฏิบัติงานอยู่ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาด้านทรัพยากรในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา

ตอนที่ 3 ความต้องการในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา

ตอนที่ 1

ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. ตำแหน่งปัจจุบัน

☐ ผู้บริหารโรงเรียน

☐ ครูผู้สอน

2. ขนาดของโรงเรียนที่ท่านปฏิบัติงานอยู่

☐ ขนาดใหญ่ นักเรียน 301 คนขึ้นไป

☐ ขนาดกลาง นักเรียน 121 - 300 คน

☐ ขนาดเล็ก นักเรียน 120 คนลงมา

ตอนที่ 2

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาด้านทรัพยากรในการจัดการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียน

คำชี้แจง

ข้อความในแต่ละข้อที่เสนอมานี้เป็นปัญหาเกี่ยวกับบุคลากร การจัดการ งบประมาณและวัสดุ ซึ่งเป็นทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ในการจัดการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียนประถมศึกษา ขอให้ท่านได้พิจารณาแล้วให้ความเห็นว่า ข้อความแต่ละข้อนั้นเป็นปัญหาระดับใดในโรงเรียนที่ท่านปฏิบัติงานอยู่ โดยกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่มีตัวเลขแสดงระดับปัญหานั้น ๆ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีปัญหามากที่สุด
- 4 หมายถึง มีปัญหามาก
- 3 หมายถึง มีปัญหปานกลาง
- 2 หมายถึง มีปัญหาค่อนข้างน้อยหรือน้อย
- 1 หมายถึง มีปัญหาน้อยมากหรือไม่มีปัญหาเลย

ลำดับ ข้อ	ลักษณะต่าง ๆ ของปัญหา	ระดับความเป็นปัญหา				
		5	4	3	2	1
	<u>ปัญหาด้านบุคลากร</u>					
1.	ครูในโรงเรียนมีจำนวนจำกัด แต่ละคนมีภาระด้านงานสอนและงานอื่น ๆ ทำให้ไม่มีเวลาสนใจเรื่องการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน					
2.	ครูส่วนใหญ่ไม่ได้ทำหน้าที่ที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ					
3.	ครูส่วนใหญ่ไม่ได้รับการดูแลช่วยเหลือด้านความเป็นอยู่ให้มีความสะดวกสบายตามสมควร เช่น เรื่องที่พักอาศัย ฯลฯ					
4.	การเดินทางไปกลับระหว่างที่พักกับที่ทำงานต้องใช้เวลานาน และการคมนาคมไม่สะดวก					
5.	ครูขาดบรรยากาศสนใจและเครื่องอำนวยความสะดวกในการทำงาน ทำให้ขาดความภาคภูมิใจในสถานที่ทำงานของตน					
6.	โรงเรียนขาดความรู้ความสามารถอย่างแท้จริงในการจัดดำเนินงานด้านการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน					
7.	โรงเรียนขาดแคลนวิทยากรและ/หรือแหล่งวิชาการที่จะให้ความรู้แก่บุคลากรในโรงเรียน เพื่อนำไปใช้ในการจัดดำเนินงานด้านการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน					
8.	ครูไม่มีโอกาสได้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในการดำเนินงานและประเมินผลงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ					

ลำดับ ข้อ	ลักษณะต่าง ๆ ของปัญหา	ระดับความเป็นปัญหา				
		5	4	3	2	1
9.	ครูไม่ได้รับทราบความมุ่งหมาย แนวทาง วิธีการในการนิเทศ การศึกษาที่โรงเรียนจะนำมาใช้อย่างชัดเจน					
10.	ครูไม่มีโอกาสได้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ในการวางแผน ดำเนินงานและประเมินผลงานต่าง ๆ ด้านงานนิเทศการศึกษา ภายในโรงเรียน					
11.	การนิเทศการสอนในชั้นเรียนทำให้ครูรู้สึกอึดอัดไม่สบายใจ					
12.	ครูไม่ได้รับการตอบแทนด้านขวัญและกำลังใจ จากการทำงาน ของตนอย่างเหมาะสมและเท่าเทียมกัน (เช่น การเลื่อนขั้น เงินเดือน ตำแหน่ง การยกย่องชมเชย ฯลฯ)					
13.	ครูไม่มีโอกาสแสดงความสามารถในการทำงานร่วมกับเพื่อนครู หรือชุมชน ทำให้ขาดการยอมรับนับถือจากบุคคลภายในและ ภายนอกโรงเรียนตามสมควร					
14.	การขาดกิจกรรมที่จะสร้างเสริมความก้าวหน้าแก่บุคลากร เช่น ส่งเสริมให้ศึกษาต่อ การเข้าฝึกอบรม ฯลฯ					
15.	การขาดกิจกรรมที่จะสร้างเสริมความสัมพันธ์สามัคคีกัน ระหว่างบุคลากรในโรงเรียน เช่น การสันทนาการการต่าง ๆ ฯลฯ					
16.	การเบิกจ่ายเงินสวัสดิการต่าง ๆ ไม่คล่องตัวเท่าที่ควร ...					

ลำดับ ข้อ	ลักษณะต่าง ๆ ของปัญหา	ระดับความเป็นปัญหา				
		5	4	3	2	1
	<u>ปัญหาด้านการจัดการ</u>					
1.	ปัญหาเรื่องความรู้ความสามารถในการริเริ่มหรือการดำเนินงาน นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน					
2.	การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไม่มีระบบและขาดความ ต่อเนื่อง					
3.	ปัญหาการสำรวจสภาพปัจจุบันและปัญหาในด้านการเรียนการสอน เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน					
4.	ปัญหาการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานและมอบหมายงาน ให้รับผิดชอบด้านการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน					
5.	ปัญหาเกิดจากความเชื่อผิดวิธีทฤษฎีของครูที่มีต่อการนิเทศการศึกษา ภายในโรงเรียน					
6.	การนิเทศการสอนในชั้นเรียนโดยตรงไม่สามารถแก้ปัญหา การสอนได้จริง					
7.	การขาดความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการนิเทศ การศึกษาภายในโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งทางตรงและ ทางอ้อม					
8.	การขาดการประสานงานที่ดีระหว่างผู้บริหาร ผู้นิเทศ และครู ภายในโรงเรียนเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน					

ลำดับ ข้อ	ลักษณะต่าง ๆ ของปัญหา	ระดับความเป็นปัญหา				
		5	4	3	2	1
9.	การขาดการติดตามผลการปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษา ภายในโรงเรียนที่กำลังดำเนินการและดำเนินการไปแล้ว					
10.	ปัญหาเรื่องการจัดเวลาให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมการนิเทศ การศึกษาแบบต่าง ๆ ให้อย่างเพียงพอ					
11.	ปัญหาด้านความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ธุรการหรือฝ่ายบริการ ต่าง ๆ ที่มีต่อการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน					
12.	ปัญหาการอ่านยวความสะดวกด้านวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม การนิเทศ					
	<u>ปัญหาด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์</u>					
1.	โรงเรียนมีงบประมาณไม่เพียงพอสำหรับการจัดกิจกรรม การนิเทศประเภทต่าง ๆ ภายในโรงเรียนได้เท่าที่ควร					
2.	โรงเรียนได้รับงบประมาณล่าช้าเป็นเหตุให้ไม่สามารถ ดำเนินงาน กิจกรรมไปตามที่กำหนดไว้ในโครงการนิเทศได้					
3.	โรงเรียนขาดแคลนงบประมาณสำหรับจัดซื้อ หนังสือ เอกสาร ตำรา คู่มือ และรับวารสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวิชาชีพครู เพื่อ ให้ครูได้อ่านหรือศึกษาค้นคว้า สำหรับพัฒนาวิชาชีพของตน					

ลำดับ ข้อ	ลักษณะต่าง ๆ ของปัญหา	ระดับความเป็นปัญหา				
		5	4	3	2	1
4.	โรงเรียนมีห้องไม่เพียงพอหรือไม่เหมาะสมที่จะนำไปจัดเป็น ห้องพิเศษ เช่น ห้องประชุม อบรม หรือห้องจัดกิจกรรม การนิเทศประเภทต่าง ๆ					
5.	ความไม่สะดวกในการเบิกจ่ายงบประมาณที่จะใช้ในการจัด กิจกรรมการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียน					
6.	ปัญหาการจัดหางบประมาณสนับสนุนงานพัฒนาการเรียนการสอน จากผู้ปกครองหรือจากชุมชน					
7.	การขาดแคลนงบประมาณในการจัดการศึกษานอกสถานที่ และ การส่งบุคลากรไปรับการอบรมในโอกาสต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน					
8.	การขาดแคลนงบประมาณในการเชิญวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิ มาให้ความรู้แก่คณะครูในเรื่องสำคัญ ๆ ที่ควรจะต้องจัดอย่าง ต่อเนื่อง					
9.	การขาดแคลนงบประมาณในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น ต้องใช้ในงานนิเทศการศึกษภายในโรงเรียน					
10.	การไม่เข้าใจความสำคัญของงานนิเทศการศึกษภายใน โรงเรียนของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่งบประมาณ					

ตอนที่ 3

ความต้องการในการจัดการนิเทศการศึกษายภายในโรงเรียนประถมศึกษา

คำชี้แจง

ขอให้ท่านพิจารณาและให้ความมึคคเห็นว่ ท่านมึความต้องการตามข้อความในแต่ละข้อ
ที่เสนอมานมึมากน้อยแค่ไหน โดยกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่มีตัวเลขแสดงระดับความ
ต้องการ ดังต่อไปนี้

- 5 หมายถึง มึความต้องการมากที่สุด
- 4 หมายถึง มึความต้องการมาก
- 3 หมายถึง มึความต้องการปานกลาง
- 2 หมายถึง มึความต้องการค่อนข้างน้อยหรือน้อย
- 1 หมายถึง มึความต้องการน้อยมากหรือไม่ต้องการเลย

ลำดับ ข้อ	ความต้องการในด้านต่าง ๆ	ระดับความต้องการ				
		5	4	3	2	1
	<u>ด้านรูปแบบหรือประเภทของการนิเทศ</u>					
1.	การนิเทศแบบมีผู้นิเทศคอยสั่ง บอก สร้างกฎเกณฑ์ให้ทำหรือให้ปรับปรุง					
2.	การนิเทศแบบให้ผู้นิเทศคอยช่วยเหลือ แนะนำ ให้ทำหรือให้ปรับปรุง					
3.	การนิเทศแบบให้ต่างคนต่างปรับปรุงตนเอง โดยมีผู้นิเทศคอยเป็นที่ปรึกษาและติดตามผล					
4.	การนิเทศแบบให้ครุมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น วางแผน และร่วมงานนิเทศไปพร้อม ๆ กับผู้นิเทศ					
5.	การนิเทศแบบให้ครุניתกัตนเองโดยมีผู้บริหารทำหน้าที่สนับสนุนและให้บริการ					
6.	การนิเทศแบบเป็นรายบุคคล					
7.	การนิเทศแบบเป็นรายกลุ่มเล็ก					
8.	การนิเทศแบบเป็นรายกลุ่มใหญ่					
9.	การนิเทศโดยครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่เป็นผู้นิเทศ					
10.	การนิเทศโดยผู้ช่วยครูใหญ่หรือผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่เป็นผู้นิเทศ					
11.	การนิเทศโดยครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์แต่ละกลุ่มเป็นผู้นิเทศ					
12.	การนิเทศโดยครูหัวหน้าชั้นเดียวกันเป็นผู้นิเทศ					

ลำดับ ข้อ	ความถ้งการในด้านต่าง ๆ	ระดับความต้องการ				
		5	4	3	2	1
13.	การนิเทศโดยครูผู้มผลงานด้านการสอนคิ์เด่นของแต่ละกลุ่ม ประสบการณ์เป็นผู้นิเทศ					
14.	การนิเทศโดยคณะกรรมการนิเทศที่แต่งตั้งจากทุกฝ่ายใน โรงเรียน ร่วมมือและหมุนเวียนสลับเปลี่ยนกันเป็นผู้นิเทศ					
15.	การนิเทศโดยคณะผู้นิเทศทั้งจากภายในและภายนอกโรงเรียน เป็นผู้นิเทศ					
	<u>ด้านกิจกรรมการนิเทศ</u>					
1.	การให้ผู้นิเทศเข้าไปสังเกตการสอนในชั้นเรียนขณะที่ทำการสอน					
2.	การสาธิตวิธีสอนที่ดีให้ดู					
3.	การถ่ายภาพยนตร์หรือวิดิทัศน์แสดงวิธีสอนแบบต่าง ๆ					
4.	การไปดูผลงานคิ์เด่นของโรงเรียนอื่น ๆ					
5.	การเยี่ยมชมการสอนระหว่างครูโรงเรียนเดียวกัน					
6.	การเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิหรือมีความรู้พิเศษเฉพาะด้าน มาให้ความรู้					
7.	การอ่านบทความ วารสาร หนังสือ คำร่าต่าง ๆ เพื่อช่วย พัฒนาวิชาชีพครู					
8.	การประชุม อบรมและสัมมนาเพื่อชี้แจงปัญหาและร่วมกันพิจารณา หาทางแก้ไข					

ลำดับ ข้อ	ความต้องการในด้านต่าง ๆ	ระดับความต้องการ				
		5	4	3	2	1
9.	การประชุมเชิงปฏิบัติการ เช่น ฝึกแสดงบทบาทต่าง ๆ หรือ ฝึกทดลองสอนวิธีแบบใหม่ ๆ					
10.	การศึกษาต่อเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูให้สูงขึ้น					
11.	การสนับสนุนให้เขียนบทความ หนังสือ หรือคำร่าต่าง ๆ					
12.	การนิเทศในรูปสัมมนาสร้างสรรค์เพื่อความสัมพันธ์และสามัคคีกัน					
13.	การจัดพิมพ์เอกสาร ข่าวสาร ความรู้หรือกำหนดการในเรื่องต่าง ๆ แจกให้แก่บุคลากรทุกฝ่ายรับรู้อยู่เสมอ					
14.	การจัดไปทัศนศึกษา					
15.	การมีส่วนร่วมเสนอแนะ รับรู้ แสดงความคิดเห็นหรือตัดสินใจในการเลือกจัดกิจกรรมการนิเทศ					
16.	การให้ผู้บริหาร ครู และผู้นิเทศ ร่วมกันกำหนดพฤติกรรมรูปแบบของ "การสอนที่ดี" ให้เป็นที่ยอมรับร่วมกันก่อนทำการนิเทศการสอน					
17.	การให้ผู้บริหารหรือผู้นิเทศ ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่ครูหรือบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน					

ลำดับ ข้อ	ความต้องการในด้านต่าง ๆ	ระดับความต้องการ				
		5	4	3	2	1
	<u>ด้านคุณลักษณะของผู้นิเทศ</u>					
1.	มีวุฒิทางการศึกษาย่างน้อยปริญญาตรีขึ้นไป					
2.	เคยเป็นครูผู้สอนมาไม่ต่ำกว่า 3 ปี					
3.	เคยรับการศึกษาหรืออบรม เรื่องการนิเทศการศึกษามาแล้ว					
4.	มีความรู้ความสามารถด้านการสอนเป็นอย่างดี					
5.	มีความรู้ความสามารถด้านการนิเทศเป็นอย่างดี					
6.	มีบุคลิกเหมาะสมในการเป็นผู้นำทางวิชาการ					
7.	สามารถวางตัวเป็นเพื่อนของครูในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี					
8.	สามารถวางตัวเป็นผู้ช่วยเหลือให้บริการแก่ครูได้เป็นอย่างดี					
9.	มีความรอบรู้กว้างขวางในด้านการศึกษา					
10.	มีความรอบรู้ในเรื่องความเป็นไปในสังคมเป็นอย่างดี					
11.	มีความสามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลทุกฝ่ายทุกระดับได้เป็น อย่างดี					
12.	มีมนุษยสัมพันธ์อันดีต่อผู้อื่น					
13.	มีความสามารถในการใช้ภาษาในการสื่อสาร					
14.	มีทักษะทางการบริหารงานและโครงการ					
15.	มีคุณธรรมและมีความรับผิดชอบต่อนัก					

ความต้องการด้านกระบวนการนิเทศ

คำชี้แจง

ขอให้ท่านจัดลำดับชั้นค่าเนื้องานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เรียงลำดับก่อน-หลัง ตามที่ท่านต้องการ โดยใส่ตัวเลขแสดงลำดับชั้นลงใน หน้าข้อความแต่ละข้อ ดังต่อไปนี้

ตัวอย่าง ...	ชั้นที่	(3)	ชั้นการสร้างขวัญกำลังใจและความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน
	ชั้นที่	(1)	ชั้นการให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

- ชั้นที่ ☐ ชั้นการสร้างขวัญกำลังใจและความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน
- ชั้นที่ ☐ ชั้นการให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
- ชั้นที่ ☐ ชั้นศึกษาสภาพปัญหาด้านการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ชั้นที่ ☐ ชั้นวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาด้านการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ชั้นที่ ☐ ชั้นจัดลำดับความสำคัญของปัญหาด้านการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ชั้นที่ ☐ ชั้นกำหนดและจัดหาทรัพยากรที่ต้องการใช้ในการจัดการนิเทศการศึกษา
- ชั้นที่ ☐ ชั้นการวางแผนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
- ชั้นที่ ☐ ชั้นปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนตามแผนที่กำหนดไว้
- ชั้นที่ ☐ ชั้นติดตามและประเมินผลการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

หมายเหตุ ถ้าหากท่านต้องการให้มีชั้นการดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนชั้นอื่น ๆ
 ที่นอกเหนือจากที่กล่าวมา ขอให้ท่านได้เสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมลงในช่องว่าง
 ที่กำหนดมานี้

ชั้น ละ ชั้น	☐	
ชั้น ละ ชั้น	☐	
ชั้น ละ ชั้น	☐	

ขอขอบพระคุณที่กรุณาตอบแบบสอบถาม
 ประิดดา พัฒนขจร

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางปรีณดา ชื่อสกุล พัฒนขจร

เกิดวันที่ 7 เดือนพฤศจิกายน

พุทธศักราช 2499

สถานที่เกิด

อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

บ้านเลขที่ 7/20 ถนนสตูลธานี อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

91000

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน

อาจารย์ 1

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 40 อำเภอเมือง จังหวัดสตูล 91000

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2518 ป.กศ. จากวิทยาลัยครูยะลา

พ.ศ.2522 ศศ.บ. จากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (วิทยาเขตปัตตานี)

พ.ศ.2533 กศ.ม. จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการนิเทศการศึกษา
ภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล

บทคัดย่อ

ของ

ปรีธิตา พัฒนขจร

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา

พฤษภาคม 2533

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ ผู้บริหาร 135 คน และครู 320 คน รวมทั้งสิ้น 455 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐานและ $F - test$

ผลการศึกษาค้นพบว่า

1. โรงเรียนมีปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาด้านบุคลากรอยู่ในระดับน้อย ส่วนด้านการจัดการและด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์อยู่ในระดับปานกลาง
2. ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นในเรื่องปัญหาการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยครูมีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาด้านทุกด้านมากกว่าผู้บริหาร
3. โรงเรียนทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาไม่แตกต่างกัน
4. ในการจัดการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน ปรากฏว่าผู้บริหารและครูมีความต้องการดังต่อไปนี้

ต้องการรูปแบบการนิเทศที่มีวิธีการแบบให้ครูมีส่วนร่วมในการนิเทศไปด้วย โดยมีผู้บริหารทำหน้าที่สนับสนุนและให้บริการ ต้องการขนาดกลุ่มผู้รับการนิเทศแบบเป็นรายบุคคล รายกลุ่มเล็ก และรายกลุ่มใหญ่ และต้องการผู้ทำหน้าที่นิเทศที่เป็นครูผู้มีความรู้ด้านการสอนดี คัดสรรมาจากภายในและภายนอกโรงเรียนรวมทั้งครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์แต่ละกลุ่ม

ต้องการกิจกรรมการนิเทศในระดับมากเกือบทุกกิจกรรมยกเว้นกิจกรรมการสังเกตการสอนในชั้นเรียน

ต้องการคุณลักษณะของผู้นิเทศที่ศึกษาเกือบทุกข้อในระดับมากที่สุดและระดับมากเท่าๆกัน

ต้องการกระบวนการนิเทศที่มีลำดับขั้นที่สอดคล้องใกล้เคียงกันทั้ง 9 ขั้นตอน

A STUDY OF PROBLEMS AND NEEDS OF ADMINISTRATORS AND TEACHERS
IN SUPERVISING PRIMARY SCHOOLS UNDER THE SATUN PROVINCIAL
PRIMARY EDUCATION OFFICE

AN ABSTRACT

BY

PARINDA PHATTANAKAJORN

A dissertation submitted in partial fulfilment of the requirements
for the Master of Education degree in Elementary Education
at Srinakharinwirot University

May, 1990.

The purpose of this Study was to investigate the problems and needs of administrators and teachers in supervising primary schools under the Satun provincial primary education office

The sample included 135 administrators and 320 elementary school teachers which made the total sample of 455. The rating scale questionnaire was used for data collection. Basic and F-test statistics were employed for data analysis.

Major findings were as follows.

1. Primary Schools in general had supervisory problems in moderate level. Considering each activity, it was found that personnel problem was minor while management, budget and equipment were moderate.

2. The administrators and the teachers had different opinions concerning supervisory problems. The difference was statistically significant at 0.5 level. The teacher's opinions was higher than administrator's.

3. The schools of all sizes (large, medium and small) had similar supervisory problems.

4. Both administrators and teachers had following supervisory needs. Firstly, a supervisory approach be designed in a way that teachers could play an active role in supervision while the administrators play supportive as well as service roles. Secondly, the size of teacher grouping for supervision be varied, namely, individual, small group, and large group. Preferably, the supervisor himself be selected from

teachers who were excellent in teaching. The supervisory committee should include both internal and external committee members as well as leaders of each experience group of the school. Thirdly, supervisory activities were all highly needed except the classroom observation. Fourthly, every aspects of good characteristics of the supervisor was equally needed in both highest and very high levels. Finally, harmonious and orderly supervisory processes of 9 steps were also needed.